

MICHAEL CRICHTON, KONGÓ

Scannelte és javította Németh Miklós
2003. szeptember

könyvklub

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Michael Críhton: Congo

Penguin Books, 1980

C Michael Críhton, 1980

Fordította DEZSÉNYI KATALIN

A fedél CSÁSZMA JÓZSEF munkája

Hungárián translation

C Dezsényi Katalin, 1989

Rövid tartalom:

Az ANDROMÉDA TÖRZS és több világhírű regény szerzője ezúttal

Fekete-Afrika szívébe, Kongó legsűrűbb dzsungelébe vezeti az

olvasót. Egy amerikai mamutvállalat a Föld stratégiai nyersanyagait kutatja. A Zaire-i "Kékgyémánt" is ilyen kincs, mert ez a sajátosan szennyezett drágakő valójában a mikroelektronika új csodafegyvere. A lelőhelyért halálos versenyfutás indul meg a különböző nők titkos expedíciói és kommandói között.

CSAKHOGY a lelőhely környékén hajdan fejlett civilizáció virágzott, melynek rendőrsége idomított gorillákból szerveződött.

Az idők során azonban az áthatolhatatlan rengetegben a gorillatörzs is az emberré válás útjára lépett. Az immár intelligens lények ősi ösztönnek engedelmeskedve védelmezik azt a dombot, amely a kékgyémántokat rejt. Az amerikai expedíció Amy,

az állati körülmények között
nevelkedett gorilla lévén keresi a
párbeszéd lehetőségét a hajthatatlan
testőrség tagjaival.

* * *

Ahogy gyarapodnak tapasztalataim és
meglátásaim az emberi
természettel kapcsolatban, egyre
növekszik bennem a meggyőződés,
hogy az ember javarészt tiszta állat.
Henry Morton Stanley, 1887

A hatalmas hím (gorilla) le nem vette
rólam a szemét... Áradt
belőle a méltóság és a visszafogott
erő, s lenyűgöző voltának
teljes bizonyossága. Szerettem volna
érintkezésbe lépni vele...
Soha életemben még ilyet nem
éreztem, amikor állattal

találkoztam. Ahogy néztük egymást
a völgy két végéből,
eltűnődtem, vajon észlelte kettőnk között
a hasonlóságot.

George B. Schaller, 1964

BEVEZETÉS

Csupán az előítélet meg a Mercator-féle
vetület szemfényvesztése

akadályoz bennünket az afrikai
kontinens roppant hatalmasságának
felismerésében. Majd tizenkétfélmillió
négyzetmérföldnyi* *(1

négyzetmérföld - 2,590 km.)*

alapterületével Afrika majdnem
akkora, mint Észak-Amerika és Európa
együttvéve. Majdnem kétszer

akkora, mint Dél-Amerika. S amiképpen
a méreteivel, úgy alapvető

természeti adottságaival sem vagyunk
tisztában: azt hisszük, hogy

a Sötét Kontinens javarészt- forró

sivatagból és nyílt, füves
pusztaságokból áll.

Tulajdonképpen egyetlen oka van
annak, hogy Afrikát Sötét
Kontinensnek nevezik, s ez nem más,
mint középső Egyenlítő körüli
részének hatalmas esőerdőövezete. Ez
a Kongó folyó vízgyűjtő
medencéje, ide tartozik a kontinens
egytizede - másfél millió
négyzetmérföldnyi hallgatag, nyirkos,
sötét erdőség, egyetlen
összefüggő földrajzi alakzat, méretét
tekintve majdnem fele az
Egyesült Államok szárazföldi részének.
Ez az őserdő több mint
hatvanmillió esztendeje változatlan és
megváltoztathatatlan.

A Kongó-medencét ma is félmillióan
lakják mindössze, jórészt a
dzsungelén keresztül folyó, lassú
folyású, iszapos folyók partjai
mentén fekvő apró falvakban. A

hatalmas kiterjedésű erdőség
továbbra is áthághatatlan, belőle mind
a mai napig több ezer
négyzetmérföldnyi terület fölfedezetlen.
Mindez különösképpen a
Kongómedence északkeleti csücskére
áll, ahol az esőerdő összeér a
Virunga-vulkánokkal, a Great Rift
völgyének peremén. Közismert
kereskedelmi utak és különösebb
vonzerő híján a Virungára egészen
száz évvel ezelőttig nyugati ember
szemét nem vetette.

Az a versenyfutás, amely "az 1980-
as évek legjelentősebb
felfedezéséhez" vezetett, hat hét alatt
ment végbe 1979-ben,
Kongóban. Ez a könyv az utolsó
amerikai expedíció tizenhárom
napjáról ad számot (Kongó, 1979.
június) - alig száz esztendővel
Henry Morton Stanley 1874-77-es
felfedező hadjárata után. A két

felfedezőút összehasonlítása sokat
elárul a közben eltelt száz
esztendő afrikai expedícióinak
változó és változatlan
természetéről.

Stanleyre általában úgy emlékeznek,
mint arra az újságíróra, aki
1871-ben rátalált Livingstone-ra, pedig
igazi érdemeket a későbbi
felfedezőutak során szerzett magának.

"Új jelenség Afrikában -
mondja róla Moorehead, az
üzletember-felfedező -, aki nem azért
ment Afrikába, hogy átformálja az
embereket, nem is azért, hogy
birodalmat alapítson, még csak az
antropológia, a botanika vagy
geológia felé sem vonzotta
semminemű érdeklődés. Mondjuk ki
magyarán: azért ment Afrikába, hogy
hírnevet szerezzen magának."

Amikor Stanley 1874-ben ismét útnak
eredt Zanzibárból, megint

csak szép összeget vágott zsebre az újságoktól. És amikor 999 nap elteltével előbukkant a dzsungelből az Atlanti-óceán partján, hihetetlen nehézségek árán és csapata több mint kétharmadának elvesztésével, mind neki, mind az őt támogató lapoknak zsebében volt az évszázad legszenzációsabb sztorija: Stanley ugyanis végestelen-végig nyomult előre a Kongó folyó teljes hossza mentén.

Ám két esztendő múltán Stanley egészen más körülmények között tért vissza Afrikába. Álnéven utazott; kerülő utakat tett meg, hogy az utána szaglászók nyomát veszítsék; az a néhány ember, aki tudta, hogy Afrikában van, csak sejthette csupán, hogy valami "grandiózus üzleti vállalkozás" készítette útra.

Stanleyt ugyanis II. Lipót belga király pénzelte, aki Afrika egy óriási területét személyesen óhajtotta megszerezni. "Nem belga gyarmatok szerzéséről van itt szó - írta Stanleynek Lipót király.

- Hanem egy új, minél nagyobb állam megteremtéséről... A király magánemberként kíván birtokokat szerezni magának Afrikában.

Belgium sem gyarmatot, sem földterületet nem akar magának. Mr. Stanleynek ezért meg kell vennie, illetve átengedtetnie azokat a földeket..."

És ezt az elképesztő tervet véghez is vitték. 1885-ben egy amerikai azt állította, hogy Lipót "ugyanúgy birtokolja Kongót, mint Rockefeller a Standard Oil társaságot". S ez a hasonlat nem is egyféleképpen bizonyult helytállónak, hiszen az afrikai

felfedezést is üzleti megfontolások vezették.

És a helyzet a mai napig mit sem változott. Stanley bizonyára helyeselte volna az 1979-es amerikai expedíciót, amelyet titokban és hatalmas tempóban hajtottak végre. Ám a különbségek láttán igencsak elképedt volna. Stanleynek 1875-ben majd egy évébe került, amíg a Virungáig eljutott; az amerikai expedíció ezzel szemben egy hét alatt jutott el a helyszínre. És a négyszáz főnyi kis hadsereg élén utazó Stanley állaleesett volna a tizenkét fő felfedező osztag - ráadásul az egyik közülük egy emberszabású majom - láttán. Azok a területek, amelyeken az amerikaiak egy évszázad múltán áthaladtak, autonóm politikai államok; Kongó jelenleg Zaire, a Kongó folyót pedig

Zaire folyónak hívják. Mi több, a "Kongó" név 1979-ben már csak a Zaire folyó gyűjtőmedencéjét jelölte, habár geológiai szakterületen, romantikus utalásokban még mindig előfordul, hogy a Kongót használják.

E különbségek ellenére a két expedíció meglepően hasonló végeredményre jutott. Stanleyhez hasonlóan az amerikaiaknak is odaveszett a csapatuk kétharmada, és éppolyan kétségbeejtő állapotban kecmeregtek ki a dzsungelből, mint Stanley emberei egy évszázaddal korábban. És Stanleyhez hasonlóképpen ők is kannibálok, pigmeusok, lepusztult dzsungelbeli civilizációk és mesébe illő elveszett kincsek hihetetlen történeteivel tértek vissza.

Szeretnék köszönetet mondani R. B. Travisnek, a houstoni ERTS (Earth Resources Technology Services) munkatársának, amiért a videoszalagok felhasználását engedélyezte; dr. Karen Rosznak, szintén az ERTS munkatársának, aki további információkat bocsátott rendelkezésemre az expedícióval kapcsolatban; köszönet dr. Peter Elliotnak, a Berkeley Egyetem (California) zoológiai tanszékéről, az Amy-kutatócsoport stábjának, élén magával Amyvel; dr. William Wensnek, a Zajre-i Kasai Mining & Manufacturing cégtől; dr. Smith Jeffersonnak, Kenyából, a Nairobi Egyetem orvospatológiai tanszékéről; és Charles Mungo kapitánynak a marokkói Tangierből.

Hálámat fejezem ki továbbá Mark Warwicknek (Nairobi), amiért

kezdettől fogva oly nagy érdeklődést tanúsított a kutatásaim iránt; Alan Binknek (Nairobi), aki nagylelkűen felajánlotta, hogy elvisz Zaire-be, a Virunga vidékére; Joyce Smallnak, aki többnyire rendkívüli gyorsasággal megszervezte utazásaimat, és végezetül külön köszönetem Judith Lovejoynak, akinek fáradhatatlan kitartása a legnehezebb időkben rendkívüli jelentőségűnek bizonyult e könyv megírása szempontjából.
M. C.

ELŐSZÓ

A CSONTOK LELŐHELYE

Hajnalodott a Kongó esőerdejében.

A sápadt nap magába szippantotta a reggeli zimankót, megülepedett nyirkot, párát, s föllebbentette a fátylat

e lenyűgöző méretű,
néma világról. Majd hatvanméternyre
magasodó, tizenkét méternyi
vastag törzsű óriásfák tornyosultak
fölbenk, odafenn
szétterítették összefüggő levélsátrukat,
elzárva szemünk elől az
 eget, szüntelenül vizet csöpögtetve a
fejünkre. Szürke moha,
kúszónövény- és liánfüggönyök lógtak
a fákról, törzseiken
orchideák élősködtek. A földön
mellmagasságnál nagyobb
óriáspáfrányok csillogtak, párában
tartva az általajt. Imitt-
amott egy-egy színfolt: a vörös
virágú akantuszok halálos
mérgükkel és a kék dicinraszőlő, mely
csak kora reggel nyitja ki
virágját. De a hatalmas,
túlméretezett, szürkészöld világ
mindenre rányomta a bélyegét -
ellenséges, az ember számára

rideg, barátságtalan hely...

Jan Kruger félretette a puskáját, és kinyújtóztatta merev izmait.

Az Egyenlítő mentén hamar hajnalodik; máris meglehetősen világos

volt, pedig a pára még nem szállt fel.

Végignézett az expedíció

táborán: nyolc élénk narancsszínű

műanyag sátor, egy kék

élelmiszersátor, a dobozban tárolt

tartalék felszerelés

sátorponyvával letakarva, abbeli

hiábavaló igyekezetünk ékes

bizonyítéka, hogy eszközeinket

valahogyan szárazon tartsuk.

Kruger látta, hogy Misulu, a másik őr

a sziklán ül; Misulu

álmosan feléje intett. A közelben ott

állt az adó-vevő

felszerelés: ezüst tányérantenna,

fekete adókészülék, az

összecsukható állványon álló,

hordozható videokamerához kígyózó

koncentrikus kábelek. Az amerikaiak
ezzel a felszereléssel,
műholdak segítségével naponta
továbbították a jelentéseket
Houstonba, az irodájukba.
Kruger volt a bwana mukubwa, akit
azért fogadtak fel, hogy az
expedíciót elvezesse Kongóba. Nem ez
volt az első expedíció,
amelynek a vezetésére
vállalkozott: vezetett már
olajtársaságokat, térképészcsoportokat,
fakitermelőket és a
miénkhez hasonló geológuscsoportokat.
Azok a társaságok, amelyek
csoportokat küldtek erre a területre,
mind olyan vezetőt
kerestek, aki eléggé ismeri a helyi
szokásokat s a helyi nyelvet
ahhoz, hogy a teherhordókkal érintkezni
tudjon, és az utazást meg
tudja szervezni. Kruger kiválóan
alkalmas volt erre a feladatra,

beszélte a kiswahilit, a bantut meg némi bagindit, s többször is járt Kongóban, habár a Virunga vidékén egyszer sem.

Kruger elképzelni sem tudta, hogy amerikai geológusok miért éppen Zaire-be, a Virunga vidékére akarnak menni, a kongói esőerdőség északkeleti csücskébe. Zaire

Fekete-Afrika ásványokban leggazdagabb országa: a világ legnagyobb kobalt- és iparigymánt-termelője és hetedik legnagyobb rézkitermelője. Ráadásul hatalmas arany-, ón-, cink-, volfrám- és uránium-lelőhelyekkel rendelkezik. De a legtöbb ásvány

Shaba és Kasai, nem pedig a Virunga környékén fordul elő.

Krugernek több esze volt annál, semhogy megkérdezze az amerikaiakat, hogy miért akarnak a Virungához menni, és különben

is elég hamar megtudta anélkül is. Amint az expedíció elhagyta a Kivu-tavat, és betért az esőerdőbe, szűrni kezdték a folyó- és patakmedreket. Márpedig a víz átszűrése egyértelműen jelezte, hogy aranyat vagy gyémántot keresnek. Mint kiderült, gyémántot kerestek.

Még hozzá nem akármilyen gyémántot. A geológusok egy bizonyos "H-b típus" elnevezésű kőzetet kerestek. Minden új példányt azonnal elektronikai próbának vetettek alá. Az utána következő beszélgetésekből Kruger egy szót sem értett - dielektromos hézagokat, rácsos ionokat, ellenállást emlegettek. Azt azonban felfogta, hogy a gyémántok elektromos tulajdonságai érdeklik őket. Egy biztos: a talált mintapéldányok drágakőnek

alkalmatlanok. Kruger nem egyet megvizsgált, mind kék volt, tehát nem tiszta kő.

Az expedíció tíz napig foglalkozott a víz átmosásával. Ez a bevett gyakorlat: ha aranyat vagy gyémántot lelnek a folyómedrekben, megindulnak fölfelé, hogy közelebb kerüljenek az ásványok feltételezett eróziós forrásához.

Az expedíció egyre magasabbra hágott a Virunga vulkanikus láncolatának nyugati lejtőin. Minden a szokásnak megfelelően ment, mígnem egy nap, úgy déltájban, a teherhordók ki nem jelentették, hogy egy lépést se mennek tovább.

A Virungának ezt a részét, mint mondták, kanyamagufának, azaz a "csontok lelőhelyének" hívják. A teherhordók csökönyösen

hajtogatták, hogy bárki emberfiának, aki van olyan ostoba, hogy innét tovább menjen, itt csontjait, de kiváltképp a koponyáját törik.

A teherhordók bantu nyelven beszélő arawanik voltak, a legközelebbi nagyobb városból, Kisanganiból. Mint a városlakó bennszülöttek általában, ők is tele voltak a Kongó dzsungeléhez kapcsolódó babonákkal. Kruger maga elé hívatta a teherhordók vezetőjét.

- Miféle törzsek vannak itt? - kérdezte Kruger a dzsungel felé bökve.

- Semmifélék - mondta a vezető.

- Egyáltalán semmiféle törzsek nincsenek? Még bambutik se? - kérdezte, a legközelebbi pigmeus csoportra utalva.

- Ide emberek nem menni - felelte a

vezető. - Ez a kanyamagufa.

- Akkor mi zúzza be a koponyákat?

- A dawa - felelte a vezető baljósan, a varázserőkre használatos bantu kifejezést alkalmazva. - Sok itt a dawa. Emberek nem menni oda.

Kruger felsóhajtott. Mint a legtöbb fehér embernek, neki is mélységesen elege volt már a dawából. Mindenütt a dawa: a növényekben, szikláknak, viharokban és mindenféle-fajta ellenségekben. Hanem a hit a dawában igencsak elterjedt Afrika nagy részében, és kiváltképp a Kongó vidékén.

Kruger a nap hátralevő részét kénytelen-kelletlen unalmas tárgyalásokkal töltötte. Végül megkészszerelte a bérüket, és lőfegyvert ígért nekik, miután visszatértek Kisanganiba, erre

aztán hajlamosnak mutatkoztak az út folytatására. Kruger az incidenst bosszantó bennszülött-trükknek könyvelte el. Arra általában számítani lehetett, hogy a bennszülöttek előrukkolnak valami helyi babonával, csak hogy a bérüket feljebb srófolják, ha már eléggé mélyen bennjárnak a terepen ahhoz, hogy az expedíció ki legyen nekik szolgáltatva. Kruger ezt is ilyen jellegű manővernek könyvelte el, aztán ügyet se vetett rá többet.

Még akkor sem foglalkozott vele komolyabban, mikor olyan területre értek, ahol mindenütt csontdarabok hevertek szanaszét.

A csontokat megvizsgálta, s rájött, hogy azok nem emberi csontok, hanem kolobuszmajmoktól származnak, azoktól a szépséges bozontos fekete-fehér teremtményektől, amelyek

a fejük fölött, a fákon
tanyáztak. Való igaz, hogy nagyon sok
csont hevert szerteszét, és
Kruger elképzelni se tudta, hogy miért
vannak mind összetörve, de
hát elég régen élt Afrikában, és nem
egy megmagyarázhatatlan
jelenséggel találta már magát
szemközt. A benőtt kövek sem
rendítették meg különösebben,
amelyek arra engedtek
következtetni, hogy ezen a vidéken
hajdan egy város állt. Kruger
látott már máskor is eleddig feltáratlan
romokat. Zimbabwe,
Broken Hill, Maniliwi tele van olyan
városmaradványokkal és
templomokkal, amelyeket huszadik
századi tudós ez idáig sem nem
látott, sem nem tanulmányozott.
Első éjszaka a romok közelében ütött
tábor.
A teherhordók magukon kívül voltak, azt

állították, hogy a gonosz
erők meg fogják támadni őket az
éjszaka során. Rettegésük az
amerikai geológusokra is átragadt;
megnyugtatójukra Kruger két
őrt állított aznap éjszakára, magát
és a legmegbízhatóbb
teherhordót, Misulut. Kruger nagy
marhaságnak tartotta az
egészet, mégis úgy érezte, így
helyénvaló.

És mint számított rá, az éjszaka
incidens nélkül telt el. Éjfél
felé volt ugyan némi mocorgás a
bozótban, hallott is ziháló
hangokat, melyeket leopárdnak
tulajdonított. A nagymacskáknak
gyakorta vannak légzési problémáik,
kiváltképp a dzsungelben.

Egyébként csend honolt, és most
hajnalodott: az éjszaka véget
ért.

Halk pittyegésre lett figyelmes. Misulu is

meghallotta, és kérdőn
pillantott Kruger felé. Az adó-vevő
készüléken piros fény
villogott. Kruger felállt, és a táborhelyen
keresztül a műszer
felé indult. Tudta, hogyan működik, az
amerikaiak ragaszkodtak
hozzá, hogy "veszély esetére"
megtanulja. Leguggolt a fekete
készülék mellé, amelyen négyszögletes
zöld LED kiírás világított.
Gombokat nyomott meg, mire a
képernyő kiírta, hogy TX HX, ami azt
jelentette, hogy adás Houstonból.
Megnyomta a vételgombot, mire a
képernyő kiírta, hogy CAMLOK. Ez azt
jelentette, hogy Houston
videoközvetítést kér. Kruger az
állványon lévő kamera felé
pillantott, és látta, hogy villog rajta a
piros lámpa. Megnyomta
a közvetítőgombot, mire a képernyőn
megjelent, hogy SATLOK. Ez

azt jelentette, hogy a műholdas közvetítés elakadt. Most hat percig várakozni kell, ennyi időre van szükség, hogy a jelzés a műholdról odaérjen.

Tán nem árt, ha addig fölébreszti Driscollt, a geológusok vezetőjét, gondolta. Driscollnak is szüksége van néhány percre, amíg a közvetítés beindul. Krugert mulattatta, hogy az amerikaiak mindig tiszta inget húztak, és megfésülködtek, mielőtt a kamera elé álltak. Pont úgy, mint a tévériporterek.

Feje fölött a kolobuszmajmok rikongattak, sikoltoztak a fákon.

Kruger fölnézett, eltűnődött, vajon mi ütött beléjük. Ám a kolobuszmajmoknál bevett szokás, hogy reggelente csatároznak.

Valami könnyedén mellbe vágta. Előbb azt hitte, egy rovar, de

aztán lenézett khakiszínű ingére, és felfedezett egy vörös foltot, s valami húsos, piros gyümölcs csúszott végig az ingén, le az iszapos talajra. A piszok majmok bogyókat hajigálnak.

Lehajolt, hogy fölemelje. És akkor rájött, hogy az bizony nem gyümölcs. Csúszós, szétment emberi szemgolyót tartott az ujjai között, rózsaszínes volt, fehér, s egy fehér látóidegfoszlány még kilógott belőle.

Előrántotta a puskáját, és odanézett, ahol Misulu ült a sziklán.

Misulu nem volt sehol.

Kruger átvágott a tábor területén. A feje fölött hallgattak a kolobuszmajmok. Csupán csizmája cuppogását hallotta a sárban, amint ellépkedett az alvó emberek, sátrai előtt. Aztán ismét az a ziháló hang. Különös, lágy hang volt,

szárnyára is kapta a
gomolygó reggeli köd. Kruger
eltűnődött, tévedett-e netán, hátha
nem is leopárdtól jön az a hang. És
akkor meglátta Misulut.

Misulu a hátán feküdt, körülötte
vértenger. Koponyája két
oldalról bezúzva, arccsontjai
összeroppantva, az arca
elkesztyenedett és megnyúlt, szája
csúf ásításba dermedt,
megmaradt szeme egészen kidülledt.
Másik szeme, az ütődés
erejétől repült ki a helyéből.

Kruger dobogó szívvel hajolt le, hogy a
testet megvizsgálja. Nem
tudta, mi okozhatott ekkora sérülést. És
akkor újból felharsant a
lágyszó, ziháló hang, ezúttal már
biztosan tudta, hogy nem
leopárdtól származik. S akkor a
kolobusz-majmok rákezdték a
sikongatásra, Kruger pedig talpra

szökkent és felordított.

ELSŐ NAP: HOUSTON

1979. június 13.

1. A HOUSTONI ERTS

Tízezer mérföldnyire* *(1 angol
szárazföldi mérföld 1609,344

méter)*, a hűvös, ablaktalan,
központi adatszolgáltató

helyiségben, az Earth Resources
Technology Services Inc.

épületében Karen Ross bögre kávéja
fölött kuporgott a

komputerterminál előtt, és az Afrikából
érkező legújabb földszat-

képeket tanulmányozta. Ross volt az
ERTS Kongó-teamjének

felügyelője, s miközben a mesterséges
kontrasztszínekben: kékben,

lilában és zöldben érkező
műholdfelvételeket igyekezett

beállítani, türelmetlenül az órájára

pillantott. A következő helyszíni közvetítést várta Afrikából. Houstonban ekkor tíz óra tizenöt perc volt, ám a helyiségben nem volt óra. Az ERTS adatközpontjában nem volt különbség éjszaka és nappal között. Több sor különlegesen foszforeszkáló fénypont előtt ültek a pulóveres programozók, és dolgoztak a hosszú sorokban sorakozó, halkan kattogó komputerterminálok előtt, inputot szolgáltatva mindazoknak a terepen dolgozó csoportoknak, amelyeket az ERST a világ legkülönbözőbb pontjain munkába állított. Ez az időtlenség éppúgy alapkövetelmény volt a komputerek világában, mint az, hogy a helyiségben állandóan huszonkét Celsius-fok legyen a hőmérséklet, éljenek az elektromos vezetékek, és speciális

színkorrekciós fények világítsanak, amelyek nincsenek zavaró hatással az áramkörre. Ebben a környezetben a műszerek domináltak, az emberi szükségletek itt teljességgel másodlagosak.

Volt azonban még egy alapvető követelmény. Az ERTS-nek Houstonban olyan programozókra volt szüksége, akik teljességgel azonosultak a terepen dolgozókkal, s amennyire lehetséges, az ő időbeosztásuk szerint éltek. A baseball-meccsek inputja nem volt kíváncsi, houstoni időt mutató óra nem is volt sehol, ámbátor a távolabbi falon nyolc hatalmas digitális óra mutatta a különböző területeken működő kutatócsoportoknál érvényes helyi időt.

A Kongói Kutatócsoport felirattal jelölt óra hajnali hat óra tizenöt percet mutatott, mikor a feje felett

beszölt a központ:

- Dr. Ross, a VT-be.

Beütötte a kódot rögzítő digitális jelszót, majd felkelt a konzol

mellől. Minden ERTS-terminálnak

megvolt a külön jelszókontrollja,

olyan ez, mint egy kombinációs lakat.

Része egy iogén összetett

rendszernek, mely arra irányul, hogy

hatalmas adatbankjuk

lekoppintását megakadályozza. Az

ERTS információkat tárolt, s

mint az R. B. Travis, az ERST főnöke

gyakorta mondogatta, az

információszerzés legkönnyebb

módszere annak ellopása.

Hosszú léptekkel vágott át a lány a

helyiségen. Karen Ross

majdnem száznyolcvan centi magas,

mutató, bár kissé esetlen

teremtés. Mindössze huszonnégyszáz éves,

a legtöbb programozónál

fiatalabb, ám fiatalsága ellenére

olyan higgadt, hogy az egyenesen lenyűgözte az embereket, kicsit tán zavarba is hozta őket. Karen Ross zseniális matematikai csodagyerekként kezdte. Kétéves korában, mikor anyja magával vitte a szupermarketbe, fejben kiszámította, hogy melyik olcsóbb vétel, a harmincdekás konzerv 19 centért vagy a nyolcvandekás hetvenkilenc centért. Hároméves korában azzal az észrevétellel döbbsentette meg apját, hogy a zéró más és más helyzetekben mást és mást jelent. Nyolcéves korára megtanulta az algebrát és a geometriát, tízéves korában magától rájött a differenciál- és integrálszámításra, tizenhárom éves korában beiratkozott az M. I. T.-ra, ahol elméleti matematikában sorra tette a briliáns felfedezéseket,

majd megírta "Topológiai vizsgálatok az n -dimenziós térben" című dolgozatát, melynek igen nagy hasznát vették döntésmátrixoknál, kritikus út elemzésénél, valamint többdimenziós leképezésnél. Ez irányú érdeklődésére figyelt fel az ERST, majd kinevezte a társaság legifjabb terepfelügyelőjévé. Nem mindenki szerette. A sokévi magány meg az a tény, hogy a teremben mindig mindenkinél sokkal fiatalabb, távolságtartóvá, tartózkodóvá tette. Egyik munkatársa így jellemezte: "a szőrszálhasogatásig logikus". Hideg modora miatt "Jéghegy Ross" néven emlegették, a Déli-sarkvidék képződményére utalva. S fiatalsága mindmáig hátráltató tényezőnek bizonyult - legalábbis erre hivatkozott Travis, amikor nem engedélyezte, hogy

ő vezesse a terepen a kongói expedíciót, holott ő dolgozta ki az összes Kongóra vonatkozó számításokat, s következésképp őt illette volna a terepen dolgozó team vezetői tiszte.

- Igazán sajnálom - mondta Travis -, de ez a feladat igen nagy, ezért nem bízhatom magára. - Karen erősködött, felhívta Travis figyelmét, hogy tavaly is kiváló csoportvezetőnek bizonyult Pahangban meg Zambiában. Végül a férfi azt mondta: - Nézze, Karen, ez a terep tízezer mérföldnyire van innét, ráadásul negyedosztályú terep. Ott nekünk másra van szükségünk, mint hogy valaki a konzol mellett hot dogot rágcsáljon.

Majd szétvetette a méreg, hogy ez róla a vélemény, hogy csak arra jó, hogy a konzol mellett hot dogot

rágcsáljon. Gombok
nyomogatására alkalmas, jól
eljátszadozik Travis szerkentyűivel.

Ő pedig be akarta bizonyítani, hogy a
negyedosztályú terepen is
megállja a helyét. És el volt rá szánva,
legközelebb ráveszi
Travist, hogy eressze el.

Ross megnyomta a második emelet
liftjének gombját, melyen ez
állt: "Belépés csak külön engedéllyel."

Amíg a liftre várt,
elkapta az egyik programozó irigykedő
pillantását. Az ERTS-nél az
ember státusát nem a fizetés
nagysága, a cím, az iroda mérete
vagy a hatalom másutt megszokott
szimbólumai jelentették. Az
ERTS-nél a rendelkezésre álló
információ jelentette a státust -

és Karen Ross egyike Volt a
társaságnál alkalmazásban lévő nyolc
embernek, aki bármikor felmehetett a

második emeletre.

Belépett a felvonóba, és fölnézett az ajtó fölé erősített megfigyelőkamerába. Az ERTS-nél mindegyik lift csak egy bizonyos emeletre ment, és mindegyikben volt megfigyelőkamera; így tartották szemmel a személyzet mozgását az épületen belül.

- Karen Ross - mondta be a mikrofonba, és körbefordult a közvetítőkamera előtt. Halk elektromos pittyegés hallatszott, majd a liftajtó kitárult a második emeleten.

Kis négyszögletes helyiségbe lépett be, a mennyezetről videokamera nézett le rá, szemben pedig a vezérlőterem jelzőtábla nélküli ajtaja.

- Karen Ross - ismételte meg, és becsúsztotta elektromos azonosítókártyáját a nyílásba, ujjait

nem vette le a kártya
fémpereméről, hogy a komputer
érezkelhesse a galvanikus
bőrenergiát. (Három hónapja vezették
be ezt a precízebb eljárást,
amikor Travisnek tudomására jutott,
hogy a hadseregben végzett
hangszásebészeti műtétekkel
meglehetősen pontos hangazonos
programokat tudnak már kialakítani.)
Körforgásnyi szünet után az
ajtó feltárult. A lány belépett.
Éjszakai vörös lámpáival olyan volt a
vezérlőterem, mint egy
lágymező, meleg anyaméh - a terem zsúfolt,
szinte klausztofóbiás
kicsisége a rengeteg elektromos
műszerrel csak még fokozta ezt az
érzést. Padlótól a mennyezetig több
tucat videomonitor és LED-
kiírás villogott-parázslott, miközben a
technikusok suttogva
beszélgettek, gombokat nyomogattak,

és táblákat állítgattak be. A vezérlőterem volt az ERST elektronikus idegközpontja: ide futottak be a világ minden pontjáról a különböző terepeken dolgozó munkatársak közvetítései. A vezérlőteremben mindent rögzítettek, nemcsak a bejövő adatokat, hanem a teremben elhangzó válaszokat is, úgyhogy az 1979. június 13-án kfolyt beszélgetésnek is minden szava megvan.

Az egyik technikus így szólt Karenhez:

- Egy perc, és bekötjük a transzpondereket. Kér kávét?

- Nem - felelte Ross.

- Szeretne ott lenni velük, mi?

- Megdolgoztam érte - mondta a lány. A videoképernyőkre bámult, a forgó-változó formák elképesztő kavalkádjára, miközben a technikusok próbálták befogni a

jelzéseket, amelyek egy műholdról, háromszázhusz mérföldnyi távolságból érkeztek.

- Jelkulcs.
- Jelkulcs. Jelszónyom.
- Jelszónyom.
- Hullám fix.
- Hullám fix. Vétel.

Alig ügyelt a megszokott kifejezésekre. Figyelte a képernyőkön ugráló légköri zavaroktól szürke mezőt.

- Mi hívtuk őket vagy ők minket? - kérdezte.

- Mi hívtuk - felelt a technikus. - Ki volt írva a hívásokhoz, hogy helyi idő szerint hajnalban ellenőriznünk kell őket. Úgyhogy mikor nem jelentkeztek, mi hívtuk meg őket.

- Vajon miért nem jelentkeznek? - kérdezte Ross. - Valami baj történt?

- Nem hinném. Mi leadtuk a

hívójelet, ők vették tizenöt
másodpercen belül az összes
kódjelzéseket. Na, itt van.

Kongói idő szerint hat óra huszonkét
perckor létrejött az

összeköttetés: még egy utolsó szürke
légköri folt, majd a

képernyők kitisztultak. A kongói

táborhely egy részletét látták

maguk előtt, nyilvánvalóan a

háromlábú állványra szerelt

kamerával szemközti részletet. Két

sátrat láttak, egy leégett,

még parázsló tűzhelyet, a ködös

hajnal még föl nem szállt

gomolygását. Életnek semmi nyoma,

emberek sehol.

Az egyik technikus felnevetett.

- Hisz ezek még föl sem ébredtek. Azt

hiszem, magára tényleg nagy

szükség volna ott. - Rossz közismert volt

arról, hogy mennyire a

formalitások embere.

- Fogja be távolról - mondta a lány.

A technikus megnyomta a távolról ráközelítés gombját. A tízezer mérföld távolságra fölállított kamera houstoni irányítás alá került.

- Pásztázzon körbe! - mondta Ross.

A konzolnál ülő technikus megragadta a vezérlőkart. A videoképek balra tolódtak, így már többet láttak a táborhelyből. A tábor elpusztult: lerombolt és széttépett sátrak, a tartalék sátorvásznon lecibálva, a felszerelés a sárban szétszórva. Az egyik sátor ragyogó lánggal égett, fekete füstfelhőt küldve az ég felé. Körös-körül több holttest hevert.

- Jézusom! - mondta az egyik technikus.

- Kocsizzon vissza! Bontsa fel hatszoros kockákra.

A képernyőkön a kamera végigpásztázta a táborhelyet. A

dzsungelt

látták maguk előtt. Életnek még mindig semmi nyoma.

- Most irányítsa lefelé! És forduljon meg.

A kamera a képernyőn ráirányul a hordozható antenna

ezüstattányérjára és az adó-vevő fekete dobozára. A közelben egy másik tetem hever, az egyik geológusé, aki a hátán fekszik.

- Jézusom, ez Roger...

- Közelítsen rá! - mondta Ross. Hideg, szinte szenvtelen a hangja a szalagon.

A kamera ráközelít az arcra. Bizarr látvány tárul a szemük elé, az összezúzott koponya szeme és orra vérzik, a száj tátva mered az égre.

- Mi csinálhatta ezt?

Ebben a pillanatban árnyék vetődik a képernyőn látható halott arcra. Ross előreugrik, megragadja a

vezérlőkart, és rácsap a variokontroll gombjára. A kép egy csapásra szélesre tárul, most látszanak az árnyék körvonalai. Egy ember. És mozog.

- Van ott valaki! Valaki még él!

- Sántít. Úgy látszik, megsebesült.

Ross az árnyékra bámul. Ő nem nézi sántító embernek, azt tudja, hogy itt valami nem stimmel, de hogy micsoda...

- Bejön a kamera elé - mondta. Ez1 szinte több, mint amennyit remélni lehet. - Mi ez a zöreij?

Furcsa hangot hallanak, mintha sziszegne vagy sóhajtana valaki.

- Ez nem zöreij, a közvetítésben van.

- Bontsa fel! - mondta Ross. A technikusok gombokat nyomogatnak, változtatják a hangfrekvenciákat, de a különös és meghatározhatatlan hang nem változik. És akkor az árnyék

megmozdul, és az ember az objektív elé lép.

- Élesre - mondja Ross, de elkésett. Az arc addigra eltűnik, túlságosan is közel az objektívhez. Lencse nélkül nem lehet élesre állítani. Homályos, sötét alakot láttak maguk előtt, mást semmit. Mielőtt a lencsét bekattinthatták volna, az alak eltűnt.

- Egy bennszülött volna?

- Kongónak ez a része lakatlan - mondta Ross.

- Valami mégiscsak lakja.

- Irányítsa lefelé - mondta Ross. - Nézze meg, hátha megint a kamera elé kaphatjuk.

A kamera tovább pásztázza a terepet. Ross maga előtt látja a háromlábú állványt a dzsungel közepén - a kamera surrog, amint a lencse körbeforog. Aztán hirtelen meginog, és oldalára dől a kép.

- Feldöntötte.

- A szentségit!

A videógép kattog, zavaró vonalak
lepik el a képernyőt. Alig
lehet látni.

- Tisztítsa ki! Tisztítsa ki!

Még egy utolsó pillantást vethetnek a
hatalmas arcra meg a sötét
kézre, miközben az ezüst
tányérantenna ripityára törik. A
Kongóból érkező kép ponttá zsugorodik
és eltűnik.

2. INTERFERÁLÓ JELZÉS

1979 júniusában az ERST
munkacsapatokat indított útnak, hogy
uránium-lelőhelyeket tanulmányozzanak
Bolíviában, rézlelőhelyeket
Pakisztánban, mezőgazdasági
termelési lehetőségeket Kasmírban, a
jéghegyek mozgását Izlandban,
fakitermelési forrásokat

Malaysiában és gyémántlelőhelyeket a Kongóban. Nem volt ez szokatlan az ERTS-nél, általában hat-nyolc kutatócsoportjuk végzett terepmunkát egyszerre.

Mivel kutatócsoportjaik gyakran dolgoztak veszélyes és politikailag nem biztonságos helyeken, éberrel ügyeltek az első

"interferáló jelzésekre".

(Távérzékelő szóhasználatban "jelzésnek" nevezik egy objektumnak vagy geológiai formátumnak

fényképen vagy videoképen történő megjelenítését.) A legtöbb

interferáló jelzés politikai jellegű. 1977-ben az ERST légi úton

mentett ki egy kutatócsoportot Borneóból egy helyi kommunista felkelés, majd 1978-ban Nigériából egy katonai puccs alkalmával.

Volt példa geológiai jellegű "jelzés"-re is. Guatemalából 1976-

ban földrengés miatt kellett kimenekíteni egy kutatócsoportot.

R. B. Travis véleménye szerint, akit 1979. június 13-án a késő esti órákban ugrasztottak ki az ágyából, a kongói videoszalag volt ez idáig a "valaha is vételezett legrosszabb interferáló jelzés", melynek a jellegét ráadásul titok fedte. Mindössze annyit tudtak, hogy hat perc leforgása alatt a tábor megsemmisült - ennyi idő telt el aközött, hogy kibocsátották a hívójelet Houstonban, s azt észlelték Kongóban. Ijesztő volt ez a gyorsaság; Travis első utasítása így szólt: "Derítsék ki, mi a fene történhetett!"

A tagbaszakadt, negyvennyolc esztendőös férfi hozzá volt szokva a krízishelyzetekhez. Végzettségét tekintve mérnök ember, aki

kezdetben az RCA, majd később a Rockwell műholdkonstrukción dolgozott, aztán átkerült a menedzsmenthez, vagyis, ahogy az űrközlekedési mérnökök egymás között előszeretettel nevezték, "esőcsináló" lett belőle. A műholdakat előállító társaságok ugyanis tizennyolc-huszonnégy hónapos szerződésben vállalták egy-egy műhold összeszerelését és hordozórakétás pályára bocsátását, aztán csak reménykedtek, hogy a félmillió alkatrészből összeszerelt műhold el is készül a kijelölt napra. Ha nem készült el, csak az esőcsinálásban bízhattak, vagyis abban, hogy a kedvezőtlen időjárási körülményekre hivatkozva elhalaszthatják a pályára bocsátást. Travisnek sikerült megőriznie jó humorérzékét a high-tech

problémáival eltöltött évtized során,
menedzsmentfilozófiáját az
íróasztala fölé erősített táblával
ilyeténképpen összegezte:

"VSZMK", ami annyit tesz, hogy
"Valami Szemétség Mindig
Közbejön".

Hanem június 13-a éjszakáján
Travisnek egy csöppet sem volt
mulathatnékja. Az egész expedíciója
odaveszett, az ERTS-csoport
minden tagját megölték - vagyis nyolc
emberét, meg még ki tudja,
hány teherhordót, akiket magukkal
vittek. Nyolc ember! Az ERST
fennállása óta a legnagyobb
katasztrófa, rosszabb az 1978-as
Nigériainál. Amint az előtte álló
telefonhívásokra gondolt,
Travisre rátelepedett a kimerültség, a
lelki gyötrelem. Nem
annyira azok a hívások
nyomasztották, amelyeket neki kell

megejtenie, mint inkább azok, amelyek
őket fogják zaklatni. Hazaér-
e időben ikszipszilon a lánya
érettségijére vagy a fia ifjúsági
bajnoki mérkőzésére? Ezeket a
telefonokat mind bekapcsolják
Travisnek, aki végighallgathatja a
várakozásteljesen sziporkázó
hangokat, reménykedéseket, aztán
jöhetnek az ő óvatos válaszai -
nem is tudja biztosan, megérti, hát
hogyne, el is fog mindent
követni... Az eljövendő hazudozásoktól
máris ólmos kimerültség
szállta meg.

Mert Travis legalább két hétig, de az is
lehet, hogy egy hónapig
nem mondhatja el senkinek, mi történt.
Akkor aztán kezdhet maga
telefonálgatni, felkeresheti a
családokat, megjelenhet a
gyászmiséken, ahol nem lesz ravatal,
csak üres levegő, a nagy

semmi, s a családtagoktól, rokonoktól
érkező magától értetődő
kérdések özöne, melyekre - miközben
lesik arcizmai minden egyes
rándulását, habozását, bármi áruló jelet -
nincs mit mondani.

Mit is mondhat nekik?

Egyedül ez vigasztalta - talán néhány
hét múlva már többet
mondhat. Egy biztos: ha ma éjszaka
kellene sorra telefonálnia az
illetékeseket, egyszerűen semmit se
tudna mondani, mert az ERTS-
nek fogalma sincs róla, hogy mi történt.

Ez a tény csak növelte

Travis kimerültségét. Aztán jöttek a
részletek, Morris, a
biztosítási szakértő lépett be, és
megkérdezte: "Mi legyen az
időpontokkal?" Az ERST az
expedíció minden egyes tagjára
életbiztosítást kötött, a helybéli
teherhordókra úgyszintén. Az

afrikai teherhordókat egyenként tizenötezer dollárra biztosították, ami elenyésző összegnek tűnik, amíg tekintetbe nem vesszük, hogy Afrikában az egy főre eső évi átlagkereset száznyolcvan dollár. Travis azonban azon a véleményen volt, hogy az expedíció helyi résztvevőinek a kockázatvállalással járó előnyökből is részesülniük kell - még azon az áron is, ha a családfőt elvesztő hozzátartozók az ő fogalmaik szerint egész kis vagyonhoz jutnak. Még azon az áron is, ha maga az ERST egész kis vagyont fizet ki a biztosításukért.

- Továbbra is tartsa fenn a biztosítást! - mondta Travis.

- Ez az üzletpolitika nekünk naponta...

- Csak tartsa fenn!

- Meddig?

- Harminc napig - mondta Travis.

- Még további harminc napig?
- Úgy van.
- De hisz tudjuk, hogy a teherhordók meghaltak. - Morris nem bírta megbékélni a pénzpocsékolás gondolatával. A biztosítástatisztikai észjárása tiltakozott ellene.
- Úgy van - mondta Travis. - És nem ártana azonnali készpénzt folyósítani a teherhordók családjainak, hogy maradjanak csendben.
- Jézusom! Mégis mekkora összegre gondol?
- Fejenként ötszáz dollárra.
- És milyen címen könyveljük el?
- Ügyvédi honoráriumként - mondta Travis. - Húzza rá a helyi, jogi költségek skatulyáját.
- És a kutatócsoport amerikai tagjai?
- Azokat a legmagasabb összegre biztosítottuk - mondta Travis. - Ne aggodalmaskodjék!

Roberts, az ERST brit származású sajtóösszekötője jelent meg az irodában.

- Kivegyük a dugót a palackból?

- Nem - mondta Travis. - Teljes zárlatot akarok.

- Meddig?

- Harminc napig.

- A fenébe is! Harminc nap alatt a saját stábja fogja

kiszivárogtatni a hírt. Erre mérget vehet - mondta Roberts.

- Ha megteszik, maga majd megcáfolja. Nekem ehhez a szerződéshez még harminc napra van szükségem.

- Tudjuk egyáltalán, hogy mi történt odakinn?

- Nem. De majd megtudjuk.

- Hogyan?

- A szalagokról.

- Azok a szalagok tropára mentek.

- Majd meglátjuk - mondta Travis. Azzal hívatta a konzol mellett

dolgozó hot dog-rágicsáló gárdát. Travis már régóta tudta, hogy habár az ERST világszerte fölrázhatná a politikai tanácsadókat, azok leginkább házon belül juthatnának információhoz.

- Mindaz, amit a kongói expedícióról tudunk - mondta -, ezen az utolsó videoszalagon van rögzítve. Hétagú vizuális-audiovizuális mentőcsoportot alakítunk, még hozzá most azonnal. Mert egyedül ez a szalag áll rendelkezésünkre. A különleges alakulat munkához látott.

3. REKONSTRUKCIÓ

Az ERTS-nél a munkafolyamatot "adatrekonstrukció"-nak vagy néhanapján adatmentésinek nevezték. Ezek a terminusok a mélytengeri tevékenységekből származtak, és furamód illettek a

jelen helyzetre.

Az adatmentés vagy rekonstrukció azt jelentette, hogy értelmezhető információ kerül felszínre az iszonyatos mennyiségű elektronikus adathalmaz mélyrétegeiből. És a mélytengeri adatmentéshez hasonlóan lassú és kényes folyamatról van szó, ahol egyetlen téves lépés következtében örökre odaveszhetnek mindazok a nyomok, amelyeknek a felszínre hozásán munkálkodnak. Az ERST az adatvisszanyerés művészetében jártas teljes mentőosztaggal rendelkezett. Az egyik osztag azonnal munkához látott az audióanyag megmentéséért, a másik ugyanezt tette a vizuális anyaggal.

De Karen Ross máris rávetette magát a vizuális adatmentésre.

Tevékenysége rendkívüli ismereteket

igényelt, és kizárólag az
ERTS-en belül volt lehetséges.

A Földforráskutató viszonylag új cég
volt, 1975-ben alakult, a
föld nyersanyagforrásaival kapcsolatos
információk robbanásszerű
megnövekedése tette szükségessé a
létrejöttét. Az ERST

rendelkezésére álló adathalmaz
döbbenetes mennyiségű volt: csupán
a földszatellita által előállított képanyag
több mint ötszázezer

felvételből állt, és ez óránként, a nap
huszonnégy órájában

tizenhat újabb felvétellel bővült.

A hagyományos

légifelvételekkel, infravörös

fényképekkel, valamint teleszkópos

radarfelvételekkel együtt az ERST

rendelkezésére álló teljes

információmennyiség több mint kétmillió

felvételt tett ki, az új

input ezeknek a számát óránként

harminc felvétellel növelte.

Mindezt a rengeteg információt katalogizálni, raktározni kellett, még hozzá úgy, hogy szükség esetén minden egyes darabja azonnal rendelkezésre álljon. Olyan volt az ERST, mint egy könyvtár, amely naponta hétszáz új könyvre tesz szert. Nem meglepő tehát, hogy a könyvtárosok a nap huszonnégyszerében lázas tevékenységet folytattak.

Azok, akik látogatóban fordultak meg az ERTS-nél, mintha fel sem fogták volna, hogy az ilyesfajta adattároló kapacitásra tíz évvel ezelőtt még komputerekkel sem nyílt volna lehetőség. Ugyanezek a látogatók persze az ERST információinak alapvető természetét sem

értették - feltételezték, hogy a képernyőn látható felvételek

fotográfiák, holott szó se róla.

A fotográfia tizenkilencedik századi vegyi eljárás, amely fényérzékeny ezüstsók segítségével képes az információ megőrzésére. Az ERST az információ megőrzésére huszadik századi, elektromos rendszert dolgozott ki, ami analóg a vegyi úton előállított fotográfiával, csak épp egészen más. Kamera helyett az ERTS-nél multispektrális letapogatót, film helyett KKSZ-eket, vagyis komputerkompatibilis szalagokat használtak. Az ERTS-nél tehát nem vacakoltak a köznapi értelemben vett, elavult fotográfiai technológia "fényképeivel". Az ERST adatletapogatókat vett, ezeket alakították át szükség esetén "adatkiírássá". Mivel az ERST képei pusztán mágnesszalagra rögzített elektromos

jelzésekből álltak, óriási lehetősége volt az elektromos képmanipulációnak. Az ERTS-nek 837 komputerprogramja volt a képátalakításra: kinagyításra, a zavaró elemek eliminálására, a részletek kiemelésére. Ross tizennégy programot próbált ki a kongói videoszalagon - különösen azon a zavarásokkal teli részen, amelyen a kéz és az arc megjelent, mielőtt ripityára tört az antenna.

Először is végigfuttatta a "mosási ciklus" nevű programot, hogy kizárja a zavarásokat. Rájött, hogy a zavaró jelenségek bizonyos speciális letapogatóhelyzetekben jöttek elő, és speciális szűrkeskála-értékkel bírnak. Utasította a komputert, hogy iktassa ki ezeket a zavaró vonalakat.

Az így létrejött képen üres tér látszott

mindenütt, ahonnan a zavarást kiiktatták. Ekkor adta ki a "töltsd ki az űrt" utasítást, vagyis megparancsolta a komputernek, hogy az üres terek körül található képeknek megfelelően töltsse ki a hézagot, vagyis logikailag következtesse ki a hiányzó alakzatot. Ekkor előtte állt a zavarásmentes kép, csak épp sáros volt, és elmosódott, vagyis "definiálhatatlan". Ezután következett a "nagyra értékelt szétterítés" - amely felerősítette a képet azáltal, hogy szétszórta a szürkeskálaértékeket. Ugyanakkor valamilyen oknál fogva fázistorzulás keletkezett, amelyet meg kellett szüntetnie, s ami előhozta az előzőleg már kiküszöbölt tüskés képeket, s ahhoz, hogy most meg ezeket küszöbölje ki,

végig kellett futtatnia három másik programot.

Technikai részletekkel bíbelődött egy óra hosszat, mígnem egyszer csak "kiugrott" a kép, tisztán, élesen. A lélegzete is elállt, amint rápillantott. A képernyőn sötét, borongós arc jelent meg, erőteljes szemöldök, figyelmes szempár, lapos orr és előreugró ajak. A videoképernyőre egy hím gorilla arca fagyott rá.

Travis odament, a fejét csóválta.

- Végigcsináltuk az audio-visszakeresést ezzel a sziszegő hanggal. A komputer megerősítette, hogy legalább négy helyről származó emberi lélegzés. De szörnyen különös. Az analízis szerint a hang belégzésből, nem pedig kilégzésből ered, ahogy az emberek rendszerint a hangot képezni szokták.

- A komputer téved - mondta Ross. -
A hang nem embertől
származik. - A képernyőre, a gorilla
arcára mutatott.

Travis nem mutatott meglepetést.

- Rekonstrukció - mondta.

- Nem rekonstrukció.

- Maga kitöltötte az üres helyeket és
megkapta a rekonstrukciót.

A hátvédcsapat már megint
ebédszünetben szórakozott a software-
rel. - A hátvédcsapat, a software-
programozók előszeretettel

alakították át az adatokat, s tették ezáltal
alkalmassá rendkívül

kifinomult tivolijátékok játszására. S a
játékaik néha más
programokba is belemásznak.

Maga Ross is panaszkodott már emiatt.

- De ez a kép valódi - erősködött a
képernyőre mutatva.

- Nézze - mondta Travis -, a múlt
héten Harry eljátszotta a

"töltsd be a hiányzót" programot a Karakorum hegységgel, és egy tökéletes holdleszálló úrállomásjátékot kapott. Épp egy McDonald's pult mellett van a leszállópálya vége, roppant mulatságos, hehe! - Azzal távozon. - Jöjjön át a megbeszélésre az irodámba - szólt még vissza. - Meg kell beszélnünk, hogy mikor induljon a csapat.

- A következő csapatot én vezetem.
Travis a fejét rázta.

- Szó sincs róla.

- És ezzel mi lesz? - mutatott a képernyőre.

- Ezt énvelem meg nem eteti! - mondta Travis. - A gorillák nem viselkednek így. Ez csak valami rekonstrukció lehet. - Az órájára pillantott. - Pillanatnyilag az az egyetlen problémám, hogy milyen gyorsan érhet vissza a csapat

Kongóba.

4. A VISSZATÉRŐ EXPEDÍCIÓ

Travisnek egyetlen pillanatig sem voltak kétségei afelől, hogy Kongóba vissza kell menni; amióta végignézte a videofilmet, csupán egyvalami képezte számára az eldöntendő vita tárgyát, hogy hogyan, összehívta a különböző szekciók - számítástechnikai, diplomáciai, távirányítási, geo-, utánpótlási és jogi részlegek - vezetőit. Mind ott ásítottak, és a szemüket dörgölték. Travis a következőkkel kezdte:

- Kilencvenhat órán belül Kongóban kell lennünk.

Azzal hátradőlt székében, és végighallgatta, hogy elmagyarázzák neki, mindez miért lehetetlen. Volt rá okuk, épp elegendő.

- Össze sem tudjuk szedni százhatvan óránál hamarabb a légi teherszállító egységeket - mondta Cameron, az utánpótlás embere.
- Elhalaszthatjuk a Himalájai expedíciót, és megyünk azoknak az egységeivel - mondta rá Travis.
- De az hegyi expedíció.
- Kilenc óra alatt átalakíthatja az egységeket.
- És mivel repítjük oda? - kérdezte a transzportfelelős.
- A koreai légitársaságnak van egy elérhető 747-es teherszállító gépe az SFX-en. Azt mondják, kilenc óra alatt itt lehet.
- Van egy gépük, ami csak úgy ott ücsörög? - kérdezte hitetlenkedve Lewis.
- Ha jól tudom, utolsó pillanatban lemondta őket egy másik megrendelő.
- Mibe fog ez nekünk kerülni? - hördült

fel Irwin, a könyvelő.

- Ennyi idő alatt lehetetlen megszerezni a vízumokat Zaire washingtoni követségétől - mondta Martin a diplomáciai részlegtől. - És erősen kétlem, hogy megadják egyáltalán. Mint ismeretes, az első csoport kongói vízumát azért adták meg, mert ásványtani kutatásokat végzünk a zaire-i kormánynak, ez viszont nem csupán miránk vonatkozik. Az ásványtani kutatásokat nemcsak nekünk tették lehetővé, hanem a japánoknak, a hollandoknak és a németeknek is, akik bányászati konzorciumot hoztak létre. Csak épp aki előbb odaér, azé a szajré. Az kapja meg a szerződést. Ha Zaire-ben rájönnek, hogy az expedíciónk bajba került, egyszerűen törölnek bennünket a programból, és megadják a lehetőséget az

euro-japán konzorciumnak,
próbáljanak ők szerencsét. E
pillanatban is háromszáz japán
kereskedelmi hivatalnok tanyázik
Kinshasában, és szórja a jent, mint a
pelyvát.

- Azt hiszem, ez így igaz - mondta
Travis. - Már amennyiben
megtudják, hogy az expedíciánk bajba
került.

- Megtudják abban a pillanatban, hogy
vízumért folyamodunk.

- Csakhogy mi nem folyamodunk
vízumért. Bárki tudomása szerint
nekünk még létezik Virungában egy
expedíciánk. Ha elég gyorsan
ledobunk egy második kis csapatot
ugyanarra a területre, soha
senki meg nem tudja, hogy nem ők az
eredeti csapat.

- És mi lesz a személyzet névre
szóló vízumaival a
határátlépésnél, a

rakományjegyzékeknél...

- Ezek részletkérdések - mondta Travis.

- Arra való a pálinka. -

A megvesztegetésre utalt, ami gyakran ital formájában történt. A

világ nagyon sok részére úgy indultak útnak az expedíciók, hogy

több láda italt, nagy halom tranzisztoros rádiót, polaroid fényképezőgépet és egyéb biztos sikernek számító holmit vittek magukkal.

- Még hogy részletkérdés? Hogy akar mégis átjutni a határon?

- Majd lesz ott egy jó emberünk. Talán Munro.

- Munro? Ez piszkos dolog. A zaire-i kormány gyűlöli Munrót.

- Találékony ember, és ismeri a vidéket. Martin, a diplomáciai szakember a torkát köszörülve szólalt meg:

- Nem is tudom, hogy nekem mi keresnivalóm ezen a megbeszélésen.

Az az érzésem, itt azt latolgatják egyesek, hogy illegális csapattal lépjenek be egy idegen állam területére egy volt kongói zsoldos katona vezetésével...

-Szó se róla - mondta Travis. - Abban a helyzetben vagyok, hogy pótcsapatot kell kiküldennem a területen dolgozó embereim megsegítésére. Gyakorta előfordul az ilyesmi. Semmi okom annak feltételezésére, hogy bárki bajban volna, csupán rutin-pótcsapatról van szó. Arra nincs időm, hogy a hivatalos csatornákon végigvigyem az ügyet. Meglehet, hogy nem vagyok igazán körültekintő abban, hogy kinek a szolgálatait veszem igénybe, de hát valójában ennél többről igazán nincsen szó.

Június tizenharmadikán, este tizenegy óra negyvenötre kidolgozták

a következő ERTS-expedíció főbb feladatait, és határozataikat komputer segítségével ellenőrizték. Másnap este, június 14-én felszáll Houstonból a teljesen megrakott 747-es; a gép június 15-re Afrikába érhet, ahol fölszedi Munrot vagy valaki "hozzá hasonlót", és a teljes stáb a helyszínre, Kongóba érkezhethet június 17-re.

Kilencvenhat órán belül.

A központi adatteremből Karen Ross átnézhetett Travis irodájának üvegfalán és láthatta, hogy folyik odaát a vita. Logikus gondolkodásával kikövetkeztette, hogy Travis kimondta az áment, vagyis levonta a hamis következtetéseket a rendelkezésére álló, nem kielégítő adatmennyiségből, és túlságosan hamar zöldre állította a fénysorompót. Ross úgy

érezte, nincs értelme addig
visszatérni a Kongóba, amíg nincsenek
pontosan tisztában azzal,
hogymivel kell szembenézniük. Ott
maradt a konzol mellett, hogy
ellenőrizze a képet, amelyet életre
keltett.

Ross bevette, amit látott, de hogyan
vehetné rá Travist, hogy őt
is bevegye?

Az ERST rendkívül kifinomult
adattfeldolgozó világában állandóan
fennállt a veszély, hogy az előállított
információ "önálló életre
kel", hogy a képek elszakadnak a
valóságtól, amiként egy hajó
elszabadul a kikötőcölöptől. Ez a
veszély különösképpen akkor
állt fenn, amikor az adatbázist
többszörös manipulációnak
vetették alá - amikor az ember 106
vetületet forgatott el
komputer által generált hipertérben.

Ezért aztán az ERTS-nél más módokat is kifejlesztettek a komputerből nyert képek valódiságának ellenőrzésére. Ross két ellenőrző programot futtatott végig a gorillakép hitelesítésére. Első volt a KAA, a Következő Animációs Alakzat.

A videoszalagot lehetséges úgy kezelni, mint egy mozifilmet, vagyis állóképek sorozatát. Ross betáplált a komputerbe egy csomó "állóképet", aztán kirajzoltatott vele egy Következő Animációs Alakzatot. Ezt az alakzatot azután összevetette a következő tényleges alakzattal.

Nyolc KAA-t futtatott végig egymás után, és mind stimmelt. Ha az adatkezelésbe netán hiba csúszott, az mindenesetre makacs hibának ígérkezett.

Ekkor, nekibátorodva, végigfuttatta a

"gyors és piszkos háromdimenzió". Ez a lapos, kétdimenziós videóképről bizonyos háromdimenziós tulajdonságokat feltételez, szürkeskála-minták alapján. A dolog lényege: a komputer eldönti, hogy egy orrnak vagy egy hegygerincnek az árnyéka arra enged következtetni, hogy az a bizonyos orr vagy hegygerinc kiemelkedik az őt körülvevő környezetből. A következő képeket alá kell vetni ezeknek a feltételezéseknek. A gorilla mozgását követve a komputer igazolta, hogy a képen látható lapos alakzat valóban háromdimenziós és összefüggő. Ez kétséget kizáróan bizonyította, hogy a kép eredeti.

Ross ezek után bement Travishez.

- Tegyük fel, hogy beveszem - mondta szemöldökét ráncolva Travis.

- Akkor sem látom be, hogy miért kellene részt vennie a következő expedícióban.

- Milyen eredménnyel jött elő a másik csapat? - kérdezte Ross.

- A másik csapat? - kérdezte Travis ártatlanul.

- Odaadta a szalagot egy másik mentőosztagnak is, hogy ellenőrizze az én eredményeimet - mondta Ross.

Travis az órájára pillantott.

- Még nem rukkoltak elő semmivel. - Majd hozzátette: - Köztudott, hogy maga dolgozik a leggyorsabban az adatbázissal.

Ross elmosolyodott.

- Na látja, ezért van rám szüksége a következő expedícióban.

Ismerem az adatbázist, hiszen én csináltam. Ha maga most rögtön oda akar küldeni egy másik csoportot, mielőtt még ezt a

gorillaproblémát megoldjuk, akkor egyedül abban bízhat, hogy a csoportvezető képes a gyors adatkezelésre. Ezúttal a terepen van szüksége egy konzolos hot dog-rágcsálóra. Ellenkező esetben a következő expedíció is úgy jár, mint az előző. Hiszen még mindig nem sejtí, hogy mi történt velük.

Travis csak ült az íróasztala mögött, és sokáig bámult a lányra.

Ross a habozását a gyengülés jelének fogta fel.

- És ki kell jutnom! - mondta még.

- Külső szakértővel akar konzultálni?

- Olyasvalakivel, aki rajta van a megbízható szakemberlistánkon.

- Kockázatos - mondta Travis.

- De fontos - makacskodott Ross, Travis felsóhajtott.

- Hát, ha olyan fontosnak tartja, nem bánom. - Ismét sóhajtott. -

Csak a csoport munkáját ne hátráltassa.

Ross már szedte is össze a másolatait. Amint Travis magára maradt, homlokát ráncolva kezdett rágódni elhatározása felett. Még ha lezavarják is rajtaütésszerűen a következő kongói expedíciót úgy, hogy tizenöt nap leforgása alatt már el is takarodnak onnét, a költségek így is több mint háromezer dollárra rúgnak. Az elnökség majd tépi a haját - hogy lehet egy tapasztalatlan, huszonnégy éves gyerkőcöt, egy csitrit ilyen felelősséggel a vállán terepre küldeni. Különösen egy ilyen fontos feladatnál, ahol annyi minden forog kockán, s ahol már eddig is túlléptek minden határidőt, minden költségvetési keretet. Ráadásul Ross olyan érzéketlen, nagy a valószínűsége, hogy gyatra terepvezetőnek fog bizonyulni, s csak

elidegeníti egymástól a többieket.

Ugyanakkor mégiscsak azt érezte a lelke legmélyén, hogy bíznia kell a Ross Jéghegyben. Az esőcsináló időszakokban kikristályosodott menedzsment-filozófiája azt diktálta, hogy arra bízza a kutatóprogramot, akitől a legnagyobb sikert vagy a bukás legkisebb kockázatát remélheti.

Megfordult, szembe az íróasztala mellett álló konzollal.

-Travis - mondta, mire a képernyő fölragyogott. - Pszichográf adatot - mondta.

A gép rögtön működésbe lépett.

- Ross Karen - mondta Travis.

PERC GONDOLKODÁST - villogta a képernyő. Ez volt a beprogramozott válasz, amely jelezte, hogy a gép szelektálja az információt.

Travis várt.

Aztán a gép nyomtatni kezdte a

pszichográfiai összegzést a képernyőre. Az ERST minden egyes alkalmazottja háromnapos intenzív pszichológiai tesztnek vetette magát alá, mely azt a célt szolgálta, hogy a dolgozóknak nemcsak a képességeire, hanem potenciális hajlamaira is fény derüljön. "A Rossra vonatkozó adatok talán megnyugtatóják az elnökséget" - gondolta.

KIEMELKEDŐ	INTELLIGENCIA
(LOGIKUS)	RUGALMAS
(TALPRAESETT)	
ADATINTUÍCIÓS	
(GONDOLKODÁSMÓD,	
ALKALMAZKODIK A	GYORSAN
VÁLTOZÓ	
VALÓS	HELYZETEKHEZ)
MEGHATÁROZOTT	CÉLOKNÁL
SIKERORIENTÁLT	
(KITARTÓ	MENTÁLIS
ERŐFESZÍTÉSRE ALKALMAS)	

Úgy festett, mint az eljövendő kongói expedíció ideális vezetőjének leírása. Végigkocsizott a képernyőn, kereste a negatívumokat. Azok már nem voltak olyan megnyugtatóak.

IFJONTI KÖNYÖRTELENSÉG
(FESZÜLT EMBERI KAPCSOLATOK)
ÖNKÉNYESKEDŐ
(INTELLEKTUÁLIS ARROGANCIA)
ÉRZÉKETLENSÉG (SIKERRE HAJT
MINDEN
ÁRON)

Aztán következett a végső, "átfordulási" ábra. Az ERTS-tesztek a személyiségátfordulási lehetőségekkel is számoltak. Ennek az a lényege, hogy bármely domináns személyiség viselkedése stresszhelyzetben hirtelen a visszájára fordulhat, gyámkodásra hajlamos személyiségből hirtelen gyermekien függő alkat válhat,

hisztériára hajlamos egyéniségből
dermesztően higgadt személy,
ugyanakkor logikus gondolkodású
egyének elveszíthetik a fejüket.

ÁTFORDULÁSI MÁTRIX:
DOMINÁNS (NETÁN

NEMKÍVÁNATOS)
TÁRGYILAGOSSÁGÁT ELVESZÍTHETI,
AMENNYIBEN A KÍVÁNATOS CÉL
ELÉRÉSE

A KÜSZÖBÖN ÁLL (SIKERVÁGY
VESZEDELMESEN UXOGIKUS
VÁLASZOKAT

VÁLTHAT KI BELŐLE) SZÜLŐK
FELTŰNŐ LESZÓLÁSA (ALANYT
KÉSLELTETETT,
CÉLORIENTÁLT FOLYAMATOKNÁL
FOKOZOTTAN ELLENŐRIZNI)

Travis a képernyőt nézte, és úgy
határozott, hogy ilyen
körülmények nemigen állhatnak elő
az előttük álló kongói
expedíció során.

Karen Rosst felvillanyozta az új felelősség. Valamivel éjfél előtt lehívta irodai terminálján a megbízhatósági listát. Az ERST a legkülönbözőbb területeken rendelkezett állatszakértőkkel, akiket anyagi támogatásban részesített, az ERST vadvilág-alapítványának nem üzleti célokat szolgáló alapjából. A megbízhatósági listák rendszertanilag voltak csoportosítva.

"Főemlősök" címszó alatt Ross tizennégy nevet talált, közülük egynéhányat Borneóban, Malaysiában és Afrikában, valamint az Egyesült Államokban. Az Egyesült Államokban egyetlen gorillakutató volt elérhető, egy dr. Peter Elliot nevű főemlőskutató Berkeleyben, a Californiai Egyetemen.

A képernyőkiírás megjelölte, hogy Elliot

huszonkilenc esztendő,
nőtlen, címzetes egyetemi docens a
zoológiai tanszéken. Fő
kutatási területe a főemlősök (gorillák)
kommunikációja. Az ERST
valami Amy-kutatóprogramot támogatott.
Ross az órájára nézett. Houstonban
éjfél mutatott az óra,
Californiában este tízet. Tárcsázta a
képernyőn kivetített
otthoni számot.

- Halló! -szólt bele a hallgatóba egy
fáradt férfihang.

-Dr. Peter Elliot?

- Én vagyok... - A hang még mindig
óvatos, tétova. - Maga
kicsoda, riporter?

- Nem - felelte. - Dr. Karen Ross vagyok,
Houstonból. Az ERST vad
világ-alapítványával vagyok
összeköttetésben, amelyik támogatja a
kutatásukat.

- Ja igen... - A hang továbbra is

óvatos. - Biztos, hogy nem riporter? Kötelességemnek tartom, hogy figyelmeztessenem, rögzítem a telefonbeszélgetést, esetleges jogi dokumentálás céljára.

Karen Ross habozott. Már csak az hiányzik, hogy egy paranoiás tudós rögzítse az ERST programjait. Nem szólt semmit.

- Maga amerikai? - kérdezte a férfi.

- Hát persze.

Karen Ross a képernyőre bámult, amely felvillantotta a kiírást:

HANGAZONOSSÁG ELLENŐRIZVE:
PETER ELLIOT, 29 ÉVES.

- Mondja, mit óhajt! - mondta Elliot.

- Nos, épp expedíciót készülünk küldeni Kongóba, a Virunga vidékére és...

- Valóban? Mikor indulnak? - A hang egyszerre izgatott, kisfiúsan lelkes.

- Hát, az igazat megvallva két napon

belül indulunk és...

- Én is menni akarok! - mondta Elliot.

Ross úgy meglepődött, hogy azt se tudta, mit feleljen.

- Dr. Elliot, ami azt illeti, nem egészen ezért hívtam...

- Amúgy is oda készülök - mondta Elliot.

- Amyvel.

- Ki az az Amy?

- Amy egy gorilla - mondta Peter Elliot.

MÁSODIK NAP:

SAN FRANCISCO

1979. június 14.

1. AZ AMY-PROGRAM

Tisztességtelen némely főemlőskutató későbbi feltételezése,

miszerint Peter Elliotnak 1979 júniusában "el kellett húznia a csíkot" a városból. Hogy megvolt rá

az indítéka, és hogy elhatározása mögött konkrét okok álltak, arra nézve írásos bizonyítékok állnak rendelkezésre. Elliot professzor és kutatócsoportja legalább két nappal Ross telefonhívása előtt elhatározta, hogy Afrikába megy. Az azonban kétségtelenül igaz, hogy Peter Elliot támadások keresztüzében állt: kívülálló csoportok, a sajtó, az akadémikus kollégák, de még saját tanszéke is Berkeleyben, mind ellene fordultak. A vége felé Elliotot már "náci háborús bűnök"-kel vádolták, aki "ostoba (sic) állatok megkínzásával" foglalkozik. Nem járunk messze az igazságtól, ha feltételezzük, hogy 1979 tavaszán Elliot szakmai karrierje veszélyben forgott. Kutatóprogramja azért szép csendben,

majdhogynem a véletlen folytán mégiscsak beindult. Peter Elliot huszonhárom éves, továbbképzős hallgató volt Berkeley-ben, az antropológiai tanszéken, amikor először olvasott a trópusi vérhasban szenvedő egyéves gorilláról, akit a minneapolis-i állatkertből repülőgéppel hoztak át gyógykezelésre a San Franciscó-i Állatorvosi Egyetemre. Ez 1973-ban történt, a főemlősök beszédére irányuló kutatások kezdeti, izgalmas időszakában. Az az elképzelés, miszerint a főemlősök megtaníthatók a beszédre, igen régi. 1661-ben Sámuel Pepys látott egy csimpánzt Londonban, és azt jegyezte fel a naplójába, hogy "oly sokban hasonlít az emberhez... hogy úgy vélem, máris sokat ért az angol nyelvből, és a magam részéről feltételezem, hogy

megtanítható a beszédre vagy jelzések leadására". Egy másik tizenhetedik századi író továbbment, és megkockáztatta, hogy "az emberszabású majmok és a babuinok... tudnak beszélni, csak azért nem teszik, mert félnek, hogy befogják és munkába állítják őket". Az elkövetkező háromszáz esztendőben a majmok beszédre tanítására irányuló kísérletek meglepően kevés eredményt hoztak. Egy ambiciózus floridai házaspár, Keith és Kathy Hayes vitte a legtöbbre, aki az 1950-es évek elején hat esztendeig nevelt egy "Vicki nevű csimpánzmajmot, mint tulajdon gyermekét. Ez alatt az idő alatt Vicki megtanult négy szót: mama, papa, csésze és hopp. De a kiejtése rossz volt, és igen lassan haladt. Beszédproblémái azt az egyre növekvő meggyőződést

látszottak megerősíteni a tudósok között, miszerint az ember az egyedüli állat, amely képes a beszédre. Az általános közvélemény George Gaylord Simpson kijelentését tette magáévá, miszerint: "A nyelv... egyedül az emberre jellemző jelenség: minden normális nép rendelkezik beszédképességgel, ugyanakkor rajta kívül egyetlen más jelenleg élő organizmus sem."

Ez olyan nyilvánvalónak tűnt, hogy az elkövetkező tizenöt esztendőben eszébe sem jutott senkinek, hogy emberszabású majmot beszédre próbáljon tanítani. Aztán 1966-ban a nevadai Renóban egy Beatrice és Allen Gardner nevű házaspár végignézte a beszélő Vickiről készült felvételeket. Arra a Véleményre jutottak, hogy Vicki nem a nyelv elsajátítására, hanem

a beszédre volt képtelen.

Észrevették, hogy miközben ajkával esetlenül képezte a hangokat, kézmozdulataival folyékonyan és közérthetően fejezte ki magát.

Ebből azt a következtetést vonták le, hogy a jelbeszéddel kell megpróbálkozni.

1966 júniusában Gardnerék tanítani kezdték az amerikai jelbeszédet (ameslan), a süketek egyezményes nyelvét egy Washoe nevű csimpánzbébinek. Washoe gyorsan sajátította el a jelbeszédet; 1971-ben már 160 jelből állt a szókincse, amivel társalogni tudott. Amellett újabb szókapcsolatokat is létrehozott korábban nem látott dolgok megnevezésére, amikor először látott földiepret, "földi gyümölcs"-nek írta le. Gardnerék tevékenysége azonban erősen vitatható volt, kiderült,

hogy igen sok tudósnak érdeke fűződött annak bizonyításához, hogy az emberszabású majmok nem képesek a beszédre. (Mint azt az egyik kutató megjegyezte: "Istenkém, ha meggondoljuk, hogy hány kiválóság adta a nevét évtizedeken keresztül ezekhez a tanulmányokhoz, amelyekben mind egyetértettek abban, hogy kizárólag az ember képes a beszédre. Micsoda káosz."

Washoe ügyessége további bátorítást adott más nyelvi kísérletekre. Egy Lucy nevű csimpánzt komputer segítségével tanítottak kommunikációra; egy másik, Sarah nevűt arra tanítottak, hogy krétával írjon táblára. Más emberszabású majmokat is tanulmányoztak. Egy Alfred nevű orangutánt 1971-ben kezdtek tanítani, egy Koko nevű

mélyföldi gorillát 1972-ben,
Peter Elliot pedig 1973-ban kezdett
foglalkozni az Amy nevű hegyi
gorillával.

Amikor először ment be a kórházba,
hogy megismerkedjen Amyvel,
szánalmas kis teremtetést talált ott,
agyonnyugtatózva, a törékeny
fekete kezét és lábát szíjak kötötték
gúzsba. Peter megsimogatta
a fejét, és kedvesen így szólt: "Hello,
Amy, a nevem Peter."

Amy rögvést megharapta a kezét, még a
vére is kiserkedt.

Ebből a baljós kezdetből alakult ki egy
egyedülállóan sikeres
kutatási program. 1973-ra közismertté
vált egy alapvető tanítási
módszer, a formálás. Az állatnak
megmutattak egy tárgyat,
ugyanakkor a kutató az állat kezét a
megfelelő jel alakjára
formálta, mígnem az biztosan

felfogta a kettő közötti összefüggést. Az ezt követő tesztek bebizonyították, hogy az állat felfogta a jel értelmét. Ezt az alapvető módszert mindenütt tudomásul vették, ugyanakkor óriási versengés folyt az alkalmazásával kapcsolatban. A kutatók a jelesajátítás mértékében, vagyis a szókincsben versengtek. (Emberi lényeknél a szókincset tartották az intelligencia legjobb fokmérőjének.) A jelesajátítás mértékével mérhették akár a tudós ügyességét, akár az állat intelligenciáját. Azt már világosan felismerték, hogy a különböző emberszabású majmok más és más személyiséggel rendelkeznek. Mint azt valamelyik kutató megjegyezte: "Az emberszabású majmokkal folytatott program valószínűleg az egyedüli olyan kutatási

terület, amelynél a tudományos pletyka a tanulókra és nem a tanárookra koncentrál." Az emberszabású majmokkal folytatott egyre szélesebb körű és egyre vitatottabb kísérletezések során megállapították, hogy Lucy iszákos, Koko egy modortalan kölök, Lanának fejébe szállt a dicsőség ("csak akkor dolgozik, ha egy riporter is jelen van"), és Nim pedig egész egyszerűen bugyuta. Első pillantásra különösnek tűnhet, hogy Peter Elliot, ez a jóképű, félénk fiú, egy Marin megyei szárazvegytisztító gyermeke a támadások keresztüzébe került, mivel az Amyvel folytatott többéves tevékenysége során eredményeit Senki sem vitatta. Elliot szerényen és visszafogottan publikálta cikkeit, Amy fejlődését jól dokumentálta, a nyilvánosság nem

érdekelte, és nem tartozott azok közé a kutatók közé, akik a tévé show-műsoraiban léptek fel majmaikkal.

De Elliot viselkedése nemcsak remek intelligenciájára, hanem arra is következtetni engedett, hogy milyen lázas ambíciók fűtik. Ha került a vitát, az csak azért volt, mert nem volt rá ideje -

éjszakákat, hétvégéket átdolgozott, évekig szusszanásnyi időt sem

hagyva Amynek meg a munkatársainak. Kitűnően üzletelt a tudománnyal, nagyszerű ösztöndíjakhoz jutott, az állatviselkedés-

tani kongresszusokon, ahol a többiek farmerben és kockás

ingzubbonyban jelentek meg, ő öltönyt viselt mellénnyel.

Elliotnak feltett szándéka volt, hogy belőle a legkitűnőbb

majomszakértő, Amyből pedig a

legkitűnőbb majom váljék.

Elliot oly igen értett az ösztöndíjak megszerzéséhez, hogy 1975-re már négy embert tudott teljes munkaidőben foglalkoztatni

Amyvel. 1978-ra az Amy-program évi százhatvanezer dollár, valamint nyolctagú munkacsoport felett rendelkezett, amelyben

volt egy gyermekpszichológus meg egy komputerprogramozó. A

Bergren Intézet egyik munkatársa a későbbiekben úgy nyilatkozott,

hogy Elliot "jó befektetés, az Amy-program például ötven

százalékkal több komputeróráhozjutott hozzá, mert Elliot hajlandó

volt éjszaka és hétvégeken dolgozni, mikor olcsóbb a komputeridő.

Tudott bánni a pénzzel. No és persze elkötelezetten csinálta a

dolgát: látnivalóan semmi más nem érdekelte az életben, mint az

Amyvel folytatott munkája. Amitől meglehetősen unalmas beszélgetőpartner volt, de a mi szempontunkból igen jó választás. Ugyanis nem könnyű megítélni, hogy valóban ki a zseniális; az viszont könnyebben meglátszik, hogy kiben van meg a belső indíték, ami hosszabb távon néha fontosabb, mint a zsenialitás. És mi nagy dolgokat vártunk Elliottól." Peter Elliottal 1979. február 2-án kezdődtek a bajok. Amy lakókocsijában élt a berkeleyi egyetem területén; estéit egyedül töltötte, aztán másnap reggel kitörő örömmel üdvözölte a kutatócsoport tagjait. Ezen a bizonyos reggelen azonban rá korántsem jellemző, levert állapotban találták, ingerlékeny volt, a tekintete zavaros, úgy viselkedett, mint akit megbántottak.

Elliot érezte, hogy valamin felizgathatta magát az éjszaka. Amikór megkérdezték, egyre az "alvó láda" jeleit ismételve, ezt az új szókapcsolatot Elliot nem értette. Ami önmagában véve nem volt szokatlan, Amy folyvást gyártotta az új szókapcsolatokat, ezeket gyakran igen nehezen tudták csak megfejteni. Alig néhány nappal korábban azzal képezte el őket, hogy "krokodiltej"-ről beszélt. Aztán rájöttek, hogy Amy teje megsavanyodott, s mivel nem kedvelte a krokodilusokat (amiket csak képeskönyvből ismert), valahogy úgy határozott, hogy a savanyú tej az "krokodilustej". Most meg az "alvó ládát" emlegette. Először azt hitték, hogy tán a fészekre emlékeztető ágyáról beszél. Kiderült, hogy a "láda"

szót a megszokott értelemben, a tévékészülékre használta.

A lakókocsijában a televíziókészülékkel együtt mindent komputer irányított a nap huszonnégy órájában. Ellenőrizték visszamenőleg, hogy bekapcsolt-e véletlenül a tévé, s netán álmában megzavarta.

Mivel Amy szívesen nézett tévét, elképzelhető volt az is, hogy ő maga kapcsolta be. De Amy csak gunyorosan nézett, amikor a lakókocsiban lévő készüléket kezdték vizsgálgatni.

Félreérthetetlenül valami másra célzott. Aztán végül arra a következtetésre jutottak, hogy Amy "alvó,láda" alatt "alvó képek"-et értett. Amikor ezekről az alvó képekről faggatták, Amy jelezte, hogy "rossz képek", "régi képek", és hogy "Amy sírt tőlük". Álmodott.

Az a tény, hogy Amy az első főemlős, aki beszámol az álmairól, óriási izgalmat keltett Elliot csoportjában. De az az izgalom nem tartott sokáig. Habár Amy az elkövetkező éjszakákon is álmodott, az álmairól nem volt hajlandó nyilatkozni; mi több, mintha rossz néven vette volna, hogy a kutatók ilyen új és zavarba ejtő módon beleavatkoznak a lelki életébe. S ami még rosszabb, amikor ébren volt, egyre aggasztóbban viselkedett. Szókincsének bővülése heti 2,7 szóról 0,8 szóra esett vissza, spontán szóalkotó készsége pedig 1,9-ről 0,3-ra. Rögzíthető koncentrálóképessége a felére csökkent. Egyre gyakoribbá váltak a hangulatváltozások, megszokottá a téves és motiválatlan viselkedés, naponta kapott hisztériás rohamokat. Amy

százharmincöt centi magas volt, és ötvenhét kiló. Rendkívül erős állat. A kutatócsoport pedig aggódni kezdett, vajon meddig lesz még irányítható.

A kutatócsoportot frusztrálta, hogy Amy nem nyilatkozik az álmairól. A legkülönfélébb megközelítési módokkal próbálkoztak:

képeket mutogattak neki könyvekből, képeslapokból; a nap huszonnégyszerében működtették a mennyezetre erősített videomonitorokat, hátha akkor jelez valami fontosat Amy, amikor egyedül van (a gyerekekhez hasonlóan Amy is gyakran "beszél magában"), még neurológiai vizsgálatokat (többek között EEG-t) is csináltak.

Végezetül ujjfestéssel próbálkoztak.

Ez azonnali sikerrel járt. Amy imádta az ujjfestést, és miután

borsot keverték a festékbe, az ujjait se nyalogatta többé.

Gyorsan festett, mindig ugyanazokat a képeket, utána pedig nyugodtabbnak tűnt, jobban hasonlított a régi énjére.

David Bergman, a gyermekpszichológus megjegyezte, hogy "Amy tulajdonképpen látnivalóan összefüggő képsorokat fest: fordított sarló alakzatokat vagy félköröket, amelyek mindig függőleges zöld sávok tömegéhez kapcsolódnak. Amy szerint a zöld sávok az erdőt jelképezik, és a félköröket nevezi rossz házaknak vagy öreg házaknak. Ráadásul gyakorta fest fekete köröket, ezeket lyukaknak nevezi."

Bergman óva intett attól a következtetéstől, hogy Amy netán öreg házakat fest a dzsungelben. "Amint

elnézem, hogy egyik rajzot a másik után festi, egyre erősebb a meggyőződése, hogy itt a képalkotásnak valami magántermészetű megszálottságával állunk szemben. Amyt foglalkoztatják ezek a képzetek, ki akarja adni őket magából, a papírra szeretné száműzni."

Való igaz, a képek természetére nem tudott fényt deríteni az Amy-program kutatócsoportja. 1979.

április végére arra a meggyőződésre jutottak, hogy Amy álmai négyféleképpen magyarázhatók. Fontossági sorrendben ezek a következők:

1. Az álmokkal kísérletet tesz napközbeni élete eseményeinek racionalizálására. Ez az (emberi) álmok bevett magyarázata, ám a csoport tagjai kétségbe vonták, hogy Amy esetében is

alkalmazható.

2. Az álmok a serdülőkori átalakulási folyamat manifesztálódásai.

Hétesztendő korára Amy tinédzser gorillának számított, s majd egy évig tipikus serdülőkori sajátságokat vonultatott fel - dühkitöréseket, mogorvaságot, piperkőcséget és újdonsült érdeklődést az ellenkező nem iránt.

3. Az álmok fajtaspecifikus megnyilvánulások. Meglehet, hogy minden gorillának vannak zavaró álmai, és hogy a vadonban az ennek következtében keletkező feszültségeket a csapat viselkedése valamilyen módon feloldja. Habár a gorillákat az elmúlt húsz esztendőben a vadonban is tanulmányozták, erre utaló jelekkel nem találkoztak.

4. Az álmok kezdődő elmebaj első tünetei. Ettől a lehetőségtől

rettegtek a leginkább. Ahhoz, hogy egy emberszabású majmot kellőképpen betanítsanak, csecsemőkorban kell kezdeni; az évek múlásával átkutatok várják, hogy mi fog kiderülni, eszes vagy ostoba lesz-e az állat, makacs vagy alkalmazkodó, egészséges vagy beteges. Az emberszabású majmok egészsége állandó aggodalomra adott okot; többévi erőfeszítés és anyagi áldozat után sok program hiúsult meg azért, mert a majom fizikai vagy lelki betegség következtében elpusztult. Timothy, egy atlantai csimpánz 1976-ban lett pszichopata, és követett el öngyilkosságot koprofágia által, vagyis hogy a saját ürülékébe belefullasztotta magát. Maurice-on, - egy chicagói orangutánon intenzív neurózis lett úrrá, különböző fóbiák törtek ki

rajta, amiért a vele folytatott kísérleteket 1977-ben abba kellett hagyni. Akárhogy is, éppen az intelligencia, ami az emberszabású majmokat oly érdekessé teszi a tanulmányozásra, okozója annak, hogy az emberi lényekhez hasonlóan kiegyensúlyozatlanok.

Az Amy-program kutatócsoportja egy lépéssel sem jutott előrébb.

1979 májusában óriási jelentőségű lépésre szánták el magukat: elhatározták, hogy közzéteszik Amy festményeit, s megjelentetik a képeket a Viselkedéstan Tudományok Folyóiratában.

2. ÁTTÖRÉS

A hegyi gorilla alvási szokásai soha nem jelent meg. A tanulmányt ismertetés céljából rutinszerűen

továbbadták a szerkesztőség három tudós tagjának, és az egyik példány valahogyan elkerült a Főemlősöket Védelmező Egyesülethez, egy 1975-ben New Yorkban alakított csoporthoz, melynek célkitűzése, hogy megakadályozza, hogy "fölösleges laboratóriumi kutatások céljára intelligens főemlősöket indokolatlan és törvénybe ütköző módon kizsákmányoljanak"*. *(Az Elliot meghurcoltatásáról saóió itt következő beszámoló erősen támaszkodik J. A. Peebles Hogyan sérti meg a sajtó rágalomhadjáratával és pletykákkal a tudományos szabadságot; Dr. Peter Elliot személyes tapasztalatai című cikkére, amely a Journal of Academic Law and Psychiatry 52. 12. számában jelent meg (1979), 19-38. o.)* Június 3-án az egyesület sztrájkot

szervezett Berkeleyben a zoológiai tanszék előtt, és Amy "szabadon eresztését" követelte.

A tüntető tömeg javarészt asszonyokból és kisgyerekekből állt: egy Amy fényképével illusztrált plakátot tartó "Szabadságot Amynek! Szabadságot Amynek!" jelszót kiabáló nyolcesztendő kisfiú videofelvételét a helyi tévéhíradó is közvetítette.

Az Amy-program kutatói taktikai hibát követtek el, amikor eltekintve attól, hogy egy rövid kommunikét közreadtak, amelyben közölték, hogy az FVE-t tévesen informálták, fűtyültek a tiltakozókra. A kommunikét a Berkeley-i Információs Iroda cégjelzéses levélpapírján tették közzé. Június 5-én az FVE más, főemlősökkel foglalkozó tudósok kommentárjait tette közzé Elliot

professzor munkájával kapcsolatban. (Többen a későbbiekben tagadták, hogy e kommentárok valóban tőlük származnak, illetőleg azt állították, hogy helytelenül idézték őket.) Dr. Wayne Turman, az Oklahomai Egyetemről (Norman) állítólag kijelentette, hogy Elliot munkája "merő hóbort és etikailag kifogásolható". Dr. Felicity Hammond, az atlantai Yerkes Főemlőskutató Központ munkatársa azt nyilatkozta, hogy "mind Elliot, mind a kutatási programja jelentéktelen". Dr. Richard Aronson a chicagói egyetemről "nyilvánvalóan fasiszta jellegű"-nek nevezte a kutatást. E tudósok egyike sem olvasta Elliot tanulmányát, mielőtt nyilatkozott; de a kár, különösen az Aronson okozta kár,

felbecsülhetetlen. Eleanor Vries, az FVE szóvivője június 8-án "Dr. Elliot és kutatócsoportjának bűnös kutatásait" emlegeti s azt állítja, hogy Amy rémálmai Elliot kutatóprogramjának a következményei, s hogy Amyt kínzásoknak, gyógyszeres kezelésnek és elektrosokkolásnak vetették alá. Június 10-én, megkésve, az Amy-program kutatócsoportja terjedelmes sajtóközleményt állított össze, amelyben részletesen kifejti álláspontját, valamint utal a meg nem jelent tanulmányra. De az egyetemi Információs Irodának ekkor nem állt módjában a közlemény megjelentetése. Június 11-én a berkeleyi tanszék értekezletet hívott össze, hogy az egyetem keretein belül vitassák meg az "etikai vétség" kérdését. Eleanor Vries bejelentette,

hogyan az FVE felkért egy
neves San Franciscó-i ügyvédet,
Melvin Bellit, "Amy
kiszabadítására fogvatartói
kezeiből". Belli irodája
sajnálatosképpen nem nyilatkozott.

Ugyanazon a napon az Amy-
program stábjának egyszerre
revelációszerű felismerése támadt Amy
álmaival kapcsolatban.

A nyilvánosság bekapcsolódása és a
nagy felbolydulás ellenére a
csoport folytatta napi tevékenységét a
továbbra is depressziós és
időnként erős dührohamokat kapó
Amyvel, akinek az állapota
egyetlen percre sem engedte feledtetni a
tényt, hogy a kiindulási
probléma nincs megoldva. Egyre csak
keresték a nyitját, ám hogy a
probléma végül megoldódott, az
szinte a véletlennek volt
köszönhető.

Sarah Johnson tudományos kutató a kongói prehisztorikus archeológiai leleteket tanulmányozta, nemigen számítva rá, hogy Amy valaha is láthatott ilyesmit ("öreg házak a dzsungelben") csecsemőkorában, mielőtt elkerült a minneapolisi állatkertbe.

Johnson gyorsan áttekintette a Kongóra vonatkozó tényeket: azt a vidéket nyugatról jött felfedezők mindössze száz éve fedezték fel; utóbbi időben törzsi ellenségeskedések és polgárháborúk veszélyeztették a tudományos ismeretszerzést; és végső soron, a párás dzsungel amúgy sem kedvez a mesterségesen létrehozott dolgok megmaradásának.

Ez annyit tesz, hogy feltűnően kevés ismeret áll rendelkezésre

Kongó őstörténetéből, s Johnson végzett is néhány óra alatt a

feladattal. De nemigen akaródzott ilyen gyorsan felhagynia a megoldandó problémával, ezért maradt, és más könyveket kezdett nézegetni az antropológiai könyvtárban - etnográfákat, történeteket, korai beszámolókat. Arab rabszolga-kereskedők és portugál kereskedők vetődtek el legelőbb Kongó belsejébe, és többen közülük beszámolót készítettek útjuk során. Mivel Johnson sem arabul, sem portugálul nem tudott, csak a képeket nézegette.

S akkor meglátott valamit, amitől "végigfutott a hideg a gerincén".

Egy portugál metszet volt, 1642-ben keletkezett, s egy 1842-es kiadványban újranyomták. A kopott, töredezett papíron elhalványult a festék, de egy elpusztult város körvonalai,

melyeket kúszónövények és óriáspáfrányok nőttek be, világosan kivehetők voltak a dzsungelben. Az ajtókat és ablakokat ugyanolyan félkörívek alkották, amelyeneket Amy rajzolt.

- Olyasfajta lehetőség volt ez - mondta később Elliot -, amely egy kutatóval egyszer az életben fordul elő, szerencsés esetben.

A képről persze nem tudtunk semmit; a képaláírás folyóírással készült, előfordult benne az a szó, hogy Zinj, meg a dátum: 1642.

Természetesen azonnal lefordíttattuk a szöveget az ősi arab és tizenhetedik századi portugálban járatos fordítókkal, de nem ez volt a lényeg. A lényeg az volt, hogy megnyílt a lehetőség, hogy igazoljunk egy igen lényeges elméleti kérdést. Amy festményei egy különleges genetikai memória világos

esetét látszottak igazolni.
Genetikai memóriáról először Marais tett említést 1911-ben, a kérdést azóta is élesen vitatták. Leegyszerűsített formában ez a feltevés abból indul ki, hogy a genetikai öröklődés mechanizmusa, mely az összes fizikai tulajdonságok örökítését irányítja, nem kizárólag a fizikai tulajdonságokra vonatkozik. A viselkedés nyilvánvalóan genetikailag determinált alacsonyabb rendű állatoknál, ezek bonyolult viselkedéstani ismeretekkel születtek, melyeket nem kellett elsajátítaniuk. De a magasabb fejlettségű állatok viselkedése rugalmasabb, egyaránt függvénye tanulásnak és emlékezésnek. A kérdés az, vajon a magasabb rendű állatok, kiváltképp az emberszabású majom és az ember pszichés berendezése

a gének által determinált-e születéstől fogva.

Elliot úgy érezte, hogy Amy esetében most ilyen emlékezettel állnak szemben. Amy mindössze hét hónapos volt, amikor elhozták Afrikából. Hacsak csecsemőkorában nem látta ezt az elpusztult várost, álmai olyan különös genetikai memóriáról tanúskodnak, amit csak egy Afrikába tett látogatással lehet cáfolni vagy igazolni.

Június 11-e estéjére az Amy-program kutatócsoportja elhatározásra jutott. Ha meg tudják szervezni - és fizetni -, visszaviszik Amyt Afrikába.

Június 12-én a kutatócsoport arra várakozott, hogy a fordítók befejezzék a forrásanyag lefordítását. Számítottak rá, hogy az ellenőrzött fordításokat két napon belül

kézhez kapják. De Amy
valamint a csoport két tagja számára
az út Afrikába legalább
harmincezer dollárba kerül, ami az évi
költségvetésüknek igen
tetemes részét fölemésztí. Arról nem
beszélve, hogy egy gorillát
keresztül-kasul hurcolni a fél világon
elképesztően bonyolult
vámszabályok és bürokratikus
aktatologatás leküzdése árán
lehetséges csupán.

Nyilvánvaló, hogy itt szakértői szintű
segítségre van szükség,
csak épp nem tudták, kihez is
fordulhatnának. És ekkor, június
13-án egyik támogató intézményüktől,
a Földforrások Vad világ
Alapítványától valami Karen Ross
nevezetű alak telefonált
Houstonból, és közölte, hogy
expedíciójával két napon belül a
Kongóba indul. S habár a

leghalványabb érdeklődést se mutatta az
iránt, hogy Peter Elliotot és Amyt
magával vigye, a telefonban
határozott szaktudásról és ismeretekről
tett tanúbizonyságot a
világ legtávolabbi pontjaira irányuló
expedíciók megszervezésével
kapcsolatban.

Amikor megkérdezte, átmehetne-e
San Franciscóba, hogy dr.
Elliottal találkozzon, dr. Elliot azt
felelte, hogy szíves
örömet áll rendelkezésére, amikor csak
parancsolja.

3. JOGI PROBLÉMÁK

Peter Elliot úgy emlékezett vissza
június 14-ére, mint amikor
minden a visszájára fordult. Már reggel
nyolckor a Sutherland,
Morton & O'Connell cég ügyvédi

irodájában ült, San Franciscóban,
az FVE fenyegető őrizetbe vételi
eljárása miatt, mely eljárás,
most, hogy Amyt ki akarták vinni az
országból, mind fenyegetőbbé
vált.

John Mortonral az iroda faburkolatos,
a Grant Streetre néző
könyvtárhelyiségében találkozott.
Morton egy sárga jegyzettömbbe
jegyzetelt.

- Azt hiszem, nem lesz itt probléma -
kezdte Morton -, de azért
tisztázni szeretnék néhány tényt, Amy,
ugye, egy gorilla?

- Igen, nőtény hegyi gorilla. -Kora?

- Most hétéves.

- Tehát gyerek még?

Elliot elmagyarázta, hogy a gorillák hat-
nyolc év alatt felnőnek,

tehát Amy a tinédzserkor végső
határán van, egy tizenhat év
körüli fiatal lánnyal lehet egyidősnek

tekinteni.

Morton jegyzetelt.

- Mondhatjuk tehát, hogy még fiatalok?

- Ezt akarjuk mondani?

- Azt hiszem, igen.

- Igen, még fiatalok - mondta Elliot.

- Hová való? Mármost eredetileg.

- Egy Swenson nevű nő, egy turista talált rá Afrikában, egy

Bagimindi nevű faluban. Amy anyját a bennszülöttek megölték és

megették. Mrs. Swenson

csecsemőként hozta magával, és a minneapolis-i állatkertnek adományozta.

- A továbbiakban nem érdeklődött Amy után?

- Úgy tudom, hogy nem - mondta Elliot.

- Szerettük volna elérni

Mrs. Swensont, hogy kikérdezzük Amy előéletéről, de nem

tartózkodik az Egyesült Államokban.

Úgy tűnik, hogy állandóan

utazik, jelenleg Borneóban van.

Egyszóval, amikor Amyt elküldték San Franciscóba, felhívtam a minneapolis-i állatkertet, és megkérdeztem, hogy megkaphatnám-e Amyt tanulmányok céljára. Az állatkert beleegyezett, és három évre odaadta.

- Fizetett érte?

-Nem.

- Készült írásos szerződés?

- Nem, csak felhívtam az állatkert igazgatóját.

Morton bólintott.

- Szóbeli megállapodás... - mondta, miközben jegyzetelt. - És amikor a három esztendő letelt?

- Az 1976 tavaszán volt. Megkértem az állatkertet, hogy hosszabbítsa meg a megállapodást hat évre, amit meg is tettek.

- Megint csak szóbelileg?

- Igen. Telefonon hívtam fel őket.

- Levélváltás nem történt?

- Nem. Nemigen érdekelte őket az ügy. Az igazat megvallva, azt hiszem, meg is feledkeztek Amyről. Az állatkertnek amúgy is négy gorillája van.

Morton a homlokát ráncolta.

- Egy ilyen gorilla, ugye, meglehetősen drága mulatság? Már úgy értem, ha valaki háziállatként vagy egy cirkusz részére meg akarja venni.

- A gorilla a védett állatok listáján van, háziállatnak nem lehet megvásárolni. Amúgy valóban nagyon drága.

- Mégis milyen drága?

- Nos, szabott piaci ára nincs, de gondolom, úgy húsz-, harmincezer dollár körül lehet.

- És az eltelt években maga beszédre tanította ezt az állatot?

- Igen - felelte Peter. - Amerikai jelbeszédre. A szókincse úgy

hatszázhusz szó körül lehet.

- Az sok vagy kevés?

- Több, mint amennyit főemlős ez idáig valaha is megtanult.

Morton bólintott, jegyzetelt.

- Jelenleg folytatott kutatásaiban mindennap együtt dolgozik vele?

-Igen.

- Helyes - mondta Morton. - Ez idáig ennek mindig nagy fontosságot tulajdonítottak az ilyen eseteknél. A nyugati országokban több- mint száz esztendeje szervezett mozgalmak alakultak az állatokon végzett kísérletek betiltására. Vezetőik az élveboncolás ellenzői: az RSPCA, az ASPCA. Ebbe a szervezetbe eredetileg szélsőséges állatbarátok tömörültek, akik az állatokon végzett kísérletezéseket akarták megakadályozni.

Az évek során a tudósok kialakították
védelmi rendszerüket, amely
a bíróság számára is elfogadható. A
kutatók azt az álláspontot
képviselték, miszerint az ő
célkitűzésük az emberiség
egészségének és jólétének javítása,
ami előbbre való az állatok
jóléténél. Rámutattak, hogy az ellen
senki sem tiltakozott soha,
hogy állatokat igavonónak használjanak
a mezőgazdasági munkában -
pedig e keserves rabszolgasorsnak
évezredek óta alávetik az
állatokat. Az állatok tudományos
kísérletekre történő használata
csupán annak az elméletnek a
kiterjesztése, hogy az állatokat
emberi vállalkozások szolgálatába
állítják.

Ráadásul az állatok a szó szoros
értelmében okatlanok. Nem
rendelkeznek öntudattal, nincsenek

tisztában a természetben
elfoglalt helyzetükkel. George H. Mead
filozófus szavait idézve
ez azt jelenti, hogy "az állatoknak
nincsenek jogaik. Szabadon
elvehetjük az életüket; egy állat
életének kioltása nem
elítélendő cselekedet. Az úgysem veszít
semmit..."

Sokan aggasztónak találták ezeket az
elveket, de a szabályok
felállítására tett kísérletek hamar logikai
problémákat vetettek
fel. A legszembeötlőbb probléma az
állatok felfogóképességével
volt kapcsolatos a filogenetikai skálán.
Néhány kutató kutyákat,
macskákat és egyéb emlősöket operált
érzéstelenítés nélkül, de
ugyanakkor mi a helyzet a
gyűrűsférgekkel, a langusztával, a
piócával és a tintahallal? Ha ezekre
nincsenek tekintettel, az

maga a "rendszerinti diszkrimináció".
Ugyanakkor viszont, ha
ezekre is tekintettel kell lenni, akkor
nem törvénnyel kellene-e
tiltani, hogy a homárt a zubogó vízbe
hajítsák?

Azt a kérdést, hogy mit nevezünk
az állatokkal szembeni
kegyetlenkedésnek, maguk az
állatvédők zagyválták össze teljesen.
Némely országokban a patkányirtás
ellen szálltak síkra; 1968-ban
pedig Ausztráliában került sor egy bizarr
farmakológiai esetre.*

*(Nyugat-Ausztráliában új
gyógyszergyárat-építettek. Ebben a
gyárban a tabletták mind futószalagon
jöttek ki, egy ember ügyelt
a futószalagnál, és a gombot
nyomogatva ellenőrizte, hogy méret
és szín szerint más és más tartályokba
kerüljenek a tabletták.

Egy állati viselkedéstannal foglalkozó

tudós kimutatta, hogy a
tabletták felügyeletére, valamint
arra, hogy csőrükkel
nyomogassák a színes gombokat, és
ezáltal elvégezzék az
osztályozást, galambok is könnyen
betaníthatók. A hitetlenkedő
vezetőség beleegyezett a próbába, s
kiderült, hogy a galambok
valóban megbízhatóan elvégzik a
feladatot; munkába is állították
őket a futószalag mellett. Ekkor lépett
közbe az RSPCA, és véget
vetett az ügynek, mondván, hogy a
galambok dolgoztatása
állatokkal szembeni kegyetlenkedés;
a munkát ismét emberre
bízták, akivel szemben ugyanaz a
kegyetlenkedés már nyilvánvalóan
nem számított)*

Ezekkel az abszurdításokkal szemben
a bíróság nem szívesen
avatkozott bele az állatokkal

folytatott kísérletekbe.

Következésképp a kutatók szabadon tevékenykedhettek. Az állatokkal folytatott kísérletek elképesztő méreteket öltöttek: a hetvenes években csupán az Egyesült Államokban évente hatvannégymillió állatot öltek meg kísérletezés céljából.

Hanem ez a felfogás lassanként megváltozott. A delfinekkal és emberszabású majmokkal folytatott beszédtanulmányok kimutatták, hogy ezek az állatok nemcsak intelligensek, de öntudattal is rendelkeznek; tükörben és fényképen felismerik önmagukat. 1974-ben maguk a tudósok hoztak létre egy Nemzetközi Főemlősvédő Ligát, hogy összehangolják a főemlősökkel és majmokkal folytatott kutatásokat. 1978-ban az indiai kormány megtiltotta a

rézuszmajmok exportját a világ kutatólaboratóriumaiba. És előfordultak olyan bírósági ügyek, amelyek arra a végkövetkeztetésre jutottak, hogy az állatoknak igenis vannak jogaik.

A régi álláspont a szolgasággal volt analóg: az állat gazdája magántulajdonát képezi, s azt tehet vele, amit akar. Most azonban a tulajdonjog másodlagos lett. 1977 februárjában a bíróság egy Mary nevű delfin esetét tárgyalta, akit egy laboratóriumi technikus visszaengedett az óceánba. A hawaii egyetem eljárást indított a technikus ellen, értékes kutatás céljait szolgáló állat hűtlen kezelése miatt. Két tárgyaláson elnapolták az ítélethozatalt, aztán a vádat elejtették. 1978 novemberében a bíróság

felügyelet alá helyezési eljárást folytatott egy Arthur nevű csimpánzzal kapcsolatban, aki folyékonyan értette a jelbeszédet. Tulajdonosa, a Johns Hopkins Egyetem elhatározta, hogy eladja, és befejezi a programot. A trénere, William Levine, bíróság elé vitte az ügyet, és megszerezte magának a gyámságát azon az alapon, hogy Arthur beszél, tehát nem majom többé.

- Az egyik helytálló tény - mondta Mórion -, hogy amikor Arthurt más csimpánzokkal szembesítették, az "fekete dolgok"-ként utalt a többiekre. És amikor kétszer is megkérték, hogy válassza külön a csimpánzokról, illetve emberekről készült fényképeket, Arthur hibátlanul elvégezte a szétválogatást, csak épp a maga fényképét az emberek közé tette. Látnivalóan

nem tartotta magát
csimpánznak, ezért a bíróság úgy
határozott, hogy a trénerének
ítéli, mert ha szétválasztanák őket, az
nyilvánvalóan lelki
válságot idézne elő a csimpánznál.

- Amy sír, amikor elválok tőle - mondta
Elliot.

- Mielőtt a kísérleteibe belefog,
engedélyt szokott kérni tőle?

- Mindig. - Elliot mosolygott.
Mortonnak szemmel láthatóan
sejtelve sem volt róla, hogy milyen a
mindennapos élet Amyvel.

Mindenhez a beleegyezését kellett
kérni, még ahhoz is, hogy
sétakocsizni vigyék. Erőteljes állat volt,
s ha a kedve úgy
tartotta, makacs és csökönyös.

- Vannak bizonyítékai arról, hogy Amy
beleegyezett a vele való
foglalkozásba?

- Vannak, videoszalagon.

- Tisztában van Amy azokkal a kísérletekkel, amelyeket maga végezni akar?

Elliot vállat vont.

- Azt állítja, hogy igen.

- A jutalmazás és büntetés rendszerét alkalmazza?

- Mint mindenki, aki viselkedéstannal foglalkozik.

Morton a homlokát ráncolta.

- Milyen formában bünteti?

- Hát ha csúnyán viselkedik, a sarokba állítom, háttal a külvilágnak. Vagy korábban küldöm ágyba, és nem kapja meg a lefekvés előtti mogyoróvajás-lekváros süteményét.

- Hogy áll a kínzásokkal és sokkolással?

- Nevetséges.

- Fizikai bántalmazást sohasem alkalmaz?

- Amy rendkívül megtermett jószág. Leginkább attól tartok, hogy

ha begurul, engem fog megbüntetni.

Morton mosolyogva felállt.

- Nem lesz itt semmi baj - mondta. -

Bármelyik bíróság úgy fog
ítélkezni, hogy Amy a maga gyámsága
alatt áll, és ezért a

rávonatkozó kérdésekben egyedül a
maga hatáskörébe tartozik a
döntéshozatal. Tudom, hogy ez furcsán
hangzik - tette még hozzá -

, de elképzelhetőnek tartja, hogy Amy t
tanúként kihallgassák?

- Azt hiszem, igen. - Gondolja, hogy el
lehetünk rá készülvé?

- Ebben a mostani esetben nem. De
előbb vagy utóbb mindenképpen.

Csak figyelje meg: tíz éven belül lesz
itt gyámügyi eset egy
beszélő majommal kapcsolatban, akit
majd tanúként fognak
kihallgatni.

Kezet fogtak, Elliot elmenőben még
megkérdezte:

- Eszembe jutott, volna-e jogi akadály annak, ha ki akarnám vinni az országból?

- Ha a gyámügyi eljárás megindul, akkor bizony nehezen viszi át az országhatáron - mondta Morton. - El akarja vinni?

- Igen.

- Ez esetben azt tanácsolom, hogy tegye meg minél hamarabb, és ne szóljon róla senkinek.

Elliot nem sokkal kilenc után belépett a zoológia tanszék épületének második emeletén lévő irodájába. A titkárnője, Carolyn közölte:

- Egy bizonyos dr. Ross telefonált a houstoni Vadvilág Alapítványtól, és üzeni, hogy elindult San Franciscóba. Mr. Hakamicsi háromszor kereste, azt mondja, nagyon fontos. Az Amy-program kutatócsoportjának ülése tíz

órákor kezdődik. És Windy az irodájában várja.

- Valóban?

James Weldon, a tanszék rangidős professzora, gyöngé, nagyhangú ember. "Windy" Weldont a tanszéki karikatúrákon többnyire úgy ábrázolták, hogy megnyálazott ujját feltartja a levegőbe; ő az, aki mindig pontosan tudja, merről fúj a szél. Az elmúlt napokban nagy ívben elkerülte Peter Elliotot és kutatócsoportját.

Elliot bement az irodájába.

- Nos, Peter, fiacskám - mondta Weldon, és kezét nyújtotta, jelezve, hogy szívélyes kézfogás következik. - Korán jöttél.

- Gondoltam, megelőzőm a tüntetőket. - Azok ugyanis tíz óra előtt sohasem jöttek, inkább később, attól függően, hogy miben állapodtak meg a tévéhíradó stábjával,

így mentek a dolgok az
utóbbi időben: tiltakozóhadjárat a
megbeszélt időpontban.

- Nem jönnek többet - mosolygott
Weldon.

Elliot kezébe nyomta a Chronicle
késői kiadását, címlapján
fekete tintával bekarikázott cikkel.

Eleanor Vries lemondott az
FVE körzeti igazgatói tisztségéről
elfoglaltságára, valamint

személyi okokra hivatkozva; a New
York-i FVE nyilatkozata

ugyanakkor arra utalt, hogy a helyiek
alapvetően félreértelmezték

Elliot kutatási céljainak tartalmát.

- Ezt hogy értik? - kérdezte Elliot.

- Belli irodája elemezte a
tanulmányodat valamint Vries

állatkínzásra vonatkozó kijelentéseit, és
megállapította, hogy a

FVE-t be lehet perelni becsületsértésért
- mondta Weldon. - New

Yorkban meg vannak rémülve. Még a mai nap folyamán bocsánatot akarnak kérni. A magam részéről remélem, hogy megértő leszel.

Elliot a székébe huppan.

- És mi lesz a jövő heti tanszéki értekezlettel?

- Hát az nagyon fontos - mondta Weldon. - A tanszék kétségkívül meg akarja vitatni az etikai vétség kérdését, mármint a sajtó részéről, és határozottan ki akar állni a kutatási programod mellett. Éppen most fogalmazom a tanszék állásfoglalását.

Elliot figyelmét nem kerülte el a helyzet iróniája.

- Biztos vagy benne, hogy vállalhatod a kockázatot? - Kérdezte.

- Hogy én száz százalékgig téged támogatlak, ahhoz, remélem, nem fér kétség - mondta Weldon. Nyugtalanul járkált fel-alá a

helyiségben, s az Amy festményeivel borított falat bámulta.

Látnivalóan volt még valami a begyében.

- Még mindig ilyen képeket fest? - kérdezte végül.

- Igen - mondta Elliot.

- És még mindig nem sejted, hogy mi az értelme?

Elliot hallgatott, jó esetben is túl korai volna még tájékoztatni

Weldont, hogy mire gyanakszanak.

- Fogalmam sincs - felelte.

- Biztos? - kérdezte Weldon, a homlokát ráncolva. - Azt hiszem, van, aki tudja, hogy mit jelentenek.

- Miből gondolod?

- Valami igen különös dolog történt - mondta Weldon. - Valaki meg akarja venni Amyt.

- Meg akarja venni? Miket beszélsz, hogyhogy meg akarja venni?

- Tegnap felhívta az irodámat egy Los Angeles-i ügyvéd, és

százötvenezer dollárt ajánlott fel Amyért.

- Biztosan valami jótékonykodó milliomos - mondta Elliot -, aki meg akarja menteni Amyt a kínzói karmai közül.

- Kötve hiszem - mondta Weldon. - Egyrészt azért, mert Japánból jött az ajánlat. Valami Hakamicsi nevűtől, aki elektronikával foglalkozik Tokióban. Ezt akkor derítettem ki, mikor az ügyvéd ma reggel megint felhívott, és közölte, hogy az ajánlatát kétszázötvenezer dollárra emeli.

- Kétszázötvenezer dollárra? Amyért? Persze szóba se jöhet. El nem adnám semmi pénzért! Csakhogy miért akarna bárki is ennyi pénzt adni érte?

Weldon megmondta:

- Ennyi pénz, negyedmillió dollár csakis magánvállalkozástól jöhet. Az iparból.

Nyilvánvaló, hogy Hakamicsi olvasott valahol a tevékenységről, és rájött, hogy hasznát vehetné az iparban a beszélő főemlősöknek. - Windy a mennyezetet bámulta, biztos jeleként annak, hogy dagályos kitörésre készül. -

Azt hiszem, itt újabb területek megnyitására volna lehetőség, főemlősök betanítására, akiket fel lehetne használni a valódi világ ipari tevékenységében.

Peter Elliot káromkodott. Nem azért tanította Amyt beszédre, hogy kemény kalapot nyomjanak a fejébe, és csajkát adjanak a kezébe, és ezt meg is mondta.

- Nem gondolod végig a dolgot - mondta Weldon. - És ha ezzel a nagyméretű emberszabású majmok alkalmazott viselkedésének egészen új területére nyílik lehetőség? Gondolj csak bele! Nem csak pénzt

hozna a tanszéknek, de alkalmat is
nyújtana a kutatások
folytatására. S ami még ennél is
fontosabb, indokolná ezeknek az
állatoknak az életben tartását. Jól
tudod, hogy kihalóban vannak
a nagy majmok. Az afrikai csimpánzok
száma is jelentős mértékben
csökkent. A borneói orangutánok
elveszítik természetes
otthonukat, mert a favágók irtják az
erdőket, ezért tíz éven
belül ki fognak pusztulni. Gorillából
mindössze háromezer van már
csak a középafrikai erdőségekben.
Ezek az állatok még a mi
életünk során mind kivesznek, hacsak
nem lesz meg a jó oka a
fajta életben tartásának. És ezt a jó
okot te magad
szolgáltatathatnád, Peter, fiacskám.
Gondold meg a dolgot!
Elliot meggondolta és meg is

vitatta az Amy-program
kutatógárdájával tíz órakor.
Meghánták-vetették az emberszabású
majmok ipari alkalmazásának
lehetőségeit, hogy miféle előnyöket
jelentenének a munkáltatók
számára; hogy nem volnának
szakszervezeti tagok; nem
igényelnének társadalombiztosítást. Af
huszadik század végén az ilyesmi nem
elhanyagolható szempont.

(1978-ban minden egyes autó
esetében, amely a detroiti
szerelőműhely futószalagjáról legurult, a
munkás betegbiztosítása
többe került, mint az autóhoz szükséges
acél.)

Mégis arra a végkövetkeztetésre
jutottak, hogy az
"indusztrializált majmok" látomása
vadabb a kelleténél. Egy olyan
majom, mint amilyen Amy,
semmiképpen sem olcsó és ostoba

változata az emberi munkaerőnek. Épp ellenkezőleg: Amy magas intelligenciával rendelkező teremtmény, aki a modern ipari világban semmiképpen sem találná meg a helyét. Körültekintető felügyeletet igényel, szeszélyes és megbízhatatlan; az egészségét pedig állandó veszélyek fenyegetik. Ipari alkalmazásának egyszerűen nem volna értelme. Ha Hakamicsi arról ábrándozik, hogy majd majmok fogják kezelni a forrasztópákát a mikroelektronikus szerelőszalagon a tévé- és hifikészülék fölött, akkor egyszerűen tévesek az információi. Az egyetlen óvatos megjegyzés Bergmantól, a gyermekpszichológustól jött.

- Negyedmillió az nagy kalap pénz - mondta -, és meglehet, hogy Mr. Hakamicsit nem ejtették a feje

lányára. Biztosan a festmények vonatkozásában hallott Amyról, tehát tudja, hogy neurotikus és nehezen kezelhető. Ha mégis érdeklődik iránta, akkor az bizonyára a festmények miatt van. Csak épp elképzelni sem tudom, hogy azok a festmények egy negyedmillió dollárt érjenek.

Más se tudta, ezért aztán a továbbiakban magukról a festményekről vitatkoztak, meg az újonnan lefordított szövegekről. A kutatásért felelős Sarah Johnson a következő kijelentéssel kezdte:

- Rossz híreim vannak Kongóról.*

(Johnson legfontosabb forrása A. J. Parkinson műve: The Congo Delta in Myth and History (London: Peters, 1904))

Amióta írásos feljegyzésekkel rendelkezünk, Kongóról nincsenek ismereteink. A Nílus felső folyásánál

élő óegyiptomiak csak
annyit tudtak, hogy folyójuk messze
délen ered, egy Fák Vidéke
elnevezésű helyen. Titokzatos vidék
volt ez, sűrű erdőségek
borították, ezért napközben is olyan
sötét volt ott, mint éjnek
idején. Különös teremtmények lakták
ezt az örökös félhomályt,
kicsi emberkék, akiknek farkuk van, és
félíg fehér, félíg fekete
állatok.

Ennél lényegesebbet Afrika belsejéről
majd négyezer esztendeig
nem lehetett megtudni. Az arabok
Krisztus előtt a hetedik
században mentek Kelet-Afrikába,
arany, elefántcsont, fűszerek és
rabszolgák után kutatva. Csakhogy
az arabok tengeri
kereskedelemmel foglalkoztak, és
nemigen merészkedtek be a
szárazföld mélyébe. A belső területet

Zinjnek - a Feketék
Földjének - nevezték, ez volt a mese
és képzelet birodalma.
Hatalmas erdőségekről szóltak ezek
a történetek, és apró
emberkékről, akiknek farka van;
hegyekről, amelyek tüzet okádnak,
és elfeketítik az eget; bennszülött
falvakról, amelyek a majmok
uralma alá kerültek, akik az
asszonyokat akarták megszerezni;
szőrös, lapos orrú óriásokról szóló
történetek; félig leopárd,
félig emberekről szóló történetek;
bennszülött piacokról szóló
történetek, ahol férfiak felhizlalt
tetemeit csemegének
árusították.

Az efféle mesék elegendőnek
bizonyultak az arabok számára ahhoz,
hogy ne merészkedjenek beljebb a
partvidéknél, annak ellenére,
hogy kerengtek legalább annyira

csábító történetek is: aranytól
szikrázó hegyekről, gyémánttól ragyogó
folyóágyakról, az emberek
nyelvén beszélő állatokról,
elképzelhetetlenül káprázatos
dzsungelbéli civilizációkról.
Kiváltképp egy történetet
ismételtek újra meg újra a korai
beszámolók, Zinj Elveszett
Városának történetét.

A legenda szerint a salamoni idők héber
népe tudott egy városról,
amely elképzelhetetlenül gazdag volt
gyémántban. A városhoz
vezető karavánut titkát féltve őrizték, a
titok apáról fiúra,
nemzedékről nemzedékre szállt, a szent
bizalom jegyében. Hanem a
gyémántbányák kimerültek, s a város
immáron porrá lett valahol
Afrika sötét szíve mélyén. A nagy
vesződséggel kiépített
karavánutakat régóta elnyelte a

dzsungel, s az utolsó kereskedő,
aki még tudta, hogy merre vezet, titkát
sok száz évvel ezelőtt
magával vitte a sírba.

Ezt a titokzatos és vonzó helyet
nevezték az arabok Zinj

Elveszett Városának.* *(Zinj mesés
városa képezi H. Rider Haggard

népszerű regényének, a Salamon király
bátyájának alapját, amely

1885-ben jelent meg először. Haggard
kitűnő nyelvész volt, aki

1875-ben a natali kormány mellett
szolgált, és feltehetően az

akkor szomszédos zuluktól hallotta a
történetet)*

Hiába maradt fenn azonban a város
híre-neve, Johnson alig talált

róla részletes leírást. 1187-ben Ibn
Baratu, egy mombasai arab

feljegyezte, hogy "a környékbeli
bennszülöttek mesélnek... egy

Zinj nevű, messze benn a

szárazföld belsejében létezett,
elpusztult városról. Annak a fekete
bőrű lakói hajdanában
gazdagságban, fényűző pompában
éltek, még a szolgák is
ékszerekkel, különösképpen kék
gyémántokkal ékesítették magukat,
mert annyi volt ott a gyémánt."

1292-ben egy Mohammed Zaid
nevezetű perzsa azt állította, hogy
"egy hatalmas gyémánt... Összeszorított
férfiököl nagyságú... van
kiállítva Zanzibar utcáin, és mindenki
azt állítja, hogy a
kontinens belsejéből való, onnét, ahol
egy Zinj nevű város romjai
találhatók, azon a vidéken bőségben
található gyémánt szanaszét a
földön meg a folyóágyakban..."

1334-ben egy másik arab, Ibn
Mohammed nevezetű arról számol be,
hogy "a mieink arra készülődtek, hogy
felkeressék Zinj városát, de

aztán letettek róla, mert megtudták, hogy a város hosszú ideje romokban áll és elhagyatott. A város látványa állítólag rendkívül különös, mert az ajtók és ablakok mind félhold alakúak, s jelenleg rendkívül vad, szőrös emberek lakják, akik suttogva, ismeretlen nyelven beszélnek..."

Utána a portugálok, e fáradhatatlan fölfedezők következtek. 1544-ben már a szárazföld belseje felé merészkedtek, a hatalmas Kongó folyó nyugati partvidékén, de csakhamar olyan akadályokkal találták szembe magukat, amelyek az eljövendő néhány száz esztendőben elejét vették Közép-Afrika felfedezésének. A Kongó csak az első zuhatagokig volt hajózható, kétszáz mérföldnyire befelé (odáig, ami valaha Leopoldvilié volt, ma pedig Kinshasa).

A bennszülöttek ellenséges
érzületűek, kannibálok, A forró,
gőzölgő dzsungel pedig betegségeket
- maláriát, álomkórt,
bilharziát, hematúriát terjeszt, ami
megtizedelte az idegen
betolakodókat.

A portugáloknak soha nem is sikerült
behatolniuk Kongó belsejébe.

Amiként az angoloknak sem, 1644-ben,
Brenner kapitány vezetésével
- az ő egész csapata odaveszett. A
Kongó pedig fehér folt maradt
kétszáz esztendeig a civilizáció
térképén.

De a korai felfedezők szájról szájra
adták a szárazföld
belsejéről szóló legendákat, többek
között Zinj történetét. Egy
portugál festőművész, Jüan Diego de
Valdez rendkívül híressé vált
festményén 1642-ben. megörökítette
Zinj Elveszett Városát.

- Ugyanakkor - mondta Sarah Johnson
- Valdez olyan képeket is
festett, amelyeken az embereknek
farkuk van, a majmok pedig
bennszülött asszonyokkal tivornyáznak.
Valaki felnyögött.

- Valdez valószínűleg nyomorék volt -
folytatta Johnson. - Egész
életében ki nem mozdult Setubal
városából, együtt ivott a
matrózokkal, és az ő elbeszéléseiken
alapuló képeket festette.

Afrikát csak a tizenkilencedik század
közepén tárta fel behatóan
Burton, Speke, Baker, Livingstone és
kiváltképpen Stanley.

Egyikük sem bukkant azonban Zinj
Elveszett Városára. És az azóta
eltelt száz esztendőben sem bukkant
senki az állítólagos város
nyomára.

Az Amy-program kutatói meglehetősen
elkedvetlenedtek.

- Megmondtam, hogy nem jók a híreim - mondta Sarah Johnson.
- Azt akarod mondani tehát - jegyezte meg Peter Elliot -, hogy ez a kép elbeszélés alapján készült, s hogy nincs rá bizonyíték, hogy a város valóban létezik-e, vagy sem?
- Ez a helyzet - mondta Sarah Johnson. - Nincs rá bizonyíték, hogy a képen látható város valóban létezik. Csak mese.

4. ELHATÁROZÁS

Peter Elliot teljes bizodalma a huszadik század tényeken, számadatokon és grafikonokon alapuló értékeiben váratlanul találta szembe magát azzal a lehetőséggel, hogy az 1642-ben keletkezett festmény, minden részletével együtt csupán egy

gátlástalan festő szabadjára engedett fantáziáján alapszik. A hír sokkhatást gyakorolt rá.

Az elképzelés, hogy Amyt Kongóba vigyék, egyszeriben gyerekes naivitásnak tűnt; vázlatos, felületes festményei minden bizonnyal csupán véletlenül hasonlítanak az 1642-es Valdez-festményre.

Hogyan is hihették, akár csak egy pillanatra is, hogy Zinj

Elveszett Városa nem csupán régi legenda? A tizenhetedik század világának egyre táguló és új csodákkal teli szemhatárán egy ilyen városról alkotott elképzelés teljességgel ésszerűen, mi több, meggyőzően hangzott. De a

komputerizált huszadik században Zinj Elveszett Városa éppoly valószínűtlen, mint Camelot vagy Xanadu.

Ostobák, hogy egy percig is komolyan vették.

- Az elveszett város nem létezik -
mondta Peter.

- Már hogyanne létezne - mondta a nő. -
Nem kétséges.

Elliot hirtelen felpillantott, s ekkor
meglátta, hogy nem Sarah

Johnson válaszolt. Húsz-egynéhány
éves, magas, nyakigláb lány

állt a szoba végében. Ha nem oly
hideg és fölényes, szinte

gyönyörű lány benyomását keltette
volna. A lány komoly,

üzletasszonyhoz illő kosztümöt viselt,
a kezében aktatáska,

melyet most az asztalra tett, és
felkattintott.

- Dr. Ross vagyok - közölte -, a
Vadvilág Alapítványtól, és a

véleményét szeretném kikérni
ezekkel a felvételekkel

kapcsolatban.

Körbeadogatta a fényképsorozatot,
melyet a stáb tagjai sóhajtvá,

fütytyentve vettek szemügyre. Elliot az
asztal végén alig várta
már, hogy a képek hozzá is elérjenek.
Szemcsés, fekete-fehér felvételek
voltak, vízszintes
kameramozgással készültek
videoképernyőről. Hanem amit
ábrázoltak, az egyértelmű volt: egy
lerombolt város romjai a
dzsungelben, a házakon fura, fogyó hold
alakú ajtók, ablakok.

5. AMY

- Műhold segítségével? - ismételte meg Elliot, hangjából kihallatszott a feszültség.
- Úgy bizony, a képeket műholdon keresztül kaptuk, két nappal ezelőtt.
- Ezek szerint tudja, hol vannak ezek a romok?
- Természetesen.

- És az expedíciója órákon belül útra kel?

- Hat óra huszonhárom perc múlva, hogy egészen precíz legyek - mondta Ross a kvarcórájára pillantva. Elliot berekesztette a megbeszélést, és több mint egy óra hosszat tárgyalt négy szemközt Ross-szal. Elliot a későbbiekben azt állította, hogy Ross "megtévesztette" őt, az expedíció célját, valamint a rá leselkedő veszélyeket illetően. De Elliot alig várta, hogy mehesse, s meglehet, nemigen firtatta Ross eljövendő expedíciójának célját, no meg a kockázatot. Mint ösztöndíjak szerzéséhez igencsak értő ember, régóta hozzászokott az olyan helyzetekhez, amikor más emberek pénze meg az ő indítékai nem estek egészen egybe. Ilyen a tudományos élet cinikus szemszögből:

hány olyan nemes célú kutatás jött létre azzal a hátsó gondolattal, hogy netán a rák ellenszerét fogják megtalálni? Egy kutató mindent megígér, csak hogy biztosítsák neki a kutatásaihoz szükséges anyagi feltételeket.

Az szemmel láthatóan meg sem fordult Elliot fejében, hogy Ross esetleg olyan hidegvérrel használja ki őt, mint ő Rosst. Ross kezdettől fogva nem volt egészen őszinte. Travis kioktatta, hogy az ERST kongói missziójáról "minimális adatközléssel" kell nyilatkoznia. A minimális adatközlés az ERTS-nél vérévé vált mindenkinek, megtanulták, hogy a szükségesnél egy szóval se nyilatkozzanak többet. Elliot úgy viselkedett a lánnyal, mint egy közönséges alapítványi ügynökkel, ami öreg hiba volt.

Végeredményképpen mind Ross, mind Elliot félreismerte egymást, mert mindkettő másnak tüntette fel magát, mint ami valójában, s ráadásul hasonló meggondolásból. Elliot olyan félénk volt és visszafogott, hogy egyik berkeleyi tanszéki kolléga meg is jegyezte: "Nem csoda, hogy a majmoknak, szenteli az életét, ez csak azért van, mert az emberekkel kommunikálni sem mer." Pedig Elliot rámenős középhátvéd volt az egyetemen, s bátoritan kutatói magatartása mögött konok és elszánt szívósság rejtőzködött.

Hasonlóképpen Karen Ross - egy ifjú futballmeccshangadó szépségével, valamint dallamos, texasi kiejtésével - rendkívüli intelligenciával, s acélos, belső keménységgel rendelkezett.

(Korán ért, s az egyik gimnáziumi tanárja "a férfias texasi női nem legszebb virágszála"-ként jellemezte.) Ross felelősnek érezte magát az előző ERTS-expedícióért, és el volt rá szánva, hogy helyrehozza az elkövetett hibákat. Legalábbis könnyedén elképzelhetőnek tartotta, hogy Elliot és Amy segítségére lehetnek a helyszínen - ennyi ok elegendő is volt rá, hogy magával vigye őket. Ráadásul Rosst aggasztotta a konzorcium, amely szemmel láthatóan Elliot után vetette magát - hiszen Hakamicsi is kereste. Ha magával viszi Elliotot és Amyt, akkor elejét veszi, hogy a konzorcium lekörözze - eggyel több ok, hogy ne hagyja itt őket. Végül pedig alibire volt szüksége abban az esetben, ha valamelyik határon feltartóztatnák-

márpedig egy főemlősökkel
foglalkozó tudós meg egy majom maga
a tökéletes alibi.

De végső soron Karen Ross csakis a
kongói gyémántokra hajtott -
ezért pedig hajlandó volt bármit
mondani, bármit megtenni, bármit
fömlázni.

A San Franciscó-i repülőtéren készült
felvételeken Elliot és Ross
két mosolygós, ifjú tudósnek látszik,
akik nagyszerű expedícióra
indulnak Afrikába. Valójában az
indítékaik, melyeket megtartottak
maguknak, igencsak különbözők voltak.
Elliot vonakodott elmondani

Rosznak, mennyire teoretikusak és
elvontak a célkitűzései - Ross
pedig azt nem vallotta be, hogy
mennyire pragmatikusak az övéi.

Akárhogy is, június 14-én délben Karen
Ross Peter Elliot rozzant
Fiatjában ült, végighajtottak a Hallowell

Roadon, az egyetemi sportpálya mentén. Karent balsejtelmek gyötörték, ugyanis Amyhez tartottak.

Elliot kulccsal nyitotta ki az ajtót, melyen vörös betűkkel a következő felirat állt:

NE KOPOGJ, ÁLLATKÍSÉRLET FOLYIK!

Az ajtó mögött Amy morogva, türelmetlenül vakaródzott. Elliot megállt.

- Ne feledje, hogy egy gorillával és nem egy emberi lénnel fog megismerkedni. A gorilláknak megvan a maguk játékszabálya. Ne beszéljen hangosan, és ne tegyen hirtelen mozdulatot, amíg az állat meg nem szokja a jelenlétét. Ha mosolyog, ne villantsa ki a fogait, mert a kivillanó fogakat fenyegetésnek fogja fel. És süsse le a szemét, mert ha idegenek

merően megbámulják, azt ellenséges érzületként fogja fel. Ne álljon hozzám túl közel és ne érjen hozzám, mert Amy igen féltékeny. Ha beszél hozzá, ne hazudjon. Habár jelbeszéddel kommunikál, az emberi beszéd java részét megérti, mi többnyire csak beszélünk hozzá. Azonnal észreveszi, ha hazudnak neki, és nem szereti.

- Nem szereti?

- Rögtön leírja az embert, nem szól hozzá többet, gonoszkodni kezd.

- Van még valami?

- Nincs, ne féljen, nem lesz semmi baj

- mosolygott a férfi

bátorítólag. - Most jön a hagyományos üdvözlés, habár Amy egy

kissé öreg már hozzá. - Kinyitotta az ajtót, összeszedte minden

erejét, és azt mondta: - Jó reggelt, Amy!

Hatalmas, fekete alak szökdécselt ki a nyitott ajtón és vetette magát Elliot karjába. Elliot hátratántorodott a súlyától. Ross elképedve látta, milyen nagy az állat. Valami sokkal kisebbre és kedvesebbre számított. Amy akkora volt, mint egy felnőtt nő.

Amy hatalmas ajkával arcon csókolta a férfit. Fekete feje hatalmasnak látszott a másiké mellett. Lélegzete bepárásította Elliot szemüvegét. Ross orrát édeskés szag csapta meg, figyelte, hogyan fejt le gyöngéden Elliot Amy hosszú karjait a válláról.

- Amy boldog ma reggel? - kérdezte.

Amy sebesen mozgatta ujjait az arca előtt, úgy festett, mintha legyeket akarna elhessegetni.

- Igen, késtem ma reggel - mondta Elliot.

Amy ujjai ismét mozgásba lendültek, ekkor jött rá Ross, hogy

jelzéseket ad. Méghozzá meglepő sebességgel : Ross arra számított, hogy sokkal lassabban, kimértebben fog jelezni.

Észrevette, hogy Amy le nem veszi a tekintetét Elliotról.

Elképesztően nagy figyelmet tanúsított, teljes állati megfigyelőképességét a férfirra irányította. Mindent magába szívott, a tartását, az arckifejezését, a hangszínét és persze a szavait.

- Dolgom volt - mondta Elliot. - Az állat ismét sóhajtott, ahogy az emberi lények is beletörődnek a dolgokba. - Úgy bizony, az emberek dolgoznak. - Visszavezette Amyt a lakókocsijába, és intett Karennek, hogy kövesse. Odabent azt mondta: - Amy, bemutatom neked dr. Rosst. Köszönj szépen dr. Rossnak!

Amy gyanakvóan nézett Karen Rossra.
- Hello, Amy! - mondta Karen Ross,
és mosolyogva a földet
bámulta. Meglehetősen ostobának
érezte magát ebben a helyzetben,
de Amy eléggé hatalmas volt ahhoz,
hogy ráijesszen.

Amy egy pillanatra Karen Rossra
bámult, majd otthagya, s a
festőállványa felé indult. Épp festett, és
most folytatta, mit se
törődve velük.

- Ez mit akar jelenteni? - kérdezte
Ross. Valahogy megérezte,
hogy nem vesznek róla tudomást.

- Majd meglátjuk - mondta Elliot.
Néhány perc múlva Amy a térdén
visszaballagott. Egyenesen Karen
Rosshoz ment, megszaglásztta az
ágyékát, és alaposan szemügyre
vette.

Kiváltképp a bőrtáskája kötötte le a
figyelmét, a fényes

rézcsatjával. Ross a későbbiekben azt mondta, hogy "pont olyan volt, mintha koktélpartin volnék, Houstonban. Egy másik nő mért fel magának. Úgy éreztem, bármelyik pillanatban megkérdezheti, hogy vettem a ruhámat."

Ám nem ez történt. Amy kinyúlt, és szántszándékkal zöld festékekkel fröcskölte be Ross szoknyáját.

- Nem állunk valami fényesen - jegyezte meg Karen Ross.

Elliot nagyobb nyugtalansággal figyelte ennek az első találkozásnak a kimenetelét, mint azt hajlandó volt elismerni. Az idegenek összeismertetése Amyvel gyakran okozott nehézségeket, kiváltképpen nők esetében.

Az évek során Elliot sok feltűnően "női allúrt" fedezett fel Amy viselkedésében.

Tudott szemérmeteskedni, szerette, ha

hízelegnek
neki, nagyon foglalkoztatta a
megjelenése, szerette kifesteni
magát, és igen komolyan
megválogatta, milyen színű pulóvert
húzzon magára télvíz idején. Jobban
szerette a férfiakat, mint a
nőket, és leplezetlenül féltékeny volt
Elliot barátnőire. Nem is
igen vitte őket Amy közelébe, de
néha reggelente Amy
parfümilletet szimatolt rajta, és mindig
megjegyzést tett, ha
Elliot másnap ugyanabban az
öltözékben jelent meg.

A helyzetet akár mulatságosnak is
tarthatta bárki, csak épp az is
velejárt, hogy Amy időnként ok nélkül
rátámadt idegen nőkre. S ha
ő valakire rátámadt, az már egy csöppet
sem volt mulatságos.

Amy visszatért az állványhoz, és a
következő jeleket mutatta: Nem

szereti nő, nem szereti Amyt, nem szereti, menj innét, menj innét!

- Ugyan már, Amy, légy jó gorilla! - mondta Peter.

- Mit mondott? - kérdezte Ross, miközben a mosdóhoz ment, hogy kimossa a festéket a ruhájából. Peter észrevette, hogy nem visított, nem sikongatott, mint a legtöbb látogató, akit Amy barátságtalanul fogadott.

- Azt mondja, tetszik neki a ruhája - mondta Elliot. Amy furcsa pillantást vetett rá, mint mindig, mikor Elliot helytelenül tolmácsolta. Amy nem hazudik, Peter nem hazudik.

- Légy jó, Amy! - mondta a férfi. - Karen kedves ember.

Amy morgott, visszatért a festőállványhoz, és sebesen munkához látott.

- És most mi van? - kérdezte Karen Ross.

- Időre van szüksége. - Elliot biztatóan mosolygott. - Idő kell neki, hogy megszokja magát.

Nem vette magának a fáradságot, hogy elmagyarázza, a csimpánzokkal sokkal rosszabb a helyzet. A csimpánzok ürülékkel

hajigálják meg az idegeneket, de még a gondozóikat is, akiket

pedig jól ismernek; néha csak azért támadnak, hogy fölényüket

kifejezésre juttassák. A csimpánzokban igen erős az igény annak

tisztázására, hogy ki a helyzet ura.

Szerencsére a gorillák nem

ilyen formálisak a dominancia rangsorolásában, és kevésbé vadak.

Abban a pillanatban Amy letépte a papírt a festőállványról, nagy

zajjal széjjeltépte, a darabkákat pedig széjjelszórta a

helyiségben.

- Ez is a megszokáshoz tartozik? -
kérdezte Karen Ross.

Látnivalóan inkább szórakozott, semmint
hogy megijedt volna.

- Amy, elég legyen! - mondta- Peter, s
hangjából kiérezhető volt
a neheztelés. - Amy...

Amy a szoba közepén ült, körülötte a
papírfecnik. Dühödten

tépkedte, s közben ezt mutogatta: Ez
a nő. Ez a nő. A

pótcselekvés klasszikus példája.

Valahányszor a gorilla elfojtja

nyílt agresszióját, valami szimbolikus
tettet visz végbe

helyette. Képletesen tehát most Karen
Rosst tépte darabokra.

És egyre jobban belelovalta magát,
erre mondta az Amy-program

kutatógárdája, hogy "beindult a menet".

Ahogy az embernek előbb elvörösödik
a feje, aztán megfeszül a

teste, végül kiabálni, dobálni kezd, majd átcsap a direkt fizikai agresszióba, ugyanúgy a gorillák is átmennek hasonló jellegű viselkedéssorozaton, amíg elérkeznek a fizikai agresszióhoz. A papír- vagy fűtépkést morgás és hadonászás követi - a rák csapkod így az ollójával. Majd a földet kezdi püfölni, a lehető legnagyobb lármával.

Aztán támad, ha addig nem sikerül megszakítani a menetet.

- Amy! - mondta Elliot szigorúan. - Karen gombos asszony.

Amy abbahagyta a papírtépkedést. Számára a "gombos" olyasvalakit jelentett, akinek igen magas a társadalmi rangja.

Amy rendkívül érzékenyen reagált egyéni hangulatokra és viselkedésmódokra, könnyen megfigyelhette a stáb tagjait, és

minden nehézség nélkül
kikövetkeztette, hogy ki kinek a
felettese. Ugyanakkor idegenek között
Amy egyáltalán nem
érezte a status quót; a
legfontosabb jelentéshordozók -
ruházat, viselkedés és beszéd - számára
nem bírtak jelentőséggel.

Fiatal korában érthetetlen okokból
támadott rá rendőrökre. Több
harapás és beperlési fenyegetés után
végre sikerült kideríteniük,
hogy Amy nevetségesnek, pojacásnak
tartja a fényes, gombos
rendőregyenruhát; feltételezte, hogy
aki ilyen ostobamód
öltözködik, az bizonyára alantas
státuszú egyén, akit nyugodtan
meg lehet támadni. Miután
megtanították neki a "gombos"
konceptiót, már nagy tisztelettel bánt az
egyenruhásokkal.

Amy most új tisztelettel bámult

"gombos" Rossra. A tépett papírhalom közepén hirtelen elszégyellte magát, mint aki komoly társadalmi vétséget követett el. Anélkül hogy bárki mondta volna neki, fogta magát, és sarokba állt, szemközt a fallal.

- Ez miért van?- kérdezte Ross.

- Mert tudja, hogy nem viselkedett jól.

- Sarokba szokta állítani, mint egy gyereket? Hisz nem akart ő rosszat. - Mielőtt még Elliot óva inthette volna, odament Amyhoz.

Amy mereven nézett maga elé a sarokba...

Ross levette válláról a táskáját, és Amy elé tette, úgy, hogy könnyedén elérhesse. Egy pillanatig nem történt semmi. Aztán Amy elvette a táskát, Karenre nézett, azután Peterre.

- Tönkretesz mindent, ami benne van - mondta Peter.

- Annyi baj legyen.

Amy azonnal kikattintotta a rézcsatot, és a táska tartalmát a földre szórta. Aztán kezdte átfésülni, s közben a szájrúzs jelét mutogatta. Szájrúzs, szájrúzs, Amy szeret, Amy akar, szájrúzst akar.

- Szájrúzst keres.

Ross lehajolt és megkereste neki. Amy levette a tetejét, és piros kört mázolt Karen arcára. Aztán elmosolyodott, és boldogan mormogott, átvágott a szobán, a tükörhöz ment, amit a padlónak támasztottak. Felkente magára a rúzst.

- Gondolom, egyenesben vagyunk - mondta Ross.

A szoba túlfelén Amy leguggolt a tükör elé, és boldogan mázolta magára a rúzst. Rávigyorgott a tükörbéli képmására, majd a fogait is berúzsozta. Peter érkezettnek látta

az időt, hogy föltegye a kérdést.

- Amy, volna kedved utazni?

Amy szeretett utazni, mindig külön kegynek tekintette az utazást.

Egy-egy különösen jól sikerült nap végén Elliot gyakran vitte el

kocsikázni a közeli autósvendéglőbe, rendelt neki narancslét, azt

szívta szalmaszálon, és közben élvezte a felbolydulást, amit az

emberek között keltett. Szájrúzs meg utazási ajánlat egyetlen

délelőtti leforgása alatt majdhogynem nagyobb boldogság volt, mint

amit el lehet viselni. Autós utazás? - mutogatta.

- Nem. Nem autós: hosszú utazás. Többnapos.

Itt hagyjuk házat?

- Igen, itt hagyjuk a házat. Sok napra.

Ettől gyanakodni kezdett. Több napra csak akkor hagyta el a

házat, amikor tüdőgyulladással és húgyvezeték-gyulladással kórházba került - az pedig nem bizonyult kellemes utazásnak. Hová utazni ? - mutogatta.

- A dzsungelba, Amy.

Hosszú szünet következett. Először Peter azt hitte, hogy nem értette meg, de ismerte a dzsungel szót, tehát mégiscsak össze kellene állnia a képnek. Amy elgondolkozva mutogatta csak úgy magának, sokszor egymás után, mint akkor szokta, amikor megemésztette a dolgokat: Dzsungel, utazás, utazás, dzsungel, megy, utazás, dzsungel, megy. Félretette a rúzszt. A papírfecnikre meredt, aztán elkezdte összeszededegetni és a papírkosárba tenni.

- Ez mit akar jelenteni? - kérdezte Karen Ross.

- Azt, hogy Amy utazni akar - mondta

Peter Elliot.

6. INDULÁS

A Boeing-747-es sugármeghajtású teherszállító felcsapható orra tártva állt, akár egy nyitott állkapocs, és betekintést engedett a gép üreges, fényesen kivilágított belsejébe. A gép Houstonból jött San Franciscóba aznap délután, e percben este kilencet mutatott az óra, s az elképedt rakodómunkások épp gépre tették a nagy alumínium útikalkitkát, több doboz vitamint, egy hordozható szobavécét és több kartondoboz játékot. Az egyik munkás kihúzott egy Miki egeres bögrét, s a fejét csóválva megbámulta. Elliot odakinn állt a betonon Amyvel, aki a vijjogó repülőgépzaj ellen fülére tapasztotta a kezét. Madarak

lármások, jelezte.

- Madárral repülünk, Amy - mondta Peter.

Amy még sohasem röpült, és sohasem látott közletről repülőgépet.

Megyünk autóval - jelentette ki, amint végignézett a repülőn.

- Nem mehetünk autóval. Repülünk.

- Repülünk, hová repülünk ?- jelzett Amy.

- A dzsungelbe repülünk.

Amy látni valóan elképedt, de Elliot nem akart bővebben

magyarázkodni. Mint a gorillák általában, Amy is irtózott a víztől, a legkisebb patakon sem volt hajlandó átgázolni. Elliot

tudta, hogy Amy oda lenne, ha megtudná, hogy hatalmas víztömegek fölött fognak elröpní. Hogy témát változtasson, javasolta, szálljanak fel a gépre, és nézzenek körül. Miközben felfelé

tartottak a lejtős rámpán a gép gyomrába, Amy megkérdezte: Gombos nő hol?

Az elmúlt öt órában színét se látta Rosznak, és most meglepve látta, hogy már a gép fedélzetén van, a gép oldalfalára erősített telefonon tárgyal, s közben egyik kezét a szabad fülére szorítja, hogy a hatalmas lármát valamelyest csökkentse. Elliot hallotta a beszélgetés végét:

- Nos, azt hiszem, Irving szerint elég... Igen van négy kilencszázhetes egységünk, készen állunk, hogy felvegyük a harcot. Két mikro HÚD, ez minden. Igen, miért is ne? - Befejezte a telefont, majd Elliothoz és Amyhez fordult.

- Rendben van minden? - kérdezte a férfi.

- Igen. Körbevezetem magukat. -

Azzal a férfit bevitte a
teherraktár mélyébe. Amy a
nyomukban. Amikor Elliot
hátrapillantott, meglátta, hogy a sofőr
fölfele jön a rámpán egy
halom megszámozott fémdobozzal,
rajtuk a felirat: INTEC, Inc. és
a sorozatszám.

- Ez itt a fő rakodótér - mondta Ross.
Négykerékmeghajtásos
terepjárók, Land Roverek sorakoztak
benne, kétéltű járművek,
felfújható gumicsónakok, ruházat,
felszerelések, élelmiszer -
mindegyiken komputerkódszám, mind
modulokba töltve. Ross
elmagyarázta, hogy az ERST néhány
óra leforgása alatt fel tud
szerelni expedíciókat bármely
földrajzi és klimatikus
kívánalmaknak megfelelően. Nem
győzte hangsúlyozni, hogy ez a
gyorsaság csakis komputerrendszer

segítségével lehetséges.

- Mi végre ez a nagy sietség? - kérdezte Elliot.

- Üzleti ügy - mondta Karen Ross. - Négy évvel ezelőtt nem voltak még az ERTS-hez hasonló társaságok. Most pedig már kilenc van világszerte, és mind a versenyképes előnyt, tehát a tempójukat bocsátják áruba. A hatvanas években egy társaság, mondjuk, egy olajtársaság, hónapokat, sőt éveket is eltöltött egy esetleges lelőhely felkutatásával. Az ilyesmi azonban már nem versenyképes; üzleti döntések heteken vagy napokon belül születnek. Mindennek felgyorsult a tempója. Mi már a nyolcvanas évek technikáján dolgozunk, amikor lehetséges lesz az órákon belüli döntés.

Jelenleg az átlagos ERTS-szerződéskötés három hétnél valamivel

kevesebb, vagyis ötszáz órán belül létrejön. De 1990-re "üzletzárásra kész" adatokkal fogunk rendelkezni, vagyis, ha egy vezérigazgató reggel telefonon információt kér tőlünk a világ bármely pontjáról, akkor mi a munkaidő vége előtt, még azon a napon, mondjuk, tíz-tizenkét óra leforgása alatt komputer segítségével az íróasztalára tesszük az összes, érdeklődésére számot tartó adatot.

Amint továbbhaladtak, Elliot észrevette, hogy a Land Roverek és egyéb járművek kötik ugyan le elsősre az ember figyelmét, de a "C3I" elnevezésű alumíniummodulok azonban sokkal több helyet foglalnak el.

- Úgy van - mondta Ross. - "Kormányzás, kontroll, kommunikáció és intelligencia". Mikroegységek, a

legköltségesebb tétel, amit magunkkal hoztunk. Mikor az expedíciók felszereléséhez hozzákezdtünk, a költségek tizenkét százalékat tette ki az elektronika. Jelenleg harmincegy százaléknál tartunk, s az összeg évről évre emelkedik. Terepkommunikáció, távolsági érzékelőberendezések, védelem, s a többi.

A gép végébe értek, amit barátságos lakóhelyiségnek rendeztek be, hatalmas komputerkonzollal és hálóhelyekkel.

Szép ház - mutogatta Amy.

- Igen, nagyon szép.

Bemutakoztak Jensennek, a fiatal, szakállas geológusnak, és Irving Levine-nak, aki közölte, hogy ő az EESZ. A két férfi épp valami valószínűség-számítási programot futtatott végig a

komputeren, de azért felálltak, hogy kezet fogjanak Amyvel, aki nagy komolyan méregette őket, majd figyelmét a képernyőre fordította. Amyt rabul ejtették a képernyő színes ábrái meg a villogó LEDjelzések, és mindenáron maga is nyomogatni akarta a gombokat. Amy játszik doboz - mutogatta.

- Most nem lehet, Amy - mondta Elliot, és elkapta a kezét.

- Mindig ilyen? - kérdezte Jensen.

- Sajnos, igen - mondta Elliot. - Szereti a komputert. Már egészen kicsi korában hozzászokott, s mindet a magántulajdonának tekinti. - Majd hozzátette: - Mi az az EESZ?

- Az expedíció elektromos szakértője - mondta Irving vidáman.

Alacsony ember volt, az arcán örökös pajkos mosoly játszott. -

Megteszem, ami tőlem telik. Elhoztunk sok mindent az Intectől, ez minden. Isten tudja csak, hogy a japsik meg a németek mivel fognak lekörözni bennünket.

- A fenébe, nézd, mit csinál! - mondta Jensen nevetve, amint Amy nyomogatni kezdte a gombokat.

- Amy, nem szabad! - mondta Elliot.

- Csak játék van benne. A majmokat bizonyára nem is érdekli - mondta Jensen. - Nem tehet kárt semmiben.

Amy jó gorilla - mutogatott Amy, azzal tovább nyomkodta a gombokat. Nyugodtnak látszott, és Elliot örült, hogy a komputer elterelte a figyelmét. A komputer előtt álló nagydarab, sötét Amy látványa mindig mulattatta. Amy elmerülten megérintette az alsó ajkát, mielőtt a gombot megnyomta, szakasztott úgy festett,

mintha az emberek viselkedését parodizálná.

Az Örökké gyakorlatias Ross terelte vissza figyelmüket a világi dolgokra.

- Amy elalszik majd az egyik priccsen?

Elliot a fejét rázta.

- Nem. A gorillák minden este új ágyat vetnek maguknak. Adjon neki néhány takarót, s majd ő fészket rak magának belőle a földön, és abban fog aludni.

Ross bólintott.

- És mi lesz a vitaminokkal meg a gyógyszerekkel? Lenyeli tablettában?

- Rendszerint könyörögni kell neki, vagy egy banánba rejteni a gyógyszert. Azt befalja, és rágás nélkül lenyeli.

- Rágás nélkül - ismételte Ross, mintha fontos volna. - Hoztunk elegendőt. Majd intézkedem, hogy

megkapja.

- Ugyanazt a vitamint szedi, amit az emberek, csak sokkal nagyobb adag aszkorbinsavra van szüksége.

- Napi háromezer egységet tudunk beadni. Az elegendő? Helyes. És le fogja nyelni a malária elleni tablettát? Mert azt már most rögtön be kell adnunk.

- Általában ugyanúgy reagál a gyógyszerekre, mint az emberek - mondta Elliot.

Ross bólintott.

- Vajon hogy fog reagálni a kabinbeli légnyomásváltozásra? -

ötezer láb magasságra van beállítva.

Elliot a fejét rázta. Amy hegyi gorilla, azok ezeröttszáz és

háromezer méter magasságban élnek, úgyhogy hozzá van szokva a szervezete a magaslathoz. Viszont a nedves klímát igényli, és

hamar kiszárad, ezért állandóan

folyadékkal kell majd itatnunk.

- Tudja használni a vécét?

- Az valószínűleg túlságosan magas neki - mondta Elliot -, de elhoztam a szobavécéjét.

- És a szobavécét használni fogja?

- Természetesen.

- Hoztam neki egy vadonatúj nyakörvet, fogja viselni?

- Ha ajándékként kapja.

Miközben Amy egyéb szükségleteit megtárgyalták, Elliot rájött, hogy az elmúlt néhány órában történt valami, aminek ő maga alig

is ébredt tudatára: Amy kiszámíthatatlan, álomittas, neurotikus megnyilvánulásai teljességgel megszűntek. Mintha a korábbi viselkedése jelentőségét veszítette volna; most, hogy utazásra készülődött, nyoma se volt már kedvetlenségnek, befelé fordulásnak, érdeklődése egyre tárgyi;

ismét a régi, fiatalos
kedvű nőstény gorilla volt, Elliot
eltűnődött, vajon az álmai, a
depressziója - az ujjfestményei, minden
- nem az oly sok éven át
tartó bezárt laboratóriumi környezetnek
tudhatók-e be. Kezdetben
a laboratórium kellemes környezet volt,
olyan, mint a bölcső a
csecsemőknek. De az utána következő
években talán szűkösebb lett.
Maglehet, gondolta, hogy Amynek
pusztán egy kis izgalomra van
szüksége.

Az izgalom a levegőben vibrált:
miközben Elliot Rosss-zal
beszélt, érezte, hogy valami rendkívüli
dolog van folyamatban. Ez
az expedíció Amyvel egy olyan
eseménysorozat első epizódja, amit
az emberszabású majmokkal foglalkozó
kutatók már évekkkel ezelőtt
kilátásba helyeztek - s ez nem más, mint

a Pearl-féle tézis.

Frederick Pearl elméleti állatviselkedés-
tan kutató. Az Amerikai

Etnológiai Társaság New Yorkban,
1972-ben tartott ülésén a

következőképpen nyilatkozott: "Most,
hogy a főemlősök

elsajátították már a jel beszédet, csak
idő kérdése, hogy valaki

magával vigyen egy főemlőst a
felderítendő terepre, ahol az

segítséget fog nyújtani a
fajtájabeli vadállatok

tanulmányozásában.

Könnyen elképzelhető, hogy a
kommunikációképes főemlősök

tolmácsként, esetleg az emberi faj
követeiként fognak fellépni a

vadállatokkal való
kapcsolatteremtésben.

A Pearl-féle tézis felkeltette az Egyesült
Államok légierijének

figyelmét, és kivívta támogatását, amely

az 1960-as évektől fogva segítette a nyelvészeti kutatásokat. Állítólag a légierőnek volt egy Kontúr nevű titkos programja, amely az idegen életformákkal kereste a lehetséges kapcsolatot. A hivatalos katonai álláspont feltételezte, hogy az ufók természeti eredetű objektumok - csak épp a honvédség ezt az elképzelését nem hozta nyilvánosságra. És ha bármilyen idegen eredetű kapcsolatfelvétel létrejön, a nyelvészeti alapismeretek bizonyára rendkívül fontosak lesznek. Márpedig a főemlősök terepre küldésében kapcsolatteremtő lehetőséget láttak "idegen intelligenciákkal" - ezért részesítette a légierő a támogatásában. Pearl azt jósolta, hogy a terepmunkára még 1976 előtt sor fog kerülni, de ez idáig nem akadt rá

vállalkozó. Ennek oka pedig az volt, hogy kiderült, a vállalkozás előnyei nem igazán szembetűnőek, ugyanis a kommunikációra képes főemlősök ugyanolyan értetlennek bizonyultak vad társaikkal szemben, mint maguk az emberek. Néhányan, ilyen volt például az Arthur nevű csimpánz, megtagadtak minden kapcsolatot a fajtájukbeliekkel, egyszerűen "fekete dolgok"-ként utalva azokra. (Amy, akit kivittek az állatkertbe, hogy más gorillákat mutassanak neki, felismerte őket, de gőgösen közölte, hogy "ostoba gorillák", mert rájött, hogy hiába ad nekik jelzéseket, azok nem jeleznek vissza.) Az efféle megfigyelések juttattak egy másik kutatót, John Batest arra a következtetésre 1977-ben,

hogy "egy olyan kiművelt
állatelitet hozunk létre, amely ugyanazt
a sznob távolságtartást
produkálja, mint mondjuk, egy
filozófiai doktor egy
kamionsofőrrel szemben... ezért
rendkívül valószínűtlen, hogy a
nyelvismerettel rendelkező főemlősök
hazai terepen használható
követeknek bizonyulnának. Annál
sokkal jobban lenézik a
társaikat."

Csakhogy valójában senki sem tudta,
hogy mi történne, ha egy
ilyen főemlőst visszavinnének hazai
terepre:

Amy lesz ugyanis az első, eddig senki
nem próbálkozott meg vele.

Tizenegy órakor az ERST teherszállító
repülőgépe gurulni kezdett
a San Franciscó-i nemzetközi repülőtér
kifutópályáján, nehézkesen
a levegőbe emelkedett, s a sötétséget

szelve megindult keletnek,
Afrika felé.

HARMADIK NAP: TANGIER
1979. június 15.

1. ALAPIGAZSÁG

Peter Elliot csecsemőkora óta ismerte Amyt. Büszkeséggel töltötte el, hogy előre ki tudja számítani a reakcióit, ámbár kizárólag laboratóriumi körülmények között működött csak együtt vele. Most, hogy Amy új helyzetbe került, viselkedése ugyancsak meglepte Elliotot.

Ő ugyanis arra számított, hogy Amy fölszálláskor majd holtra rémül, fel is szívott egy fecskendőbe egy adag nyugtatót. Ám elővigyázatossága szükségtelennek

bizonyult: Amy végignézte,
ahogy Jensen és Levine bekapcsolják
magukon a biztonsági övet,
majd rögvést utánozta őket; látni
valóan mulatságos, bár kissé
együgyű játéknak tartotta a dolgot. S
habár a szeme elkerekedett,
amikor teli torokból felbőgtek a gép
összes motorjai, látván,
hogyan körülötte az emberek csöppet se
nyugtalankodnak, utánózni
kezdte fásult közönyüket, magasra
vonta a szemöldökét, és mélyet
sóhajtott, jelezve, hogy milyen unalmas
is ez az egész.

Mihelyt azonban a levegőbe
emelkedtek, Amy kinézett az ablakon,
és rögtön pánikba esett. Kikapcsolta a
biztonsági övét, fel-alá
rohangált az utastérben, félrelökte
útjából az embereket, egyik
ablaktól a másikhoz futott, és rémült
vinnyogás közben jelezte:

Hol föld, föld, hol föld? Odakint a föld fekete volt, és kivehetetlen. Hol Elliot beadta neki a nyugtatót, majd fésülgetni kezdte, leültette, és a hajával szöszmötölt. A vadonban a főemlősök több órát töltöttek naponta ezzel a tevékenységgel, egymás fejében turkáltak, kiszedték belőle a kullancsot meg a tetveket. A tetvészás folyamata igen nagy fontosságú a társadalmi uralkodási rendszer hierarchiájában - az állatok egy bizonyos rendnek megfelelően s meghatározott gyakorisággal tetvészik egymást. S amint a hátmasszáznak az embereknel, a tetvészásnak is megvolt a maga nyugtató, csillapító hatása. Amy percek alatt lehiggadt annyira, hogy észrevegye, a többiek isznak, mire azonnal ő is

"zöld pötty italt", követelt magának -
így nevezte a martinit
olajbogyóval - no meg cigarettát.
Hanem az izgalom ezúttal túl soknak
bizonyult: egy óra múlva
csendben kinézett az ablakon. Szép
kép - jelzett csak úgy
magának, majd összehányta magát.
Aztán rémülten szabadkozott, Amy
sajnál, Amy fuj, Amy, Amy sajnál.
- Semmi baj, Amy - nyugtatgatta
Elliot, és megsimogatta a
tarkóját. Amy most alszik, jelzett
hamarosán. Azzal fészket
készített a takaróiból, és elaludt, tág
orrlíkein keresztül
lármásan szuszogott. Miközben
mellette feküdt, Elliot arra
gondolt, vajon más gorillák hogyan
aludnának el ekkora lármában?
Az utazás egyébként Elliotra is
megtette a maga hatását. Amikor
megismerkedett Karen Ross-szal,

feltételezte, hogy hozzá hasonlóan a másik is tudós. De ez a komputerizált felszereléssel megtöltött hatalmas repülőgép, az egész mechanizmus elképesztő bonyolultsága arra engedett következtetni, hogy az ERST hatalmas anyagi forrásokkal rendelkezik, netán egyenesen katonai jellegű intézmény.

Karen Ross csak nevetett.

- Annál mi sokkal szervezettebbek vagyunk, semhogy katonai intézmény lehetnénk. - Aztán elmondta, milyen jellegű érdekeltségük van Virungában. Az Amy-program kutatócsoportjához hasonlóan Karen Ross is belebotlott Zinj Elveszett Városának legendájába. Csak épp ő egészen más végkövetkeztetést vont le a történetből.

Az elmúlt háromszáz esztendő során

több kísérlet történt a város
fölkutatására. 1692-ben egy John
Marley nevű angol utazó kétszáz
fős expedíció élén indult útra a
Kongóba - többé soha nem
hallottak felőlük. 1744-ben egy holland
expedíció kelt útra;
1804-ben egy újabb angol csapat, élén
Sir James Taggerttel, egy
skót arisztokratával; ők észak felől
közelítették meg a Virungát,
s eljutottak egészen az Ubangi folyó
Rawana-kanyarulatáig.
Taggert előreküldött délebbre egy
kisebb felfedezőcsapatot, de
azok nem tértek vissza többé.
1872-ben Stanley elhaladt a Virunga
közelében, de nem tért be
oda; 1899-ben egy német expedíció
betért, több mint a fele
társaság odaveszett. Egy magánkézből
támogatott olasz expedíció
1911-ben teljesen megsemmisült. Azóta

nem történt újabb kísérlet

Zinj Elveszett Városának felkutatására.

- Vagyis nem találta meg senki - mondta Elliot.

Ross a fejét rázta.

- Azt hiszem, meglehetősen sok expedíció rábukkant a városra.

Csak épp élve nem kerültek ki onnét.

Hogy az expedíciók ilyen véget értek, annak nem volt

szükségszerűen titokzatos oka. Afrika felfedezésének kezdeti

időszaka rendkívül nagy

veszélyekkel járt. Még a legkörültekintőbb gondossággal

megszervezett expedícióknak is több mint a fele odaveszett. Azok,

akiket nem vitt el a malária, az álomkór, a hematúria, krokodiloktól

és vízilovaktól hemzsegő folyókkal, leopárdokkal és gyanús,

emberevő bennszülöttekkel találták szembe magukat. Ráadásul,

miközben káprázatosan
burjánzott az esőerdő, ugyanakkor
kevés ehető növényzetet
termelt. A legtöbb expedíció tagjai
egyszerűen éhen haltak.

- Abból a feltevésből indultam ki -
mondta Elliotnak Ross -, hogy
a város igenis létezett. S ha egyszer
létezett, akkor vajon hol
fogom megtalálni?

Zinj, az Elveszett Város képzete a
gyémántbányákkal kapcsolódott
össze, a gyémántlelőhelyek viszont
a vulkánok közelében
találhatók. Ezért Ross a Great Rift-
völgyben kezdett körülnézni -
ez egy hatalmas, harminc mérföld
szélességű vetődés, mely
hosszában szeli ketté a kontinens keleti
harmadát, és legalább
tizenötezer mérföld hosszúságú. A Rift
völgye olyan hatalmas,
hogy az 1890-es évekig föl sem

ismerték, ekkor egy Gregory nevű geológus észrevette, hogy az egymástól harminc mérföldre fekvő sziklafalak azonos összetételűek. Mai megfogalmazással a Great Rift völgyében egy óceán létrehozására tett sikertelen kísérlet volt, mivel a kontinens keleti harmada mintegy kétszázmillió évvel ezelőtt elkezdett leválni Afrika többi részéről, aztán a folyamat valamilyen oknál fogva félbemaradt, mielőtt még befejeződhetett volna a kettéválás. A térképen a Great Rift-árkot két jellegzetes alakzat bizonyítja: az egyik, keskeny, hosszanti fekvésű tavak egymásutánja - ilyen a Malawi-, a Tanganyika-, a Kivu-, a Mobutu-tó -, a másik egy vulkanikus láncolat, köztük a virungai vulkánokkal, amelyek az egyedüli működő vulkanikus hegyek

ma Afrikában. A Virunga láncolatában ma három vulkán működik, a Mukenko, a Mú buti és a Kanagarawi. Ezek kb. háromezer-hétezer méter magasságba emelkednek, keletre a Rift-völgy és nyugatra a Kongó-medence fölé. Ezért kézenfekvőnek látszott, hogy a gyémántokat a Virunga környékén kell keresni. Ross következő lépése a terepfelmérés volt.

- Mi az a terepfelmérés? - kérdezte Elliot.

- Mi az ERTS-nél többnyire a távolsági letapogatásra támaszkodunk

- magyarázta Ross. - Műholdfelvételek, légi fotók, radarérzékelés. Több millió távolsági felvétellel rendelkezünk, de a valódi terepmunkát nem helyettesítheti semmi, egy kutatócsoportnak a helyszínen végzett

vizsgálataihoz semmi sem fogható. Az előző kutatócsoportot azzal a céllal indítottam útnak, hogy aranyat keressenek. Gyémántot is találtak. -

Nyomogatta a gombokat a konzolon, s a képernyőn változtak a felvételek, csak úgy vilióztak a tucatnyi aprócska fénypontok.

- Itt láthatók a Virunga környékének folyómederbeli aranylelőhelyei. Mint látja, a lelőhelyek koncentrikus félkör alakban helyezkednek el, és visszavezetnek a vulkánokhoz.

Nyilvánvaló a végkövetkeztetés, miszerint a gyémántokat erózió mosta ki a Virunga vulkánjainak lejtőin, s vitte le jelenlegi lelőhelyükre a vízmosások segítségével.

- Ezért útnak indított egy csapatot, hogy a forráshelyet felderítsék?

- Igen. - A lány a képernyőre mutatott.
- De ne tévessze meg,
amit itt lát. Ezen a
műholdfelvételen ötvenezer
négyzetkilométernyi dzsungel látható.
Nagy részének fehér emberek
még a közelébe se kerültek. Nehéz
terep, az áttekinthetősége alig
néhány méter bármelyik irányban.
Egy expedíció ott évekig
kutathatná a terepet, és elhaladhatna
alig kétszáz méterre a
várostól, anélkül hogy észrevenné.
Ezért le kellett szűkítenem a
kutatási terepet. Elhatároztam, hogy
megnézem, megtalálom-e a
várost.

- Hogy megtalálja-e a várost?
Műholdfelvételekről?

- Igen - mondta a nő. - És megtaláltam.
A világ esőerdői általában frusztrálták
a távolságérzékelő
technológiát. A hatalmas

dzsungelben fák áthághatatlan
vegetációköpenyt terítettek szét, elrejtve
mindent, ami alattuk
meghúzódik. A légi és
műholdfelvételeken a kongói
esőerdőség
hatalmas, hullámzó, alaktalan és
monoton zöld szőnyegnek látszik.
Még az olyan hatalmas alakzatok, mint
a tizenöt vagy harminc
méter széles folyamok is elrejtőznek a
levélsátor alatt, és a
levegőből egyszerűen láthatatlanok.
Ezért tűnt valószínűtlennek, hogy Ross
légi felvételeken egy
elveszett város nyomaira
bukkanhasson. Neki azonban más volt
az
elképzelése: ő épp azt a vegetációt
akarta a maga javára
fordítani, ami megnehezítette a látását.
A vegetáció tanulmányozása bevett
dolog mérsékelt égövi

területeken, ahol a levélzet évszakonként változik. De az Egyenlítő menti esőerdőség sohasem változik: a levélzet télen-nyáron ugyanolyan. Ross ezért másfelé fordította figyelmét, és a vegetáció sugárviasszaverő képességét kezdte tanulmányozni.

A sugárviasszaverő képesség nem más, mint az elektromágneses energia és a felszín által viasszatükrözött energiámenntiség hányadosa. A látható színekép terminológiájával azt mutatta meg, hogy milyen "fényes" a felszín. Egy folyónak magas a sugárviasszaverő képessége, mivel a víz viasszaveri az őt érő napsugarakat. A vetegáció elnyeli a fényt, ezért alacsony a sugárviasszaverő képessége. 1977-től az ERST olyan komputerpogramokat kezdett

kidolgozni, amelyek pontosan mérték a sugárviasszaverő képességet, még hozzá igen aprólékosan.

Ross feltette magának a kérdést: ha létezett egy elveszett város, annak vajon milyen nyoma lehet a vegetációban? A válasz magától értetődően kínálkozott: új, másodlagos dzsungel kialakulását eredményezhette.

Az érintetlen vagy szűz esőerdőt nevezték elsődleges dzsungelnek.

Erre az elsődleges dzsungelre gondoltak többnyire az emberek, amikor az esőerdőket emlegették: hatalmas jávor-, mahagóni-, tik- és ébenfák, alattuk erőteljesen a földbe kapaszkodó páfrányok, pálmák. Az elsődleges dzsungel sötét és félelmetes, de valójában könnyen áthatolható. Ha azonban az elsődleges dzsungelt az ember előbb kipusztítja, majd sorsára

hagyja, akkor azt a terepet egy egészen más jellegű másodlagos növényzet növi be. Az uralkodó vegetációt puhafák és gyorsan növő fák alkotják, bambuszok, sűrű és áthághatatlan akadályt képező tüskés-tövises liánok.

Csak hogy Rosst a dzsungelnek kizárólag a sugárviasszaverő képessége érdekelte. Mivel a másodlagos növényzet eltérő, a másodlagos dzsungelnek más sugárviasszaverő képessége kell, hogy legyen, mint az elsődlegesnek, és minden bizonynyal kor szerint osztályozható:

az elsődleges dzsungel keményfanövényzetével ellentétben a másodlagos dzsungel puhafanövényzete nagyjából húsz évig él. így

az idő múltával a másodlagos dzsungelt újabb és újabb másodlagos

dzsungelek váltják fel.

Ross ellenőrizte azokat a területeket, ahol újabban másodlagos dzsungeleket találtak - így a nagy folyamok partvidékét, ahol számtalan emberi település számára tisztították meg a dzsungelt, majd a későbbiekben elhagyták - és meggyőződött róla, hogy az ERST komputerei valóban mérni képesek a visszatükröződés legapróbb eltéréseit.

Ekkor utasította az ERST letapogatóberendezéseit, hogy 0,03 vagy

annál kisebb sugár visszaverő eltéréseket keressenek százméteres vagy annál kisebb körzetekben az őserdőség ötvenezer négyzetkilométernyi területén, a Virunga-vulkánok nyugati lejtőin. Ezeknek a légi felvételeknek a feldolgozása ötven embert

fog harmincegy esztendeig foglalkoztatni. A komputer kilenc óra leforgása alatt 129 000 műhold- és légi felvételt dobott ki.

És megtalálta Ross városát.

1979 májusában Ross kezében tartotta a komputer által létrehozott

képet, melyen egy geometrikus, rácsozatos alakzatú másodlagos dzsungel volt látható. Ez az alakzat az Egyenlítőől két fokra

északra, harminc fok hosszúságban a ma is működő Mukenko-vulkán nyugati lejtőin helyezkedik el.

- És maga oda küldte az expedíciót? - kérdezte Elliot. Ross bólintott.

- Három hete, egy Kruger nevezetű dél-afrikai vezetésével. Az expedíció megbizonyosodott, hogy a gyémántlelőhelyek valóban ott vannak és megtalálta a város romjait.

- És aztán mi történt? - kérdezte Elliot.

Másodszor is végignézte a videoszalagot. Láta a lerombolt, üszkös táborhelyről készült fekete-fehér felvételeket. A felvételeken több bezúzott koponyájú holttest volt látható.

Miközben figyelték, árnyék vetődött a holttestekre, s a kamera hátrált, hogy a nehézkes járású árnyék körvonalait messziről mutassa. Elliot elismerte, hogy egy gorilla árnyékának látszik, de egyre hajtogatta:

- Gorilla ilyet nem tehetett. A gorilla békés természetű, vegetáriánus állat.

Végignézték a szalagot. Aztán még egyszer tanulmányozták a komputer által rekonstruált képet, amely világosan egy hím gorilla fejét mutatta.

- Ez a terepmunka - mondta Ross.

Elliot nem volt meggyőzve. Még

egyszer utoljára végigfuttatta a videoszalag utolsó három másodpercét, és a gorillafejet bámulta.

Röpke, kísérteties nyomot hagyó kép volt, valami azonban nem stimmelt. Elliot nem tudott rájönni, hogy micsoda. Kétségtelen, hogy ez a viselkedés gorillákra nem jellemző, de van itt még valami... Megnyomta a képkimerevítő gombot, és a mozdulatlan kockára meredt. Az arc és a szőrzet egyaránt szürke - kétségkívül szürke.

- Nem vehetnénk élesebbre? - kérdezte Rosst. - Ez a felvétel elmosódott.

- Nem is tudom - felelt a nő, megérintve a gombokat. - Szerintem ez igen jó felvétel. - Képtelen volt sötétíteni.

- Nagyon szürke - mondta Peter. - A gorillák sokkal sötétebbek.

- Pedig a videónál ez korrekt élesség. Elliot biztosra vette, hogy ez a teremtség túlságosan világos egy hegyi gorillához. Vagy egy új állatfajtaival, egy új fajjal állnak szemben. Az emberszabású majmok egy új fajával, amely szürke, agresszíven viselkedik. Kongó keleti felében bukkantak rá... ő azért jött ide, hogy Amy álmainak valódiságáról meggyőződjön - ami önmagában is lenyűgöző pszichológiai intuíció -, és most egyszer csak sokkalta nagyobb a tét.

- Maga szerint ez nem gorilla?

- Meg kell róla győződni. - A képernyőre bámult, homlokát ráncolta, miközben a gép szelte a levegőt az éjszakában.

2. B-8-AS PROBLÉMÁK

- Hogy mit csináljak? - kérdezte Tom

Seamans, miközben vállára szorított telefonnal oldalt fordult, hogy egy pillantást vessen az ébresztőórára. Hajnali hármát mutatott.

- Menj ki az állatkertbe - ismételte meg Elliot. A hangja olyan volt, mintha a tenger fenekéről beszélne.

- Mondd, Peter, honnan beszélsz?

- Valahol az Atlanti-óceán fölött vagyunk. Útban Afrikába.

- Valami baj van?

- Nem, dehogy. Csak azt akarom, hogy korán reggel menj ki az állatkertbe.

- És ott mit csináljak?

- Vedd fel videóra a gorillákat. Ha lehet, mozgás közben. A diszkriminációs szempontjából nagyon fontos, hogy mozgás közben legyenek megörökítve.

- Talán jobb lesz, ha ezt leírom - mondta Seamans. Ő volt az Amy-

program kutatóstábjának
komputerprogramozója, s hozzá szokott
a

meglepő kívánságokhoz, csak épp nem
az éjszaka közepén. - Miféle
diszkriminációs funkció? - kérdezte.

- S ha már benne vagy, nézd végig az
összes filmeket, amelyek a

gorillákról a könyvtárban
megtalálhatók, bármilyen gorillák

legyenek is, vadak, állatkertiek
egyaránt. Minél több típus van,

annál jobb, a lényeg, hogy mozogjanak.

És összehasonlítási alapul

használd a csimpánzokat. Mindazt,
amit a csimpánzokról tudunk.

Tedd át szalagra, és vedd alá a
funkcióvizsgálatnak.

- Melyik funkcióvizsgálatnak? - ásított
Seamans.

- Annak a vizsgálatnak, amit majd meg
fogsz írni - mondta Elliot.

- Nekem egy összetett,

variálható, diszkrimináns
funkcióvizsgálatra van szükségem a
teljes rendelkezésre álló
képanyag ismeretében.

- Mármint hogy típusmeghatározó
funkcióra gondolsz? - Seamans
dolgozta ki Amy nyelvhasználatának
típusmeghatározó funkcióit,
ami lehetővé tette, hogy a nap
huszonnégyszerében figyelhessék
Amy jelzéseit. Seamans büszke volt a
programjára, a maga módján
igen leleményes program volt.

- Mindegy, hogyan állítod össze -
mondta Elliot. - A lényeg, hogy
ennek a funkcióvizsgálatnak az alapján
különbséget tudjunk tenni
a csimpánzok és a többi főemlősök
között. Fajta-meghatározó
program legyen.

- Te viccelsz?! - kérdezte Seamans. -
Hisz ez maga a B-8-as
probléma. - A típusmeghatározó

komputerprogramok területén az úgynevezett B-8-as problémák voltak a legkevésbé megoldhatóak; teljes kutatógárdák éveket töltöttek el azzal, hogy megpróbálják megtanítani a komputert a "B" és a "8" közötti különbségre, még hozzá éppen azért, mert a különbség oly szembeötlő. Csakhogy ami az emberi szemnek nyilvánvaló, az a komputer letapogatójának korántsem az. Annak meg kellett mondani a különbséget, és ezek a specifikus utasítások sokkal nehezebbnek bizonyultak, mint azt feltételezték, különösképpen a kézírással jelek esetében.

És most Elliot olyan programot akar, amely a gorillák és a csimpánzok között tesz különbséget hasonló vizuális képek alapján. Seamans nem bírta magába fojtani a kérdést:

- De miért? Hisz eléggé nyilvánvaló. A gorilla az gorilla, a csimpánz meg csimpánz.

- Csináld csak meg - mondta Elliot.

- Méretekre támaszkodhatok? - Hisz csupán a méretek segítségével pontosan megkülönböztethetők egymástól a gorillák és a csimpánzok. De a vizuális funkciók nem határozhatják meg a méretet, hacsak a felvevőműszer távolsága a felvett tárgytól meg a lencsék fókusztávolsága nem ismert.

- Méretekre nem támaszkodhatsz - mondta Elliot. - Csakis a részecskemorfológiára.

Seamans sóhajtott.

- Kösz. Milyen képfelbontásban?

- Kilencvenöt százalékos megbízhatósági rátára van szükségem, fajtaelkülönítés céljára, amely három másodpercnyi fekete-fehér

képanyaggal összevethető.

Seamans a homlokát ráncolta.

Nyilvánvaló, hogy Elliotnak három másodpercnyi képanyag áll rendelkezésére valami állatról, amelyről nem tudja eldönteni, hogy gorilla-e vagy sem. Márpedig Elliot az elmúlt években épp elég gorillát látott ahhoz, hogy tudja a különbséget: a gorillák és csimpánzok méret, kinézet, mozgás és viselkedés tekintetében teljességgel különböző állatok.

Legalább annyira különbözőek, mint a fejlett óceáni emlősök, mint mondjuk a barna delfinek és a bálnák. Ilyen jellegű megkülönböztetések esetén az emberi szem mindennemű komputerprogramnál sokkalta megbízhatóbb. Márpedig nyilvánvaló, hogy jelen esetben Elliot nem hisz a szemének. Vajon mik az

elképzelései?

- Megpróbálhatom - mondta Seamans -
, de bele fog telni jó kis
időbe. Az ilyen programot nem hozza
össze az ember egy éjszaka
alatt.

- Pedig nekem egy éjszaka alatt kell.
Tom - mondta Elliot. -
Huszonnégy órán belül visszahívlak.

3. A KOPORSÓBAN

A 747-es utasterének egyik sarkában
hangszigetelt üveggypot
kalicka állt, felcsapható tetővel s benne
kicsike képernyővel.

Koporsónak hívták, mert klausztrofóbiás
érzése volt mindenkinek,
aki odabenn dolgozott. Miközben a
repülőgép az Atlanti-óceán
fölött húzott, Ross belépett a
koporsóba. Még egy utolsó
pillantást vetett Elliotra és Amyre -

mindkettő aludt, mindkettő
hangosan horkolt - valamint
Jensenre és Levine-re, akik
"tengeralattjáró-vadászatot" folytattak a
komputerkonzolon, majd
magára húzta a tetőt.

Ross fáradt volt, de nem is remélte,
hogy az eljövendő két hét
folyamán sok alvásra lesz módja, ennél
tovább, úgy érezte, nem
tarthat az expedíció. Tizennégy napon -
háromszázharminchat órán
- belül Ross csapata vagy vereséget
szenvet az euro-japán
konzorciumtól, vagy megszerzi a
Virunga menti ásvány kitermelési
jogokat Amerikának.

A verseny már kezdetét vette, és
Karen Ross nem óhajtott a
vesztes fél lenni.

Beütötte Houston koordinátáit meg a
sajátját, majd várta az
összeköttetést. Mostantól kezdve az

összeköttetés mindkét végén
öt másodpercnyi jelzéskésésre kell
számítani, mert mind Houston,
mind ő maga kódolt jeleket
továbbítanak a passzív lehallgatások
megakadályozására.

A képernyőn fölragyogott a név:
TRAVIS.

Ross visszapötyögött: ROSS. Fölemelte
a telefonkagylót.

- Gáz van - mondta Travis, habár nem
az ő hangja szólt, hanem
komputer által generált, fakó, színtelen
audiojelzés.

- Mondja - közölte Ross.

- Nyomulnak a ferdeszeműek - jött
Travis álhangja.

Ross ismerte ezt a kifejezést: Travis
minden konkurenciát a
"ferdeszeműek" elnevezéssel illetett, az
esetek többségében az
elmúlt négy év során valóban a
japánok jelentették a

konkurenciát. (Travis gyakorta mondogatta: "A nyolcvanas években a japsik, a kilencvenesekben meg majd a kínaiak. Ezek is, azok is ferde szeműek, ráadásul vasárnap is dolgoznak, tehát lőttek a futballmeccseknek. Nekünk meg versenyben kell maradnunk.")

- Részleteket - mondta Ross, és kivárta az öt másodpercet. Maga előtt látta Travist Houstonban, a vezérlőteremben, szinte a saját komputer vezérelte hangját is hallotta. A hang tompaságával a beszéd típus megváltozása is velejárt, amit hangsúlyokkal és tagolással többnyire ki lehetett fejezni, azt itt másképpen kellett kifejezésre juttatni.

- Tudják, hogy úton van - vinnyogott Travis hangja. - És ők is nyomulnak. A németek, a maga barátja, Richter, lemaradtak.

Perceken belül betáplálom. Ez a jó hír.

- És mi a rossz?

- Kongó a feje tetejére állt az elmúlt tíz órában - mondta

Travis. - Pocsék a GPH.

- Nyomtassa ki - mondta Ross.

A képernyőn megjelent a Geopolitikai Helyzet felirat, majd alatta

a sűrűn teleírt passzus, így szólt:

WASHINGTONI ZAIRE-I KÖVETSÉG
ÁLLÍTÁSA SZERINT KELETI HATÁROK
VIA

RWANDA LEZÁRVA (MAGYARÁZAT
NINCS) FELTÉTELEZÉS IDI AMIN
CSAPATAI

MENEKÜLNEK TANZÁNIAI
MEGSZÁLLÓK ELŐL UGANPÁBA
KELET ZAIRE

(KÖVETKEZMÉNY SZAKADÁS) DE
ELLENTMONDÓ TÉNYEK (HELYI
TÖRZSEK

((KIGANI)) TOMBOLNAK)
JELENTÉSEK ATROCITÁSOKRÓL,

KANNIBALIZMUSRÓL
STB. (ERDÖLAKÓ PIGMEUSOK
MEGBÍZHATATLANOK) KONGÓ
ESŐERDŐ ÖSSZES
TURISTÁJÁT MEGÖLTÉK (ZAIRE
KORMÁNY MEGGYILKOLTATTA
MUGURU
GENERÁLIST) (STANLEYVILLE-I AKA
MÉSZÁRLÁS) KIGANI LÁZADÁST
"BÁRMI
ÁRON" LEVERNI (RENDKÍVÜL
MEGBÍZHATATLAN HELYZET)
EGYEDÜLI LEGÁLIS
BELÉPÉS ZAIRE-BE JELENLEG
KINSHASÁN KERESZTÜL
NYUGATON (SAJÁT
FELELŐSSÉGÉRE) MUNRO FEHÉR
VADÁSZ MEGSZERZÉSE MOST
RENDKÍVÜLI
FONTOSSÁGÚ BÁRMI ÁRON
(ELTÉRÍTENI KONZORCIUMTÓL
MINDENT MEGADNI)
RENDKÍVÜL VESZÉLYES HELYZET

(MEGMARADÁSHOZ MEG KELL
SZEREZNI
MUNRŐT)

Ross a képernyőre meredt. Ennél
rosszabb híreket nem is kaphatott
volna.

- Időben hogy állunk? - kérdezte.

EURO-JAPÁN KONZORCIUM TAGJAI
JELENLEG H AK AMICS1 (JAPÁN)
GERLISH

(NÉMET) VOORSTER
(AMSZTERDAM) SAJNOS MINDEN
NÉZETELTÉRÉS

ELSIMÍTVÁ TELJES ÖSSZHANG
(MEGFIGYELÉS ALATT TARTANAK
MOSTANTÓL

BIZTONSÁGOS KOMMUNIKÁCIÓ
NEM LEHETSÉGES) SZÁMÍTSON
ELEKTRONIKUS

ELLENINTÉZKEDÉSEKRE

HADIÁLLAPOT A 2-B CÉLPONT
ELÉRÉSÉIG (KONGÓBA
ÉRKEZÉSÜK ((MEGBÍZHATÓ

FORRÁS)) 48 ÓRÁN BELÜL MOST
KERESIK
MUNRÓT)

- Mikor érnek Tangierbe? - kérdezte a lány.

- Hat órán belül. Hát maga?

- Hét órán belül. És Munro?

- Munróról semmit se tudunk - mondta Travis. - El tudja kapni?

- Természetesen - felelte Ross. - Most mindjárt megszervezem. Ha

Munro másképpen látja a dolgokat, mint mi, gondom lesz rá, hogy hetvenkét órán belül ki ne jusson az országból.

- Mije van?

- Cseh golyószórók. A helyszínről valók, rajta a gondosan elhelyezett ujjlenyomataival. Ez majd megteszi.

- Ez megteszi - helyeselt Travis. - És mi van az utasaival? -

Elliotra és Amyre célzott.

- Jól vannak - mondta Ross. - Nem tudnak semmiről.
- Ne is tudjanak - mondta Travis, majd letette a kagylót.

4. ETETÉS

- Etetés - jelentkezett Travis vidáman. - Ki van a vályúnál?
- Öt sztepptáncos van a bétaadátvonalon - felelte Rogers. Ő volt az elektromos felügyelet szakértője, vagyis a lehallgatáselhárító.
- Olyanok, akiket ismerünk?
- Mindet ismerjük - jegyezte meg Rogers kissé bosszúsan. - Miután a bétavonal a legbelső fővonalunk, tehát mindenki, aki le akar bennünket hallgatni, arra kapcsolódik rá. Így módon juthat a legtöbb információhoz. Persze a bétát már nem használjuk másra,

mint rutin, kód nélküli szemét-, díjtételek, fizetéslista meg hasonlók továbbítására.

- Be kell etetni valamit - mondta Travis. Az etetés azt jelentette, hogy hamis adatokat továbbítanak a lehallgatott vonalon. Kényes művelet. - A ferdeszeműek a vonalban vannak?

- De mennyire. Mit adjunk be nekik?

- Az elveszett város koordinátáit - mondta Travis. Rogers bólintott, s megtörölte a homlokát. Pocakos ember lévén erősen izzadós típus volt.

- Mennyire legyen megbízható?

- Fenemód megbízható legyen - mondta Travis. - A ferdeszeműeket statikai kérdésekben nem könnyű átverni.

- De nem a tényleges koordinátákat akarja megadni, ugye?

- Még mit nem. Csak épp

meglehetősen közeli adatokat. Mondjuk, legyen kétszáz kilométeren belül.

- Meglesz - mondta Rogers.

- Kódolva? - kérdezte Travis.

- Természetesen.

- Van olyan kódja, amit tizenkét-tizenöt óra alatt meg tudnak fejteni?

Rogers bólintott.

- Van egy szuperjó kódunk. Látszólag pokolian nehéz, aztán mikor az ember kézbe veszi, egyszer csak beugrik neki. A titkos betűgyakoriságban van a gyenge pontja. A túlsó végén úgy tűnik, mintha mi hibáztunk volna, de könnyen megfejthető.

- Nehogy túl könnyű legyen! - intette Travis.

- Á, dehogy, megdolgoznak majd minden jenért. És nem fognak rájönni, hogy etetjük őket. A hadseregen már kipróbáltuk, azok

meg jöttek mosolyogva, hogy felvilágosítsanak bennünket a tévedésről. Nem is sejtették, hogy nekik rendeztük az egészet.

- Oké - mondta Travis -, akkor táplálja be az adatokat, és etesse meg velük. A lényeg, hogy legalább az eljövendő negyvennyolc órára, ha nem többre, teljes legyen a bizalmuk... amíg rá nem jönnek, hogy átvertük őket.

- A legnagyobb örömmel - mondta Rogers, és indult a bétaterminálhoz.

Travis felsóhajtott. Hamarosan kezdetét veszi az etetés, és ő remélte, hogy sikerül megvédelmeznie a terepen dolgozó egységét... legalább addig, amíg elsőként érnek a gyémántlelőhelyre.

5. VESZEDELMEK JELZÉSEK

Halk pusmogásra ébredt.

- Mennyire egyértelmű a jelzés?
- Abszolúte egyértelmű. Itt ez a mocskok, kilencnapos felvétel, és még csak az epicentruma sincs tisztázva.
- Ez itt felhő fölött?
- Nem, nem lehet felhő, ahhoz túlságosan fekete. Ez bizony láva, ami belőle jön.
- A fenébe!

Elliot kinyitotta a szemét, és észrevette, hogy vékony, piros csíkban hasad a hajnal az utastér ablakain túli kékes feketeségben. Az órája hajnali öt óra tizenegy percet mutatott.

San Franciscó-i időszámítás szerint. Mindössze két órát aludt azóta, hogy Seamansszel beszélt. Ásított, majd a takarói közé vackolt, a békésen alvó Amyre pillantott.

Amy hangosan horkolt. A többi priccs mind üres volt. Ismét meghallotta a halk hangokat, és a komputerkonzol felé pillantott. Jensen és Levine a képernyőt bámulták, és halkan beszélgettek:

- Veszélyes jelzés. Van erről komputerkijelzésünk?

- Meglesz mindjárt. Beletelik egy kis időbe. Megkértem öt évre visszamenőleg, meg a többi mocskot is. Elliot lemászott a priccséről, és a képernyőre nézett.

- Mi a mocskok? - kérdezte.

- A műhold korábbi fontos bolygóközi közlései - magyarázta

Jensen. - Többnyire akkor szoktuk lekérni, amikor már baj van, ezért neveztük el mocsoknak. Ezt a vulkáni kijelzést nézzük éppen

- mondta Jensen a képernyőre mutatva.

- Nem valami biztató.

- Vulkanikus kijelzés? - kérdezte Elliot. Megmutatták neki a füstfelhőket - sötétzöldben játszottak a komputer által generált mesterséges színek között -, melyeket a Mukenko, a Virunga-láncolat egy aktív vulkánja okádott ki magából. - A Mukenko átlag háromévenként egyszer szokott kitörni - mondta Levine. - 1977.

márciusban volt az utolsó kitörés, de most úgy látszik, hogy egy héten belül teljes erővel készül kitörni megint. Most a valószínűség-számításokra várunk.

- Ross tud róla?

Vállat vontak.

- Tudja, de nem látszik nyugtalannak miatta. Kapott valami sürgős geopolitikai helyzetjelentést Houstonból úgy két órája, akkor rögtön bement a poggyásztérbe. Azóta se láttuk.

Elliot hátrament a repülőgép rosszul megvilágított rakodóterébe.

A gépnek ez a része nem volt hőszigetelt, hideg volt benne: a terepjárók fém- és üvegrészeit vékony jégkéreg borította, s a levegő sziszegve tört fel Elliot tüdejéből. Karen Ross egy asztalnál dolgozott, rossz megvilágításban. Háttal ült Peternek, de amikor a fiú közeledett, Ross rögtön letette amit csinált, és feléje fordult.

- Azt hittem, alszik - mondta.

- Nyugtalan voltam. Mi folyik itt?

- Csak ellenőrzöm a készültséget. Ez a fejlett technológiai egységünk.- mondta a lány, és fölemelt egy kis hátizsákot. -

Kialakítottunk egy miniatűr csomagot a terepen dolgozó

egységeinknek, 10 kilónyi felszerelésben benne van minden, amire

egy embernek két héten keresztül szüksége lehet: élelem, víz, ruházat, minden.

- Még víz is? - kérdezte Elliot.

A víz nehéz, az emberi szervezet hét tizede vízből van, s az élelmiszer nagy része is vízből van, ezért olyan könnyű a dehidrált élelem. De a víz sokkalta fontosabb az emberi élet szempontjából, mint az élelem. Az ember hetekig ellehet élelem nélkül, de órákon belül elpusztul víz nélkül. A víz pedig nehéz.

Ross mosolygott.

- Az átlagember négy-hat liter vizet fogyaszt naponta, ami négy-hat kilogramm súlyt jelent. Egy kéthetes sivatagi expedíció számára minden egyes embernek száz kilogramm vizet kellene biztosítanunk. Viszont van egy NASA vízre cirkáló egységünk, ami

megtisztít minden kibocsátott anyagot, még a vizeletet is. És a súlya mindössze egy kiló nyolcvan, így van nekünk vizünk.

Elliot arckifejezésének láttán még hozzátette:

- Nem is olyan rossz ám. A mi tisztított vizünk tisztább, mint az, amelyik a csapból jön.

- Magának elhiszem. - Elliot fölemelt egy különös forma szemüveget. Sötét volt, és vastag, és egy különleges lencse volt a homlokrészre erősítve.

- Holografikus éjszakai szemüveg - mondta Ross. - Keskenyfilm fénytörő optikával. - Aztán megmutatta a rezgésmentes fényképező-lencsét, amelyeknek az optikai rendszere kiegyenlíti a mozgást, a ciklikus infravörös lámpákat és a miniatűr kutatólézereket, amelyek nem nagyobbak egy radírnál.

Volt még továbbá egy csomó háromlábú állvány, melyekre fogaskerék-áttételes motorokat szereltek, meg pókákat, amelyek közé be lehetett fogni valamit, de a lány ezeket nem magyarázta el, csupán annyit mondott, hogy "védelmi egységek".

Elliot egy távolabbi asztalnál hat golyószórót fedezett fel. Az egyiket fölemelte, nehéz volt, és zsírtól fénylett. A közelben tölténytáruk sorakoztak. Elliot nem vette észre az agyba bevéssett jeleket, AK-47-es orosz géppuskák voltak, cseh licenccel ellátva.

Rossra pillantott.

- Ez csak óvatosság - mondta a lány.

- Minden expedícióra magunkkal visszük. Nincs jelentősége.

Elliot a fejét rázta.

- Mondja el, mi a geopolitikai helyzetjelentés Houstonból.

- Engem nem aggaszt - mondta a lány.

- Engem igen - felelte Elliot.

Ross elmagyarázta, hogy a GPH csak technikai jelentést adott.

Az elmúlt huszonnégyszáz órában a zaire-i kormány lezárta keleti

határait; sem turista-, sem kereskedelmi forgalom nem léphet be az ország területére Ruanda vagy Uganda felől, csak nyugatról, Kinshasán keresztül.

Hivatalos magyarázatot a keleti országhatár lezárására nem adtak, ám bár a washingtoni források azon az állásponton vannak, hogy Idi

Amin csapatai, miközben Uganda tanzániai megszállása elől

átmenekülnek Zaire határain, "helyi nehézségeket" okoznak. Közép-Afrikában helyi nehézségek alatt általában kannibalizmust és egyéb atrocitásokat szoktak érteni.

- Maga ezt elhiszi? - kérdezte Elliot. -

A kannibalizmust és
egyéb atrocitásokat?

- Nem - felelte Ross. - Hazugság az
egész. - A hollandok, a
németek meg a japánok, talán a maga
barátja, ez a Hakamicsi. Az
euro-japán elektronikai konzorcium
tudja, hogy az ERST közel jár
a Virunga menti fontos
gyémántlelőhelyek feltárásához.

Amennyire
lehetséges, le akarnak bennünket
lassítani. Kátyúba kerültek
valahol, lehet, hogy Kinshasában, és
lezárták a keleti határt.

Nincs másról szó.

- Ha meg nincs veszély, minek kellenek
a golyószórók?

- Az csak elővigyázatosság - mondta a
lány ismét. - Ezen az úton
mi nem fogunk fegyvert használni,
higgye el nekem. És mi lenne,
ha most visszamenne aludni?

Hamarosan leszállunk Tangierben.

- Tangierben?

- Ott van Munro kapitány.

6. MUNRO

Charles Munro "kapitány" neve semelyik megszokott kutatócsoport stábjában nem szerepelt az expedíció vezetői között. Ennek több

oka volt, de elsősorban a kétes hírneve.

Munro Kenya vad északi határvidékén nevelkedett egy szépséges indiai házvezetőnő és egy skót farmer törvénytelen gyermekeként.

Munro apja 1956-ban a Mau Mau gerillák egyik áldozataként vesztette életét.*

*(Habár a Mau Mau-lázadások során több mint tizenkilencezer embert megöltek, a hét esztendeig tartó terrorizmus áldozatai között mindössze harminchét volt fehér

bőrű. A megölt fehér embereket inkább a sajnálatos körülmények, semmint a színes bőrű politika véletlen áldozatainak tekintették)*

Nemsokára Munro anyja tüdővészben halt meg, Munro pedig Nairobiba került, ahol az 50-es évek második felében fehér vadászként kereste kenyerét, turistacsoportokat vezetett a dzsungelba. Ez idő tájt történt, hogy Munro "kapitány"-nak nevezte ki magát, habár a katonaságnál egyetlen percre sem szolgált.

A turisták szórakoztatása egy idő után bizonyára nem volt már kedvére való időtöltés; az 1960-as jelentések már arról adnak számot, hogy fegyvereket csempészett Ugandából az újonnan függetlenné vált Kongóba. Miután Moise Csömbe 1963-ban

száműzetésbe kényszerült, Munro politikai ténykedése már annyira kínossá és politikailag szégyenteljessé vált, hogy 1963 végén el kellett tűnnie Kelet-Afrikából.

1964-ben ismét felbukkant, ezúttal Mobutu generális fehér zsoldosseregének tagjaként, Hoare ezredes, más néven az "Őrült Miki" vezetése alatt.

"Kemény, mindenre elszánt alak - mondta róla Hoare -, aki ismeri a dzsungelt, és igen hatékonyan működik, amennyiben a hölgyek közeléből sikerül őt eltávolítani."

Stanleyville elfoglalását követően, a Vörös Sárkányhadművelet során, Munro nevét a zsoldosok által egy Avakabi nevű faluban elkövetett atrocitásokkal hozták összefüggésbe. Munro ezután ismét évekre

felszívódott.

1968-ban megint felbukkant Tangierben, ahol fényűző életmódot folytatott, és mintegy helyi jellegzetességgé képezte ki magát.

Hogy honnan származott mindaz, ami Munro szemmel láthatóan pompás életét biztosította, az máig tisztázatlan, de állítólag ő látta

el a kommunista szudáni felkelőket keletnémet könnyűfegyverzettel

1971-ben, továbbá támogatta a royalista etiópok forradalmát 1974-

75-ben, valamint segédkezet nyújtott azoknak a francia

ejtőernyősöknek, akiket 1978-ban dobtak le Zaire Shaba tartományában.

Kétes aktivitása következtében Munro a 70-es évekre különleges

esetté vált Afrikában; s habár fél tucat afrikai országban volt

persona non grata, szabadon járt-

kelt a kontinens összes országában, a legkülönbélebb útlevelekkel. Átlátszó ügylet volt, hiszen minden határőr első pillantásra felismerte, csak hogy ezek a határőrtisztek legalább annyira féltek attól, hogy mi lesz, ha nem engedik be az országba, mint attól, hogy mi lesz, ha beengedik.

A külföldi ásványlelőhely-feltáró és - felfedező társaságok vonakodtak expedíciójuk vezetésével megbízni Munrót, mert tekintettel voltak a helyi lakosság érzéseire. Ugyanakkor tagadhatatlan, hogy Munro volt közel s távol a legdrágább dzsungelszakértő.

Köztudott volt azonban, hogy Munro nem ismer lehetetlent, amit elvállal, azt meg is csinálja 1974-ben álnéven vitt el két

ónbányász társaságot Kamerunba; és már egy előző ERTS-expedíciót is vezetett Angolában, mégpedig 1977-ben, amikor javában dúlt a fegyveres konfliktus. Aztán faképnél hagyott egy Zambiába induló ERTS-expedíciót, mivel Houston nem akart annyit fizetni, amennyit ő kért: Houstonban le is fűjták az expedíciót.

Egyszóval Munro közismerten a legalkalmasabb ember volt a veszedelmes feladat végrehajtására. Ezért szállt le a gép Tangierben.

A tangieri repülőtéren az ERST teherszállító gépét és egész tartalmát vámvizsgálatnak vetették alá, és Amy kivételével a teljes személyzet, kezében a személyi holmijaival, vámvizsgálat alá került. Jentsent és Levine-t személyi motozásra félrevitték:

elenyésző mennyiségű heroint fedeztek fel a csomagjukban.

Ez a bizarr esemény egy csomó véletlen alkalommal megisméltódott.

1977-ben az Egyesült Államok vámhatóságai új, neutron visszaszóró műszereket kezdtek használni, valamint kémiai gőzdetektorokat vagy szaglőberendezéseket. Mindkettő kézi elektronikus berendezés

volt, amit a tokiói Hakamicsi Elektromos Műveknél gyártottak szerződés alapján. 1978-ban problémák vetődtek fel a műszerek

megbízhatóságával kapcsolatban, és Hakamicsi felajánlotta, hogy a világ más légikikötőiben is tegyenek vele próbát, így

Szingapúrban, Bangkokban, Delhiben, Münchenben és Tangierben.

Következésképp a Hakamicsi cég tisztában volt a tangieri repülőtér detektorainak képességével,

továbbá tudták azt is, hogy jó néhány anyag, többek között a közönséges mák és a reszelt fehérrépa álpozitív jelzéseket ad le a repülőtéri szenzorokon.

Meg azt is, hogy az "álpozitív csapda" felgöngyölítése negyvennyolc órát igényel. (A későbbiekben kiderült, hogy valamiképpen mindkét férfinak reszelt fehérrépamorzsák kerültek a csomagjába.)

Irving és Jensen is élénken tiltakozott az ellen, hogy tiltott anyagok volnának birtokukban, és az USA helyi konzulátusához folyamodtak segítségért. Csakhogy az esetre napokig nem lehetett fényt deríteni; Ross telefonált Travisnek Houstonba, aki közölte, hogy "ferde szemű gazzal" és "hollandus heringgel" állnak szemben. Nem tehettek mást, mint hogy

a tőlük telhető leggyorsabb
tempóban folytatták az expedíciót.

- Azt hiszik, majd ez megakadályoz
bennünket - mondta Travis. -

De ebben tévednek.

- Ki legyen a geológus? - kérdezte Ross.

- Maga - mondta Travis.

- És az elektronikai szakértő?

- Maga egy sokoldalú zseni - mondta
Travis. - Csak a Munrót

szerezze meg. Ő a kulcsa mindennek.

Alkonyattájt a müezzin dala szállt
végig a tangieri Kasbah

tarkabarka házrengetege fölött, "esti
imára szólítva a hívők

sokaságát. A régenvolt időkben maga a
müezzin állt ki a mecset

minaretjébe, de manapság
hangosbeszélőn sugározták a
magnófelvételt: mechanikus hívószó a
muzulmán vallási rituáléban.

Karen Ross Munro kapitány
Kasbahra néző házának teraszán

üldögélt, és várta, hogy audienciára a kapitány színe elé bocsáttassék. Peter Elliot ült mellette, és a hosszú repülőút utáni végkimerülésében hangosan hortyogott.

Már majd három órája várakoztak, és Karen aggódott. Munro háza már stílusban épült, kifelé nyitott volt. Odabentről Karen felé valami keleti nyelvet beszélő, halk hangokat hozott a szél.

Az egyik kecses marokkói cseléd lány - e típusból Munrónak látszólag kifogyhatatlanok voltak a tartalékai - megjelent a teraszon, kezében telefonkészülék. Tisztelettudóan meghajolt.

Ross észrevette, hogy a lánynak ibolyakék szeme van, káprázatosan szép, és aligha lehet több tizenhat évesnél. Tagolt angolságával a lány így szólt:

- Itt a Houstont hívó telefon. Az alku most kezdődik.

Karen megbökte Petert, aki kótyagosan eszmélt.

- Az alku most kezdődik - mondta neki a lány.

Amint Peter Elliot átlépte Munro házának küszöbét, igencsak meglepődött. Durva, katonás környezetre számított, ezért elképedten bámulta a finom, faragott marokkói boltíveket, halkan csobogó szökőkutakat, melyeken megmegcsillant a napsugár.

Aztán megpillantotta az őt meg Rosst bámuló, másik szobában várakozó németeket meg japánokat. Határozottan barátságtalan pillantásokat küldtek feléjük, Ross azonban megállt, és így szólt:

- Pardon, egy pillanat! - Azzal indult, és nagy barátságosan az

egyik szőke német fiú nyakába
csimpaszkodott, összecsókolóztak,
boldogan csevegni kezdtek,
látnivalóan bensőséges baráti
viszonyban voltak egymással.

Elliotnak csöppet se tetszett a dolog,
de örömmel konstataálta,
hogy hasonlóképpen vélekednek a
japánok is - mind egyforma fekete
öltönyben. Ezt látva, Elliot jóindulatúan
mosolyogni kezdett,
mint aki nagy együttérzéssel kíséri ezt
az önfeledt találkozást.

De mikor Ross visszatért hozzá,
megkérdezte:

- Hát ez kicsoda?

- Ez Richter - mondta a lány. -
Egész Nyugat-Európa
legzseniálisabb topológusa. Az n -
dimenziós tér extrapolációja a
kutatási területe. Amit elér, az rendkívül
lenyűgöző. - Ross
elmosolyodott. - Majdnem olyan

lenyűgöző, mint az én eredményeim.

- De a konzorciumnak dolgozik?

- Természetesen. Hiszen német.

- És maga szóba áll vele?

- Boldogan ragadtam meg az alkalmat.

- Karinak sajnálatos módon

van egy végzetes hibája. Kizárólag már meglévő adatokkal képes

dolgozni. A rendelkezésére álló tények alapján brillíroz az n-

dimenziós térben. Csak épp képtelen bármi újat kigondolni. Volt

az M. I. T.-n egy professzorom, az is pont ilyen volt. Tényekhez

láncolt, a valóság rabszolgája. - Karen a fejét ingatta.

- Kérdezősködött Amy felől?

- Természetesen.

- És maga mit mondott neki?

- Azt mondtam, hogy beteg, és nincs sok esély az életben maradására.

- És elhitte?

- Majd meglátjuk. Itt jön Munro.

Munro kapitány tűnt fel a másik szobában, khakiruhában, a kezében szivar. Magas, bajuszos, rücskös képű férfi, lágy tekintetét,

figyelmes, barna szemét el nem kerülte semmi. Szót váltott a

japánokkal és a németekkel, akik látnivalóan nem örültek annak,

amit hallottak. Néhány másodperc

múltán Munro belépett az ő

szobájukba, és szélesen elmosolyodott.

- Önök tehát Kongóba készülnek, ugye, dr. Ross?

- Úgy bizony, Munro kapitány.

Munro mosolygott.

- Mintha mindenki oda készülne manapság.

Sebes szóváltás következett, amiből Elliot egy kukkot sem értett.

- ötvenezer amerikai svájci frankban - mondta Karen Ross -, a

0,02 elsőéves leírt visszafizetéssel

szemben.

Munro a fejét rázta.

- Százezer, svájci frankban és 0,06 elsőéves visszafizetés az elsődleges lelőhelyek után, nyers fokozatú számolás, semmi levonás.

- Százezer amerikai dollárban, szemben a 0,01 elsőévi visszafizetéssel minden lelőhely esetében és teljes árengedmény a kiindulóponttól.

- A kiindulóponttól? A nyamvadt Kongó kellős közepében? Én a kiindulóponttól három évet mondanék, mert mi van akkor, ha bezárják?

- Aki részesedni akar, az vállalja a kockázatot. Mobutunak van ám esze.

- Mobutunak aligha van ellenőrzési lehetősége, én pedig azért vagyok még életben, mert nem vállalom

kockázatot - mondta Munro.

- Mondjuk százat 0,04-gyel az első évin, és csak az első szállítmány után teljes árengedmény. Vagy pedig veszem a 0,02-t a magáéból.

- Ha nem akar kockáztatni, adok magának kétszázat, és azzal készek vagyunk.

Munro a fejét rázta.

- Ennél többet fizettek a MER-ért Kinshasában.

- Kinshasában mindennek inflációs ára van, még az ásványkitermelésijogoknak is. És a jelenlegi explorációs limit, a CEL-kompüter jóval ezer alatt van.

- Ahogy gondolja. - Mosolyogva indult vissza a másik szobába, ahol a japánok és németek várakoztak rá.

Ross gyorsan utána szólt:

- Az információ nem nekik szólt.

- Ó, biztosra veszem, hogy tudják már -
mondta Munro, és átment a
másik szobába.

- Gazember - suttogta mögötte Ross.
Halkan beszélni kezdett a
telefonba. - Azt ugyan soha el nem
fogadja... Nem. Á, nem veszi
be... nagyon akarják...

- Nagyon sokat kínál a szolgálataiért.

- Ő a legjobb - mondta Ross, és tovább
suttogott a telefonba. A

másik szobában Munro szomorúan a
fejét rázta, épp elutasított egy
ajánlatot. Elliot észrevette, hogy
Richternek lángol a feje.

Munro visszatért Karen Rosshoz.

- Mennyi a tervezett CÉL?

- Ezer alatt.

- Szóval úgy. De azt tudja, hogy
mekkora az érc felbecsült
értéke.

- Az érc értéke nincs felbecsülve.

- Ebben az esetben nagy ostobaság

ennyi pénzt vesztegetni Kongóra

- mondta Munro. - Ugyebár?

Karen Ross nem felelt. A szoba cikornyás mennyezetére bámult.

- A Virunga manapság nem igazán idilli hely - folytatta Munro. -

A kiganik tombolnak, s mint tudja, emberevők. Mi több, már a pigmeusok sem olyan barátságosak, mint azelőtt. Könnyen megeshet, hogy addig strapálja magát, míg egy nyílveesszőt kap a hátába. A

vulkánok folyvást kitöréssel fenyegetnek. Aztán a cecelegyek. A rossz víz. A korrupt hivatalnokok. Nem igazán vágyik oda az ember, ha csak nincs meg rá a jó oka, mi? Tán el kéne halasztani az utat, amíg kialakulnak a dolgok.

Pontosan ez volt Elliot véleménye is, és meg is mondta mindjárt.

- Bölcs ember - mondta Munro széles mosollyal, amitől Karen Ross

majd megpukkadt.

- Akkor hát nyilvánvaló - mondta Karen Ross -, hogy nem jutunk megállapodásra.

- Olybá tűnik - bólintott rá Munro.

Elliot rájött, hogy a tárgyalások félbeszakadtak. Felállt, kezét rázott Munróval, és távozni készült, de mielőtt még megtehetette, Munro átment a szomszéd szobába, és a japánokkal és németekkel értekezett.

- Alakulnak a dolgok - jegyezte meg Ross.

- Miért? - kérdezte Elliot. - Csak nem azért, mert azt hiszi, hogy kiütéssel győzött?

- Nem. Azért, mert azt hiszi, hogy mi pontosabb ismeretekkel rendelkezünk a lelőhelyet illetően, s ezért nagyobb az esélyünk, hogy megtaláljuk az érc főforrását, tehát mi vagyunk az

ígéretesebbek.

A szomszédos szobában a japánok és németek hirtelen felpattantak, és a bejárat felé indultak. Munro az ajtóban kezet fogott a németekkel, és szertartásosan meghajolt a japánok felé.

- Úgy látom, igaza van - mondta Rossnak Elliot. - Elküldi őket.

Ross a homlokát ráncolta, elfintorodott.

- Ezt nem tehetik - mondta. - Nem mehetnek el csak így, egyszerűen.

Elliot ismét zavarba jött.

- Azt hittem, maga azt akarja, hogy szálljanak ki a buliból.

- A fenébe! - mondta Ross, - Átverték bennünket. - A telefonba suttogott, Houstonnak.

Elliot egy szót se értett az egészből. S értetlenségét az sem oszlatta el, hogy Munro becsukta az utolsó eltávozó után az

ajtót, visszatért, és kijelentette, hogy a vacsora tálalva van.

Marokkói módra ettek, a földön ülve, az ételt az ujjúkkal csipegetve. Az első fogás galambpástétom volt, utána valami ragu következett.

- Végzett a japánokkal? - kérdezte Ross. - Megmondta nekik, hogy nem csinálja?

- Dehogy, dehogy - felelte Munro. - Ilyen udvariatlan hogy is lehettem volna. Azt mondtam nekik, hogy majd gondolkodom. És fogok is.

- Akkor miért mentek el?

Munro a vállát vonogatta.

- Nem énmiattam, afelől biztosíthatom. Azt hiszem, mondtak nekik valamit a telefonba, amitől az egész tervük hirtelen megváltozott.

Karen Ross az órájára pillantott, s jól

megjegyezte, amit mutatott.

- Finom a ragu - jegyezte meg. Azon volt, hogy kedvében járjon a házigazdának.

- örülök, hogy ízlik. Ez a tájin. Tevehús. Karennek torkán akadt a falat. Peter Elliotnak is valahogy egy csapásra elment az étvágya. Munro hozzá fordult.

- Tehát magáé a gorilla, Elliot professzor?

- Honnan tud róla?

- A japánoktól. A japánok egészen odáig vannak a gorillájáért.

Nem értik a dolgot, megőrzíti őket. Egy , fiatalember a gorillájával meg egy fiatal nő, aki...

- ...aki ipari gyémántot keres - mondta Karen Ross.

- Szóval ipari gyémántot. - Elliothoz fordult. - Kedvelem a nyílt eszmecserét. Gyémánt. Lenyűgöző. - A

viselkedéséből arra lehetett következtetni, hogy semmi lényegeset nem mondtak neki.

- Oda kell vezetnie bennünket, Munro! - mondta Ross.

- A világ tele van ipari gyémánttal - mondta Munro. - Van belőle

Afrikában, Indiában, Oroszországban, Brazíliában, Kanadában, de

még Amerikában is... Arkansas, New York, Kentucky... mindenütt,

ahol csak akarja. De maguknak épp a kongói kell.

Levegőben lógott a kimondatlan kérdés.

- Mi H-b típusú, bórbevonatos kék gyémántot keresünk - mondta

Karen Ross -, amely olyan félvezetőképesseggel rendelkezik,

aminek a mikroelektronikai alkalmazása nagy jelentőségű.

Munro a bajuszát simogatta.

- Kék gyémánt - mondta, és bólintott. - Világos.

- Persze hogy világos - jegyezte meg Ross.

- Bevonni nem lehet? - kérdezte Munro.

- Nem. Próbálták már. Létezik egy kereskedelmi bórbevonó eljárás, de túlságosan megbízhatatlan. Megvolt az amerikaiaknak meg a japánoknak is. Mind a kettő reménytelennek nyilvánította és föladta.

- Vagyis meg kell találni a természetes lelőhelyét.

- Úgy van. És én mielőbb a helyszínen akarok lenni - mondta Ross színtelen hangon, és merőn rábámult.

- Nem is kétlem - mondta Munro. - Dr. Rosst csakis az üzlet

érdekli, ugyebár? - Átvágott a szobán, nekidőlt az egyik boltívnek, és kibámult a sötét tangieri éjszakába. - Csöppet sem

lep meg a dolog - mondta. - Ami azt il...

Amint az első géppisztolylövés eldőrdült,

Munro fedezékbe rohant,
az egyik cseléd lány felsikoltott, Elliot és
Ross a márványpadlóra
vetődtek, miközben pattogtak körülöttük
a golyók, potyogott a
mennyezetről a vakolat, és fehér por
rakódott rájuk. Az egész nem
tartott tovább harminc másodpercnél,
a lövést süket csönd
követte.

Amikor a lövöldözés véget ért, fölkeltek,
és tanácstalanul néztek
egymásra.

- A konzorciumnál nem babra megy a
játék - vigyorgott Munro. -
Nekem való banda.

Ross leverte a maltet a ruhájáról.
Munróhoz fordult.

- öt egész kettő az első
kétszázezerért, semmi levonás, svájci
frankban, kiegyenlítve.

- öt egész hét és a maguké vagyonok.

- öt egész hét. Rendben.

Munro kezét rázott velük, és kijelentette, hogy néhány percre van szüksége csupán, amíg a dolgait összekészíti, és már indulhatnak is Nairobiba.

- Csak így, egykettő? - kérdezte Ross.

- Mintha valami gondja

támadt volna, az órájára pillantott.

- Mi a probléma? - kérdezte Munro.

- A cseh AK-47-esek - mondta a lány. - A raktárában.

Munrón a meglepetésnek nyoma sem látszott.

- Jó lesz kihozni - mondta. - A konzorciumnak kétségkívül valami hasonlója van, márpedig nekünk lesz elég tennivalónk az eljövendő néhány órában. - Miközben ezeket

mondta, a távolból felharsantak

a rendőrségi szirénák. - A hátsó kijáraton megyünk - mondta

Munro.

Egy óra múlva a levegőben voltak, útban

Nairobi felé.

NEGYESEDIK NAP: NAIROBI
1979. Június 16.

1. IDŐVONAL

Tangiertől Nairobiig Afrikán keresztül tovább tartott az út, mint New Yorktól Londonig az Atlanti-óceánon keresztül - háromezer-hatszáz mérföld, vagyis nyolcórás repülőút. Ross ezt az időt a komputerkonzol mellett töltötte, azzal foglalkozott, hogy kikalkulálja a "hipertávlati lehetőségek időhatárát".

A képernyőn Afrika komputer által generált térképe volt látható, színes csíkok szabdalják fel keresztül-kasul.

- Ezek itt mind időhatárok - mondta

Ross. - Lemérhetjük a tartamukat és a késleltető tényezőket. - A képernyő alján a teljes eltelt időt mutató óra, forogtak rajta a számok.

- Ez mit jelent? - kérdezte Elliot.

- A komputer kiválasztja a leggyorsabb útidőt. Látja, épp most azonosított be egy idővonalat, ami hat nap, tizenhét óra és ötvenegy perc alatt a helyszínre visz bennünket. És most belövi, hogy van-e ennél is gyorsabb megoldás. Elliot nem állta meg mosolygás nélkül. Teljesen abszurd volt számára az ötlet, hogy komputer számítsa ki percnyi pontossággal, hogy mikor fognak odaérni. Hanem Ross halálosan komolyan vette a dolgot.

Miközben a képernyőt nézték, a komputer átváltott öt nap huszonkét óra és huszonnégy percre.

- Ez már jobb - bólintott Ross. - De még mindig nem az igazi. -

Megnyomott egy másik gombot, s a vonalak átrendeződtek, nyúltak-tekergőztek Afrika fölött, mint a gumimadzag. - Ez a konzorcium útja - mondta Ross -, már a mi feltételezéseink szerint. Nagybani vállalkozás, harmincan vagy még többen is lehetnek. És nem ismerik a város pontos fekvését; legalábbis feltételezésünk szerint. Viszont jókora előnyük van velünk szemben, legalább tizenkét óra, mivel az ő repülőjük már készenlétben áll Nairobiban.

Az óra az eddig eltelt időt mutatta: 5 nap 09 óra 19 perc. Aztán

Ross megnyomta az IDŐ kijelzésű gombot, s a számok átváltottak 06 21 79 0814-re. Eszerint a konzorcium-június 21-én reggel

valamikor nyolc után fog a helyszínre érkezni.

A komputer halkan kattant; a vonalak tovább tekergőztek, s az óra újabb időpontot jelzett ki: 06 21 79 1224.

- Nos - jegyezte meg Ross -, ez a jelenlegi helyzet. Ha

mindkettőnknek a maximálisan kedvező lehetőségek állnak rendelkezésére, akkor a konzorcium öt nap múlva, alig négy órával előttünk fog a helyszínre érni.

Munro ment el mellettük, a kezében szendvics.

- Tán jobb volna egy másik úton. - Vagy a radikális megoldást.

- Mivel velünk van a majom, nem pártolnám a radikális megoldást.

Munro vállat vont.

- Valamit mégiscsak kéne csinálni, ha egyszer ilyen az idővonal.

Elliot hitetlenkedve hallgatta őket: hisz néhány órás eltérésről

tárgyaltak ötnapi távolságban.

- Csak nem akarják azt mondani - kérdezte Elliot -, hogy az eljövendő napokban a Nairobiban megteendő összes előkészületekkel meg a dzsungelbeli úttal mindezeket a számításokat komolyan lehet venni?

- Ma már nem úgy megy ez, mint a régi szép időkben, Afrika felfedezésének idején, amikor az expedíciókat hónapokra elnyelte a dzsungel. A komputer legrosszabb esetben percek... na mondjuk, hogy durván fél órát, ha téved egy ilyen ötnapos előrevetítésben. - A fejét rázta. - Nem. Ez itt komoly probléma, és nekünk tennünk kell valamit. Túlságosan sok forog kockán.

- Mármint a gyémánt.

A lány bólintott, és a képernyő aljára mutatott, ahol megjelent a

KÉK SZERZŐDÉS kiírás. Elliot megkérdezte, mi az a Kék Szerződés.

- Pokolian sok pénz - mondta Ross.

Majd hozzátette: - Gondolom. -

Mert az igazat megvallva ő se tudta pontosan.

Az ERTS-nél minden új szerződés kódnevet kapott. Csupán Travis és

a komputer tudta a szerződést megvásároló társaság nevét, az

ERTS-nél a többiek - a komputerprogramozóktól a terepen dolgozó

személyzetig - csupán színkód nevükön ismerték a kutatási programokat:

Vörös Szerződés, Sárga Szerződés, Fehér Szerződés. Erre az üzleti

védelemre a részt vevő cégek miatt volt szükség. De az ERST

matematikusai előszeretettel

szórakoztak azzal, hogy a szerződés

forrásait illetően találgatásokba

bocsátkozzanak, a társaság ebédlőjében többnyire ez szolgáltatta a napi beszédtemát.

A Kék Szerződést 1978 decemberében kapta meg az ERST. Az ERTS-re azért volt szükség, hogy találjon baráti, semleges országban

természetes iparigymántlelőhelyet. A gyémántnak H-b típusúnak

kell lennie, "nitrogénszegény"

kristálynak. Méret vonatkozásában kíváncsi nem szerepelt, tehát a kristály nagysága nem számított;

azt sem határozták meg, hogy mekkora mennyiségre volna szükség: a

szerződést kötő félnek annyi kell, amennyihez hozzájut. S ami a

legkülönösebb, nem határozták meg a költséghatárt sem.

Majdnem minden szerződés adott kivont érctartalomköltséghatár

feltüntetésével érkezett. Nem elég, hogy az ásványlelőhelyet

megtalálják, azoknak az ásványoknak meghatározott költséghatáron belül kivonhatónak kellett lenniük. Ez a költségkihatás tükrözte aztán az érclelőhely gazdagságát, távoliségét, a helyi munkaerők elérhetőségét, a politikai helyzetet, azt a tényt, hogy szükség van-e légikikötők építésére, valamint utakra, kórházakra, iskolákra, bányákra vagy finomító üzemekre.

Ha egy szerződésajánlat költséghatár nélkül érkezik, az csakis azt jelentheti, hogy valakinek annyira kellenek azok a kékgyémántok, hogy nem is törődik vele, milyen áron jut hozzá.

Az ERST ebédlőjében negyvennyolc órán belül megfejtették a Kék Szerződést. Kiderült, hogy a H-b típusú gyémánt a benne található bórelemektől kék, ettől értéktelen mint

drágakő, ugyanakkor viszont megváltoznak az elektromos tulajdonságai, félvezetőkké válnak, és a fajlagos ellenállásuk nagyságrendje 100 ohm centiméterenként. Fényáteresztő

képességgel is rendelkeznek.

Aztán talált valaki egy rövid cikket az Electronic News 1978.

november 17-i számában a következő címmel: A McPhee-nél leálltak

a bevonással. A cikk beszámolt arról, hogy Waltham Massachusetts

államban a Silec. Inc. nevű cég leállt az addig folytatott

McPhee-féle kísérlettel, amely a gyémántok mesterséges

bórbevonatolására irányult. A McPhee-féle eljárással azért álltak

le, mert túlságosan költséges és túl megbízhatatlan a "kívánatos

félvezetők előállításában". A cikk azzal végződött, hogy "más

cégek is alábecsülték a gyémántok bórbevonásának problémáját; a Hakamicsi cég (Tokió) ez év szeptemberében szintén leállt a maga Nagaura-eljárásával". Az ERST ebédlőjében visszafelé haladva, szépen kikövetkeztették és egymás mellé illesztették a hiányzó láncszemeket.

1971-ben az Intec nevű Santa Clara-i mikroelektronikai cég jósolta meg először, hogy a gyémánt félvezetők igen nagy jelentőségűek lesznek az 1980-as évek "szupervezető" komputereinek eljövendő generációja számára.

Az elektromos komputerek első generációja, az ENIAC és az UNIVAC, melyek a 40-es évek nagy hadititkaként jöttek létre, még vákuumcsöveket alkalmaztak. A vákuumcsövek átlagos élettartama

körülbelül húsz óra volt, de mivel több ezer forrón izzó vákuumcső működött egyetlen számítógépben, átlag hét-tizenkét percenként állt le egy-egy számítógép. A vákuumcsöves technológia erősen behatárolta a tervezett másodgenerációs komputerek méretét és teljesítőképességét. Csakhogy a második generációnál már nem használtak vákuumcsöveket. 1947-ben feltalálták a tranzisztort - egy körömnyi préselt, szilárd anyagot, amely ellátta mindazokat a funkciókat, amelyeket korábban a vákuumcsövek végeztek - s ezzel megkezdődött a "stabil állagú" elektronikus eszközök korszaka, melyek kis energia felhasználásával, kevés hő keletkeztetésével, kisebbek és megbízhatóbbak voltak, mint a csövek, amelyeknek a

helyére kerültek. Az ezt követő húsz esztendőben a szilikontechnológia képezte az egyre összetettebb, megbízhatóbb és egyre olcsóbb komputerek három generációjának alapját.

De az 1970-es évekre a komputertervezők már a szilikontechnológiával járó korlátokkal is szembesültek. Habár az áramköröket mikroszkopikus méretekre zsugorították, a komputer működési sebessége még mindig függvénye volt az áramkör hosszának. Az, hogy ezeket az áramköröket még kisebbre vegyék, ahol a távolságok már csak az inch (kb. 2,5 cm) milliomod részében mérhetők, ismét szembesültek a régi problémával, a felmelegedéssel.- A kisebb áramkörök egyszerűen szétolvadnának az általuk fejlesztett hőtől. Szükség volt

tehát egy olyan módszerre, amely kiküszöböli a hőképződést, és ugyanakkor csökkenti az ellenállást.

Az 1950-es évek óta közismert tény, hogy egyes fémek, amennyiben rendkívül alacsony hőmérsékletre hűtik le őket, "szupravezetőkké"

válnak és lehetővé teszik az elektronok akadály nélküli áramlását. 1977-ben az IBM

bejelentette, hogy ultra-nagysebességű komputert tervez, amely nem nagyobb egy grépfrútnál, és folyékony nitrogén biztosítja a hűtését. A

szupravezető komputer radikálisan új technológiát igényelt, és alacsony hőmérsékletű alkatrészek új skáláját tette szükségessé.

A bórbevonatú gyémántok ezen a téren igen kiterjedt alkalmazásra számíthattak.

Néhány nap elteltével az ERST ebédlőjében újabb teória kapott szárnyra. Eszerint az 1970-es években előre nem sejtett módon megnövekedett a komputerek száma. Habár az első komputer létrehozói azon az állásponton voltak, hogy a belátható jövőben négy komputer elegendő lesz, hogy az egész föld komputerigényét kielégítse, a szakemberek azt jósolták, hogy 1990-re a komputerek száma meg fogja közelíteni az egybilliót - méghozzá a legtöbb ezek közül a kommunikációs hálózat segítségével össze lesz kapcsolva más komputerekkel. Ilyen hálózat ugyan még nem létezett, és még az is kiderülhet, hogy elméletileg megvalósíthatatlannak fog bizonyulni. (A Hanover Institute által 1975-ben végzett felmérés arra a

következtetésre jutott, hogy nincsen
elegendő fém a föld
belsejében a szükséges komputer-
közvetítővonalak kiépítéséhez.)

Harvey Rumbaugh véleménye szerint
az 1980-as éveket a komputerek
adattovábbító rendszereinek kritikus
hiánya fogja jellemezni:

"Amiképpen meglepetésszerűen érte
az ipari világot a 70-es
években a fosszilis tüzelőanyagokban
fellépő hiány, ugyanolyan
meglepetésként fog hatni az
eljövendő tíz esztendőben az
adattovábbításban fellépő hiány. Az
embereket megfosztották a
mozgás lehetőségétől a 70-es
években, és meg fogják fosztani az
információktól a 80-asban, az pedig
még nyitott kérdés, hogy a
kettő közül melyik lesz a nagyobb
frusztráció."

A nagy tömegű adathalmaz kezelésére

a lézersugár jelentette az egyedüli reményt, hisz a lézercsatornák a közönséges fémmel bevont kábelek információinak húszezerszeresét továbbították. A lézertovábbítás egészen új technológiát tett szükségessé - többek között vékony sodrú üvegoptikákat, bórbevonatú félvezető gyémántokat, melyekről Rumbaugh azt állította, hogy az eljövendő években "értékesebbek lesznek az olajnál".

Mi több, Rumbaugh előre megjósolta, hogy tíz éven belül maga az elektromosság fog elavulni. Az eljövendő komputerok már csak fényáramköröket és fény közvetítette adatrendszereket fognak alkalmazni. Mindezek oka a sebesség. "A fény - mondta Rumbaugh - a fény sebességével terjed. Az elektromosság pedig nem. Jelenleg

utolsókat rúgja a mikroelektronikai technológia."

Pedig a mikroelektronika igazán nem tűnt haldokló technológiának.

1979-ben a mikroelektronika az ipari világ legnagyobb tevékenységét tette ki, ami egyedül az Egyesült Államokban évi nyolcvanbillió dollárt jövedelmezett, a húsz legnagyobb vezető társaság közül hat alapvetően a mikroelektronikában volt érdekelt. Ezek a társaságok elképesztő versenyben álltak, és alig harminc esztendő alatt fantasztikus fejlődésnek indultak.

1958-ban a gyártó 10 elektronikus alkatrészt tudott egyetlen szilikon-chipbe berakni. 1970-re már 100 egységet rakhatott be egy ugyanakkora méretű chipbe - ami alig egy évtized leforgása alatt tízszeres növekedés.

1972-re azonban már 1000 egységet lehetett egy chipbe betenni, 1974-re pedig 10 000-et. Várható volt, hogy 1980-ra már egymillió egység lesz elhelyezhető egy körömnyi nagyságú chipen, csak hogy az elektromos fotóprojekció alkalmazásával ez a cél már 1978-ra megvalósult. 1979 tavaszán már tízmillió egység volt az új cél - vagy még inkább egybillió egység - ennyit akartak elhelyezni egyetlen szilikon-chipen 1980-ra. De mindenki tudta, hogy 1979 júniusára vagy júliusára ez is meg fog valósulni.

Ekkora haladásra egy iparágon belül nem számított senki. A régebbi gyártási technológiákkal történő összehasonlítás ezt egyértelműen világossá teszi. Detroit boldogan beérte azzal, hogy háromévenként triviális dekorációs

változtatásokat hozott létre,
ugyanakkor az elektronikai ipar
nagyságrendbeli fejlesztésre
számított. (Ha Detroit ezzel lépést
akart tartani, akkor a
fogyasztást az 1970-es gallononkénti*
*(1 gallon - az USA-ban
3,78 liter)* 8 mérföldről 1979-re
gallononként 80 millió
mérföldre kellett volna csökkentenie.
Ezzel szemben Detroit az
adott idő alatt gallononként 8 mérföldről
16-ra fejlesztett, ami
újabb bizonyítéka annak, hogy az
autóipar mint az amerikai
gazdasági élet középpontja halálra van
ítélve.)

Ilyen versenypiac ismeretében
mindenkit aggasztottak a külföldi
erők, kiváltképp Japán, amely 1973-
ban létrehozta Santa darában
Japán Kultúrcsere intézményét - amely
lényegében fedőszerve volt

egy alig leplezett, anyagilag rendkívüli módon támogatott ipari kémszervezetnek.

A Kék Szerződés csakis egy olyan ipar megvilágításában vált érthetővé, amely szinte havonta tesz mérföldes előrelépéseket.

Travis azt állította, hogy a Kék Szerződés "a legnagyobb üzlet, ami az eljövendő évtizedben bennünket érhet. Aki azokat a gyémántokat megtalálja, ötéves előnyre tesz szert a technológiában. Öt év. Tudja, hogy ez mit jelent?"

Ross tudta, hogy mit jelent. Egy olyan iparágban, ahol a versenyben a hónapok is számítanak, egyes társaságok óriási nyereségre tettek szert, ha néhány hetes előnyhöz jutottak valamely technika alkalmazásában; a kaliforniai Syntel volt az

első, aki 256 K memóriás chipet gyártott, amikor mindenki más még 16 K-s chipet csinált, és 64 K-sról álmodott. A Syntel mindössze tizenhat hétig tartotta előnyét, de ezalatt több mint százharmincmillió dollár nyereségre tett szert.

- És ez itt most öt évet jelentene - mondta Travis. - Az ilyen előnyt billiókban, de lehet, hogy tízbilliókban kell mérni. Ha megszerezzük azt a gyémántot. Ezért nehezedett különös nyomás Rossra, miközben a komputer gombjait nyomogatta. Huszonnégyszázötven éves korára terepvezetője lett egy high-tech versenyt folytató kutatásnak, amelyben részt vett a földgolyó vagy fél tucat országa, ezek mind a legnagyobb titokban folytatták az ádáz küzdelmet egymás ellen az ipari

nyersanyagforrások felleléséért.

Ilyen kockázat mellett nevetségesnek tűnt bármely más konvencionális verseny. Travis azt mondta Rosznak az indulás előtt:

- Ne ijedjen meg, ha kezd beledilizni a nyomásba. Dollárbilliókat bíztam a vállára. Tegyen meg mindent, ami lehetséges.

Megtett mindent, ami lehetséges, vagyis újabb három óra harminchét perccel redukálta az expedíció idővonalát - de egy kicsit még így is lemaradásban voltak a konzorciummal szemben.

Nem volt túlságosan nagy ez a lemaradás, különösen, ha tekintetbe vesszük Munro hidegvérrel tett rövidítéseit, de azért csak lemaradás volt - ami a teljes katasztrófát jelenthette az olyan játszmában, ahol minden a győztesé.

És ekkor Ross rossz híreket kapott.
A képernyőn a következő kiírás jelent meg: GÓLYA viszi.

ELHAPPOLTA.

- A fenébe! - mondta Ross. Hirtelen elfogta a kimerültség. Mert ha a gólya viszi, valóban elhappolta, akkor egyre kisebb az esély a versenyfutás megnyerésére - még mielőtt akármelyikük betette volna a lábát Közép-Afrika esőerdőzónájába.

2. "GÓLYA VISZI"

Travis azt hitte, megbolondult. A Greenbelt, Marylandi Goddard

Ürközpontból érkező üzenetre meredt:

ERST MINEK JÖN EZ A SOK
MUKENKO ADAT MINKET NEM
IGAZÁN ÉRDEKEL

AZÉRT KÖSZ ABBAHAGYHATJÁK

Az üzenet egy órája jött az

űrközpontból, de máris több mint öt
órával megkésett.

- A ménkű vágja meg! - mondta Travis,
és a telexre bámult.

Travis már akkor megneszelte, hogy
valami nincs rendjén, amikor a
japánok és a németek megszakították
tárgyalásaikat Munróval

Tangierben. Egy perccel előtte még
mindent megadtak volna, s a
rákövetkezőben már alig várták, hogy
mehessenek. A tárgyalás

egészen hirtelen szakadt félbe, ami arra
engedett következtetni,

hogy a konzorcium komputeri újabb
adatok birtokába jutottak. De

honnan?

Egyetlen magyarázat volt csak
lehetséges - és ezt most
megerősítette a greenbelti űrközpontból
érkező telex.

ERST MINEK JÖN EZ A SOK
MUKENKO ADAT

A magyarázat igen egyszerű: az ERST sehová se küldött adatokat.

Legalábbis nem önként. Az ERST és az űrközpont között létezett

egy adatcsere-megállapodás, a

megállapodás még 1978-ban jött

létre, ezáltal jutott Travis olcsóbban a Föld körüli pályán mozgó

földszatelliták közvetítette

műholdképekhez. Amiért ERST

betekintést engedett az

adatszolgáltatásába, az űrközpont 30

százalékkal olcsóbban juttatta hozzá a műholdfelvételekhez.

Akkoriban ez igen jó üzletnek látszott,

az üzenetek kódolására

pedig természetesen megállapodást kötöttek.

Mostanra azonban erőteljesen

megmutatkoztak a potenciális

hátrányok, amitől Travis a legjobban

félt, az beigazolódott. Ha

az ember kétezer mérföldre, Houstonból

Greenbeltbe továbbítja az adatokat, szinte kihívja a végzetet, hogy azt "gólya viszi"-ben elhappolják. Texas és Maryland között valahol valaki beépített egy terminál-összeköttetést - talán épp a hordozó telefonkábelekbe - és szépen begyűjtötte magának az adatokat egy "gólya viszi" terminálba. Az ipari kémkedés legrettegettebb formája.

Egy "gólya viszi"-ben happoló terminál, amit beépítettek két szabályszerűen felállított terminál közé, s amelynek a képernyője kivetíti az ide-oda közlekedő adatokat. Egy idő után a "gólya viszi" kezelője annyi adat birtokába jut, hogy maga is adatokat kezd közölni ugyanabban a vonalban, s közben mindkét oldalról elhappolja magának az adatokat;

Houstonnak úgy tesz, mintha ő volna az űrközpont, az űrközpontnak meg mintha ő volna Houston.

Egy ilyen "gólya viszi" terminál mindaddig funkcionálhat, amíg a két legálisan működő terminál rá nem jön, hogy happeiják az adatait.

A kérdés most már csakis az volt, vajon mennyi adatot sikerült elhappolniuk az eltelt hetvenkét órában.

Visszakereste az elmúlt huszonnégy óra adatait: az eredmény meglehetősen csüggesztő volt. Úgy tűnt, hogy az ERST nemcsak az eredeti adatbázisának az adatait közölte, hanem még az adatátvitelre vonatkozó információkat is: - egyszóval az elmúlt négy hét során folytatott teljes működési tevékenységét.

S ha ez így van, akkor ez azt jelenti, hogy az euro-japán

konzorcium "gólya viszi"-je tudja azt is, hogy milyen átalakításokat végzett az ERST a mukenkói adatokon - következésképp azt is tudja, hogy hol van az elveszett város, méghozzá a legnagyobb precizitással. Olyan akkurátusan ismerik a város fekvését, mint maga Ross. Módosítani kell az idővonalakat, ami megint csak nem kedvez az ERST stábjának. Ráadásul a legfrissebb komputerközlések teljesen egyértelműek - ha Ross a feje tetejére áll is, szinte nulla az esély, hogy az ERST kutató csoportja előbb érjen a megadott terepre, mint a japánok vagy a németek. Travis úgy ítélte meg, hogy e pillanattól fogva az egész ERTS-expedíció teljességgel hiábavaló, kész időpocsékolás. Sikerre semmi remény. Az egyetlen

kiszámíthatatlan körülmény az Amy nevű

gorilla, márpedig Travis ösztönei azt súgták, hogy az Amy nevű gorilla nem lehet döntő tényező egy ásványlelőhely feltárásánál, Kongó északkeleti csücskében.

Az eset reménytelen.

Hívja vissza vajon az ERTS-csapatot?

Az asztalán álló konzolra meredt.

- Költség-idő kihatását lehívni - mondta.

A komputeren felvillant: KÖLTSÉG-ÍDŐ KIHATÁSA ELÉRHETŐ

- Kongói terepkutatás - mondta Travis.

A képernyőn megjelentek a kongói terepkutalás számadatai :

időráfordítás, összesített költségek, már befektetett jövőbeli

költségek, esetleges kiszállási pontok, eljövendő törölhető

elágazási pontok... A program jelenleg Nairobi közelében

tartózkodik, az eddigi összesített költségek valamivel túllépik a száznyolcvankilencezer dollárt.

A program törlése kétszázhuszonthétezer-négyszázötvenöt dollárba kerülne.

- BF-faktor - mondta Travis.

A képernyőn megjelent a BF. Most maga előtt látta a lehetőségeket. A BF-faktor annyi mint bona fortuna, jó szerencse, ami az összes expedícióknál mérhetetlen, de kiváltképp a távoli, veszélyes expedícióknál.

EGY PERC GONDOLKODÁST, villogta a komputer.

Travis várt. Tudta, hogy a komputernek jó néhány másodpercre lesz szüksége, hogy elvégezze a számításokat, felmérje az expedíciót esetleg befolyásoló véletlen tényezőket, amely még legalább öt

nap távolságra van a célponttól.

A csipogója felberregett. Rogers, a szteptáncos bejelentette :

- Elkaptuk a "golya viszi" happolót. Norman, Oklahomában van, és nem más, mint az, Északi Központi Biztosítási Társaság. A társaságnak ötvenegy százalékban tulajdonosa egy Hawaii konszern, a Halekuli Inc., ami viszont teljes mértékben japán érdekeltség.

Mit akar?

- Nagyon nagy tüzet - mondta Travis.

- Értettem - mondta Rogers. Letette a hallgatót.

A képernyőn felvillant az
ÖSSZEGYÜJTÖTT BF-FAKTOR és
a

valószínűség: 0.449. Travis meglepődött: ez a számadat azt jelentette, hogy az ERTS-nek majdhogynem tisztességes esélye van rá, hogy a konzorcium előtt elérje a

célpontot. Travis a számításokat nem vonta kétségbe: a 0,449 elég jó eredmény.

Az ERST expedíciója tehát tovább folytatja munkáját a Kongóban, legalábbis pillanatnyilag. Ő meg időközben megtesz minden tőle telhetőt, hogy a konzorciumot lelassítsa. Máris volt egy-két elképzelése arra nézve, hogy hogyan fogjon hozzá.

3. KIEGÉSZÍTŐ ADATOK

A sugármeghajtásos gép dél felé repült a Rudolf-tó fölött, Észak-Kenyában, amikor Tom Seamans Elliotot hívta.

Seamans megcsinálta a komputerelemzést, amely a gorillákat megkülönbözteti a többi emberszabású majmoktól, de elsősorban a csimpánztól. Megkapta Houstonból azt

a három másodperces sérült videoszalagot, amelyen mintha egy gorilla zúzna szét egy tányérantennát, majd a kamerába bámul.

- Nos? - kérdezte Elliot, és a képernyőt nézte. Az adatok megjelentek:

DISZKRIMINÁNS TÉNYEZŐK

GORILLA/CSIMPÁNZ

FUNKCIONÁLIS CSOPORTOSÍTÁS

GORILLA: 0,9934

CSIMPÁNZ: 0.1132

VIZSGÁLT VIDEOSZALAG

(HOUSTON): 0.3349

- A fenébe is! - mondta Elliot. -

Ilyen adatokkal értelmezhetetlen az egész, nem ér semmit.

- Igazán sajnálom - mondta Seamans a hallgatóba. - De a probléma

egy része a vizsgált anyaggal van összefüggésben. Annak a képnek

a komputerizált függvényeit kellett faktorizálnunk. A képet kitisztították, ami azzal jár, hogy szabályossá tették, a kritikus anyag pedig elveszett. Szívesebben dolgoznék az eredeti digitalizált mátrixszal. Meg tudod nekem szerezni?

Karen Ross bólintott:

- Persze - mondta Elliot.

- Csinálnék azzal is egy fordulót - mondta Seamans. - De ha kíváncsi vagy a véleményemre, hát ebből nem lesz semmi. Az a helyzet, hogy a gorillák arc berendezésénél legalább olyan nagy az egyéni eltérés, mint az embereknél. Minél több példát veszünk alapul, annál nagyobb lesz a variációk száma, annál tágabb a populációs intervallum. Azt hiszem, itt elakadtál. Soha be nem bizonyítod, hogy nem gorilla, de ha

engem kérde, szerintem nem az.

- Tehát? - kérdezte Elliot.

- Valami új - mondta Seamans. - Hidd el nekem, ha ez gorilla lenne, akkor 0,89 vagy 0,98 vagy valami hasonló volna ebben a funkcióban. De ez a kép 0,39-et ad ki. Meg se közelíti. Nem gorilla ez, te Peter.

- Akkor micsoda?

- Valami átmeneti forma. Végigfuttattam a funkcióvizsgálatot, hogy lássam, hol az eltérés. Tudod, mi a legfőbb különbség? A bőrszín. Még így, fekete-fehéren sem elég sötét ahhoz, hogy gorilla lehessen. Ez valami egészen új állat, nekem elhiheted.

Elliot Rossra nézett.

- Mit segít ez a maga idővonalának?

- Pillanatnyilag semmit - felelte Ross. - A többi tényező sokkal

kritikusabb, ez pedig nem faktorizálható.
A pilóta bekapcsolta a mikrofonját.

- Megkezdtük a leszállást Nairobiba - jelentette.

4. NAIROBI

Nairobitól öt mérföldre élnek a kelet-afrikai szavannák vadjai.

Igen sok nairobi lakos emlékszik még azokra az időkre, amikor

közelebb is jöttek ezek az állatok - gazellák, buffalók, zsiráfok

sétálgattak az emberek udvarában, néhanapján leopárdok surrantak

be a hálószerájukba. Akkoriban a városnak még megvolt a vad

kolóniaállomás-jellege, virágkorában Nairobiban sebes tempóban

pergett az élet; - Maga nős, avagy Kenyában él? - így hangzott a

gyakori kérdés. A férfiak rendszeren ittak és durván viselkedtek, a

nők szépségesek és laza erkölcsűek, s az élet ritmusa éppoly kiszámíthatatlan volt, mint a hétvégeken a környéken rendezett rókadászatok.

De a modern Nairobi a szabados, kolonizációs idők óta szinte a felismerhetetlenségig megváltozott. Néhány megmaradt Viktória korabeli épületet körbeépült a félmillió modern város: forgalmi dugók, jelzőlámpák, felhőkarcolók, szupermarketek, gyorstisztítók, francia vendéglők és levegőszennyeződés mindenütt.

Az ERST teherszállító gépe június 16-án hajnalban szállt le Nairobi nemzetközi repülőterén, és Munro azonnal leszerződtette az expedíció számára a teherhordókat és kisegítő személyzetet. Feltett szándékuk volt, hogy két órán

belül elhagyják Nairobít -
amíg Travis fel nem hívta őket
Houstonból hogy közölje, Peterson,
az előző Kongó-expedíció egyik
geológusa valahogy elvergődött
Nairobiba.

Ross izgatott lett a hír hallatán.

- És hol van most? - kérdezte.

- A hullaházban - mondta Travis.

Elliot összerándult, ahogy közelebb
lépett: a rozsdamentes acél

asztalon vele egykorú, szőke
fiatalember feküdt kiterítve. A

karja összenyomorodva, a bőre
felfúvódott, a színe ijesztő lila.

Elliot Rossra pillantott. A lány megőrizte
higgadtságát, szeme se

rebbent, nem is fordította el a fejét. A
kórboncnok rálépett egy

pedálra, és bekapcsolta feje fölött a
mikrofont.

- Volna szíves megmondani a nevét?

- Karen Ellen Ross.

- Nemzetisége és útlevélszáma ?
- Amerikai, F I 413 649.
- Azonosítani tudja az itt fekvő fiatalembert, Miss Ross?
- Igen - felelte a lány. - Ez itt James Róbert Peterson.
- Milyen kapcsolatban állt az elhunyt James Róbert Petersonnal?
- Munkatársam volt - mondta a lány tompán. Mintha valami geológiai képződményt vizsgálna, érzelemmentesen vette szemügyre. Az arcáról semmiféle hatás nem volt leolvasható.
- A kórboncnok szembefordult a mikrofonnal.
- Az azonosítás megerősítette, hogy James Róbert Peterson, férfi, kaukázusi típus, huszonkilenc éves, amerikai nemzetiségű. -
- Visszafordult Rosshoz. - Mikor látta utoljára Mr.Petersont?
- Ez év májusában. Amikor Kongóba

indult.

- Az elmúlt hónapban nem találkozott vele?

- Nem - felelte a lány. - Mi történt vele?

A korboncnok megérintette a puffedt, lila sebeket a hulla karján.

Az ujjbegye belesüppedt, mintha fogak csipkézték volna ki, olyan nyomokat hagytak a karján.

- Veszettül különös történet - mondta a korboncnok. - Egy nappal

azelőtt, június 15-én szállították Petersont egy kis

teherszállító géppel Nairobi repülőterére, sokkos állapot végső

fázisában. Néhány óra múlva meghalt, anélkül hogy visszanyerte volna az eszméletét.

- Már az is elképesztő, hogy odáig eljutott. A repülőnek

nyilvánvalóan valami meghibásodás miatt kényszerleszállást

kellett végrehajtania a Garona

reptéren, egy zaire-i
koszfészekben. És akkor ez az alak
előbotorkált az erdőből, és az
orruk előtt összeesett. - A korboncnok
megmutatta, hogy a csontok
összevissza törtek mindkét karján. A
sebek nem voltak újak;
legalább négy nappal, ha nem
korábban keletkeztek. - Iszonyatos
fájdalmak lehettek.

- Mi okozhatta a sebesülést? - kérdezte
Elliot.

A korboncnok ilyenhez még csak
hasonló esettel sem találkozott.

- Látszólag mechanikai eredetű
traumára hasonlít, mint például az
autó- vagy teherautó-karambol.
Ilyesmivel sokszor találkozunk
errefelé, csak hogy a mechanikai
sebesülések sohasem
bilaterálisak, mint ez itt.

- Tehát ez nem lehet mechanikai
eredetű? - kérdezte Karen Ross.

- Fogalmam sincs, mi okozhatta. Ilyennel még nem találkoztam - mondta a kórboncnok élénken. - Találtunk továbbá vérnyomokat a körme alatt meg néhány szürke hajszaát. Most végezzük az elemzést.

A szoba túlsó sarkában egy másik kórboncnok emelte fel fejét a mikroszkóp fölül.

- A haj határozottan nem emberi eredetű. Nem stimmel a keresztmetszet. Valami állati szőrzet lehet, az emberihez egészen közel álló.

- A keresztmetszet? - kérdezte Ross.

- Hajszármazékok szempontjából a legjobb az indexünk - mondta a kórboncnok. - Az emberi

fanszőrzetnek-például sokkal elliptikusabb a keresztmetszete, mint a test- vagy arcszőrzetnek.

Igen jellemző, a bíróság is elfogadja.

De különösképpen ebben a laboratóriumban elég sok dolgunk akad állati szörzettel, tehát ebben is szakértők vagyunk.

Egy nagyméretű analizáló berendezés sípolni kezdett.

- Jön ki a vérvizsgálat eredménye - mondta a kórboncnok.

Egy videoképernyőn pasztellszínű ikervonalak jelentek meg. - Ez

az elektroforézis-minta - magyarázta a patológus. - A

szérumfehérje ellenőrzésére. Ez itt a bal oldalon a normál emberi

vér. Jobb oldalon pedig a köröm alatt talált vérminta látható.

Hogy nem emberi vér, az határozottan felismerhető.

- Nem emberi vér? - kérdezte Ross, és Elliotra meredt.

- Igen közel van az emberi vérhez - mondta a kórboncnok, miközben

le nem vette tekintetét a vérmintáról. -

De nem emberi. Valami házi- vagy háztáji állat lehet - talán egy disznó. Vagy pedig valami főemlős. Szerológiai szempontból a majmok és emberszabású majmok igen közel állnak az emberhez. Egy percen belül készen lesz a komputerelemzés. A képernyőre a komputer kinyomtatta: ALFA ÉS BÉTA SZÉRUMOK GLOBULINJAI ÖSSZEILLENEK: GORILLAVÉR.

- Íme a válasz, hogy mi volt a körme alatt. Gorillavér - mondta a kórboncnok.

5. VIZSGÁLAT

- Ne féljen, nem bánt - mondta Elliot a rémült kórházi beosztottnak. A 747-es teherszállító gép utasterében voltak. -

Látja, mosolyog.

Amy Valóban legmegnyerőbb mosolyát küldte a férfi felé. Óvatosan, hogy a fogai elő ne villanjanak. Csakhogy a Nairobi magánklinikájáról érkezett kórházi laboráns nem volt tisztában a gorillaetikettnek ezekkel a finomságaival. A keze, melyben az injekciós tűt tartotta, reszketett. Nairobiban volt az utolsó lehetőség Amy alapos átvizsgálására. Hatalmas, erőteljes teste meghazudtolta alapvető törékenységét, amiképp busa szemöldökű, barátságtalan arckifejezése is meghazudtolta többnyire jámbor, szelíd természetét. San Franciscóban az Amy-kutatócsoport alapos orvosi ellenőrzésnek vetette alá - minden másnap vizeletvizsgálat, egyszer egy héten székletvizsgálat a belső vérzés

ellenőrzésére, havonta teljes vérképvizsgálat és minden harmadik hónapban fogorvos, hogy a vegetáriánus étrendtől lerakódott kátrányt a fogairól eltávolítsa.

Mindezt Amy legnagyobb természetességgel tudomásul vette, csak hogy ezt a holtra rémült kórházi alkal-mazott nem tudhatta.

Úgy tartotta maga elé az injekciós tűt, mint egy fegyvert.

- Biztos, hogy nem fog megharapni ?

Amy a legnagyobb igyekezettel jelezte:
AMY ÍGÉR, NEM HARAP.

Lassan, megfontoltan mutatta a jeleket, mint mindig, amikor olyasvalakivel értekezett, aki nem értett a nyelvén.

- Ígéri, hogy nem fogja megharapni - mondta Elliot.

- Már hogy maga ígéri - mondta az ápoló. Elliot nem fáradt azzal,

hogy elmagyarázza, nem ő ígéri, hanem Amy.

Miután a vérmintát levette, az ápoló kissé lehiggadt. Már a holmiját csomagolta össze, mikor megjegyezte:

- Rusnya állat, annyi szent.

- Megbántja - mondta Elliot.

S valóban, Amy élénken mutogatott: KI RUSNYA?

- Semmi baj, Amy - mondta neki Elliot.

- Ez az ember még sosem látott gorillát.

- Mit beszél? - csodálkozott a laboráns.

- Azt mondtam, hogy megbántotta. Nem ártana, ha bocsánatot kérne.

A laboráns összecsattantotta a táskáját. Előbb Elliotra, majd Amyre bámult.

- Hogy kérjek bocsánatot ettől ?

- Tőle - mondta Elliot. - Igen. Miért, maga örülne, ha valaki közölné, hogy rusnya?

Elliot nagyon komolyan vette a dolgot. Az évek során többször tapasztalta, hogy az emberek milyen előítéllettel viselkednek a majmok iránt, a csimpánzokat aranyos kisgyerekeknek tartják, az orangután bölcs öregembernek, a gorillát pedig otromba, veszélyes vadállatnak. Egyik esetben sem volt igazuk.

Ezeknek az állatoknak mindegyike egyedi eset, és egyáltalán nem illeszthető be az ember által létrehozott sztereotípiába. A csimpánz például sokkal ádázabb, mint a gorilla. Mivel a csimpánzok extrovertáltak, egy dühös csimpánz sokkal veszélyesebb, mint egy dühös gorilla; Elliot az állatkertben elképedten nézte, hogy az anyák hogyan tuszkolják a csimpánzhoz közelebb a gyerekeiket, miközben a

gorillától védelmezően távol tartják. Ezeknek az anyáknak nyilván fogalmuk sem volt róla, hogy a vad csimpánzok elfogják és megeszik a gyerekeket - amit pedig egy gorilla soha meg nem tenne.

Elliot több ízben tapasztalta a gorillával szembeni emberi előítéletet, és Amyn a hatását is le tudta mérni. Amy nem tehetett róla, hogy olyan hatalmas és fekete, busa szemöldökű és lapos képű. Az emberek által visszataszítónak ítélt látvány mögött intelligens, érzékeny tudatosság létezett, amely szimpatizált a körülötte élő emberekkel. Fájt is neki, mikor menekültek előle, vagy ijedtükben felsikoltottak, vagy kegyetlen megjegyzéseket tettek.

A laboráns megütközve kérdezte:

- Csak nem akarja velem elhitetni, hogy

ez ért angolul?

- De igen, ért angolul. - Azt legalább annyira nem szerette

Elliot, ha azt mondták Amyre, hogy ez.

Azok, akik féltek Amytől, igyekeztek tárgyként kezelni.

A laboráns a fejét rázta.

- Nem hiszem.

- Amy, kísérd ki ezt az embert!

Amy az ajtóhoz baktatott, és kitárta az elkerekedett szemű

laboráns előtt. Aztán becsukta mögötte.

OSTOBA EMBER - jelezte.

- Ne is törődj vele! - mondta Elliot. -

Gyere, Peter megcsikiz. -

A következő tizenöt percben Peter csikizgette, Amy meg a földön

gurult jobbra-balra, és elégedetten mormogott. Elliot észre se

vette, hogy a háta mögött kinyílt az ajtó, s árnyék vetődött a

padlóra, csak amikor már késő volt, akkor fordította meg a fejét,

hogy felnézzen, akkor látta meg a lezuhanó hengert, a fejébe vakító, fehér fájdalom hasított, aztán minden elfeketedett körülötte.

6. ELRABOLVA

Átható elektromos sikoly hangjára tért magához.

- Ne mozduljon, uram! - mondta egy hang.

Elliot kinyitotta a szemét, és belebámult a rávilágító éles fényű lámpába. Még mindig a hátán feküdt, továbbra is a repülőgépen, és valaki föléje hajolt.

- Nézzen jobbra... és most balra... Be tudja hajlítani az ujjait?

Elliot követte az utasításokat. Levették róla a fényt, s ekkor meglátta a fehérbe öltözött fekete férfit, aki mellette

kuporgott. A férfi megérintette Elliot fejét, csupa vér volt az ujjja, mikor elhúzta.

- Aggodalomra semmi ok - mondta -, csak felszíni sérülés. -

Elfordult. - Véleménye szerint mennyi ideig lehetett eszméletlen

?

- Néhány percig, tovább biztosan nem - mondta Munro.

Megisméltődött a magas hangú vijjogás. Elliot megpillantotta

Rosst, amint átvágott az utastéren, a vállán táska, és egy pálcát

tartott maga előtt. Újabb vijjogás. - A fenébe! - mondta a lány,

és kitépett valamit az ablakszegélyből.

- Ez már öt. Alapos munkát végeztek.

Munro lenézett Elliotra.

- Hogy van? - kérdezte.

- Huszonnégy órát megfigyelés alatt kell tartani! - mondta a

fekete. - Csupán elővigyázatosságból.

- Huszonnégy órát! - mondta Ross, és tovább pásztázta az utasteret.

- Amy hol van ? - kérdezte Elliot.

- Elvitték - felelte Munro. - Kinyitották a hátsó ajtót,

felfújták a gumicsúszdát, és felszívódtak, mielőtt bárki megneszelte volna, hogy mi történt. Ezt maga mellett találtuk.

Munro egy kis üvegfecskendőt nyújtott oda neki, rajta japán

felirat. Az üvegcsé oldalán karcos bevésések, az egyik végén gumidugó, a másikon törött tű.

Elliot fölült.

- Nyugalom - mondta az orvos.

- Jól vagyok - mondta Elliot, habár a feje lüktetett. -

Felfordította a kezében lévő fecskendőt. - Dér lepte, amikor megtalálta?

Munro bólintott.

- Nagyon hideg volt.

- CO₂ - mondta Elliot. Gázpisztolyból kilőtt lövedék volt. -

Beletörték a tűt Amybe. - Elképzelte, hogyan sikoltozhatott az

állat magánkívül. Hiszen csakis a

leggyöngédebb bánásmódhoz volt

szoktatva. Talán nagy hibát követett el

Elliot, amikor nem

készítette fel Amyt a valós világra.

Megszagolta az üvegfiolát,

orrát átható szag csapta meg. - Lobaxin.

Gyorsan ható mélyaltató,

tizenöt másodpercen belül hatni kezd.

Hát már mért ne ezt

használnák. - Elliot dühöngött. A

Lobaxint ritkán alkalmazták

állatokon, mert a májat károsítja. És még

a tűt is beletörték.

Lábra állt, Munrónak támaszkodott,

aki átkarolta. Az orvos

tiltakozott.

- Jól vagyok - mondta neki Elliot.

A terem túlsó felében újabb sivítés, ezúttal hosszú, elnyújtott.

Ross a gyógyszereszekrény felé nyúlt a pálcájával, elhúzta a tablettás és egyéb készletek előtt. A hang mintha zavarba ejtette volna, sebesen továbblépett, becsapta a szekrényke ajtaját.

Átvágott az utastéren, a vijjogást ismét hallani lehetett. Ross leemelt egy kis fekete szerkentyűt az egyik ülés aljáról.

- Na, nézzék! Biztosan egy külön embert hoztak magukkal, csak azért, hogy a lehallgatókat elrejtse. Órákba fog telni, amíg a gépet megtisztítjuk. Nem várhatunk.

Azonnal a komputerkonzolhoz ment, és pötyögni kezdett.

- Hol vannak most? - kérdezte Elliot. - Mármint a konzorcium.

- A főegység hat órája hagyta el a

Kubala repülőteret, Nairobi
mellől - mondta Munro.

- Ezek szerint Amyt nem vitték
magukkal.

- Hát persze hogy nem vitték magukkal
- mondta Ross bosszúsan. -

Mire mennének vele.

- Megölték? - kérdezte Elliot.

- Lehetséges - mondta Munro halkan.

- Te jószágos...

- Én azonban kétlem - folytatta Munro. -

Nem, kell ezeknek a nagy
nyilvánosság, márpedig Amy híres...

bizonyos körökben van olyan
híres, mint egy nagykövet vagy egy
miniszterelnök. Beszélő

gorilla, amiből pedig nincs sok. Szerepelt
a tévéhíradóban, benne

volt a fényképe az újságokban... előbb
ölnék meg magát, mint őt.

- A lényeg, hogy őt meg ne öljék -
mondta Elliot.

- Nem fogják - felelte Ross eltökélten. -

A konzorciumot Amy nem érdekli. Azt se tudják, miért hoztuk magunkkal. Csak késleltetni próbálnak bennünket, de hát nem fog nekik sikerülni.

Valamiből a hangsúlyában arra lehetett következtetni, hogy Amyt ott akarja hagyni. Elliot megdöbbsent.

- Vissza kell szereznünk! - mondta. - Amyért én vagyok a felelős, semmi körülmények között nem hagyhatom itt magára.

- Hetvenkét perc - mondta Ross, és a képernyőre mutatott. -

Pontosan egy óra tizenkét percünk van, ha nem akarjuk felrúgni az időhatárt. - Munróhoz fordult. - És át kell állnunk a második eshetőségre.

- Rendben - mondta Munro. - Ráállítom az embereket.

- Egy másik géppel - mondta Ross. - Ezt nem vihetjük, be van

szennyezve. - Hívóbetűket ütögetett be a komputerkonzolba, ujjai kopogtak a billentyűkön. - Egyenesen az M pontra visszük. Helyes?

- A legnagyobb mértékben - felelte Munro.

- Én nem hagyom itt Amyt - mondta Elliot. - Ha itt akarják hagyni, akkor maradok én is... - Elliot elhallgatott.

A képernyőn a következő kiírás jelent meg:

GORILLÁT OTTHAGYNI TOVÁBB
KÖVETKEZŐ ÁLLOMÁSRA SÜRGŐS
GORILLA NEM
JELENTŐS IDŐHATÁR KÖVETKEZIK
KOMPUTER VISSZAIGAZOLÁS
ISMÉTELNI

TOVÁBB AMY NÉLKÜL

- Nem hagyhatják itt - mondta Elliot. - Én is maradok.

- Hát ide figyeljen - mondta Ross. - Én egy percre sem hittem,

hogy Amyre szükség van ebben az expedícióban... vagy akár magára.

A majom kezdettől fogva csupán elterelő hadművelet volt. Amikor átmentem San Franciscóba, követtek. Maga meg Amy csupán alibinek kellettek. A maga segítségével fejre állítottuk a konzorciumot.

Érdemes volt. De most már nem az. Ha szükséges, mindkettőjüket itthagyjuk. Nekem édes mindegy.

7. A LEHALLGATÓK

- Az istenbe - tört ki Elliot -, azt akarja nekem mondani, hogy...

- Azt hát - felelte Ross fagyosan. - Maga nélkülözhető. - De miközben ezeket mondta, megragadta a férfi karját, és vonszolni kezdte kifelé a gépből, közben az ajka elé tette az ujját.

Elliot rájött, hogy a lány négyszemközt akarja megbékíteni, azt azonban elhatározta, hogy nem enged az álláspontjából egy jottányit se. Amy az ő felelőssége, ő pedig fütyül az összes gyémántokra meg erre a nemzetközi kalamajkára.

Odakinn a beton kifutópályán csökönyösen csak azt hajtogatta: "Én sehová se megyek Amy nélkül!"

- Én sem. - Ross gyors léptekkel indult a kifutópályán a rendőrségi helikopter felé.

Elliot utánaügetett, hogy beérje.

- Hogyan?

- Hát maga semmit se ért?! - kérdezte Ross. - A gép nem tiszta.

Tele van lehallgatóval, a konzorcium lehallgat bennünket. Az a duma mind nekik szólt.

- De ki követte magát San Franciscóba?

- Senki. Most majd órákat töltenek

vele, hogy megpróbálják kideríteni.

- És Amy meg én nem is vagyunk elterelő hadművelet?

- Ugyan már! - mondta a lány. - Nézze, fogalmunk sincs, mi történt az ERST utolsó Kongó-expedíciójával, de mondjon bármit maga vagy Travis, vagy aki akar, szerintem gorillák csinálták. És azt hiszem, Amy segítségünkre lesz, ha majd ott leszünk.

- Mint valami nagykövet?

- Információra van szükségünk - mondta Ross. - Ő pedig többet tud a gorillákról, mint mi.

- Na de megtaláljuk egy óra és tíz perc alatt?

- A fenébe! - mondta Ross, miközben az órájára nézett. - Húsz percnél nem tarthat tovább...

- Lejjebb! Lejjebb! - A rendőrségi helikopter pilótája mellett

ülő Ross a fejhallgatója mikrofonjába ordított. A helikopter a kormányzó palota tornyát röpülte körül, megfordult, majd északnak indult, a Hilton felé.

- Asszonyom, ezt a törvény nem engedi - mondta a pilóta udvariasan. - A megengedett határok alatt repülünk.

- A fenébe, hisz túl magasan megy így is! - mondta Ross. A térdén nyugvó dobozra meredt, amelyen négy iránytűs digitális leolvasó volt látható. Ross sebesen váltogatta a nyomógombokat, miközben a Nairóitoronyból dühös számonkérést recsegett feléjük a rádió.

- Keletre, most keletre! - utasította Ross, a helikopter pedig megdőlt, és keletnek indult, a város szegénynegyede felé.

Elliot a hátuk mögött érezte, hogy a helikopter minden egyes

oldalra dőlésekor a gyomra
összerándul. A feje lüktetett, és
rémesen érezte magát, de
ragaszkodott hozzá, hogy velük menjen.
Egyedül ő tudja ellátni Amyt, ha orvosi
ellátásra szorul.

A pilóta mellett ülő Ross most
megszólalt:

- Van kijelzésem - s azzal északkeleti
irányba mutatott. A
helikopter lerobbant viskók, lerobbant
autótemetők, földutak
fölött bukdácsolt. - Lassabban, most
lassabban.

A kiírás villogott, a számok változtak.
Aztán Elliot látta, hogy
egyszerre mind nullára vált.

- Itt le! - ordított Ross, és a helikopter
földet ért egy
hatalmas szemétdomb közepén.

A pilóta nem szállt ki a gépből, amit
mondott, kissé nyugtalanító
volt.

- Ahol szemét van, ott patkányok vannak
- jelentette ki.
- Mit érdekelnek engem a patkányok! -
mondta Ross, és a dobozt a
kezében szorongatva kimászott.
- Ahol patkányok vannak, ott kobra is
vannak ám - mondta a
pilóta.
- Ó! - jegyezte meg Ross.
Átvágtak Elliottal a szeméttelen.
Erős szél fújt; papírszemét
és hulladék fodrozódott a lábuk körül.
Elliot feje sajgott, s a
szemétből felszálló bűztől émelygett.
- Már nincs messze - mondta Ross, és
közben a dobozt figyelte.
Izgatottan az órájára pillantott.
- Ez az!
Lehajolt, a szemétben matatott, a
kezével egyre zavarodottabban,
egyre mélyebbre hatolt a rakásban.
Végre előhúzott egy nyakláncot - azt a
nyakláncot, amit Amynek

ajándékozott, amikor fölszálltak a repülőre San Franciscóban.

Megfordította, megvizsgálta a ráerősített, szokatlanul vastag műanyag névtáblát. A hátán friss karcolások látszottak.

- A fenébe - mondta Ross -, tizenhat percet elpocsékolunk! -

Azzal visszasietett a várakozó helikopterhez.

Elliot lépést tartott vele.

- De hogy akarja megtalálni, ha egyszer letépték róla a nyaklánclehallgatót?

- Senki nem szerel fel egy lehallgatót - mondta Ross.

- Ez csak a csel volt, azt a célt szolgálta, hogy megtalálják. -

A hátába bevéselt karcolásokra mutatott. - De van eszük, átállították a frekvenciát.

- Talán a másik lehallgatót is letépték róla - mondta Elliot.

- Azt ugyan nem - felelte rá Ross. - A helikopter felszállt, csavarjai hatalmas szelet vertek, és a szemét csak úgy hullámozott körülöttük. Ross a szája elé tartotta a mikrofont, és így szólt a pilótához: - Vigyen el Nairobi legnagyobb fémhulladéktelepére. Kilenc perc múlva újabb, igen gyenge jelzést észleltek, egy gépkocsironcstelepről érkezett. A helikopter a telep előtt, az utcán szállt le, s mindjárt több tucat kiabáló gyerkőcöt vonzott maga köré. Ross és Elliot bementek a roncstelepre, rozsdás kocsik és teherautóvázakat hagytak maguk mögött.

- Biztos, hogy itt van? - kérdezte Elliot.

- Nem kétséges. Fémekkel kellett körülvenniük, ez az egyetlen, amit tehettek.

- Miért?

- Védőpajzsként. - összetört kocsik között nyomult tovább, gyakran megállt, hogy az elektromosság kijelződobozával konzultáljon.

Aztán Elliot egyszer csak morgást hallott.

A hang egy ásatag, rozsdavörös Mercedes busz belsejéből érkezett.

Elliot az elroncsolódott ajtón és málló gumitömítésen keresztül

bemászott a jármű belsejébe. Ott találta Amyt, a hátán feküdt,

ragtapasszal összekötözve. Kábult volt, de hangosan

méltatlankodott, mikor Elliot kitepte a ragtapaszt a szőréből.

A jobb mellében találta meg a beletört injekciós tűt, és

csipesszel kihúzta. Amy visított, azután megölelte. Elliot

rendőrautó szirénázását hallotta a távolból.

- Semmi baj, Amy, semmi baj -
mondta. Leültette az állatot, és
tüzetesebben szemügyre vette. Úgy
látszott, más baja nem történt.

Aztán megkérdezte:

- Hol van a második lehallgató?

Ross vigyorgott.

- Lenyelte.

Most, hogy Amyt biztonságban tudta,
Elliot méregbe gurult.

- Lenyelette vele?! Egy elektromos
lehallgatót?! Magának fogalma
sincs róla, hogy ez egy törékeny állat, és
az egészsége rendkívül
labilis...

- Ne lovalja már bele magát! - mondta
Ross. - Emlékszik a
vitaminra, amit adtam ? Maga is
lenyelte. - A lány az órájára
pillantott. - Harminckét perc - mondta. -
Nem is rossz. Még van
negyven percünk az indulásig.

8, A JELEN HELYZET

Munro a 747-esben ült, és a komputer gombjait nyomogatta. Nézte, hogy pásztázzák a vonalak a térképeket, s ketyegik az adatvonalakat, idővonalakat, kódolt információs koordinátákat.

A komputer gyorsan pásztázta végig a lehetséges expedíciós utakat, minden tizedik másodpercben egy újabbat tett próbára.

Miután minden adat beilleszkedett, kinyomtatta az eredményt - a költségeket, utánpótlási nehézségeket, szállítási problémákat, a teljes eltelt időt a houstoni indulás óta, a jelen helyzetből (Nairobi), ahol e percben tartózkodnak. Kereste a megoldást.

- Másképpen van ez már, mint a régi időkben - gondolta Munro. -

Akár öt évvel ezelőtt is, az

expedíciók még leginkább feltevéseken és jó szerencsén alapultak. Most azonban már minden expedíció komputeres időbeosztást alkalmaz; Munrónak rég meg kellett tanulnia a Basic a Tw/Geshund és más fontosabb interaktív nyelveket. Ma már senki sem megy az orra után. Az üzlet is megváltozott.

És Munro épp ezek miatt a változások miatt határozta el, hogy beszáll az ERTS-expedícióba. Egy biztos, hogy nem Karen Ross két szép szeméért tette, aki csökönyös, és ráadásul tapasztalatlan is. Viszont az ERST rendelkezett a legrészletesebb adatbázissal s a legalaposabban kidolgozott tervekkel. És Munro számított rá, hogy hosszú távon ezek a tervek döntő hatással lesznek az expedíció kimenetelére. Amellett

szívesebben dolgozott kisebb
csapattal, ha a konzorcium a terepre
ér, a harminctagú gárdája
minden bizonnyal sok
kényelmetlenséget fog okozni.

Csak hogy gyorsabb idővonalat kell
találnia, hogy ők érjenek oda
hamarabb. Munro nyomkodta a
gombokat, és figyelte a felvillanó
adatokat. Pályagörbéket állított fel,
metszéspontokat,
kereszteződéseket, elágazásokat.

Aztán gyakorlott szemmel
hozzálátott, hogy kiszűrje az
alternatívákat, ösvényeket zárt ki,
légikikötőket iktatott ki,
kereskedelmi utakat és
folyóátkeléseket került meg.

A komputer egyre rövidebb időtartamot
mutatott, de a jelen
helyzetből (Nairobi) a teljes eltelt idő
még mindig túl soknak
bizonyult. A legjobb elképzelés

harminchét perccel előzte meg a konzorciumot - amiben nemigen lehetett megbízni. Homlokát ráncolta, szivarra gyújtott. Talán ha Muganánál átvágna a Liko folyón...

Nyomkodta a gombokat.

Az se bizonyult jó elképzelésnek. Ha átvág a Likon, még lassabban ér oda. Megpróbálta, mi lenne, ha a Goroba völgyén verekedne át magát, bár tudta, hogy valószínűleg túlságosan veszélyes vállalkozás.

JAVASOLT ÚTVONAL RENDKÍVÜL VESZEDELMESE!

- A nagy szellemek találkoznak - mondta Munro, és tovább szivarozott. De aztán tűnődni kezdett: lehetségesek-e más, nem megszokott útvonalak, amelyeket esetleg még nem vett számításba. És akkor támadt egy ötlete.

A többieknek biztosan nem fog tetszeni,
de talán beválik...

Munro kiírta magának a hadtáplistát.
Igen, a felszerelés megvan
hozzá. Beütötte az útvonalat, és
mosolygott maga elé, miközben a
vonat mindössze néhány mérföldnyire
a rendeltetési helyüktől
keresztül szelte Afrikát. Megkérte az
eredményeket.

JAVASOLT

ÚTVONAL

ELFOGADHATATLAN!

Megnyomta a figyelmen kívül hagyó
gombot, így mégiscsak megkapta
az eredményeket. Pontosan, ahogy
elképzelte - teljes negyven
órával előznék így meg a konzorciumot.
Majdnem két teljes nappal!

A komputer újra kiírta az előző
mondatot:

JAVASOLT

ÚTVONAL

ELFOGADHATATLAN
(TÉNYEZŐK)

(MAGASSÁGI

SZEMÉLYZETRE NÉZVE RENDKÍVÜLI VESZÉLYEK (SIKER VALÓSZÍNŰSÉGE MÉRHETETLEN)

Munro más véleményen volt. Őszerinte a dolog keresztülvihető, kiváltképp jó idő esetén. A magasság nem számít, a terep rossz ugyan, de azért viszonylag megközelíthető.

Mi több, minél többet gondolkodott rajta Munro, annál biztosabban érezte, hogy a dolog keresztülvihető.

9. INDULÁS

Az óriás 747-es teherszállító gép mellé odahúzott kis Fokker S-144-es propelleres gép úgy festett, mint egy anyja emlőjéből táplálkozó csecsemő. Két rakodórampa volt szüntelen mozgásban, s az emberek átemelték a felszerelést

a nagyobb gépből a kisebbikbe. Amint a repülőtérre visszatértek, Ross elmagyarázta Elliotnak, hogy át kell szállniuk a kisebb gépre, mivel a 747-est meg kell tisztítani a lehallgatóktól, s mivel amúgy se kell már nekik "ilyen nagy" gép.

- De hát a sugárhajtásos biztosan gyorsabb - mondta Elliot.

- Nem szükségszerűen - mondta Ross, de nem bocsátkozott további magyarázatokba.

Mindenesetre az események igencsak felgyorsultak, Elliotnak pedig más dolga is volt. Átsegítette Amyt a Fokkerbe, és ott alaposan átvizsgálta. A teste összevissza volt karcolva, legalábbis panaszkodott, hogy mindenütt fáj, amikor Elliot hozzáért - de csontját nem törte, és a hangulata is jó volt.

Néhány fekete rakodta be a felszerelést a gépbe, nevetgéltek, hátba veregették egymást, látni valóan jól mulattak. Amyt bosszantották, követelte, hogy mondják meg, mi a vicc? De azok nem törődtek vele, a dolgukra figyeltek. Ráadásul kábult is volt az altatótól. Hamarosan el is aludt.

Ross felügyelte a rakodást, Elliot pedig hátrament a gép farába, ahol Ross az egyik víg kedélyű fickóval tárgyalt, akit Kahega néven mutatott be.

- Hah! - mondta Kahega, mikor kezét fogott Elliottal. - Dr.

Elliot. Dr. Ross és dr. Elliot, két orvos, kitűnő.

Elliotnak fogalma sem volt, hogy ez miért kitűnő. Kahega ellenállhatatlanul hahotázott.

- Kitűnő álca - közölte. - Nem úgy, mint Munro kapitánnyal a régi

időkben. Most két orvos, gyógyászati küldetés, ügyebár? Kitűnő, kitűnő. És hol van a sok orvosi felszerelés? - szökött a magasba a szemöldöke.

- Nincs orvosi fölszerelésünk! - sóhajtott Ross.

- Ó, kitűnő, doktornő, nagyon jó szöveg - mondta Kahega. -

Amerikaiak, ugye? Mit viszünk, M-16-osokat? Az nagyon jó fegyver, az M-16-os. Én is azt szeretem a legjobban.

- Kahega azt hiszi, hogy fegyvereket csempékszünk - mondta Ross. -

Nem hajlandó elhinni, hogy nem erről van szó.

Kahega nevetett.

- Munro kapitánnyal vannak! - jelentette ki, mintha ez mindent megmagyarázna. Aztán ment a dolgára, hogy utánanézzzen a munkásoknak.

- De biztos, hogy nem csempészünk fegyvereket? - kérdezte Elliot, amikor magukra maradtak.

- Annál itt sokkal nagyobb a tét - felelte Ross. Közben

átcsomagolta a felszerelést, igen sebesen dolgozott. Elliot

megkérdezte, hogy segíthet-e, de a lány a fejét rázta. - Ezt

nekem kell megcsinálnom.

Személyenként negyven fontra kell lemennünk.

- Negyven fontra? Mindennel együtt?

- Ennyit engedélyez a komputerprogram.

Munro vette fel Kahegát és

hét másik kikuyu segítséget. Mi

vagyunk hárman, az összesen

tizenegy plusz még Amy... ő is hozhat magával negyven fontot. Az

összesen négyszáznyolcvan font. -

Ross tovább méricskélte a

zsákokat és élelmiszercsomagokat.

A hír hallatán Elliot komolyan

nyugtalankodni kezdett. Az expedíció újabb fordulatot vett, a veszély még jobban megnövekedett. Legszívesebben máris hátat fordított volna az egész vállalkozásnak, de aztán eszébe jutottak a videofelvételek meg az a szürke, gorillára emlékeztető élőlény, amelyről gyanította, hogy csakis valami új, ismeretlen állat lehet. Ez a felfedezés megéri a kockázatot. Kibámult az ablakon, nézte a rakodókat.

- Szóval kikujuk?

- Igen - felelte Ross. - Jó teherhordók, csak épp be nem áll a szájuk. A kikuju törzsbeliek imádnak fecsegni. És mind testvérek, úgyhogy vigyázzon, mit beszél. Remélem, Munrónak sem kellett túl sokat elmondania.

- A kikujuknak?

- Nem, az UKH-nak.
  - Az UKH-nak - ismételte meg Elliot.
  - A kínaiak. A komputerek meg az elektronikai technológia igencsak érdeklik a kínaiakat - mondta Ross. - Valamit mindenképpen mondhatott nekik Munro, cserében a jó tanácsért, amivel ellátták. - Az ablak felé mutatott, Elliot kinézett. És tessék, Munro ott állt a 747-es szárnyának árnyékában, és négy kínaival beszélgetett.
  - Tessék - mondta Ross -, tegye be ezeket a sarokba. - Három nagy habszivacs dobozra mutatott, rajtuk a felirat: Amerikai Amatőr Műugrók, Laké Elsinore, Calif.
  - Búvárkodni is fogunk ? - kérdezte Elliot csodálkozva.
- Ross rá se hederített.
- Csak tudnám, mit mondott nekik - mondta a lány. De kiderült,

hogy Rosznak nem volt oka
aggodalomra, mert Munro az
elektronikai
információknál valami sokkal
értékesebbet adott a kínaiaknak.

A Fokker 14.24-kor szállt fel a "Nairobi
kifutópályájáról, három
perccel korábban a beütemezett
időpontnál.

Az Amy felépülését követő tizenhat
órában az ERST expedíciója 360
mérföldet tett meg négy országon -
Kenyán, Tanzánián, Ruandán és
Zaire-en - keresztül Nairobiból a
Barawanda-erdőig, ami a Kongó
esőerdőségének peremén található.
Ennek a bonyolult műveletnek a
keresztülvitele külső segítség nélkül
nem lett volna lehetséges.

Munro azt mondta, hogy vannak
"barátai alacsony területeken", s
jelen esetben a Tanzániában
állomásozó kínai titkosszolgálathoz

fordult.

A kínaiak 1960 óta aktívan
tevékenykedtek Afrikában,
kémhálózatuk

ugyanis ekkor kísérelte meg a kongói
polgárháború kimenetelének
befolyásolását, mivel Kína hozzá akart
férfni a gazdag kongói
uránium-lelőhelyekhez. A

terepmunkálatokat a Bank of China
vagy

közismertebb nevén az Új Kína
Hírügynökség irányította, Munro
kapcsolatban állt számos UKH
"hadtudósítóval", amikor 1963-tól
1968-ig fegyvereket csempészett, és
ezeket a kapcsolatokat mindig
is ápolta.

A kínaiak pénzügyi befektetései
jelentékenyek voltak Afrikában. A

60-as évek végén a kínaiak külföldre
szánt kétbillió dollárnyi
segélyének több mint a fele afrikai

nemzeteké lett. És még egyszer annyit költöttek el titokban, Mao Ce-tung 1973-ban nyíltan panaszkodott, mennyi pénzt vesztegetett el arra, hogy Mobutu elnök zaire-i kormányát megdöntse.

A kínaiak az orosz behatást akarták ellensúlyozni afrikai missziójukkal, de a II. világháború óta nem viseltettek kifejezetten nagy előszeretettel a japánok iránt, tehát Munro szándéka az euro-japán konzorcium lekörözésére nem talált süket fülekre. A szövetség megünneplésére Munro három zsírfoltos kartondobozt hozott magával Hongkongból.

Az Afrikában működő két kínai főügynök Hunan tartományból származott. Kineveztetésüket a fűszermentes afrikai koszt miatt

igencsak rühellettek, ezért boldogan fogadták Munro ajándékát, amely egy rekesz gombából, egy másik láda méregerős babszószból, valamint egy láda fokhagymás chilipüréből állt, Igen fontos tényező, hogy ezek a fűszerek a semleges Hongkongból jöttek, nem pedig silány tajvani utánzatok; mindenesetre az ajándék némi közvetlen információcsere céljaira éppen megfelelt.

Az UKH megbízottai írásos dokumentumokkal, néhány nehezen beszerezhető felszerelési tárggyal és információkkal siettek

Munro megsegítésére. Ezek a kínaiak kiváló térképekkel és rendkívül részletes információkkal rendelkeztek Zaire északkeleti határvidékének helyzetével kapcsolatban - mivel ők támogatták az Ugandát megszálló tanzániai

csapatokat. A kínaiak megmondták neki, hogy a dzsungelbeli folyók áradnak, és azt javasolták, hogy az átkelés megkönnyítésére szerezzenek be léghajót. De Munro nem fogadta meg a tanácsukat, sőt mintha azt vette volna a fejébe, hogy folyókon való átkelés nélkül akarja elérni a rendeltetési helyet. De hogy hogyan, arról a kínaiaknak halvány gőzük nem volt.

Június 16-án este tízkor leszállt a Fokker a Rawamanega reptéren, hogy üzemanyagot vegyen fel, Ruandában, Kigali mellett. A helyi forgalomirányító tiszt csiptetős jegyzettáblájával és kitöltendő formulákkal a kezében fölment a gép fedélzetére, hogy megkérdezze, mi a gép útiránya. Munro közölte, hogy a Rawamanega reptér, vagyis hogy a gép megtesz

bizonyos távolságot, majd
ugyanoda tér vissza.

Elliot a homlokát ráncolta.

- Azért mégis csak leszállunk valahol a...

- Psszt! - mondta Ross a fejét rázva. -
Hagyja csak.

A forgalomirányító szemmel láthatóan
beérte ezzel az úticél-
megjelöléssel, miután a pilóta aláírta a
kérdőívet, eltávozott.

Ross elmagyarázta Elliotnak, hogy
Ruandában a forgalomirányítók
hozzá vannak szokva, hogy nem kötik
az orrukra egy gép teljes
útitervét.

- Ő csak arra kíváncsi, hogy a gép
mikor tér vissza erre a
reptérre. A többihez semmi köze.

A Rawamanega reptér álmatagon
működött; két órát kellett
várakozniuk, amíg a benzint
meghozzák, s mégis, az általában
türelmetlen Ross szép nyugodtan

várakozott. Munro meg, akit szintén nem idegesített a késés, szunyókált.

- És mi lesz az időhatárral? - kérdezte Elliot.

- Semmi vész - felelte Ross. - Még vagy három órát amúgy is vesztegelnünk kell. Világosban kell a Mukenkóhoz érünk.

- Ott van a repülőtér? - kérdezte Elliot.

- Már ahogy az repülőtér - mondta Munro, azzal szafárikalapját a szemébe húzta, és aludt tovább.

Elliot aggódni látszott, amíg Ross el nem magyarázta neki, hogy a

legtöbb félreeső afrikai repülőtér közönséges dzsungelből ki vájt

földcsík. A pilóták éjszaka nem tudnak leszállni, de még reggel

se, ha párás az idő, mert gyakran állatok tanyáznak a földszávon,

vagy nomádok vernek sátrat, vagy egy másik repülőgép vesztegel,

amelyik leszállt, és valamilyen oknál fogva nem tudott újból fölszállni.

- Szóval kell a világosság - magyarázta a lány. - Ezért várunk.

Ne aggódjon, ez mind be van kalkulálva. Elliot tudomásul vette, és visszament Amyhez. Ross nagyot sóhajtott.

- Nem gondolja, hogy jobb volna, ha megmondanánk neki? - kérdezte.

- Minek? - tolta följebb Munro a kalapját.

- Hátha baj lesz Amyvel.

- Amyt majd én elintézem - mondta Munro.

- Elliot nagyon fel fogja izgatni magát, ha megtudja - mondta Ross.

- Hát persze hogy fel fogja izgatni magát. De minek izgassa fel magát korábban a szükségesnél? Végül is mennyit ér nekünk ez az

ugrás?

- Legalább negyven órát. Veszélyesnek veszélyes, de egészen megváltoztatja az időhatárt. Még megelőzhetjük őket.
- Na ugye, hát erről van szó - mondta Munro. - Úgyhogy pofa be, és aludjon maga is.

ÖTÖDIK NAP: MORUTI
1979. június 17.

1. ZAIRE

Rawamanegától ötóránnyira a táj képe megváltozott. Amint Zaire határának közelében a Gomán túljutottak, egy csapásra a kongói esőerdőség keleti nyúlványai fölé kerültek. Elliot lenyűgözve bámult ki az ablakon. A sápadtan derengő hajnali fényben

imitt-amott foszladozó
ködpamacsok akadtak bele a fák
szétterülő zöld sátoztetőjébe.
Időnként elhúztak egy iszapos folyó
sötéten tekergő kanyarulatai
fölött - ijesztő érzés volt szembekerülni
mindazzal, amit Stanley
"a természetes világ határtalan
közönyének" nevezett. Ott, a
légkondicionált repülő kényelmében
lehetetlen volt nem belátni,
hogyan ez a hatalmas, monoton
erdőség a természet óriás
teremtőmánya, amely mellett a
legnagyobb város vagy az ember
egyéb alkotásai mind nevetségesen
eltörpülnek. Minden egyes zöld
fafelhőhöz tizenkét-tizenhárom méter
átmérőjű fatörzs tartozott,
mely hatvan méter magasságba
szökkent fel a levegőégbe; hullámszó
levelzete alatt egy gótikus katedrális is
megbújhatott. És Elliot

tudta, hogy ez az erdőség majd kétezer mérföldre terjed ki nyugat felé, egészen az Atlanti-óceánig, Zaire nyugati partvidékén.

Elliot várta már, hogyan fog reagálni Amy, amikor először pillantja meg a dzsungelt, azt a természetes környezetet, amibe beleszületett. Amy merev tekintettel bámult ki az ablakon.

Ugyanazzal a közönnyel jelezte, hogy Dzsungel itt, mint ahogy a színes képeslapokat ismerte fel, vagy a lakókocsija padlóján elhelyezett tárgyakat San Franciscóban. Azonosította a látványt, megnevezte, de mélyebb felismerésnek nem adta tanújelét.

Elliot megkérdezte:

- Amy szereti dzsungelt?

Dzsungel itt - jelezte Amy. - Dzsungel van.

Elliot nem tágított, továbbra is

igyekezett kiszedni belőle az
érzelmi töltést, amelynek a létezéséről
meg volt győződve. Amy
szereti dzsungelt?

Dzsungel itt. Dzsungel van. Dzsungel
hely itt, Amy lát dzsungel
itt.

Elliot ezután másképpen próbálkozott.

- Amy itt élt, a dzsungelben ?

Nem. Semmi érzelmi megnyilvánulás.

- Amy hol élt?

Amy él Amy ház. Amy a San Franciscó-i
lakókocsra utalt.

Elliot elnézte, amint Amy kikapcsolja a
biztonsági övet, állát a

két kezére támasztva kinéz az ablakon.

Amy akar cigarettát -

jelezte.

Észrevette, hogy Munro rágyújtott.

- Majd később, Amy - mondta Elliot.

Reggel hétkor átröpültek a masisi ón-
és tantálbányák csillámló

fémvetői fölött. Munro, Kahega meg a

többi teherhordó hátrament a gép farába, a felszerelés közt matattak, és közben izgatottan beszélgettek szuabéli nyelven.

A láttukra Amy a következő jelzést adta le: ők aggódnak.

- Miért aggódnának, Amy?

ők aggódnak, emberek aggódnak, problémák aggódnak.

Kisvártatva Elliot hátrament a gép végébe, és hatalmas szalmakupacok közt félig eltemetve ott találta Munro embereit, amint a felszerelést hosszúkás, torpedó alakú műszlintartályokba tömködték, majd szalmával vették körül. Elliot a műszlintorpedókra bökött.

- Ezek itt micsodák?

- Crosslin-tartálynak hívják - mondta Munro. - Igen megbízható.

- Még életemben olyat nem láttam, hogy felszerelést ilyesmibe

csomagoljanak - mondta Elliot,
miközben az embereket figyelte. -

Úgy látszik, nagy gondot fordítanak a
készleteinkre.

- Pontosan erről van szó - felelte
Munro, azzal a pilótafülke
irányába indult, hogy a pilótával
értekezzen.

Orrszőrember hazudik Peternek -
jelezte Amy. Munrót hívta
"orrszőr embernek", de Elliot nem
törődött Amy megjegyzésével.
Kahegához fordult.

- Milyen messze van a repülőtér?
Kahega fölpillantott.

- A repülőtér?

- A mukenkói.

Kahega hallgatott, gondolkodott.

- Kétórányira - mondta. Aztán
felvihogott. Mondott valamit
szuahéliul, mire a testvérei is mind
nevetni kezdtek.

- Mi olyan mulatságos? - kérdezte Elliot.

- Ó, doktor - mondta Kahega -, és hátba veregette. - Hogy magának milyen jó a humora.

A gép bedőlt, lassú, széles kört írt le a levegőben. Kahega és testvérei kikukkantottak az ablakon, Elliot csatlakozott hozzájuk. Mindenütt összefüggő dzsungel - majd megpillantott egy zöld dzsiposzlopot, messze lent egy sáros ösvényen. Katonai alakulatnak látszott. Elliot hallotta, hogy a "Muguru" szót emlegetik többször is.

- Mi baj van? - kérdezte Elliot. - Ezek a Muguruék?

Kahega élénken rázta a fejét.

- Nem, fenét! Ez az átkozott pilóta, mondtam is Munro kapitánynak, eltévedt ez az átkozott.

- Eltévedt? - ismételte Elliot. A szó dermesztő hatást váltott ki belőle.

Kahega nevetett.

- Munro kapitány most megadja neki, csak nagy ricsajt.

A gép most keletre fordult, távolodott a dzsungeltől a fás magasföld irányába, hegyeket és lombhullató fákkal benőtt övezeteket kerülgetve. Kahega testvérei izgatottan tárgyaltak, nevetgéltek, és hátba csapkodták egymást - látni valóan jól mulattak.

Aztán Ross közeledett gyorsan, feszült arckifejezéssel.

Kicsomagolt néhány papírdobozt, és kivett néhány kosárlabda méretű szorosan becsomagolt fémlemezt.

A karácsonyfa aranylaméjára emlékeztette Elliotot.

- Ez mihez kell? - kérdezte.

Ekkor hallotta meg az első robbanást, majd a Fokker megrázkódott

a levegőben.

Az ablakhoz futott, s vékony, egyenes, fehér gőzcsíkot pillantott meg, amely tőlük jobbra, fekete füstfelhőben ért véget. A Fokker bedőlt, s a dzsungel felé vette az irányt. Elliot szeme láttára egy második csík lövellt ki feléjük az alattuk elterülő zöld erdőségből.

"Rakéta - döbbsent rá Elliot. - Távirányítású rakéta."

- Ross! - ordított Munro.

- Készen! - ordított vissza a lány.

Vörös robbanás, és sűrű füst takarta el Elliot szeme előtt a kilátást. A gép megrázkódott a robbanástól, de folytatta az irányváltoztatást. Elliot nem akart hinni a szemének: valaki rakétákat lő ki rájuk.

- Radar! - ordított Munro. - Nem nyomkövető! Radar!

Ross összeszedte az ezüst kosárlabdákat, és visszafelé indult a gép végébe. Kahega kinyitotta a hátsó ajtót, szél söpört be az utastérbe.

- Mi a fene zajlik itten ? - kérdezte Elliot.

- Ne aggódjon! - szólt vissza Ross a válla fölött. - Csak

behozzuk a lemaradást. - Hangos füttyülés, majd egy harmadik robbanás. A még mindig meredeken megdőlt gépben Ross letépte a kosárlabdákról a csomagolást, és kihajította a gépből.

A fokker bőgő motorjaival nyolc mérföldre került délre, és háromezer-hatszáz méter magasságba emelkedett, majd kört írt le az erdő felett. Elliot minden egyes mozzanatnál látta a levegőben lebegő csillogó fóliafelhőt. Még két rakéta robbant a felhőben. A hang- és rezgőhullámok messziről is

zavarták Amyt, aki előre-hátra ringatta magát az ülésen, s közben halkán morgott.

- Ez a porhintés - magyarázta Ross a hordozható komputerkonzol előtt ülve, miközben a gombokat nyomogatta. - összezavarja a távirányítós fegyvereket. Ezek a radar irányította SAM-ek most azt jelzik nekik, hogy valahol benn vagyunk a felhőben.

Elliot lassan, tagoltan, mintegy álomban hallgatta a lány szavait. Érteni egy szót se értett belőlük.

- De ki lövöldöz ránk?

- Minden bizonnyal a zaire-i légierők.

- A zaire-i hadsereg? De miért?

- Félreértésből - mondta Ross, tovább nyomogatva a gombokat, és nem nézett Elliotra.

- Hogy félreértésből? Légvédelmi irányított lövedékeket lődznek ki ránk félreértésből? Nem gondolja,

hogy akkor tán közölni kéne velük, hogy félreértésről van szó?

- Nem lehet - mondta Ross.

- Miért nem ?

- Azért - szólt közbe Munro -, mert nem akartuk előre kitölteni a menetirányt a Rawamanegán. Ez azt jelenti, hogy jelenleg megsértjük Zaire légiterét.

- Jézus Mária! - mondta Elliot.

Ross nem szólt semmit. Tovább dolgozott a komputerkonzolnál, egyik gombot nyomkodta a másik után, hogy megszüntesse a zavarást a képernyőn.

- Amikor beleegyeztem, hogy részt vegyek ebben az expedícióban - kezdett kiabálni Elliot -, nem számítottam rá, hogy lövöldözésbe fogok kerülni!

- Én sem - mondta Ross. - Úgy látszik, mindketten többet kaptunk, mint amennyiben megalkudtunk.

Mielőtt még Elliot válaszolhatott, Munro átölelte a vállát, és elvezette.

- Nem lesz itt semmi baj - mondta. - Ócska hatvanas SAM-ek ezek, a legtöbb csak azért robban fel, mert a szilárd üzemanyag olyan vén, hogy megrepedezett. Nem forgunk veszélyben. Maga csak foglalkozzon Amyvel, neki igazán szüksége van magára. Én meg Ross tesszük a dolgunkat.

Ross igen nehéz helyzetben volt. A gép nyolc mérföldre körözött a porhintés felhőjétől, neki pedig gyorsan kellett határoznia.

Csak hogy épp az imént érte egy megsemmisítő - és teljességgel váratlan - fordulat.

Az euro-japán konzorciumnak előnye volt már a kezdettől, körülbelül tizennyolc óra és húsz perc előnye.

Nairobiban, lenn a földön, Munro kidolgozott Ross-szal egy tervet, amely eliminálja ezt a különbséget, és negyven órával a konzorcium csapata előtt a helyszínre viszi az ERST expedícióját.

Ebben a tervben az is benne foglaltatott - amit érthető okoknál fogva a lány nem mondott meg Elliotnak -, hogy a Mukenko hegyének déli kopár lejtőin ejtőernyővel kell kiugraniuk.

Munro számításai szerint a Mukenkótól harminchat órányira van a lerombolt város; Ross aznap délután két óra körül akart kiugrani.

Attól függően, hogy felhő borítja-e a Mukenkót meg a kijelölt ugrású körzetet, június 19-én délre elérhetik a várost.

A terv rendkívül sok veszedelmet rejtett magában. Kiképzetten személyzettel akarnak leugrani a vadon

kellős közepébe, több mint háromnapi járásra a legközelebbi nagyvárostól.

Ha bárki komolyabban megsérül, igen csekélyek a fennmaradás esélyei. Aztán a másik probléma a felszereléssel kapcsolatos:

2000-3000 méter magasságban a vulkanikus lejtőkön a levegő ellenállása sokkal kisebb, és a Crosslin-csomagolás esetleg nem biztosít kellő védelmet.

Kezdetben Ross elutasította Munro tervét, mondván, hogy túlságosan kockázatos, de a férfi meggyőzte, hogy kivihető.

Felhívta a figyelmét, hogy az ernyők automata magasságkioldóval vannak ellátva; hogy a legfelső vulkanikus omladék oly puha, mint a homokos tengerpart; hogy a Crosslin-tartályokba több is belefér; hogy ő maga fogja levinni Amyt.

Ross kétszeresen ellenőrizte a houstoni komputerről az esélyeket, és az eredmény egyértelmű volt. A sikeres földet érés esélye 0,7980, vagyis öt az egyhez annak a lehetősége, hogy valaki súlyosabban megsérül. A sikeres földet érés esetében viszont 0,9943 az expedíció sikere.

Vagyis szinte biztosra vehető, hogy előbb érnek a helyszínre, mint a konzorcium.

Egyetlen alternatív megoldásnak sem volt ekkora valószínűsége.

Ross az adatokra nézett, majd így szólt:

- Azt hiszem, ugrunk.

- Én is azt hiszem - mondta Munro.

Az ugrás sok problémát megoldott, mivel a geopolitikai helyzet nem volt valami kedvező. Tetőpontján állt a kigani lázadás; a pigmeusok megbízhatatlanok; a zaire-i hadsereg felfegyverzett

egységeket küldött a keleti határövezetbe a kiganik leverésére - az afrikai tűzéréség pedig mániákusan szeretett lövöldözni. Ha a Mukenkónál kiugrálnak, ezekkel a veszélyekkel mind nem kell számolniuk.

Ám ez még azelőtt volt, hogy a zaire-i hadsereg SAMjei robbanni kezdtek körülöttük. Még mindig nyolcvan mérföldre voltak délre a kijelölt földet érési övezettől, kigani terület fölött köröztek, időt és üzemanyagot vesztegetve. A helyzet pillanatnyilag úgy festett, hogy merész tervük, amelyet oly gondosan kimódoltak és komputerrel ellenőriztek, egyszerre értelmét veszítette.

És mindennek a tetejébe, Houstonnal megszakadt a kapcsolat, a komputer a műholdon keresztül képtelen volt létrehozni az

összeköttetést. Már vagy tizenöt perce vacakolt a hordozható egységgel, növelte a feszültséget, és nyomogatta a gombokat, míg végre rájött, hogy a közvetítés létrejöttét elektronikus úton zavarják.

Amióta az eszébe jutott, először érezte úgy, hogy mindJárt elbőgi magát.

- Csak nyugalom - mondta Munro halkán, és elemelte a lány kezét a gombokról. - Csak szép sorjában, ne izgassa fel magát.- Ross egyre csak a gombokat püfölte, miközben fogalma sem volt róla, hogy mit művel.

Munro észlelte, hogy Elliottal is, és Ross-szal is baj van.

Találkozott ilyesmivel már korábbi expedíciók során, különösen olyankor, amikor tudósok és technikai szakemberek vettek részt a

programban. A tudósok éjt nappallá téve laboratóriumi körülmények között dolgoztak, szigorúan szabályozott és irányított feltételek között. Előbb-utóbb mind abba a tévhitbe estek, hogy a kinti világ ugyanolyan módon ellenőrizhető, mint a laboratóriumuk. A józan eszükkel tudták ugyan, mégis nagy megrázkódtatással járt a felismerés, hogy a természet világa a saját szabályait követi, és velük szemben közönyösen viselkedik. Munro felismerte a jeleket.

- De hát ez - mondta Ross - nyilvánvalóan nem katonai repülő, akkor meg hogy csinálhatnak ilyet?

Munro rámeredt. A kongói polgárháborúban mindkét oldalon rendszeresen lelődztek a polgári repülőgépeket.

- Megesik az ilyesmi - mondta.

- És a zavarás? Ezeknek a

szarháziaknak nincs is olyan berendezésük, amivel zavarhatnának. Márpedig a zavarás az adó és a mi műholdas továbbítónk között keletkezik. Ehhez pedig egy másik műholdra van szükség valahol meg... - elhallgatott, a homlokát ráncolta.

- Csak nem képzelte, hogy a konzorcium majd ölbe tett kézzel ül?

- kérdezte Munro. - A kérdés az, hogy helyre lehet-e állítani?

Tud tenni ellenlépéseket?

- Hát persze hogy tudok.

Rejtjelezhetem az ellenirányú visszaverést,

továbbíthatok fénytaniilag IR-hordozón,

bekapcsolódhatok földi kábelbe... csak

épp egyik se jön össze

néhány perc alatt, márpedig nekünk

most van szükségünk az

információra. Vagyis befellegzett.

- No, csak szép sorjában - ismételte

meg Munro halkan. Látta,
hogy az arca egy merő feszültség, és
hogy a lány képtelen a
kristálytisztá gondolkodásra. Azt is
tudta, hogy ő nem
gondolkodhat Ross helyett; tehát le kell
csillapítania.

Munro úgy vélekedett, hogy az
ERST expedíciójának már
befellegzett - teljességgel lehetetlen,
hogy a konzorciumnál
előbb érjenek a kongói helyszínre. De
meg sem fordult a fejében,
hogy a buliból kilépjen; épp elég
expedíciót vezetett már ahhoz,
hogy tudja, bármi megeshet, ezért azt
mondta:

- Még behozhatjuk az elvesztegetett
időt.

- Behozhatják? Hogyan?

Munro kimondta, ami előszörre az
eszébe jutott.

- Északnak megyünk, a Ragorán.

Nagyon gyors folyású folyó, nem lesz probléma...

- A Ragora túlságosan veszélyes.

- Majd meglátjuk - mondta Munro, habár tudta, hogy a lánynak

igaza van. A Ragora nagyon is veszélyes, és kiváltképpen

júniusban az. A hangja azért továbbra is higgadt, megnyugtató

maradt. - Mondjam meg a többieknek? - kérdezte végül.

- Igen - mondta Ross. A távolból újabb rakétabecsapódás

hallatszott. - És tűnjünk el innét!

Munro sebesen megindult a Fokker végébe, és odaszólt Kahegának:

- Készítse elő az embereket!

- Igenis, főnök - mondta Kahega.

Körbejárt egy üveg whisky, mindegyik férfi nagyot húzott belőle.

- Már meg mi folyik itt? - kérdezte Elliot.

- Az emberek felkészülnek - mondta Munro.

- Mire készülnek fel? - kérdezte Elliot.
Ebben a percben Ross gyászos képpel
visszatért.

- Innét gyalog megyünk - mondta.
Elliot kinézett az ablakon.

- Hol a repülőtér?

- Nincs repülőtér - mondta Ross.

- Hogyhogy?

- Úgy, hogy nincs repülőtér.

- A gép a mezőre fog leszállni?

- Nem. A gép egyáltalán nem fog
leszállni.

- Akkor mi hogy érünk földet? -
kérdezte Elliot, de miközben e
szavakat kiejtette, a gyomra nagyot
süllyedt, mert egyszer csak
rájött a megoldásra.

- Amyvel nem lesz baj - mondta Munro
vidáman, miközben szorosan
Elliot mellére csatolta a pántokat. -
Beadtam neki egy adag
Thoralent, és szép nyugodtan végig
fogja csinálni. Nem lesz

probléma, majd jó erősen megmarkolom.

- Jó erősen megmarkolja? - kérdezte Elliot.

- Túl kicsi ahhoz, hogy rászíjazzhassuk - mondta Munro. - Én fogom

levinni. - Amy hangosan hortyogott, a nyála Munro vállára

csurgott. Munro lefektette a földre, Amy ernyedten feküdt a hátán, és horkolt tovább.

- Nos tehát - mondta Munro. - Az ejtőernyője automatikusan nyílik. Majd látni fogja, hogy zsinegek vannak mindkét kezében.

Jobbra is, balra is. Ha balra akar menni, a balt húzza meg, ha jobbra, akkor, a jobbat, és...

- És vele mi lesz? - kérdezte Elliot Amyre mutatva.

- Viszem magammal. Most figyeljen! Ha bármi baj van, a tartalék ejtőernyő itt van a mellén. -

Megkocogtatott egy kis digitális kijelzővel ellátott dobozt, amelyen a 4757-es szám volt olvasható. - Ez a zuhanásmérője. Automatikusan kinyitja az ejtőernyőjét ezerkilencvennyolc méter magasságban, amikor még mindig másodpercenként hatvan centiméternél gyorsabban zuhan. Szóval semmi ok az aggodalomra, automatikusan működik az egész. Elliotot a hideg rázta, és lucskos volt az izzadságtól.

- Na és a földet érés?

- Azzal semmi dolga - vigyorgott Munro. - Földet érni is automatikusan fog. Lazítsa el az izmait, és lábra érkezzen!

Olyan, mintha egy három méter magas szikláról ugrana le. Megtette már ezerszer.

Elliot mögött a nyitott ajtó, ragyogó napsütés hasított be a

gépbe. Bömbölt, kavargott a szél. Kahega emberei nagy iramban ugráltak kifelé egymás után. Rossra pillantott, a lány hamuszürkén, reszkető alsóajakkal markolta az ajtót.

- Karen, csak nem fog maga is...

A lány már ugrott is, eltűnt a napsütésben.

- Maga jön - mondta Munro.

- Még életemben nem ugrottam - mondta Elliot.

- Így a legjobb. Nem fog félni.

- De hisz félek.

- Ó, hát azon lehet segíteni - mondta Munro, s azzal kilökte a gépből.

Munro nézte, ahogy zuhan, a vigyorgás nyomban eltűnt az arcáról.

A kedélyeskedést csak Elliot kedvéért erőltette magára. "Ha az embernek valami veszélyes dolgot kell véghezvinnie - mondta

később -, direkt jó, ha dühös. Jót tesz neki, de komolyan. Inkább Dühöngjön valakire, mint hogy eszét veszítse. Én pedig azt akartam, hogy Elliot gyűlöljön engem egészen addig, amíg leérkezik."

Munro tisztában volt a veszélyekkel. Abban a pillanatban, hogy a gépből kiléptek, maguk mögött hagyták a civilizációt s a civilizációval járó magától értetődő körülményeket. Nemcsak a levegőn, hanem az időn is átugrottak, vissza egy primitívebb és veszedelmesebb világba - Kongó örök valóságába, amely már évszázadokkal őelőttük is ugyanúgy létezett. "Ezek az élet kétségtelen tényei - mondta Munro -, de az ugrás előtt semmi okát nem láttam, hogy ilyesmivel ejtsem kétségbe a többieket. Az én

dolgom az volt, hogy ezeket az embereket Kongóba eljuttassam, nem pedig az, hogy halálra rémítsem. Volt arra a későbbiekben épp elegendő idő."

Elliot holtra váltan zuhant.

A gyomrát a torkában érezte, a szája epekeserű; a szél a fülében zúgott, és a haját cibálta, és a levegő hideg volt - egy

szempillantás alatt átfagyott és reszketni kezdett. Alatta a

hegyláncot beborító Barawana-erdői Egyáltalán nem tudta

méltányolni az eléje táruló táj szépségét, sőt be is hunyta a

szemét, mert irtóztató sebességgel zuhant a föld felé. Hanem

lehunyt szemmel csak még tudatosabban érzékelte a szél vijjogását.

Túlságosan hosszú idő telt el. Az ejtőernyő (vagy mi a csuda)

nyilvánvalóan nem fog kinyílni. Az élete most már a mellére erősített másiktól függ. Megragadta, kis, szoros köteg volt a kevergő gyomra közelében. Aztán elhúzta a kezét: nehogy akadályozza a kinyílást. Homályosan rémlett neki, hogy sokan úgy halnak meg, hogy megakadályozzák az ejtőernyőjük kinyílását. A szél tovább vijjogott, a teste émelyítő sebességgel zuhant lefelé. Nem történt semmi. A szél ádázul cibálta a lábát, belekapott a nadrágszárába, a karjához csapkodta az inge ujját. Nem történt semmi. Legalább három perc eltelt, amióta a gépből kiugrott. Nem merte kinyitni a szemét, nehogy megpillantsa a rohanva közelgő fákat, mielőtt élete utolsó másodperceiben az eszméletét elvesztené...

Érezte, hogy elhányja magát.
Epe ömlött a szájából, de mivel fejfelé
lefelé zuhant, a folyadék
végigcsurgott az állán, be a
nyakába, onnét az ingébe.
Dermesztően hideg volt. A reszketésén
egyáltalán nem tudott többé
úrrá lenni.

Hirtelen, csonttekerő zökkenéssel
egyenesbe lendült.

Egy pillanatig azt hitte, földet ért, majd
rájött, hogy még
mindig a levegőeget szeli, csak
immáron sokkal lassabban.

Kinyitotta a szemét, és a halovány, kék
égre bámult.

Lenézett, és döbbenten tapasztalta,
hogy még mindig több száz
méter magasságban van a földtől.
Nyilvánvalóan mindössze néhány
másodperce esett ki a fölötté repülő
gépből.

Fölnézett, a gép nem volt sehol.

Közvetlenül a feje fölött egy óriási, négyszögletes alakzat, vakítóan vörös, fehér és kék sávokkal: az ejtőernyő. Rájött, hogy jobb fölfelé nézni, mint lefelé, ezért az ejtőernyőt kezdte feszült figyelemmel tanulmányozni. A pereme görbe és duzzadó; a távoli széle keskeny, a szellőben csapkodó. Az ejtőernyő nagyon hasonlított egy repülőgép szárnyához, és zsinegek futottak le róla a testéhez. Mély lélegzetet vett, és lenézett. Még mindig nagyon magasan lebegett a táj fölött. Volt ebben a lassúságban valami megnyugtató. És valójában igen békés volt minden.

Aztán észrevette, hogy nem lefelé halad, hanem oldalvást. Láttá maga alatt a többi ejtőernyőt, Kahegát, az embereit, meg Rosst,

igyekezett megszámolni őket, de nemigen bírt koncentrálni. Mintha egyre távolodott volna tőlük...

Megrántotta a bal kezében levő zsinórokat, érezte, hogy a teste fordul, ahogy az ejtőernyő megindul vele bal felé.

Nem is rossz, gondolta.

Erősebben húzta a balján levő zsinórokat, nem törődött azzal se, hogy ettől gyorsul a mozgása. Igyekezett közel maradni a mögötte nyomakodó négyszögekhez. Fülében mégmindig sikongott a szél.

Felnézett, remélte, hogy meglátja Munrót, de csak a saját ejtőernyője csíkjait látta.

Újból lenézett, és elképedten látta, hogy a föld sokkal közelebb

került. Mi több, mintha dermesztő gyorsasággal közeledne feléje.

Elképedten tűnődött, honnét szedhette azt az érzést, hogy

gyöngéden ereszkedik lefelé. Ebben a lefelé ereszkedésben ugyan nem volt gyöngédség. Láta, hogy az első ejtőernyő összenyeklik, amint Kahega földet ér, majd a második meg a harmadik.

Hamarosan lent lesz ő is. Már a fák magasságához közeledett, ugyanakkor nagyon sebesen mozgott oldalvást. Rájött, hogy bal kezével azóta is kitartóan rángatja a zsinegeket. Elengedte a szorítást, mire megszűnt az oldalmozgás. Sodródott előre.

Két újabb ejtőernyő csukódott össze. Hátrapillantott, meglátta Kahegát meg az embereit, akik már hajtogatták össze az ejtőernyőket. Látni valóan hajuk szála sem görbült, ez biztató.

Sűrűn nőtt fák közé sodródott. Érezte, hogy ütközés közben ágak karcolják végig a testét, az arcát, s

tudta, hogy most már
bármelyik pillanatban a földre
csapódhat, s ha földet ér, majd
gurulni kezd...

Sohasem ért földet.

Minden elcsendesült. Érezte, hogy föl-
alá hintázik. Kinyitotta a
szemét, és látta, hogy körülbelül másfél
méter magasságban van a
földtől. Az ejtőernyője fennakadt a fán.

A szíjaival kezdett matatni, majd a
földre zuhant. Éppen
föltápászkodott, amikor Kahega és
Ross rohant felé, érdeklődtek,
hogy nem esett-e bántódása.

- Semmi bajom - mondta Elliot, és
valóban rendkívül jól érezte
magát, frissebben, mint valaha. A
következő pillanatban
összecsuklott a lába, és elhányta magát.
Kahega nevetett.

- Isten hozta Kongóban! - mondta. Elliot
megtörölte az állát, és

megkérdezte:

- Hol van Amy?

A rá következő pillanatban Munro földet ért, vérzett a füle, ahol

Amy rémületében beleharapott. Hanem Amynek is jót tett a sok új

élmény, futva közeledett Elliothoz, végigmérte, hogy nem esett-e

baja, majd leadta a jelzést: Amy repül, nem hasonlít.

- Vigyázz!

Az első torpedó alakú Crosslin-csomag a földbe fúródott bombaként

robbant szét, s a felszerelés meg a szalma minden irányba szétrepült belőle.

- Jön a második!

Elliot fedezékbe menekült. A második bomba alig néhány méterre

csapódott be, záporoztak Elliotra az élelem- és rizstartályok.

Fejük fölött hallatszott a köröző Fokker berregése.

Elliot épp akkor állt lábra, amikor az utolsó két Crosslin-tartály földet ért, Kahega emberei fedezékbe rohantak, Ross pedig kiabált:

- Óvatosan, azokban vannak a lézerek! Mintha egy légitámadás kellős közepébe kerültek volna, csakhogy alighogy elkezdődött, már vége is volt. Fejük fölül eltűnt a Fokker, az ég elnémult; az emberek kezdték visszacsomagolni a felszerelést, és eltemetni az ejtőernyőket, miközben Munro szuahéli nyelven utasításokat vakkantgatott.

Húsz perc múlva egysoros oszlopban meneteltek az erdőben, megkezdve a kétszáz mérföldes csapást, amely majd elvezeti őket a Kongó még fel nem fedezett keleti szakaszához, a mesés felfedezéshez. Amennyiben időben

odaérnek.

2. A KIGANIK

Mihelyt túljutott az ugrást követő sokkos állapoton, Elliot élvezni kezdte a Barawana-erdőbeli menetelést. Majmok társalogtak a fákon, madarak füttyögettek a hús levegőben; a kikuju teherhordók le-lemaradoztak mögöttük, cigarettáztak, és egzotikus anyanyelvükön fecserésztek. Elliotot kellemes érzések töltötték el - a nyomasztó civilizációtól való megszabadulás; a kalandvágy, az a tény, hogy bármelyik pillanatban bekövetkezhet valami előre nem várt esemény; és végül valami romantika, a szívet tépő múlt utáni vágyakozás, miközben az állandóan leselkedő veszedelem a végsőkéig felajzotta az érzékeket. Ilyen

felfokozott hangulatban
hallgatta az őt körülvevő erdei állatok
neszeit, nézte a napfény
és az árnyékok játékát, észlelte
csizmája talpa alatt a rugalmas
talajt és pillantgatott Karen Ross felé,
akit valami teljességgel
váratlan fordulat következtében
egyszer csak gyönyörűnek és
kecsesnek látott.

Karen Ross azonban nem nézett
vissza rá. Menet közben is a
gombokat tekerte az egyik elektromos
dobozán, valami kapcsolatot
igyekezett kiépíteni. A vállán egy
másik elektronikus doboz
lógott szíjon, és mivel nem fordult meg,
hogy Elliotra nézzon, a
fiúnak volt ideje észlelni, hogy a
vállán máris sötét
izzadságfolt éktelenkedik, meg egy
másik is, egészen a háta
közepéig. Sötétszőke haja nyirkos,

csöppet se vonzó, ahogy a hátára tapad. És Elliot észrevette azt is, hogy a lány nadrágja gyűrött, és csupa kosz az ugrástól. És még mindig nem néz rá vissza.

- Élvezze az erdőt! - tanácsolta neki Munro. - Most utoljára örvendhet ennek a hús, száraz levegőnek, aztán kész.

- Az erdő valóban kellemes - helyeselt Elliot.

- Igen, nagyon kellemes - bólintott Munro, és különös kifejezés ült ki az arcára.

A Barawana-erdőség nem volt szűz erdő. Időnként irtott terepen haladtak át, és más nyomok is utaltak emberi lakókra, ámbár farmereknek színét sem látták. Amikor Elliot erre felhívta a figyelmét, Munro a fejét rázta. Amint egyre beljebb hatoltak az

erdőbe, Munro magába merült, beszélni sem volt hajlandó.

Ugyanakkor nagy érdeklődést szentelt az állatoknak, gyakran megállt, és feszülten figyelte a madarak kiáltásait, mielőtt intett az expedíciónak, hogy indulhatnak tovább.

Ilyen megállások alkalmával Elliot végignézett a teherhordók hosszú során, akik fejükön egyensúlyozták a málhát, és mélyen átérezte rokonságát Livingstone-nal és Stanley-vel meg a többi felfedezőikkel, akik egy évszázaddal korábban bemerészkedtek Afrika belsejébe. És ebben a romantikus fantáziálásban teljességgel igaza volt. Közép-Afrikában igen kevésbé változott az élet, amióta Stanley az 1870-es években a Kongót fölfedezte, ráadásul az expedíciók alapvető

természete se sokat változott.

Komolyabb felfedezésekre még mindig gyalog kellett menni; még mindig szükség volt a teherhordókra; még mindig igen sokba került az ilyesmi... és a veszedelmekből se volt kevesebb.

Délre a csizma törni kezdte Elliot lábát, és rájött, hogy rendkívül fáradt. Láthatóan fáradtak voltak a teherhordók is, mert elhallgattak, már nem cigarettáztak és nem harsogtak egymásnak tréfákat a menetoszlopban. Az expedíció csöndben haladt előre, míg Elliot meg nem kérdezte Munrót, hogy megállnak-e ebédre.

- Nem - felelte Munro.

- Helyes - mondta Karen Ross, az órájára pillantva.

Nem sokkal egy óra után helikopterberregést hallottak. Munro és a

teherhordók reakciója nem késlekedett -
berohantak a hatalmas fák
fedezéke alá, és fölfelé tekintgetve
várakoztak. Néhány pillanat
múlva két hatalmas zöld helikopter
húzott el a fejük fölött;
Elliot tisztán látta rajtuk az FZA -
zaire-i légierők -
rövidítését.

Munro hunyorogva nézett a távolodó
gépek után. Amerikai
gyártmányú Hueyk voltak, hogy milyen
fegyverekkel, azt nem látta.

- A hadsereg - mondta. - Kiganikat
keresnek.

Egy óra múlva egy tisztásra értek, ahol
maniókát termesztettek. A
tisztás közepén durva tanyasi faház állt,
sápadt füst szállt fel
a kéményéből, és mosott ruhát lengetett
a gyenge szél. Élőlénynek
azonban nyoma sem látszott.

Az expedíció már eddig is több farm és

tisztás mellett haladt el,
de ezúttal Munro fölemelte a kezét, és
megálljt jelzett. A
teherhordók ledobták a csomagokat, és
némán leültek a fűbe.

Feszült volt a léghör, de Elliot nem
értette, miért. Munro és
Kahega a tisztás szélén guggoltak, a
farmházat figyelték, meg
körben a mezőt. Húsz perc elteltével,
mikor még mindig nyoma sem
volt semmiféle mozgásnak, Ross, aki
Munro közelében guggolt,
elveszítette a türelmét.

- Nem értem, hogy miért kell...

Munro a lány szájára tapasztotta a
kezét. A tisztás felé bökött,
és egyetlen szót suttogott: kiganik.

Ross szeme elkerekedett. Munro elvette
a szájáról a kezét.

A farmházat bámulták. Életnek még
mindig nyoma se. Ross
körkörösen mutogatott, jelezve, hogy

kerüljék meg a tisztást, és
menjenek tovább. Munro a fejét rázta,
és a földre mutatott,
jelezve, hogy üljön tovább. Munro
kérdő tekintettel nézett

Elliotra, és Amyre mutatott, aki mellette
lakmározott. Elliot

jelezte Amynek, hogy maradjon
csöndben, de sürgősségtelen volt a
figyelmeztetés. Amy megérezte az
általános feszültséget, és
időnként maga is óvatosan a farmház
felé pillantott.

Még néhány percre nem történt semmi;
hallgatták a forró déli
napsütésben döngicsélő kabócákat, és
vártak tovább. A frissen
mosott ruhát csapkodta a szél.

Ekkor a vékony csíkban felfelé szálló
kék füst abbamaradt.

Munro és Kahega összenéztek.
Kahega visszalopakodott a
teherhordókhoz, kinyitott egy

csomagot, és előhúzott egy géppuskát. Kezét a biztosítóra tapasztotta, hogy tompítsa a kattanást, amikor a fegyvert kibiztosítja. Elképesztően nagy csend honolt a tisztáson. Kahega visszament Munróhoz, és átadta neki a fegyvert. Munro ellenőrizte, hogy ki van-e biztosítva, aztán letette a fűre a puskát. Újabb percek teltek el. Elliot Rossra nézett, de a lány nem nézett rá. Halk nyikorgás, a farmház ajtaja résnyire kinyílt. Mindnyájan az ajtóra meredtek, vártak. Végre a kiganik kiléptek a napfényre. Elliot tizenkét íjjal és nyíllal felfegyverzett izmos férfit számolt meg, mindegyik hosszú pangót vitt a kezében. Lábuk és mellük fehérrel csíkozva, az arcuk teljesen fehér, amitől fenyegető, koponyaszerű lett a

megjelenésük. Amint a kiganik megindultak a magas manióka között, csak a fejük látszott ki, arcuk csupa feszültség. Miután elmentek, Munro további tíz percig figyelte a néma tisztást. Végre felállt és felsóhajtott. Mikor megszólalt, hihetetlenül harsánynak tűnt a hangja.

- Kiganik voltak - mondta.
- Mit csináltak? - kérdezte Ross.
- Ettek - felelte Munro. - Megölték a házban lakó családot, és megették. A legtöbb farmer elmenekült a kiganik garázdálkodásai miatt.

Intett Kahegának, hogy hozza lendületbe a többieket, aztán megindultak, körbekerülve a tisztást. Elliot vissza-visszanézett a farmházra, törte a fejét, vajon mit látna, ha bemenne. Munro olyan könnyedén mondta: Megölték... a

családot,.. és megették.

- Feltételezem - mondta Ross a válla fölött -, hogy még szerencsésnek is tarthatjuk magunkat. Minden bizonnyal az utolsók között vagyunk a világon, akik ilyesmit láthattak.

- Kötve hiszem - rázta a fejét Munro. - Ezek a régi szokások nehezen vesznek ki.

A kongói polgárháború során, a 60-as években a nyugati világot megrázta a szélesen elterjedt kannibalizmus és egyéb atrocitások híre. Csakhogy az igazat megvallva a kannibalizmus mindig is bevett szokás volt Közép-Afrikában.

Sidney Hinde írta 1897-ben, hogy "a Kongó-medencében található törzsek vagy kannibálok, vagy azok voltak valaha, és vannak, akik között egyre terjed a kannibalizmus". Hindét lenyűgözte a kongói

kannibalizmus leplezetlen természete:
"A gőzösök kapitányai
gyakran mesélték, hogy valahányszor
kecskét akartak venni a
bennszülöttektől, azok rabszolgákat
kértek cserébe; a
bennszülöttek gyakran elefántcsont
agyardat vittek fel a hajóra, és
cserébe rabszolgát akartak, még
panaszkodtak is, hogy arra
őfeléjük nem könnyű manapság húshoz
hozzájutni."

Kongóban a kannibalizmus nem
kötődött rituáléhoz vagy valláshoz
vagy háborúhoz; az emberhús
egyszerűen, ínycsebb falat volt a
bennszülöttek számára. Holman
Bentley tiszteletes, aki húsz évet
töltött el azon a vidéken, egy
bennszülöttet idézve mesélte:

"Maguk, fehér emberek, a disznóhúst
tartják a legízletesebbnek,
pedig a disznót nem is lehet egy napon

emlegetni az emberhússal."

Bentley érezte, hogy a bennszülöttek nem értik, mi a kifogás e szokás ellen. "Maguk a szárnyast eszik, a kecskét, mi meg embert eszünk; miért ne? Mi a különbség?"

Ez az őszinte megnyilatkozás megdöbbentette a megfigyelőket, és furcsa szokásokhoz vezetett. 1910-ben Herbert Ward olyan piacokról számol be, ahol a rabszolgákat részenként, még élve árusították. "Ha mégoly hihetetlennek hangzik is, de a foglyokat egyik helyről a másikra vitték, hogy mindenki megmondhassa, a testének melyik részére tart igényt, aztán a testükön meg is jelölték. Többnyire színes krétával jelölték ki, esetleg fűcsomót kötöztek fel a kijelölt részre. Az áldozatok elképesztő higgadtsága, akik ily módon

szemtanúi saját testrészeik
kiárusításának, csak ahhoz az
érzéketlenséghez fogható, amellyel
szembenéznék a sorsukkal."

Ezeket a tanúvallomásokot nem
könnyelhetjük el egyszerűen a késő
viktoriánus kor hisztérikus
jelenségeiként, mert minden
megfigyelő megjegyezte, hogy a
kannibálok szeretetre méltó,
szimpatikus népség. Ward azt írta,
hogy "a kannibálok nem
cselszövő, undok emberek. Minden
természetes feltételezéssel
szöges ellentétben a legkiválóbb
embertípusba tartoznak". Bentley
"vidám fickók"-nak jellemezte őket,
akik "barátságosan
elbeszélgetnek mindenkivel, és nem
leplezik le az érzelmeiket".

A belga kolonizáció idején megritkult a
kannibalizmus - az 50-es
években már néhány temető is létrejött

-, de azt egy percre sem
gondolta komolyan senki, hogy
gyökerestül fölszámolták. H. C.

Engert így írt 1956-ban:

"A kannibalizmus korántsem veszett ki
Afrikában... Magam is éltem
egy kannibál faluban egy ideig, s
találtam ott emberi csontokat.

A bennszülöttek... igen kellemes
népek. Ez csak afféle régi
szokás, amely nehezen vész ki."

Munro az 1979-es kigani lázadást
politikai felkelésnek tartotta.

A törzsek az ellen lázadtak, hogy a
zaire-i kormány követelte a
kiganiktól, hogy hagyjanak fel a
vadászattal, és térjenek át a
földművelésre, mintha az olyan
egyszerű dolog volna. A kiganik
szegény, elmaradott nép, higiéniai
ismereteik az elemi szintet
sem érték el, étrendjük protein- és
vitaminmentes volt, gyakran

tizedelte őket a malária, sápadtkór, a bilharzia és az afrikai álomkór. Minden negyedik csecsemő születéskor elpusztult, és kevés kigani felnőtt érte meg a huszonötödik életévét. Az őket érő csapások magyarázatot követeltek, amit az Angawa, vagyis a mágusok szolgáltattak. A kiganik hitték, hogy a legtöbb haláleset természetfeletti erők következménye: vagy az áldozatot babonázta meg egy mágus, vagy az illető vétett valami tabu ellen, vagy pedig a halottak bosszúálló szellemei ölték meg. A vadászatnak is volt természetfeletti aspektusa, a vadak is nagymértékben a szellemvilág befolyása alatt álltak. Mi több, a kiganik számára valóságosabb volt a természetfölötti, mint a köznapi világ, amelyet "ébren töltött álomnak" tartottak, s

igyekeztek befolyásolni a természetfölötti varázsszerek és italok segítségével, amelyekkel az angawa látta el őket. Rituális testelváltoztatásokat is eszközöltek, például fehérre festették arcukat és kezüket, hogy attól az egyén harc közben még félelmetesebbnek hasson.

A kiganik hittek abban is, hogy ellenfeleik testében is varázserő lakozik, ezért, hogy ne kerülhessenek más angawa befolyása alá, megették az ellenségük testét, így a varázserő, amivel ellenfelüket ruházta fel az angawa, az ő erejükké vált, s az ellenség mágusa ily módon teljes kudarcot vallott.

Igen régi keletűek ezek a hiedelmek, és a kiganik közt bevett szokássá vált, hogy válaszképpen a fenyegető veszedelemre,

emberevőkké váltak. 1890-ben északon rendeztek irtóhadjáratot, azt követően, hogy először tűntek fel a vidékükön lőfegyvert használó idegenek, akik elüldözték a vadakat. A polgárháború alatt, 1961-ben az éhezés következtében támadtak és ettek meg más törzsbelieket.

- És most miért esznek embert? - kérdezte Elliot Munrót.

- A vadászati jogaikat akarják visszaszerezni - mondja Munro. - A kinshasai bürokratáktól.

Kora délután az expedíció felért egy hegytetőre, ahonnét belátták a mögöttük, dél felé elterülő völgyeket. Hatalmas füstfelhők imbolyogtak a távolban, lángnyelvek csaptak fel; levegőből a földre kilőtt rakéták csapódtak be tompa puffanással, s

helikopterek köröztek gépi keselyűkként a préda fölött.

Kigani falvak - mondta Munro, és a fejét rázta, amint

visszatekintett. - Semmi esélyük, mivel jakik fölöttük köröznek a

helikopterekben, meg lenn a gyalogoscsapatok is mind az abawe törzsbe valók, vagyis a kiganik esküdt ellenségei.

A huszadik század világa nem igazán pártolta az emberevés

szokását, sőt a kétezer mérföldre székelő kinshasai kormány már

elhatározta, hogy felszámolja határain belül a "szégyenteljes

kannibalizmust". Júniusban a zaire-i kormány útnak indított egy

ötezer főből álló csapatot, hat, rakétákkal felszerelt amerikai

UH-2-es helikoptert és tíz páncélautót, hogy leverjék a kigani

lázadást. A megbízott katonai

vezetőnek, Ngo Muguru tábornoknak nem voltak illúziói a célkitűzéseikkel kapcsolatban. Muguru tudta, hogy Kinhasa azt várja tőle, hogy irtsa ki a kigani törzset. És neki feltett szándéka volt, hogy meg is tegye.

A nap hátralévő részében szünet nélkül hallották az ágyúlövedékek és rakéták becsapódását. Nem lehetett nem összevetni ezeket a modern harci eszközöket azoknak a kiganiknak az íjával-nyilával, akiket maguk láttak. Szomorú, mondta Ross, de Munro azt felelte rá, hogy elkerülhetetlen.

- Az élet célja - mondta Munro - az életben maradás. Nézze meg bármelyik vadat kinn a természetben, mást se akarnak, mint fennmaradni. Nincs hitük, nincs filozófiájuk. Ha bármelyik állat úgy kezd viselkedni, hogy elveszti

kapcsolatát a realitással,
kipusztul. A kiganik nem vették észre,
hogy megváltóztak az idők,
és a hitük már nem működőképes. És
ezért ki kell pusztulniuk.

- De talán van fontosabb igazság az
életben maradásnál - mondta
Ross.

- Nincs - felelte Munro.

Több kigani csoportot láttak még,
többnyire több mérföldnyi
távolságból. A nap lenyugtával, miután
átkeltek a Moruti-szurdok
fölött átvezető lengő fahídon, Munro
közölte, hogy maguk mögött
hagyták a kiganik területét, s
legalábbis pillanatnyilag
biztonságban érezhetik magukat.

3. A MORUTI TÁBOR

Moruti fölött egy magas tisztáson, a
"gyöngye szellők helyén",

Munro szuahéliul kiáltott utasításokat Kahega teherhordóinak, akik hozzáláttak a kicsomagoláshoz. Karen Ross az órájára nézett.

- Csak nem állunk meg?

- De igen - mondta Munro.

- De hiszen csak öt óra van. Még legalább két óráig világos van.

- Itt megállunk - mondta Munro. Moruti négyszázötvennyolc méter magasságban feküdt, még két óra gyaloglás, és beérnek az odalenti esőerdő övezetbe. - Itt sokkal hűvösebb és kellemesebb.

Ross közölte, hogy őt nem érdekli, hogy hol kellemesebb.

- Majd fogja - felelte rá Munro.

Munrónak feltett szándékában állt, hogy amennyire csak lehetséges, a lehető legkevesebb időt töltsék az esőerdőben:

Lassú és kényelmetlen az előrehaladás az őserdőben, így is épp

eleget fognak részesülni a sár, a piócák és a láz áldásaiban.

Kahega szuahéli nyelven szólította, Munro pedig Rosshoz fordult:

- Kahega tudni szeretné, hogyan húzza fel a sátrakat.

Kahega egy összegyűrt ezüst szövetlabdát tartott kinyújtott kezében, a többiek se tudták, mitévők legyenek, kotorásztak a csomagok között, ismerős sátorcölöpök vagy póznák után kutatva, de egyet se találtak.

Az ERTS-tábort egy NASA-egység tervezte meg 1977-ben, abból kiindulva, hogy a vadonbeli expedíciók felszerelése a tizennyolcadik század óta nem változott alapvetően. Régóta esedékes a modern felszerelések megtervezése - mondták az ERTS-nél, és formatervezett, könnyű, kényelmes és használható

felszerelést igényeltek. A NASA mindent újratervezett, a ruhákat, csizmákat, a sátrakat, a főzőapparátust, az élelmet, a menüt, az elsősegély-felszerelést meg az ERST vadonbeli kommunikációs rendszerét.

Az újratervezett sátrak igen jellemzőek voltak a NASA szemléletére. A NASA-nak meggyőződése volt, hogy a sátraknak elsősorban a szerkezeti váz miatt nagy a súlyuk. Ráadásul az egyréteges sátorvászonnak gyenge a szigetelése. Ha a sátrakat megfelelően szigetelik, kevesebb ruházatra és hálózsákra van szükség, valamint az expedíció tagjainak kalóriaszükséglete is csökkenthető. Mivel a levegő kitűnő hőszigetelő, nyilvánvalónak tűnt a támasz nélküli, felfújható sátor elképzelése: a NASA olyat

tervezett, amely mindössze 17 dkg-ot nyom.

Egy kis sziszegő, lábbal hajtható pumpa segítségével Ross felfújta az első sátrat. Dupla falú, húsz milliméter vastagon foncsorozott mylarból készült, s úgy festett, mint egy csillogó bordázatú fémbarakk. A teherhordók elragadtatva csapták össze a kezüket; Munro hitetlenkedve rázta a fejét. Kahega elővett egy apró ezüstdobozkát, olyan cipősdoboz méretűt.

- Hát ez, doktor? Ez micsoda?

- Arra ma este nem lesz szükség. Ez a légkondicionáló - mondta Ross.

- Egy lépést se tesznek nélküle - mulatott Munro. Ross ránézett.

- A felmérések azt mutatják - mondta -, hogy az egyedüli komoly tényező, ami a munka hatékonyságát

nagyban hátráltatja, a környezet hőmérséklete, a második fontos tényező az alvás hiánya.

- Ez így van.

Munro nevetve Elliotra nézett, de Elliot az esőerdő látványát

tanulmányozta elmélyülten a lebukó nap fényében. Amy odament hozzá, és megrángatta az ujját.

Nő és Orrszőr veszekszik - jelezte.

Amy kezdettől fogva kedvelte Munrót, mi több, kölcsönös volt a

vonzódás. Ahelyett, hogy a fejét paskolta s úgy bánt volna vele,

mint egy gyerekkel, ahogy a legtöbben tették, Munro ösztönösen

úgy bánt vele, mint egy nősténnyel.

Meg aztán látott már elég

gorillát életében, hogy kiismerje a viselkedésüket. A jelbeszédet

ugyan nem ismerte, de amikor Amy fölemelte a karját, ő is

megértette, hogy azt várja, hogy

csiklandozzák, és meg is tette
néhány percig, miközben Amy
elégedett mormogással hempergett
jobbra-balra a földön.

De Amyt mindig nyomasztotta a
viszály, és most is ráncolta a
homlokát.

- Csak beszélgetnek - nyugtatgatta
Elliot.

Amy enni akar - jelezte Amy.

- Egy perc. - Amint megfordult, Ross
épp felállította az adó-

vevőjét, ez majd mindig így lesz az
expedíció hátralevő részében,

és mindig lenyűgözi Amyt. A tízezer
mérőföld távolságra szolgáló

műholdas adókészülék mindössze
három kilót nyomott, az

elektronikus védőberendezés pedig
további másfél kilót.

Ross először is kipattintotta a másfél
méter átmérőjű ezüst

tányérantenna tartórúdjaikat. (Ezt a

műveletet Amy különösképpen kedvelte, a nap előrehaladtával minden alkalommal megkérdezte Rosst, hogy mikor nyitja már ki a "fémvirágot".) Azután Ross összekapcsolta a közvetítődobozt, beledugta a krilon-kadmium üzemanyagú cellákat. Utána bekapcsolta a zavaráselhárító modulokat, végezetül összekapcsolta a minikomputer-terminált az apró klaviatúrával és a hét és fél centis videoképernyővel.

Ez a miniatűr felszerelés rendkívül bonyolult szerkezet volt.

Ross komputerének 189 K-s memóriája volt, és nem igényelt áramkört; a védőburok hermetikusan zárt és ütésbiztos volt, még a klaviatúra is önindukcióval működött, tehát egyetlen mozgatható rész se ragadhatott be, vizet és port sem eresztethetett át.

És hihetetlenül masszív volt. Ross visszaemlékezett a "tereppróbákra". Az ERST parkolójában a műszakiak falhoz vágták az új műszert, rugdosták a betonon, és éjszakára beáztatták egy vödör iszapos vízbe. Másnap reggel minden kifogástalanul működött, terepbiztosnak is nyilvánították.

Most, a moruti alkonyaiban Ross beütötte a houstoni hívókoordinátákat, ellenőrizte az adóenergiát, majd várt hat percig, amíg az adó-vevők között létrejön az összeköttetés. De a kis képernyő továbbra is csak szürke zavarást mutatott, időnkénti színrezgésekkel. Ami azt jelentette, hogy valaki "szimfóniával" zavarja őket.

Az ERST zsargonjában a legegyszerűbb elektronikus zavarást

"tubá"-nak hívták. Olyan, mintha a szomszédban tubán gyakorolna egy kölyök, ez a zavarás egyszerűen csak bosszantó; behatárolt frekvenciák között fordult elő, többnyire találomra, véletlenül, de a közvetítés többnyire rendesen létrejöhetett mellette. A következő fokozat a "vonósnégyes" volt, ahol több frekvenciát zavartak rendszeresen; utána jött a "nagyzenekar", ahol az elektronikus zenebona szélesebb frekvenciára terjedt ki; végül a "szimfónia", ahol gyakorlatilag a teljes közvetítési skálát zavarták.

Ross most épp a "szimfóniát" fogta ki. Hogy áttörje, ahhoz koordináció kellett Houstonnal - amit képtelen volt létrehozni.

Az ERTS-nek azonban megvoltak az előre megbeszélrt rutinműveletei.

Egyiket a másik után zongorázta végig, míg végre az úgynevezett intersticiális kódtechnikával sikerült kiiktatnia a zavarást. (Az intersticiális kódolás azon a tényen alapult, hogy még a legtömörebb zenében is vannak csendpillanatok, interstíciák, vagyis mikromásodpercekig tartó hézagok. Be lehet mérni a zavaró jelzéseket, azonosítani lehet a szabályaikat interstíciák alatt, majd a szünetekben leadni a közvetítést.)

Ross elégedetten látta, hogy a kis képernyő sokszínű képre vált - kirajzolódott rajta pillanatnyi helyzetük a Kongóban. Beütötte a helymeghatározó kódot, mire fény gyűlt a képernyőn. "Gyorsírásos" szavak jelentek meg, a kis képernyőre zsugorított nyelv szavai.

TREP IDHELYZ

KONTR. KRÜKHLY1IDŐT: 18:04
H6/17/79.

Ross visszajelzett, hogy valóban, a helyi idő szerint hat óra múlt pár perccel. Rögtön ezután megjelentek a kusza mintát alkotó vonalak, miközben terepidőhelyzetüket összevetették Houstonban a kiindulás előtti helyzettel.

Ross fel volt készülve a rossz hírekre. Arra számított, hogy vagy hetven-egynéhány órával lehetnek elmaradva az előre jelzett időponttól, s vagy húsz-egynéhánnyal lehetnek hátrányban a konzorciummal szemben.

Az eredeti terv szerint a Mukenko lejtőin kellett volna kiugraniuk június 17-én délután 2 órakor, s megközelítőleg harminchat órával később Zinjbe érniük, úgy június 19-én, déltájban. Ez esetben majdnem két

teljes nappal a konzorcium
előtt érték volna a helyszínre.

A rakétatámadás következtében
azonban az eredetileg kijelölt
helynél majdnem nyolcvan mérfölddel
délebbre kellett kiugraniuk.

Változatos dzsungelterep állt előttük,
ha tutajjal mennek le a
folyókon, behozhatnak némi időt, de
még így is legalább három
napra van szükség, hogy nyolcvan
mérföldet megtegyenek.

Vagyis arra már nem számíthattak,
hogy megelőzik a konzorciumot.

Ahelyett, hogy negyvennyolc órával
hamarabb ott lennének,
örülhetnek, ha mindössze huszonnégy
órás lesz a késésük.

Meglepetésére Ross ezt látta felragyogni
a képernyőn:

TREP ID-HELYZ KNTRL: - 09:04 H JÓ
MKA.

Mindössze kilencórás a lemaradásuk az

előírthoz képest.

- Az mit jelent? - kérdezte Munro a képernyőt nézve. Csakis egy dolog lehetséges.

- Valami lelassította a konzorciumot - mondta Ross. A képernyőn megjelent:

EURO/NIPON KZCIUM JOGI PROBL
GOMA REPTR ZAIR REPJÜK
RDIOAKTV ÚGY
KLL NEKIK.

- Travis jó munkát végzett odahaza Houstonban - mondta Ross. El se tudta képzelni, mibe kerülhetett az ERTS-nek, hogy összehozzák a dolgot az isten háta mögötti gomai repülőtéren. - Ez azt jelenti, hogy még odaérhetünk, ha behozzuk a kilencórás lemaradást.

- Azt behozzuk - mondta rá Munro.

A lenyugvó egyenlítői nap fényében a moruti tábor úgy villogott,

mint egy marék drágakő - az ezüst
tányérantenna, az öt, ezüsstel
borított sátor mind visszaverte a
tűzvörös nap fényét. Peter
Elliot a hegytetőn ült Amyvel, és az
alatta elterülő esőerdőt
bámulta. Amint beesteledett,
megjelentek az első ködfoszlányok; s
ahogy mélyült a sötétség, s a vízpára
egyre sűrűsödött a hűlő
levegőben, az erdőt sűrű, sötét köd lepte
be.

HATODIK NAP: LIKO
1979. június 18.

1. ESŐERDŐ

Másnap reggel beléptek a kongói
esőerdő párás, örökös
félhomályába.

Munro érezte, hogy a szorongás és

klausztofóbia régi érzete
visszatér, a különös, letaglózó
fáradtsággal egyetemben. Kongói
zsoldoskatonaként a 60-as években,
hacsak tehettem, kerültem a
dzsungelt. A legtöbb hadműveletet nyílt
terepen hajtották végre -
belga gyarmati városokban, folyópartok,
vörösagyag utak mentén.
Senki sem akart a dzsungelben
harcolni; a zsoldosok gyűlölték, a
babonás simbák meg rettegetek tőle.
Amikor a zsoldosok
előrenyomultak, a lázadók gyakran
bemenekültek a bozótosba, de
sosem mentek túl messzire, Munro
csapatai pedig nem eredtek a
nyomukba. Szépen kivárták, amíg újból
előjönnek.
A dzsungel még a 60-as években is
terra incognita volt,
ismeretlen föld, melynek volt hozzá
ereje, hogy távol tartsa

magától a gépesített háború technológiáját. És jól is tette, gondolta Munro. Az embereknek itt semmi keresnivalójuk. Nem örült, hogy újból itt van.

Elliot, aki még soha nem járt az esőerdőben, le volt nyűgözve.

Egészen más volt a dzsungel, mint amilyennek elképzelte. A

méretei teljességgel felkészületlenül érték - a feje fölött égre

törő óriásfák, a háznyi vastagságú fatörzsek, a vaskos,

tekergőző, mohalepte gyökerek.

Aki ezek alatt a fák alatt haladt, úgy érezhette magát, mint egy

nagyon sötét katedrálisban: a lombok teljességgel elfedték a

napot, a fényképezőgépével nem is tudott exponálni.

Meg aztán azt hitte, a dzsungel ennél sokkal sűrűbb. Kis csapatuk

szabadon haladt előre; meglepően

kopár és csöndes volt minden - néha egy-egy madárfüttty vagy majomkiáltás, de amúgy a legteltesebb némaság vette őket körül. És az a különös egyhangúság: észrevett ugyan minden egyes zöld színárnyalatot a levélzeten meg a kúszó indákon, de virágot alig látott. Még a nagy néha felbukkanó orchideák is sápadtak, visszafogottak. Számított arra is, hogy mindenütt a pusztulás nyomaival fogja szembe találni magát, de ebben is csalódnia kellett. Lábuk alatt a talaj gyakran igen kemény volt, s a levegő semmilyen illatú. De hihetetlen volt a forróság, és mintha nyirkos lenne minden: a levelek, a talaj, a fatörzsek, még a nyomasztó levegő is, mely megrekedt a ráboruló fák alatt. Elliot csak helybenhagyhatta Stanley

száz évvel azelőtt
keletkezett leírását: "Fejünk fölött a
szétterülő ágak
teljességgel kizártak a napfényt...
Gyöngé alkonyi fényben
meneteltünk... Szünet nélkül csöpögött
és kopogott a pára. ...A
ruházatunk teljesen átázott... csörgött
rólunk a veríték, mert
fojtogató volt a levegő... A Sötét
Ismeretlennek micsoda riasztó
aspektusával kerültünk szembe!"
Mivel Elliot nagy várakozással nézett
az egyenlítői Afrika
esőerdejében tett első útja elé,
meglepve tapasztalta, hogy
milyen hamar nyomasztónak találta - és
milyen hamar kezdte várni,
hogy mikor kerül már ki innét. Pedig a
tropikus esőerdőben
tömegesen éledtek az új életformák,
beleértve magát az embert. A
dzsungel nem alkotott egységes

környezetet, inkább sok különböző mikrokörnyezet épült függőlegesen egymásra, mint valami emeletes torta. Mindegyik mikrokörnyezetnek elképesztő bőségű a növényi és állati élete, de minden fajtából rendkívül kevés. A tropikus dzsungelben négyszer annyiféle állat élt, mint egy ugyanakkora alapterületű mérsékelt égövi erdőben. Miközben az erdőt járta, Elliot azon kapta magát, hogy mintha egy hatalmas, forró, sötét anyaméh volna ez az erdő, az a hely, ahol változatlan feltételek közepette új meg új fajták keletkeznek s növekednek, míg meg nem érnek a durvább és változatosabb mérsékeltebb klímára, így van ez évmilliók óta.

Amy viselkedése megváltozott, mihelyt belépett eredeti otthonának hatalmas, párás sötétjébe. Elliot a

későbbiekben visszagondolva
azt állította, hogy előre megjósolhatta
volna Amy reakcióját, ha
világosan végiggondolja a dolgot.
Amy nem tartott többé a csoporttal.
Lépten-nyomon megállt rágcsálni, leült,
és zsenge gyökereket,
füveket majszott. Nem lehetett
kimozdítani, nem lehetett
siettetni, hiába kérlelte Elliot, hogy ne
maradjon le. Lustán
lakmározott, kellemes, meglehetősen
tunya arckifejezéssel. Egy-
egy a vadonon áttörő
napfénypázmában a hátára
henteredett,
elégedetten kérődzött és sóhajtozott.
- Mi a fenét akar ez jelenteni? -
kérdezte bosszúsan Ross.
Képtelenek voltak tartani a menetrendet.
- Azt, hogy ismét gorilla lett belőle -
mondta Elliot. - A
gorilla vegetáriánus, majd az egész

napját évessel tölti; s mivel hatalmas állat, rengeteg táplálékot igényel.

Amy azonnal felvette a rá alapvetően jellemző tulajdonságokat.

- Nem tudná rávenni, hogy ne maradjon le?

- Hát én igyekszem. Egyszerűen fűtül rám. - És tudta azt is,

hogy miért. - Amy végre visszakerült abba a világba, amelyikben

Peter Elliotnak nincs jelentősége, ahol megtalálja magának a

táplálékot, biztonságot és hajlékot, meg egyáltalán mindent, amire szüksége van.

- Kikerült az iskolából - összegezte Munro a helyzetet. Hanem

eszébe jutott a megoldás. - Hagyjuk itt - mondta éles hangon, és

továbbindult a csoporttal. Elliotot a könyökénél fogva vezette. -

Ne nézzon vissza! - mondta neki. -

Menjen csak tovább. Ne is
törődjön vele!

Némán haladtak percekig.

- Lehet, hogy nem jön utánunk - szólalt
meg végül Elliot.

- Ugyan, ugyan, professzor - mondta
Munro. - Én azt hittem, ért a
gorillákhoz.

- Értek is - felelte Elliot.

- Akkor tudnia kell azt is, hogy az
esőerdőnek ebben a részében
egy darab sincs belőlük.

Elliot bólintott; se fészekkel, se
lábnyomokkal nem találkozott.

- De megvan mindene, amire szüksége
van.

- Nincs, meg egészen mindene -
mondta Munro. - Ha egyszer
nincsenek errefelé más gorillák.

Mint a magasabb rendű főemlősök
általában, a gorillák is társas
lények. Csoportosan élnek, egyedül
nem érzik magukat jól, nem

érezik biztonságban. A főemlősökkel foglalkozó kutatók többsége feltételezte is, hogy éppoly szükségük van a társadalmi érintkezésre, mint amilyen érzékenyen az éhségre, szomjúságra vagy fáradtságra reagálnak.

- A mi csoportunkhoz tartozik - mondta Munro. - Nem fog tőlünk messzire szakadni.

Pár perc múlva Amy csörtetve bukkant elő a bozótosból, ötven méterre előttük. Figyelte a csoportot, Peterre bámult.

- Na, gyere ide, Amy! - mondta Munro. - Majd én megcsiklandozlak.

- Amy odaugrándozott, és a hátára feküdt Munro előtt. Munro csiklandozni kezdte.

- Na, látja, professzor. Rá se rántson! Amy többé sosem maradt le messzire a csoporttól.

Elliot nem érezte magát különösebben

jól az esőerdőben, saját
állatának természetes közegében,
Karen Ross viszont kizárólag
energiaforrás-szempontról látta maga
előtt - abban pedig igencsak
szegényes volt. Őt nem tévesztette
meg a buja, hatalmas
vegetáció, amiről tudta, hogy nem más,
mint gyakorlatilag kopár
földön megtelepedett rendkívül
életképes ökoszisztéma.* *(Az
esőerdő ökoszisztémája sokkal
hatékonyabb energiahasznosító
komplexum, mint az ember által
létrehozott bármely más
energiafeldolgozó rendszer Lásd C. F.
Higgins Energy Resources
and Ecosystem Utilization (Englewood
Cliffs, N.,J. Prentice Hall,
1977) 255. o.)* A világ fejlődő országai
nem fogták fel ezt a
tényt; ha egyszer kiirtják a
dzsungelt, annak a talaján

meglehetősen satnya lesz a termés. Márpedig az esőerdőket eszeveszett tempóban éjjel-nappal, percenként négy és fél hektárnyi sebességgel irtják. A világ esőerdei zöld övezetként fogták közül az Egyenlítőt immáron hatvanmillió esztendeje - de az ember húsz év alatt kiirtaná. Ez a kiterjedt pusztítás meglehetősen aggodalmat okozott, Ross azonban nem osztotta ezeket a nézeteket. Kétségbe vonta, hogy a világ klímája valóban megváltozna, vagy hogy az atmoszféra oxigéntartalma csökkenne. Ross nem volt beijedős típus, és nem hatottak rá a beijedősök számításai. Ő csak azért érezte magát kellemetlenül, mert az erdőt alig ismerték. Ha percenként négy és fél hektárnyi sebességgel irtják, ez azzal jár, hogy óránként

vesznek ki növény- és állatfajták. Évmilliók óta kialakult életformák percenként szűnnek meg, és az ilyen elképesztő tempójú pusztulás következményeit előre senki meg nem mondhatja. A fajok sokkal gyorsabb ütemben pusztultak ki, mint arra bárki is számított, s a "veszélyeztetett" fajták nyilvánosságra hozott listája csupán töredéke a történetnek; a katasztrófa egészen a rovar-, féreg-, valamint a mohafélék csoportjaiig terjed. Tény és való, hogy az ember teljes ökoszisztémákat pusztít ki, anélkül hogy odafigyelne, hogy hátrafelé is vetne egy pillantást. És ezek az ökoszisztémák többnyire titokzatosak és kevésbé ismertek. Karen Ross egy olyan világba pottyant bele, amely egészen más, mint az ásványi kincsek

kizsákmányolható világa;
olyan világ, amelyben a vegetáció
dominál. Nem csoda, gondolta,
hogy az egyiptomiak a Fák Országának
hívták ezt a vidéket. Az
esőerdő melegházi környezetet biztosít
a vegetációnak, olyan
környezetet, amelyben az óriás
növényzet sokkalta felsőbbrendű -
és sokkalta kedveltebb - az emlősöknél,
beleértve a jelentéktelen
emberi emlősöket is, akik most
éppezen az örökös sötétségen
verekszik magukat keresztül.

A kikuju teherhordók meglepően
reagáltak az erdőre:
nevetgélnek, viccelődni kezdtek, hatalmas
zajt csaptak.

- Jókedvűek, az már biztos.

- Nem, nem - mondta Kahega. - Ez
figyelmeztetés.

- Figyelmeztetés?

Kahega elmagyarázta, hogy az

emberek azért lármáznak, hogy figyelmeztessék a buffalókat és leopárdokat. Meg a tembót - tette hozzá a nyomokra mutatva.

- Ez tembonyom? - kérdezte Ross.

Kahega bólintott.

- Errefelé élnek a tembók? Kahega nevetett.

- Remélem nem - mondta. - Tembo. Elefánt.

- Szóval ez vadnyom. Látunk majd elefántot?

- Lehet, hogy igen, lehet, hogy nem - mondta Kahega. - Remélem, hogy nem. Ezek szörnyű nagy elefántok. Ezzel a logikával nem volt érdemes szembeszállni.

- Hallom, hogy ezek a testvérei - intett Ross a teherhordók sora felé.

- Igen, a testvéreim.

- Aha.

- Úgy érti, hogy közös az édesanyánk?

- Igen, hogy közös-e az édesanyjuk.
- Nem - mondta rá Kahega.

Ross zavarba jött.

- Akkor hát nem igazi testvérek?
- De, igazi testvérek vagyunk. Csak nem közös az édesanyánk.
- Akkor hogyan lehetnek testvérek?
- Hát úgy, hogy egy faluban lakunk.
- A szüleikkel?

Kahega megrökönyödve nézett.

- Nem - felelte nyomatékosan. - Nem ugyanaz a falu.
- Akkor hát másik faluban?
- Igen, persze, mi kikujuk vagyunk.

Ross nem értette. Kahega nevetett.

Kahega felajánlotta, hogy yiszi az elektronikus felszerelést, melyet Ross a vállára akasztott, de az visszautasította. Ross a nap különböző időszakában megpróbálta létrehozni az

összeköttetést Houstonnal, s délben sikerült is áttörnie, talán mert aki a zavarással volt megbízva, éppen ebédelt. Az összeköttetés létrejött, és Rossnak sikerült újabb hely- és időlokalizációt kérnie. A konzol kiírta: HLYI IDŐ FKVÉS KTRL - 10* +H Majd egy óra hátrányba kerültek tehát az előző esti egyeztetés óta.

- Gyorsabban kell haladnunk! - mondta Munrónak.

- Netán kocogjunk - jegyezte meg Munro. - Igen jól tesz az egészségnek. - Aztán rájött, hogy túlságosan keményen bánik a lánnyal, ezért hozzátette: - Mostantól Virungáig sok minden történhet.

Távoli mennydörgés hallatszott, és pár perc múlva nyakukban volt a szakadó eső, oly sűrű és nehéz

cseppekben esett, hogy szinte fájt. Az elkövetkező órában kitartóan zuhogott, aztán éppoly hirtelen, ahogy jött, el is állt. Mindnyájan bőrig áztak, nyomorúságosan érezték magukat, s mikor Munro elrendelte az ebédszünetet, Ross nem tiltakozott. Amy rögvest eltűnt az erdőben rágcsálnivalóért, a teherhordók curryt főztek rizzsel; Munro, Ross és Elliot cigarettával égették ki a lábukon a piócákat. A piócák egészen dagadtra szívták magukat vérrel.

- Én észre se vettem őket - mondta Ross.

- Az esőben még rosszabbak - mondta Munro. Aztán hirtelen felkapta a fejét, a dzsungel felé nézett.

- Valami baj van?

- Nem, semmi - mondta Munro, majd magyarázni kezdte, miért kell

kiégetni a piócát; ha csak letépik, a feje egy része benne akad

az ember húzában, és gyulladást okoz.

Kahega ennivalót vitt nekik, és Munro halkan megkérdezte tőle:

- Az emberek mind rendben vannak?

- Igen - mondta Kahega. - Rendben vannak az emberek. Nem fognak félni.

- Mitől félnének? - kérdezte Elliot.

- Csak egyen tovább. És viselkedjen természetesen - mondta Munro.

Elliot erre idegesen körbepillantott a tisztáson.

- Egyen már! - sziszegte Munro. - Megbántódnak. Magának nem illik észrevennie, hogy itt vannak.

A csoport percekig némán evett. Aztán megrezzent a közeli bozót,
és előlépett egy pigmeus.

2. ISTEN TÁNCOSAI

Százharmincnyolc cm magas, világos bőrű, domború mellkasú férfi volt, csupán ágyékkötőt viselt, a vállán íj és nyíl. Végignézett az expedíción, kereste, melyikük lehet a vezető.

Munro felállt, és gyorsan mondott valamit egy olyan nyelven, amely határozottan nem volt szuahéli. A pigmeus felelt. Munro odaadta neki az egyik cigarettát, amivel a piócákat égették ki magukból. A pigmeus nem akarta, hogy meggyújtsák neki, inkább beletette a tegezéhez erősített kis bőrtarsolyba. Rövid párbeszéd következett. A pigmeus többször a dzsungel felé mutatott.

- Azt mondja, meghalt egy fehér ember a falujukban - mondta

Munro. Felkapta a csomagját, amelyben benne volt az elsősegély-felszerelés. - Sietnem kell.

- Erre nincs időnk - mondta Ross.

Munro a homlokát ráncolta.

- Az az ember amúgy is meghalt.

- Még nem egészen halt meg - mondta Munro. - Nem végérvényesen.

A pigmeus élénken bólogatott.

Munro elmagyarázta, hogy a pigmeusoknál különböző fokozatai vannak a betegségnek. Először csak forró az ember, aztán lázas, aztán beteg, aztán halott és még utána végérvényesen halott.

Három újabb pigmeus lépett elő a bozótosból. Munro bólintott.

- Tudtam, hogy nincs egyedül - mondta. - Ezek sose mászkálnak

egyedül. Utálnak egymagukban utazni. A többiek bennünket figyeltek; egyetlen elhamarkodott mozdulat, s már kapjuk is a nyílveesszőt a hátunkba. Látják a barna végét? Mérgezett.

A pigmeusok azonban higgadtan

viselkedtek - legalábbis addig,
amíg Amy nagy dérrel-dúrral elő nem
csörtetett a bozótosból.

Akkor kiáltozni kezdtek, gyorsan
felajzották az íjakat; a holtra
vált Amy Peterhez rohant, felugrott rá,
a mellét átölelte, és
egészen összesározta.

A pigmeusok élénken tárgyaltak
egymással, igyekeztek megfejteni,
mit jelenthet Amy feltűnése. Több
kérdést is intéztek Munróhoz.

Végezetül Elliot letette Amyt a földre, és
megkérdezte Munrót:

- Mit mondott nekik?

- Azt akarták megtudni, hogy magáé-e
a gorilla, mondtam, hogy
igen. Tudni akarták azt is, hogy
nőstény-e, mondtam, hogy igen.

Tudni akarták azt is, hogy
kapcsolatban áll-e a gorillával,
mondtam, hogy nem. Mondták, hogy
nagyon jó, mert a gorillával nem

szabad szorosabb kapcsolatba kerülni, mert fájdalmat okozhat.

- Hogyhogy fájdalmat?

- Azt mondták, ha a gorilla felnő, vagy megszökik az őserdőbe, és megszakasztja az ember szívét, vagy megöli.

Ross továbbra is ellenezte, hogy kitérőt tegyenek a pigmeus faluba, ami jó néhány mérföldre volt onnét, a Liko folyó partján.

- Késésben vagyunk - mondta -, és egyre növekszik a lemaradásunk.

Munro az expedíció során az első és egyben utolsó alkalommal kelt ki magából:

- Ide hallgasson, doktor, ha nem tudná, ez itt nem Houston belvárosa, hanem az istenverte Kongó kellős közepe, ahol nem szabad megsebesülni! Nekünk vannak gyógyszereink. Annak az embernek szüksége lehet rá. Nem

hagyhatjuk csak úgy magára. Ilyet nem tesz az ember.

- Ha elmegyünk abba a faluba - mondta Ross -, azzal a nap hátralevő részét is elszúrtuk. Legalább kilenc, tíz órával visszavet bennünket. Most még odaérhetünk. Egy újabb késéssel már teljességgel lehetetlen.

Az egyik pigmeus gyorsan mondott valamit Munrónak. Az bólintott, s többször Ross felé pillantott. Aztán a többiekhez fordult.

- Azt mondja, hogy a beteg fehér embernek valami írás van az ingezsebében. Le fogja rajzolni, hogy milyen jelek.

Ross az órájára pillantott, és felsóhajtott. A pigmeus fogott egy botot, és vésni kezdte a jeleket a lábuk előtt a sáros talajba. Óvatosan húzkodta a vonalakat, a homlokát ráncolta, miközben az idegen jelekre

koncentrált: ERST.

- Jézusom! - mondta Ross elcsukló hangon.

A pigmeusok nem mentek az erdőben: sietős léptekkel futottak inkább, átcsusszantak a kúszónövények és faágak között, hihetetlen könnyedséggel kerülgették az esőtócsákat és a göcsörtös gyökereket. Néha-néha hátrapillantottak a válluk fölött, és kuncogtak a nyomukba eredt három fehér ember nehézségei láttán.

Elliot nehezen bírta az iramot - egyre-másra belebotlott a gyökerekbe, faágakba ütötte a fejét, és tüskés indák téptek a húsába. Levegő után kapkodott, igyekezett nyomában maradni a kis emberkének, akik könnyed léptekkel haladtak előtte. Rosznak sem ment könnyebben a dolog, sőt a

meglepően fürge Munrón is a fáradtság jelei mutatkoztak.

Végre elértek egy kis patakhoz egy napsütötte tisztáson. A pigmeusok megpihentek a köveken, leguggoltak, és arcukat a nap felé fordították. A fehér emberek lerogytak, lihegve, levegő után kapkodva. A pigmeusoknál ezzel óriási sikert arattak, bár igyekeztek a jólneveltség határain belül nevetni rajtuk.

A pigmeusok voltak a kongói esőerdő legkorábbi emberi lakói. Apró természetük, jellegzetes viselkedésük és mozgékonyosságuk már évszázadokkal korábban hírnevet szerzett nekik. Több mint négyezer évvel ezelőtt egy Herkuf nevű egyiptomi fővezér behatolt a Hold Hegyeitől nyugatra fekvő hatalmas erdőségekbe, ahol ráakadt egy apró emberkékből álló

törzsre, akik énekeltek és táncoltak az isteneiknek. Herkuf elképesztő híradásai eléggé hihetőnek tűntek, Hérodotosz és a későbbiekben Arisztotelész állították, hogy az ezekről az apró emberkékről szóló történetek igazak, nem a képzelet szüleményei. Az Isten Táncosai az évszázadok előrehaladtával kétségkívül mitikus színezetet öltöttek. Az európaiak még a késői tizenhetedik században sem voltak egészen bizonyosak, hogy léteznek-e ezek az apró emberkék, akiknek farkuk van, repülni tudnak a fák között, időnként láthatatlanná válnak, és meg tudják ölni az elefántot. A zavart csak növelte, hogy csimpánzcsontvázakat időnként pigmeuscsontváznak hittek. Colin Turnbull megjegyzi, hogy a

mesének sok igazségeleme van, a
döngölt kéreg ágyékkötő valóban
úgy csüngött le, mint egy farok; a
pigmeusok valóban úgy el-
tudnak tűnni a bozótban szem előtt,
mintha kámforra válnának; és
valóban mindig is vadásztak elefántra,
és el is tudták ejteni.

A pigmeusok most nevetve talpra
szökkentek és tovább trappoltak.

A fehér emberek sóhajtvá
fölkászálódtak, és a nyomukba eredtek.

Újabb félórai rohanás után, egyetlen
pillanatnyi megállás,

tétovázás nélkül Elliot végre füstszagot
érezett. Egy tisztásra

bukkantak a patak mellett, ott állt a falu.

Százharminc cm-nél nem magasabb,
tíz kerek kunyhót pillantott

meg, félkörben voltak felállítva. A
falubeliek mind odakinn

voltak a délutáni verőfényben, az
asszonyok gombát tisztítottak,

meg a napközben szedegetett bogyókat, lárvákat, teknősbékákat sütötték a pattogó tűzön, gyerekek tébláboltak erre-arra, a házuk előtt üldögélő, dohányt szívó férfiakat nyaggatták, amíg az asszonyok dolgoztak.

Munro jeladására a tábor szélén megálltak és megvárták, amíg észreveszik és közelebb intik őket. Érkezésük óriási érdeklődést keltett, a gyerekek kuncogva mutogattak, a férfiak dohányt kértek Munrotól és Elliottól, az asszonyok megtapogatták Ross szőke haját, és vitatkozni kezdtek felőle. Egy kislány bemászott Ross lába közé, és fölkanalizált a nadrágszárán. Munro elmagyarázta, hogy az asszonyok nem tudják, Ross festi-e a haját, és a kislány elvállalta, hogy majd ő kinyomozza az igazságot.

- Mondja meg nekik, hogy nem festem -
pirult el Ross.

Munro szólt egy-két szót az
asszonyokhoz.

- Megmondtam nekik, hogy az apja haja
is ugyanolyan színű. De nem
biztos, hogy elhitték. - Cigaretta-t adtak
Elliotnak, hogy ossza
szét, minden férfinak adjon egyet,
széles mosollyal és lányos
kuncogással el is fogadták.

Miután az ismerkedés illetékesen
megtörtént, elvezették őket a
falu távoli végébe, egy újonnan
emelt kunyhóba, ahol az
állítólagos halott embert őrizték.
Harminc év körüli, mocskos,
szakállas férfit találtak ott, keresztbe
vetett lábbal ült a kis
ajtónyílásban, és kifelé bámult. Elliot a
következő pillanatban
rájött, hogy a férfi katatóniás - egyáltalán
nem moccan.

- Édes Istenem! - mondta Ross. - Ez Bob Driscoll.

- Ismeri? - kérdezte Munro.

- Geológus volt az előző Kongó-expedícióban. - Ross odahajolt hozzá, meglengette a kezét a férfi arca előtt. - Bobby, én vagyok az, Karen. Bobby, mi történt veled? Driscoll nem felelt, a szeme se rebbent. Tovább bámult maga elé.

Az egyik pigmeus magyarázattal szolgált Munrónak.

- Négy napja jött a táborukba - mondta Munro. - Meg volt vadulva, úgy kellett megfékezniük. Azt hitték maláriája van, úgyhogy kunyhót emeltek neki, adtak neki orvosságot, aztán abbahagyta az őrjöngést. Most engedi, hogy megetessék, de nem beszél. Azt hiszik, talán Muguru generális emberei elfogták és megkínozták vagy esetleg agudu - vagyis néma.

Ross elborzadva hátrahőkölt.

- Nem tudom, mit tehetnénk érte -
mondta Munro. - Ebben az
állapotban semmit se. Fizikailag
rendben van, de... - a fejét
rázta.

- Megadom Houstonnak a fekvésünket -
mondta Ross -, majd küldenek
segítséget Kinshasából.

Mindeközben Driscoll meg sem
mozdult. Elliot előrehajolt, hogy
lássa a szemét, s ahogy közeledett,
Driscoll az orrát ráncolta. A
teste megfeszült. Magas hangon
jajveszékelnéni kezdett:

- Aj-jaj-jaj! - mint egy férfi, aki sikoltani
készül. Elliot

rémülten hátrált, mire Driscoll
megnyugodott, ismét elhallgatott.

- Ez meg vajon mi a fene?

Az egyik pigmeus suttogott valamit
Munrónak.

- Azt mondja, hogy magának

gorillaszaga van.

3. BAGÓRA

Két óra múlva ismét együtt voltak Kahegával és a többiekkel, egy pigmeus vezette őket keresztül az esőerdőn, Gabututól délre.

Komorak, rosszkedvűek voltak mind, és vérhasban szenvedtek.

A pigmeusok ragaszkodtak hozzá, hogy költsék el velük korai vacsorájukat, s Munro úgy érezte, nincs más választásuk, a meghívást el kell fogadni. Az étel gyenge vadkrumpli, úgynevezett kitsombe volt, úgy nézett ki, mint a szárított spárga; otsa, vagyis erdei hagyma és módoké - vadmanióka-levél, valamint különféle gombák. Felszolgáltak továbbá kis mennyiségű savanyú, rágós teknőchúst, egy-egy sáskát,

férgeket, békákat és csigákat.

Ez az étrend tulajdonképpen kétszer annyi proteint tartalmazott, mint például a bifsztek, csak épp nem esett olyanból a hozzá nem szokott gyomornak. Meg a tábortűz körül beszerzett információk sem javítottak különösebben a kedélyállapotukon.

A pigmeusok szerint Muguru generális emberei hadtáplálományt hoztak létre a Makrán lejtőjén, éppen ott, ahová Munróék tartottak. Márpedig ajánlatos, hogy ezektől a csapatoktól távol tartsák magukat. Munro elmagyarázta, hogy nincs szó a szuahéliben arra, hogy lovagiasság vagy sportszerű viselkedés, és ugyanez a helyzet kongói variánsára, a Hogalára is.

- A földnek ebben a részében vagy te ölsz, vagy téged ölnek.

Úgyhogy jobb, ha elkerüljük őket.

Más választásuk nem lévén, nyugatnak, a Ragora folyó felé vették útjukat. Munro elgondolkozva meredt a térképre, Ross meg a komputerkonzolra.

- Mi a baj a Ragora folyóval? - kérdezte Elliot.

- Lehet, hogy semmi - felelte Munro. - Attól függ, milyen nagy esőzések voltak az utóbbi időben.

Ross az órájára pillantott.

- Tizenkét óras lemaradásunk van - mondta. - Nem tehetünk mást, mint hogy egész éjjel megyünk, le a folyón.

- Mindenképpen ezt tenném - mondta Munro. Ross életében még olyat nem hallott, hogy egy expedíció vezetője éjszaka is haladni akarjon a vadonban.

- Maga is? És miért?

- Azért, mert éjnek évadján sokkal könnyebben vesszük az

akadályokat a folyam alsó szakaszán.

- Miféle akadályokat ?

- Azt majd megbeszéljük, ha odaérünk - felelte Munro.

Még egy mérföldnyire voltak a Ragorától, amikor már hallották a hatalmas vízfolyam erőteljes robaját.

Amy rögtön izgatott lett,

Milyen víz? - mutogatta újra meg újra. Elliot igyekezett

megnyugtatni, de persze nem vihette túlzásba; Amynek minden irtózása ellenére ki kell majd bírnia a folyót.

De mikor elérték a Ragorához, kiderült, hogy a nagy robaj valahonnét a felső folyásától jött, a zubogó vízesésekből ;

közvetlenül az orruk előtt a folyó tizenöt méter széles volt, és

békés, iszapos, barna színű.

- Nem látszik vészesnek - mondta Elliot.

- Nem - hagyta rá Munro -, nem látszik.

Csakhogymunro ismerte Kongót. A világ negyedik legnagyobb folyója (a Nílus, az Amazonas és a Jangce után), sok tekintetben egészen egyedülálló. Óriás kígyóként tekergeti végig Afrika arculatán, kétszer szelte át az Egyenlítőt - először észak felé haladtában a Kisangani felé, majd később délnek, Mbandaka irányába. Ez a tény olyan egyedülálló, hogy a földrajztudósok mintegy száz évvel ezelőtt se akarták elhinni, hogy igaz lehet. Mivel a Kongó északra meg délre is folyt az Egyenlítőtől, valahol a partjai mentén mindig esős évszak volt; a folyó tehát nem függött az évszakonkénti ingadozásoktól, mint a Nílushoz hasonlatos folyók. A Kongóból minden másodpercben 42472 köbméter víz zúdult az Atlantióceánba, ennél

nagyobb vízhozama egyetlen folyónak sincsen.

Kanyargós folyása miatt ugyanakkor a nagy folyamok közül a legkevésbé volt hajózható. Komoly szakadások kezdődtek Stanley Pool zuhatagainál, háromszáz mérföldre az Atlanti-óceántól.

Kétszáz mérföldnyire a szárazföld belsejében, Kisanganinál, ahol a folyó szélessége még mindig egy mérföld, a Wagenia-vízesés minden hajózhatóságnak útját állta. Ahogy az ember fölfelé halad a legyező alakban szétterjedő mellékfolyókon, az akadályok egyre szembetűnőbbek, mivel Kisangani fölött a mellékfolyók nagy sebességgel ereszkednek alá az alacsonyan fekvő dzsungelekbe - délnek a magasföldi szavannákra és keletre a 4880 méter magasságú hósipkás Ruwenzori hegyekbe.

A mellékfolyók egész sor szurdokot vájtak ki, közöttük a legdöbbenetesebb a Portes d'Enfer - a Pokol Kapuja - Kongóiében.

Itt a békés Lualaba folyó fél mérföld mély és száz méter széles

.Szurdokot vájt ki magának.

A Ragora a Lualaba egyik kisebb mellékfolyója, amely Kisangani közelében ömlik bele a Lualabába.

A folyó menti törzsek

baratawaninak, vagyis "hamis út"-nak nevezik, mert a Ragora

közismerten rakoncátlan folyó.

Legfőbb jellemzője a Ragora-

szurdok, egy hatvan méter mélységű mészkővájat, amely helyenként

alig három méter széles. Az

esőzésektől függően a Ragora-szurdok vagy kellemes és barátságos látványt nyújt, vagy pedig egy

fortyogó, habzó rémálom.

Abutuban még mindig tizenöt

mérfölddel voltak a szurdok felett,
és a víz ottani állapota semmit sem
árult el a szurdokbéli
helyzetről. Munro mindezt tudta, de
szükségtelennek tartotta,
hogy Elliotot felvilágosítsa, már csak
azért is, mert e
pillanatban Elliotot Amy teljességgel
lefoglalta.

Amy rossz érzései egyre növekedtek,
miközben Kahega emberei
hozzáláttak, hogy felfújják a Zodiac
tutajokat. Elliot inge ujját
rángatta, tudni akarta, hogy Miféle
luftballonok?

- Ezek hajók, Amy - mondta Peter, bár
sejtette, hogy erre már Amy
is rájött, csak nem akarja kimondani. A
"hajó" szót igen nehezen
tanulta meg, mivel nem szerette a
vizet, semmit nem akaródzott
megtanulnia, amivel a vízen közlekedni
lehet.

Minek hajó? - kérdezte.

- Mert most hajóra szállunk - mondta Elliot.

S lám, Kahega emberei már a víz felé tolták a tutajokat, felrakták rá a felszerelést, és hozzákötözték a csónakperem gumipilléreihez.

Ki száll hajóra ? - kérdezte Amy.

- Mindnyájan hajóra szállunk - mondta Elliot.

Amy még egy pillanatig figyelt. Sajnos mindenki ideges volt,

Munro utasításokat vakkantott, az emberek kapkodva dolgoztak.

Mint már többször tanújelét adta,

Amy rendkívül érzékenyen reagált a körülötte lévő hangulatára.

Elliot sose felejtette el,

hogyan erősködött Amy napokig, hogy Sarah Johnsonnak valami baja

van, míg végre Sarah rászánta magát, és közölte az Amy-

kutatócsoport tagjaival, hogy szakított a férjével. Elliot most biztosra vette, hogy Amy megérezte ingerültségüket.

Átkelni vízen hajón ? - kérdezte.

- Nem, Amy. Nem átkelni. Hajózni.

Nem - jelzett Amy, a hátát kihúzva, vállát megfeszítve.

- Amy - mondta Elliot -, nem hagyhatunk itt.

Amy előállt a megoldással:

Többi ember megy. Peter marad Amyvel.

- Sajnálom, Amy - mondta Elliot. - Nekem mennem kell. Neked is menned kell.

Nem - jelezte. - Amy nem megy.

- De igen, Amy! - A csomagjához ment, elővette az injekciós tűt meg a Thoralent.

Amy merev testtel, dühösen, összeszorított öklével az állátverte.

- Amy, vigyázz a szádra! -

Figyelmeztette Peter.

Ross odament hozzájuk a két narancssárga életmentő mellénnyel, egyiket Amynek, a másikat Elliotnak szánta.

- Valami baj van?

- Átkozódik - mondta Elliot. - Jobb, ha magunkra hagy. - Ross egyetlen pillantást vetett Amy feszes, merev testére, majd sietve távozott.

Amy Peter nevét jelezte, majd ismét megütögette az állát. Ezt a süketnémajelzést udvariasan úgy fordították le tudós iratokban, hogy "mocskos", ámbár a majmok akkor alkalmazták a leggyakrabban, amikor vécézniük kellett. A főemlősökkel foglalkozó kutatóknak nem voltak kétségei afelől, hogy az állatok valójában mit értettek e jelzés alatt. Amy azt közölte, hogy Peter szaros.

Majdnem mindegyik beszédképes főemlős tudott káromkodni, még hozzá nem is egy kifejezést ismertek e célból. Néha találomra választott szavakat használtak pejoratív értelemben, mint például "buta" vagy "madár" vagy "mos". De különböző laboratóriumokban legalább nyolc főemlős egymástól függetlenül kezdte használni az ökölbe szorított kezét, hogy rendkívüli elégedetlenségének ezúton adjon kifejezést. Ezt az igen figyelemreméltó egybeesést ez idáig csak azért nem dolgozták még fel írásban, mert egyetlen kutató sem volt hajlandó megpróbálkozni a megfejtésével. De olybá tűnt, hogy az emberszabású majmok az emberekhez hasonlóan az anyagcsere végtermékeit alkalmasnak találták arra, hogy velük lebecsülésüknek és mérgüknek

kifejezést adjanak.

Peter szaros - jelzett Amy ismét.

- Amy... - Peter megduplázta a Thoralen-adagot, amit felszívott a fecskendőbe.

Peter szaros, hajó szaros, emberek szaros.

- Amy, elég legyen! - Peter maga is megmerevítette a testét, összehúzódkodott, a dühös gorilla testhelyzetét utánozva; ettől

Amy gyakorta jobb belátásra tért, ám ezúttal elmaradt a hatás.

Peter nem szereti Amyt.

Most már duzzogott, elfordult Petertől, és nem jelzett senkinek.

- Ugyan, ne légy már nevetséges - mondta Elliot, és a készenlétben tartott fecskendővel az állat felé közeledett. -

Peter szereti Amyt.

Amy hátrált, nem engedte Petert a közelébe. Végül kénytelen volt

megtölteni a szén-dioxid puskát, és beledőlni egy adagot Amy mellébe. Ilyesmit fennállásuk óta mindössze háromszor vagy négyszer csinált. Amy szomorúan szedte ki magából a tűt. Peter nem szereti Amyt.

- Ne haragudj! - mondta Peter Elliot, és odarohant, hogy elkapja, miközben az állat szeme kifordult, és Peter karjába rogyott.

Amy a hátán feküdt a második csónakban, Elliot lábánál, és pihegve lélegzett. Az elülső hajóban Munro állt, ő vezette a halkán lefelé csurgó Zodiacokat.

Munro kétfelé osztotta a legénységet a két tutajban, hatan-hatan voltak egyben, ő az elsőben és Elliot, Ross meg Amy a másodikban, Kahega vezetése alatt. "A második hajó majd okul a mi tévedéseinkből" - mondta.

De a Ragorán eltöltött első két órában elkerülte őket a balszerencse. Különlegesen békés élményben volt részük, amint a hajó orrában ültek, és figyelték a két oldalukon elsikló dzsungelt az időtlen, hipnotikus némaságban. Idilli volt, és rendkívül meleg; Ross belelógatta oldalt a kezét a sáros vízbe, míg Kahega le nem állította.

- Ahol víz van, ott mámba is van - mondta.

Az iszapos part felé mutatott, ahol krokodilusok sütkéreztek a napon, és közönyösen bámulták az idegeneket. Néha-néha az egyik hatalmas hüllő ásított, a levegőbe emelte fűrészkesztyűjét, de többnyire csak feküdtek tünnyel, észre is alig vették a csónakokat.

Elliot titokban csalódottnak érezte

magát. Olyan dzsungelfilmeken
nőtt fel, amelyekben a krokodilok,
mihelyt csónakokat
pillantottak meg, fenyegetően a vízbe
vetették magukat.

- Nem fognak megtámadni bennünket? -
kérdezte.

- Túl meleg van - mondta Kahega. - A
mámba álmos, csak a hűvösben
nem, reggel és este eszik, ilyenkor
nem. Napközben, a kikujuk
mondják, mámba belépett hadseregbe,
egy-kettő, három-négy. - És
nevetett.

Némi magyarázat után kiderült, a
Kahega törzsébe való emberek
megfigyelték, hogy napközben a
krokodilok fekvőtámaszokat
csinálnak, időnként fölemelik nehéz
testüket a földről, és úgy
egyensúlyoznak tömzsi lábaikon,
mint a katonák a
szabadgyakorlatok alatt.

- Mi aggasztja Munrót olyan nagyon? -
kérdezte Elliot, - A
krokodilok?

- Nem - mondta Kahega.

- A Ragora-szurdok?

- Nem.

- Akkor micsoda?

- Ami a szurdok után jön - felelte
Kahega.

Ekkor a Ragora megtekeredett, egy
kanyarulathoz értek, s
meghallották a víz bömbölését. Elliot
érezte, hogy a hajó
felgyorsul, a víz fodrozódni kezd a
gumiperem körül.

- Kapaszkodni, doktorok! - kiáltotta
Kahega. És már benn is
voltak a szurdokban.

Utólag csupán töredékes,
kaleidoszkópszerű emlékei voltak
Elliotnak: a tajtékzó, sáros víz, mely
fehéren fortyogott a
napfényben; saját hajójának rossz

irányú fordulata, meg ahogy
Munróé előttük megpördült, majd
felágaskodott, mégis csodával
határos módon egyenesben maradt. Oly
gyorsan haladtak, hogy nehéz
volt a mellettük elsuhanó sziklás, vörös
kanyonfalakra, kopár
sziklákra összpontosítani, melyeken
legföljebb ha imitt-amott
egy-két bozót, ha megkapaszkodott; a
forró, nyirkos levegőre és a
döbbenetesen hideg, iszapos vízre,
amely összezsapott felettük, s
újra meg újra elárasztotta őket; a
kopasz, fekete vízihullákra
emlékeztető kiugró sziklák körül
kavargó tiszta, fehér
örvénylésre.

Túl gyorsan történt minden.

Munro hajója gyakran percekre is eltűnt
a szemük elől, eltakarta
a hatalmas, álló hullámok ágaskodó,
dübörgő iszapfala. A

dübörgést visszaverték a sziklafalak,
állandó tényezőjévé váltak
az őket körülvevő világnak, a szurdok
mélyén, ahol a délutáni nap
nem érte el a sötét víz keskeny
szalagját, a hajók zubogó,
örvénylő poklon haladtak keresztül,
vészes szögben megdőlvé
kerülték ki a sziklafalakat, forogtak a
tengelyük körül, miközben
a hajósok üvöltve, átkozódva,
evezőikkel igyekeztek
szembeszegülni a sziklafalakkal.

Amy a hajó oldalához kötözve a hátán
feküdt, és Elliot szünet
nélkül azon rettegett, hogy meg ne
fulladjon a hajó oldalának
csapkodó iszaphullámoktól. Nem
mintha Ross sokkal jobban bírta
volna a helyzetet; egyre azt hajtogatta,
hogy jaj Istenem, jaj
Istenem, jaj Istenem, halk, monoton
hangon, miközben át- meg

átcsaptak rajtuk az egymást követő hullámok, teljesen bőrig áztatva valamennyiüket.

Egyéb csapásokat is mért rájuk a természet. Még a szurdok fortyogó, lüktető szívében is fekete moszkítófelhők lebegtek a levegőben, s újra meg újra beléjük döfték fullánkjukat. Valahogy elképzelni sem tudták, hogy a Ragoraszurdok dübörgő káoszának kellős közepén moszkitók éljenek, de bizony hogy ott voltak a javából. A hajók idegtépő tempóban siklottak az álló hullámokon, s a növekvő sötétségben az utasok egyforma intenzitással csapkodták agyon a moszkitókat, és igyekeztek tartani a hajó egyensúlyát.

És akkor a folyó egyszer csak kiszélesedett, az iszapos víz lelassult, s a kanyon falai kitágultak.

Elliot kimerülten eldobta
magát a hajóban, élvezte az arcát
nyaldosó lebukó nap sugarait s
a felfújt gumicsónak alatt sikló vizet.

- Sikerült - mondta.

- Ez idáig - mondta Kahega. - De mi,
kikujuk azt szoktuk mondani,
hogy az életet nem lehet élve
megúszni. Úgyhogy nincs még itt a
lazítás ideje, doktorok!

- El is hiszem neki - mondta Ross
elcsigázottan.

Még egy órát csurogtak szelíden
lefelé, a sziklafalak egyre
távolabb kerültek tőlük mindkét oldalon,
míg végre ismét a lapos
afrikai esőerdőben találták magukat.
Mintha a Ragora-szurdok nem
is létezne; a folyó széles volt, és lomhán
aránylott a lebukó nap
fényében.

Elliot levette ronggyá ázott ingét, és
pulóvert húzott, mert

hűvös volt az esti levegő. Amy a lábánál horkolt, Elliot letakarta egy törülközővel, hogy meg ne fázzon. Ross ellenőrizte az adó-vevőjét, hogy működik-e. Mire végzett, a nap lebukott, s rohamosan sötétedett. Kahega elővett egy vadászpuskát, és beletett néhány sárga, tömzsi sörétet.

- Ez mire kell? - kérdezte Elliot.

- Kiboko - mondta Kahega. - Nem tudom az angol nevét. -

Előrekiáltott. - Nézze! Nini foana kiboko?

Munro hátrapillantott a vezérhajóban.

- Víziló - mondta.

- Víziló - ismételte Kahega.

- Veszélyesek? - kérdezte Elliot.

- Éjszaka, remélem, nem - mondta Kahega: - Én azonban azt hiszem, igen.

A huszadik században intenzíven tanulmányozták a vadon életét,

aminek következtében sok, az állatokkal kapcsolatos, magát régóta tartó koncepció megdőlt. Felismerték, hogy a gyöngéd, szelíd tekintetű szarvas valójában kegyetlen, könyörtelen társadalomban él, miközben az állítólagosan gonosz farkas példaszerű családi életet él, és ragaszkodik kicsinyeihez. S az afrikai oroszlán, az állatok büszke királya az alattomos dögevő státusára süllyedt, miközben az utált hiéna új méltóságra emelkedett. (Évtizedekig a megfigyelők úgy találtak rá pirkadatkor elejtett vadakra, hogy azoknak oroszlánok lakmároztak a tetemén, miközben a dögevő hiénák a periférián körözve várták, hogy sorra kerüljenek. Csak miután a tudósok éjszaka is az állatok nyomába merészkedtek, került sor az új magyarázatra, miszerint

ténylegesen a hiénák
ejtették el a vadat, aztán elkergették
őket a lusta, oportunista
oroszlánok; ez eredményezte a
jellegzetes hajnali látványt. Ez
alátámasztotta azt a felismerést,
hogy az oroszlánok sok
tekintetben helytelenül, hitványul
viselkednek, miközben a hiénák
rendkívül kifinomult szociális
elrendeződés alapján élnek - íme,
újabb példája az állatvilággal
kapcsolatos véget nem érő emberi
előítéleteknek.)

Hanem a víziló továbbra is
meglehetősen kiismerhetetlen maradt.
Hérodotosz "folyami lova" az elefánt
után a legnagyobb afrikai
emlősállat, de az a szokása, hogy
mindössze szemét és orrlikait
kidugva állandóan a vízben
fekszik, megnehezítette a
megfigyelését. A vízilovak - a hím állat

körül tömörültek. A kifejlett hímnak több nőtényből és azok csemetéiből álló háreme volt, nagyjából nyolc-tizennégy tagú csoportot képeztek.

Hájas, többnyire mulatságos megjelenésük ellenére a vízilovak szokatlan és váratlan erőszakra voltak hajlamosak. A vízilóbika csodálatos teremtés, több mint négy méter hosszú és a súlya megközelítőleg öt tonna. Ha támad, a méretéhez képest meglepő fürgeséggel mozog, négy vastag, tompa agyarának a széle valójában borotvaéles. A víziló vagdalkozva, tátott szájával ide-oda csapkodva támad, nem harapva. És a többi állatokkal ellentétben, a bikák között kitörő harc gyakran halálos kimenetelű, mert a csapkodással olyan mély sebeket ejtenek egymáson. A vízilovak

közti harc csöppet sem szimbolikus.
Az állat az emberre nézve is veszélyes. Folyóvidékeken, ahol csordákban éltek, a bennszülöttek között leggyakrabban a vízilovak okoztak halált, a többiért az elefántok és vadmacskák voltak okolhatók. A víziló növényevő, esténként kimegy a partra, ahol hatalmas mennyiségű fűvet megeszik, hogy óriási testét elegendő táplálékhoz juttassa. A szárazföldön tartózkodó víziló különösen veszélyes, ha egy ember a szárazföldre kimászott víziló és a folyó közé került, nemigen úszta meg élve a kalandot. Hanem a víziló Afrika folyami ökológiája szempontjából alapvetően fontos állat. Irtóztató mennyiségben megtermelt fekáliája megtermékenyíti a folyó menti füves térséget, amely

viszonzásképpen lehetővé teszi a folyami halak és egyéb élőlények fennmaradását. A vízilovak nélkül meddők volnának az afrikai folyók, s ahonnét elűzik őket, ott a folyók is kipusztulnak.

Ennyi köztudott, más azonban nem. A víziló vadul ragaszkodik a földjéhez. A hím állat minden betolakodóval kivétel nélkül szembeszáll, hogy a területét megvédje. És mint azt több alkalommal megjegyezték, lehet az a betolakodó egy másik víziló vagy krokodil vagy arra haladó hajó is. Meg rajta az emberek.

HETEDIK NAP: MUKENKO

1979. június 19.

1. KIBOKO

Munrónak két oka is volt, amiért egész éjszaka haladni akart.

Először is remélte, hogy behoznak valamit az elvesztegetett

időből, mivel mindegyik

komputerprogramba bekalkulálták,

hogy

minden éjszaka megállnak. Az

azonban nem került különösebb

erőfeszítésbe, hogy holdfény mellett

hajózzanak; a csapat nagy

része alhat, és hajnalra mégiscsak

közelebb jutnak a célhoz úgy

ötven-hatvan mérfölddel.

S ami még ennél is fontosabb, remélte,

hogy így távol tarthatja a

Ragora vízilovait, amelyek könnyedén

szétroncsolhatják a vacak

gumicsónakokat. Napközben a vízilovak

a part menti pocsolyákban

tanyáznak, s a bikák minden bizonnyal

megtámadnák az arra haladó

hajót. Éjjel azonban, amikor kimennek

a partra legelni, az expedíciónak talán sikerül észrevétlen végigsiklani a vízen, anélkül hogy szembesülne a vízilovakkal.

Okos terv volt, a számításokat azonban egy váratlan dolog mégiscsak keresztülhúzta - az, hogy túlságosan gyorsan haladtak a Ragorán. Este kilenc volt még csak, mikor elérték az első víziló lakta vidéket, ilyen korán még nem mennek ki enni a partra. A vízilovak meg fogják támadni a csónakokat - csak épp majd a sötétben támadnak.

A folyó tekergett, több kanyart írt le egymás után. Minden kanyarban állóvízű pocsolya, Kahega fel is hívta rá a figyelmet, hogy ezekben a pocsolyákban tartózkodnak előszeretettel a vízilovak. Aztán a parti fűre mutatott,

mely rövid volt, mintha
fűnyíróval vágták volna olyanra.

- Most már hamarosan - mondta
Kahega.

Halk mormolást hallottak "Khmm...
mmammamm." Mint mikor egy
öregember a torkát köszörüli, hogy a
váladéktól megtisztítsa.

Munro teste az élenjáró hajóban
megfeszült.

Újabb kanyart kerültek meg, simán vitte
őket lefelé a folyó
sodra. A két hajót most vagy tíz méter
választotta el egymástól.

Munro készenlétben tartotta megtöltött
vadászfegyverét.

A hang ismét felhangzott, ezúttal
kórusban: "Khmm mmammamm."

Kahega a vízbe merítette evezőjét.
Hamar feneket ért. Kihúzta,
mindössze kilencven centiméternyi lett
vizes belőle.

- Nem mély - mondta, s a fejét rázta.

- Az baj ? - kérdezte Ross.

- Igen, azt hiszem, baj.

Elérték a következő kanyarulatot, és Elliot megpillantott a part közelében vagy fél tucat fekete, félig vízbe merült sziklát, csak úgy csillogtak a holdfényben. Aztán az egyik "szikla" ellódult, a hatalmas test teljesen kiemelkedett a vízből, a négy tömzsi lába is látszott, s a víziló Munro hajója felé vetette magát.

Ahogy az állat támadásba lendült, Munro puskájából apró magnéziumláng csapott fel, s az éles fehér fényben Elliot megpillantotta az óriás száját, négy hatalmas villogó, tompa fogat, a felfelé fordított fejet, miközben az állat elbődült.

Aztán sápadt, sárga gázfelhő borította be a vízilovat. A felhő feléjük sodródott, és marni kezdte a

szemüket.

- Könnygázt használ - mondta Ross.

Munro hajója már továbbjutott. A hím víziló fájdalmas ordítással a vízbe vetette magát, és eltűnt a szemük előtt. A második csónakban ülők könnyezve pislogtak, amint a pocsolyához közeledtek. Fejük fölött sziszegve szállt lefelé a magnéziumláng, megnyújtva az éles árnyékokat, beragyogva a vizet.

- Talán föladta - mondta Elliot. A vízilónak nyomát se látták sehol. Némán sodródtak lefelé.

S akkor egyszer csak felemelkedett a csónak orra, a víziló elbődült, és Ross felsikoltott. Kahega hátrazuhan, fegyvere a levegőbe repült. A hajó csattanva a vízre loccsant, két oldalán sugárban spriccelt fel a víz. Elliot felhúzódkodott, hogy Amyt

megnézzé, ezzel szemben egy hatalmas, rózsaszínű, üreges szájjal találta szemközt magát, melyből forró lehelet csapta meg. A száj vízszintesen csapott le a csónak szélére, a vízben pedig sziszegve, süvítve tört fel a levegő. A száj ismét kinyílt, a víziló felmordult, de addigra Kahega talpra kecmergett, és kilőtt egy újabb maró gázlövedéket. A víziló hátrált, alámerült, s a hajót előrelökve, ringatva tolta a vízen. A csónak jobb oldala nagy sebességgel horpadt befelé, ahogy a levegő kifelé szökött a feltépett gumiból. Elliot próbálta kézzel befogni a lyukakat, de a sziszegés egyenletesen folytatódott. Néhány perc, és elsüllyednek. Mögöttük a vízilóbika támadásba lendült, úgy vágta lefelé a

folyón, mint egy motorcsónak, teste mindkét oldalán magasra spriccelt a víz, dühében felbődült.

- Kapaszkodni, kapaszkodni! - ordított Kahega, és ismét tüzelt. A

víziló eltűnt a gázfelhőben, a hajó pedig megkerült egy újabb

kanyarulatot. Mikor a gáz felszállt, nyoma se volt az állatnak. A

magnéziumfény a vízbe fröccsent, s Őket újból körülölelte a

sötétség. Elliot a süllyedő hajóban megragadta Amyt, mindketten

térdig érő sáros vízben találták magukat.

Sikerült kihúzniuk a Zodiacot a sötét folyópartra. Munro a

vezérhajóval odaavezett, megsejmelte a kárt, majd kijelentette,

hogy felfújnak egy másik hajót, és folytatják az utat. Pihenőt

rendelt el, mindnyájan lefeküdtek a holdfényben a folyóparton, s

csapkodták a moszkítókat maguk

körül. Merengésüket vijjogó
földlevegő rakéták szakították félbe.
Épp a fejük felett
robbantak szét. Minden robbanásnál
élénk vörösbe borult a
folyópart, hosszú árnyékokat vetett,
majd ismét visszavedlett
feketébe.

- Muguru emberei tüzelnek a földről -
mondta Munro, és a
távcsövéért nyúlt.

- Mire lőnek? - kérdezte Elliot, és az
égre bámult.

- Fogalmam sincs - mondta Munro.

Amy megfogta Munro karját, és jelezte:
Madár jön. De repülőgép-
berregést nem hallottak, csak a rakéták
süvítését az égen.

- Gondolja, hogy hall valamit? - kérdezte
Munro.

- Nagyon éles a hallása.

És akkor már Ők is meghallották egy
dél felől közeledő távoli

repülő zümmögését. Ahogy a látóterükbe került, látták, hogy tekeregve igyekszik manőverezni a sárga-vörös robbanások között, melyek villóztak a holdfényben, és szikrázó fényt vetettek a repülő fémtestére.

- Időt akarnak nyerni a szerencsétlenek - mondta Munro, miközben látcsövével a gépet követte. - Egy C-130-as teherszállító, és japán jelzések vannak a farkán. Az utánpótlást viszi a konzorcium fő táborhelyére, már ha keresztül tud törni.

Miközben figyelték, a szállítógép jobbra-balra tekeredett, cikcakkban igyekezett áttörni a körülötte robbanó rakéták között.

- Borotvaélen táncolnak - mondta Munro, - Képzelem, hogy meg vannak ijedve; végtére nem erre szerződötték őket.

Elliotot hirtelen együttérzés fogta el a gép legénysége iránt; maga előtt látta, hogy bámulhatnak ki az ablakokon, miközben robbannak körülöttük a rakéták, s villogva világítják meg a gép belsejét. Vajon japánul csevegtek, azt kívánva, hogy bárcsak sose vállalkoztak volna erre az útra?

A következő pillanatban a gép elhúzott észak felé, eltűnt a szemük előtt, még egy utolsó vörös farkú rakéta a nyomukba eredt, de a gép eltűnt a dzsungel fái mögött, Elliot még hallotta a rakéta távoli robbanását.

- Talán átjutott - mondta Munro, állva. - Jó lesz, továbbindulnunk. - Azzal szuahéli nyelven odakiáltott Kahegának, hogy ismét tegye vízre az embereket.

2. MUKENKO

Elliot reszketett, szorosra cipzárakta az anorákját, és várta, hogy elálljon a jégeső. A Mukenko alpesi lejtőin egy örökzöld facsoport alatt kucorogtak, körülbelül 2500 méter magasságban.

Reggel tíz óra volt, és a levegő hőmérséklete 38 fok. Öt órája, hogy a folyót maguk mögött hagyták, és megkezdték hajnalelőtti hegymászásukat a 100 fokos, gőzölgő dzsungel be.

Mellette Amy figyelte a golflabdányi labdacskok becsapódását. A jég átszaggatta fejük fölött a fák leveleit, majd a fűbe vágódott. Életében nem látott még jégesőt.

Mi a neve ? - jelezte.

- Jégeső - mondta Elliot.

Peter állítsa el...

- Hiszen ha tudnám, Amy.

Egy percre figyelte a jégesőt, majd jelezte: Amy haza akar menni.

Már előző este emlegette, hogy haza akar menni. A Thoralen hatása elmúlt, ő mégis depressziós és nyomott maradt. Elliot ennivalóval

akarta felvidíteni. Amy jelezte, hogy tejet kér. Mikor Elliot

megmondta neki, hogy nincs (amit persze ő is tudott), jelezte,

hogy akkor banánt akar. Kahega elővarázsolt egy fűrt apró, kissé

savanykás dzsungelbéli banánt. Amy előzőleg minden tiltakozás

nélkül megette, most azonban megvetően a vízbe hajította, és

közölte, hogy "igazi banánt" kér.

Mikor Elliot megmondta, hogy igazi banán nincs, jelezte, hogy Amy haza akar menni.

- Most nem mehetünk haza, Amy.

Amy jó gorilla, Peter vigye haza Amyt.

Amy világéletében tudta, hogy őérte

Elliot a felelős, hogy ő dönt mindenben, ami az Amy-kutatócsoport mindennapos életében eldöntendő kérdésként fölmerül. Peter most nem tudta, hogyan magyarázza meg neki, hogy itt már nem ő a főnök, és hogy nem büntetésből tartja itt őt.

Az igazat megvallva mindannyiukon erőt vett a csüggedés. Az expedíció minden egyes tagja alig várta már, hogy az esőerdő nyomasztó hőségéből kimeneküljenek, de most, hogy felfelé másztak a Mukenkón, a lelkesedésük hamar lelohadt.

- Jézusom - mondta Ross -, eddig a víziló, most meg a jégeső.

Mintha csak a jelszóra várt volna, a jégeső elállt.

- Na, jól van - mondta Munro -, gyerünk tovább.

A Mukenkót 1933-ig senki meg nem

mászta. 1908-ban egy német expedíció von Ranke vezetésével viharba került, és vissza kellett fordulnia; egy belga csapat 1913-ban 3000 méter magasságig eljutott, de nem találta meg a csúcsra felvezető utat; aztán egy másik német csapatnak kellett feladnia 1919-ben, amikor a csoport két tagja lezuhant és meghalt, valahol 3600 méter magasságban.

Mindazonáltal a Mukenkót viszonylag könnyű (technikai ismereteket nem igénylő) terepnek tartotta a legtöbb hegymászó, amely nem igényel egy napnál több időt; 1943 után délkeleti irányban ráakadtak egy új útra, amely kínosan lassan, de veszélytelenül elvezetett a csúcsra és a legtöbb hegymászó ezt követte.

2700 méter magasságban megszűnt a fenyőerdő, és jeges harmatba

burkolózott füves réteken vágtak át; a levegő egyre ritkult, s nekik mind gyakrabban kellett megpihenniük. Munro türelmetlenül förmedt rá beosztottjaira:

- Mégis, mit gondoltak?! - kérdezte. - Hegyen járunk. A hegyek magasak.

Ross-szal kiváltképpen könyörtelen volt, pedig ő volt mind között a legfáradékonyabb.

- Mi lesz az időbeosztásával? - kérdezte a lányt. - Ez még csak nem is a neheze. 3350 méter alatt még csak nem is érdekes a terep. Ha most kipurcan, mégis hogyan érjünk fel a csúcsra, mielőtt beesteledik? Akkor pedig egy egész napot elveszítünk.

- Bánom is én! - mondta végül Ross, s levegő után kapkodva a földre huppant.

- Úgy viselkedik, mint egy nő - korholta

Munro mosolyogva, amikor
Ross rábámult. Munro megalázta,
dorgálta, bátorította őket, de
valahogy tartotta bennük a lelket.
3000 méter magasság fölött eltűnt a fű
is, csak moha borította a
földet, rábukkantak a magányosan álló,
vastag levelű, különös
lobéliafákra, amelyek váratlanul
ugrottak elő a hideg, szürke
párából. A csúcs és 3000 méter
magasság között nem volt semmi,
ami menedéknek nevezhető, ezért is
nógatta őket Munro; nem
akarta, hogy ott, a kopár felső lejtőkön
kapja el őket a vihar.
3300 méter magasságban feljött a
nap, s ők megálltak, hogy
felállítsák az ERST lézer-fíx
rendszerének második irányító
lézerét. Ross már felállította az első
lézert aznap reggel, több
mérőföldnyire délre a jelenlegitől, a

munkát harminc percet igényelt.

A második lézer volt a kritikusabb, mert összhangba kellett hozni az elsővel. Az elektronikus zavarás ellenére az adó-vevőt össze kellett kapcsolni Houstonnal ahhoz, hogy az a parányi - radírguminál nem nagyobb - lézer, amit egy apró acélállványra szereltek, pontosan beállítható legyen. A két lézert úgy helyezték el a vulkánon, hogy a több mérföldnyire kibocsátott sugarak a dzsungel fölött keresztezzék egymást. És ha Ross számításai helyesek, akkor ennek a metszéspontnak éppen Zinj városa fölött kell lennie.

Elliot eltűnődött, vajon szándékuk ellenére nem a konzorcium malmára hajtják-e a vizet, de Ross azt mondta, hogy nem. Csak

este - mondta a lány -, amikor nem haladnak. Napközben képtelenek zavarni a jelzéseinket - éppen ez a gyönyörű ebben a rendszerben. Csakhamar megéreztek a kénes vulkáni füstszagot, amit ötszáz méterre a fejük fölül, a csúcscról sodort hozzájuk a szél. Odafenn semmi vegetáció, csak a kopár, kemény szikla, itt-ott a kéntől megsárgult hófoltokkal. Az ég tiszta sötétkék, előttük a Virunga vonulatának szépséges látványa - a Nyiragongo hatalmas kúpja, amely meredeken emelkedik ki a kongói erdőségek mély zöldjéből, s azon túl a ködbe vesző Mukenko. Az utolsó háromszáz méter volt a legnehezebb, különösen Amynek, aki mezítláb botorkált az éles lávakövek között. 3660 méter fölött laza, vulkanikus moréna volt a talaj. Délután ötkor értek

fel a csúcsra, s lenéztek a nyolc
méröld széles lávatóra, s a
vulkán füstölgő kráterére. Elliot
csalódott a fekete sziklákból
és szürke gőzfelhőkből álló látványban.
"Csak várjon estig!" -
mondta neki Munro.

Aznap este izzó vörösen ragyogott a
láva a sötét, töredezett
földkérgen keresztül; a sístergő vörös
gőz lassan veszítette
színét, miközben az ég felé tört. A
kráter peremén apró sátraik
visszaverték a láva vörös izzását.

Nyugat felé a szétszórt felhőfoszlányok
ezüstösen csillogtak a
holdfényben, alattuk pedig a kongói
dzsungel húzódott sok-sok
méröldön keresztül. Szabad szemmel
látták a fekete erdő fölött
egymást keresztező egyenes, zöld
lézersugarakat. Némi
szerencsével holnap ott lesznek, abban

a metszéspontban.

Ross felállította az adó-vevőjét, hogy megadja az esti jelentést

Houstonnak. A szokásos hatperces várakozás után azonnal létrejött

az összeköttetés Houstonnal, se a zavarások elhárítására, se egyéb trükkökre nem volt szükség.

- A ménkűbe! - mondta Munro.

- Miért, ez mit jelent? - kérdezte Elliot.

- Azt jelenti - mondta Munro mélabúsan -, hogy a konzorcium abbahagyta a zavarásunkat.

- És ez nem örömhír?

- Nem - mondta Ross. - Rossz hír. Azt jelenti, hogy már a helyszínen vannak, és megtalálták a gyémántokat. - A fejét rázta, és beállította a képernyőt.

HUSTON

MEGERŐSÍTI

KONZORCIUM

TEREPEN

VALÓSZÍNÜSÉG 1000. TOVÁBBI

KOCKÁZAT FELESLEGES, HELYZET

ÉRTELMETLEN.

- Nem tudom elhinni - mondta Ross. -
Vége az egésznek.

Elliot sóhajtott.

- Fáj a lábam! - mondta.

- A fene egye meg! - mondta Ross.
Végkimerülten mindnyájan aludni
tértek.

NYOLCADIK NAP: KANYAMAGUFA
1979. június 20.

1. LEERESZKEDÉS

Június 20-a reggelén sokáig aludtak
mindnyájan. Kényelmesen
megreggeliztek, meleg étel
elkészítésére is szakítottak időt.
Napoztak, Amyvel játszottak, aki el volt
ragadtatva ettől a rá
irányuló nem várt figyelmességtől. Tíz
óra is elmúlt, mire lefelé

indultak a Mukenkóról a dzsungelbe.
Mivel a Mukenko nyugati lejtője
meredek és járhatatlan, vagy 800
méter mélységben leereszkedtek a
füstölgő vulkáni kráterbe. Munro
vezetett, az egyik hordárra eső málhát
ő vitte a fején, mert
Asarinak, a legerősebb teherhordónak
Amy t kellett vinnie - a
kövek túl forróak voltak a csupasz
lábának.

Amy holtra rémült, örültnek tartotta a
vulkáni kúp meredek
belsejében libasorban lefelé vonuló
embereket, Elliot maga sem
volt biztos abban, hogy Amy téved:
rettenetes volt a forróság ahogy a
látatóhoz közeledtek; a maró
füst megkönnyeztette a szemüket s
égette az orrlikaikat.

Hallották, hogy a láva bugyog és
fortyog a sötét fekete kéreg
alatt.

Aztán elérték a Naragama -
ördög szem - nevű képződményt.

Negyvenegy méter magas, természetes
ívelés, oly sima, mintha

belülről lecsiszolták volna. Ezen az
ívben friss szellő fújt

keresztül, s ők megpillantották odalenn
a zöldellő dzsungelt.

Megálltak, megpihentek az ívben, s
Ross megvizsgálta sima belső

felületét. Egy lávakürtő része volt,
amely valamelyik korábbi

kitörés során jött létre; nagy része
elsodródott, csak a karcsú

ív maradt meg belőle.

- Azért hívják ördög szemnek - mondta
Munro -, mert kitöréskor,

odalentről úgy világít, mint egy izzó
vörös szem.

Az ördög szemtől sebesen haladtak
lefelé egy alpesi zónán

keresztül, onnan pedig átvágtak a
legutóbbi lávaömlés túl világi,

egyenetlen terepén. Fekete krátereket találtak a megperzselt földben, némelyik másfél-két méter mélységű is megvolt. Munro először arra gondolt, hogy a zaire-i hadsereg bizonyosan ágyúzási gyakorlóterepnek használta ezt a vidéket. De ahogy alaposabban szemügyre vették, észrevették a kövekbe vésett perzselt nyomokat, amelyek csápokként terjedtek kifelé a kráterekből. Munro sohasem látott még ehhez hasonlót; Ross azon nyomban felállította az antennáját, bekapcsolta a komputert, és érintkezésbe lépett Houstonnal. Nagyon izgatottnak látszott. A többiek pihentek, amíg Ross a kis képernyőn megjelenő adatokat szemlélte.

- Mit kérdez tőlük? - érdeklődött Munro.
- A legutolsó Mukenko-kitörés időpontját meg a helyi időjárás-

jelentést. Márciusban volt... ismer valami Seamans nevezetűt?

- Igen - mondta Elliot. - Tom Seamans az Amy-kutatócsoport komputerprogramozója. Miért?

- Valami üzenet van itt magának .- mondta a lány a képernyőre mutatva.

Elliot odament, hogy láthassa:

SMNS ÜZENET ELLIOTNAK

- Mi az üzenet? - kérdezte Elliot.

- Nyomja meg a közvetítőgombot.

Elliot megnyomta a gombot, mire felvillant az üzenet:

HUSTONI ÉR. SZALAG ÁTNÉZVE,
ÚJ FELFED. HALLHATÓ JELZÉSEK
VONALAKBAN KOMPUTER ELEMZ.
KÉSZ SZERINTEM NYELV

Elliot a homlokát ráncolta.

- Hogy nyelv?

- Hát nem kérte meg, hogy Houston nézze át az eredeti kongói szalagokat?

- De igen, de én csak vizuális azonosítást kértem a képen látható állatról. Egy szót se szóltam neki hallható információról. -

Elliot a fejét rázta. - Bárcsak beszélhetnék vele!

- Beszélhet - mondta Ross. - Ha nem bánja, hogy felébreszti. -

Megnyomta az összeköttetést kérő gombot, és tizenöt perc múlva

Elliot begépelte: "Hello, Tom, hogy vagy?" A képernyőn ez jelent meg:

HELLO TOM HGY VGY.

- Az igazat megvallva ritkán vesztegetjük ilyesmire a szatellitaidőnket - jegyezte meg Ross.

A képernyőn megjelent:

ÁLMS HL VGY:

Virungában, pötyögte be Peter.

VRNGA.

- Travis a haját fogja tépni, ha ezt meglátja - mondta Ross. -

Van magának fogalma arról, hogy ez
mibe kerül? - De Ross
fölöslegesen aggódott, a beszélgetés
hamarosan átment technikai
szintre:

AURLS   INFOT   MEGKPTAM
MGYRZTOT KREK.

VLETLEN FELFED.   RENDK. IZG:
MGKÜL FUNKCIÓ KMPTR ELEMZ 99
KÉSZ

BZONYSG FLVETT AUDIO INFO
(SZSZEGŐ   ZAJOK)   BZONYÍT
JELLEGZ. BSZÉD

JELLEGZ RSZLETEZD

ISM   ELEMBK   ÖNKNYES   SÉMA
KPCSLATOK FELTEHET. LÉG BSZLT
NYLV.

LE TUD FORD?

MG NM. NLKÜL?

KPTR   NCS   ELEGDŐ   INFO   AUR:
ANYG TBB ADT NLKÜL MÉG DOLG
TLÁN TBBET
HOLN UJJLENY.

TNYLEG GRILLA NYLVNEK HISZED?
IGN HA GRILLA. >

- Itt áll meg az eszem - mondta Elliot. A műholdközvetítés véget ért, de Seamans utolsó üzenete tovább villogott a képernyőn:
IGN HA GRILLA

2. A SZŐRÖS EMBEREK

E váratlan hír vétele után két órával az expedíció első ízben találta magát szembe a gorillákkal.

Addigra már ismét az egyenlítői esőerdőség sűrű sötétjét járták.

Egyenesen a lelőhely felé tartottak, követték a fejük fölött világító lézersugarat. A fénysugarat közvetlenül ugyan nem látták, viszont Ross vitt magával egy vezetékes optikai nyomkövetőt, egy kadmium fotocellát, amely felfogja a specifikus

lézerhullámokat. A nap során többször felfújta egy kis hélium léggömböt, ráakasztotta a vezetékes nyomkövetőt, és fölengedte. A léggömböt a hélium fölemelte az égbe, a fák fölé. A léggömb ott körbeforgott, rátalált a lézersugarakra, és a vezetéken keresztül megadta a koordinátáit a komputernek. Ők pedig követték, az egyre csökkenő erősségű lézersugár útját, és várták a "visszaverődést", amikor a két sugárzás értéke összevetődve jelzi a fejük fölött találkozó sugarak metszéspontját. Lassú, nehézkes eljárás volt, s már kezdte elhagyni őket a türelem, amikor dél felé egyszer csak rábukkantak a gorillák jellegzetes, háromkaréjú ürülékére, és megpillantottak néhány eukaliptuszlevélből rakott gorillafészket a földön és a fákon.

Tizenöt perccel később a levegőt
fülsiketítő üvöltés reszkettette
meg.

- Gorilla - jelentette ki Munro. - Ez a
hím hangja, veszekszik
valakivel.

Gorilla mondja menj innét - jelzett Amy.

- Tovább kell mennünk, Amy - mondta
neki Munro.

Gorilla akarja, emberek ne jöjjenek.

- Az emberek nem bántják a gorillákat -
nyugtatta őt Elliot. De

Amy erre csak bambán bámult, a fejét
rázta, mintha Elliot nem
értené, hogy mit akar.

Néhány nap múlva Elliot rájött, hogy
valóban nem értette, mit
akart mondani Amy. Amy nem azt
akarta közölni, hogy a gorillák
félnek, hogy az emberek bántani
fogják őket. Azt igyekezett
értésére adni, hogy a gorillák attól
tartanak, hogy az embereknek

esik majd bántódásuk a gorilláktól.
Épp egy kis dzsungelbeli tisztás
közepén járhattak, mikor egy
hatalmas, ezüstös hátú hím tűnt fel a
lombok közt, és rájuk
bődült.

A csapatot Elliot vezette, mert Munro
hátrament, hogy az egyik
teherhordónak segítsen a csomagokkal.
Hat állatot pillantott meg
a tisztás szélén, sötét, fekete alakok a
zöld háttér előtt, mind
a betolakodókat figyelték. Több
nőstény magasba emelte a fejét,
és ajkát az elégedetlenség
kifejezéseképp szorosan összezárt. A
csoportot vezető hím ismét elbődült.
Hatalmas állat volt, a hátát ezüstös szőr
borította. Masszív feje
vagy száznyolcvan centiméternyire
volt a földtől, domború
mellkasán látszott, hogy legalább
kétszáz kiló lehet a súlya.

Amint Elliot meglátta, hirtelen megértette, hogy az első kongói felfedezők miért hívták a gorillákat "szőrös emberek"-nek, hisz ez a lenyűgöző teremtség úgy állt ott, mint egy hatalmas ember, mérete, alakja is erre vallott.

- Most mit csinálunk? - suttogta Ross Elliot háta mögött.

- Maradjon mögöttem - mondta Elliot. - És ne mozduljon.

Az ezüstös hátú hím hirtelen négykézlábra ereszkedett, és előbb szelíden, majd mikor újra felállt, egyre fenyegetőbben ho-ho-hózni kezdett, közben marokszám tépte a fűvet. Elhajította, közben lapos tenyerével a mellkasát döngette kongó, dübögő döngetéssel.

- Jaj, ne! - mondta Ross.

A melldöngetés öt másodpercig tartott, majd a hím ismét

négykézlábra ereszkedett. Oldalazva futkosott a fűvön, a lombozatot söpörve igyekezett minél nagyobb lármát csapni, hogy a betolakodókat elijessze. Majd ismét ho-ho-hózni kezdett.

Azután Elliotra bámult, arra számított, hogy ettől a kis közjátéktól majd hanyatt-homlok futásnak ered. Mivel nem így történt, talpra szökött, a mellét dőngette, és még hangosabban elbődült.

Aztán támadásba lendült.

Vijjogva-vonítva tört előre, szédítő iramban, egyenesen neki Elliotnak. Elliot hallotta, hogy Ross levegő után kapkod a háta mögött. Meg akart fordulni, fútásnak eredni, az ösztönei üvöltve követelték, hogy meneküljön, ő azonban erőnek erejével nem moccant - hanem a földre szegezte

tekintetét.

Miközben a lábát bámulta, és hallgatta, hogyan csörtet feléje a gorilla, egyszer csak úgy érezte, hogy mindaz, amit a könyvekből megtanult, merő tévedés, hogy mindaz, amit a tudósok szerte a világon a gorillákról állítanak, helytelen. Szinte látta, hogy a hatalmas fej, a domború mellkas, a széles ívben himbálózó hosszú karok rávetik magukat a könnyű prédára, aki volt olyan ostoba, hogy dermedten, mozdulatlan állt ott, mert elhitte, hogy az a sok, nyomtatásban napvilágot látott téveszme mind úgy igaz...

Csend.

A gorilla (aki egészen közel lehetett) felhorkant, Elliot látta a lába mellett a súlyos árnyékát. De fejét föl nem emelte, amíg az árnyék el nem tűnt onnét.

Mikor felnézett, látta, hogy a hím gorilla hátrál a tisztás távoli vége felé. Ott megfordult, elképedten megvakarta a fejét, mint aki nem érti, hogy ez a félelmetes jelenet miért nem űzte el a betolakodókat. Végezetül a földre csapott, majd a csoport többi tagjaival egyetemben eltűnt a magas fűben. Csend honolt a tisztáson, ekkor Ross Elliot karjába rogyott.

- Nos - mondta Munro, mikor előrejött -, úgy látszik, maga csakugyan tud egyet s mást a gorillákról. - Munro megveregette Ross karját. - Jól van, no. Nem bántanak ezek, csak ha elfut az ember. Akkor viszont a seggébe harapnak. Errefelé biztos ismertetőjele a gyávaságnak, mert jelzi, hogy az illető elszaladt.

Ross csendben szipogott, Elliot pedig rájött, hogy még az ő térde is reszket; le is ült rögvest. Oly gyorsan történt mindez, hogy beletelt néhány percbe, míg rájött, hogy a gorillák pontosan úgy viselkedtek, ahogy a tankönyvekben le van írva, vagyis meg sem próbálták magukat szavakban kifejezni, mármint úgy, hogy az akár a leghalványabban is beszédre emlékeztetne.

3. A KONZORCIUM

Egy óra múlva rátaláltak a C-130-as teherszállító roncsaira. A világ legnagyobb repülőgépe tökéletes nyugalomban állt, félig eltemette a dzsungel, gigászi orra nekiment a legalább olyan gigászi méretű fáknak, hatalmas farkrésze a föld felé

csavarodott, masszív szárnyai megdőlt árnyékukat a dzsungel talajára vetették.

Kahega felmászott egy kidőlt fára, onnan pedig át a gép szárnyára, majd belenézett a gép belsejébe.

- Emberek nincsenek - mondta.

Az összetört pilótafülke-ablak mögött felfedezték a pilóta testét

- tetőtől talpig fekete legyek borították.

A legyek zümmögve

ütődtek neki az üvegnek, miközben ők bekukucskáltak az

ablaküvegen. Hátramentek, és

megpróbáltak benézni a géptörzs

ablakain, de a gép törzse túl magasan emelkedett a dzsungel

talaja fölé.

- Felszerelés?

- Igen, sok-sok felszerelés. Dobozok és tartályok.

Munro otthagya a többieket, hátrament

az összetört farokrész
alatt, hogy a gép másik oldalát is
szemügyre vegye. A bal szárny,
amit nem láttak, elfeketedett és
darabokra tört, a motor
leszakadt. Ez megmagyarázta, hogy
miért zuhantak le - az utolsó
rakéta nyilván eltalálta a célpontot, és
szinte a fele gépet
levitte. Munro számára mégis valahogy
furcsán titokzatos volt az
egész; valami nem stimmelt.
Végignézett a gép törzsén az
összetört orron, az ablaksoron, a
szárnyacsonkon, a hátsó
kijáratokon...

- Megáll az eszem - mondta halkan.
Visszasietett a többiekhez, akik az
egyik keréken ültek, a jobb
oldali szárny alatt. A kerék akkora volt,
hogy Ross kényelmesen
lógázhatta a lábát, anélkül hogy a földet
megérintené.

- Nos - szólalt meg a lány alig leplezett elégedettséggel -, a nyavalyás felszerelésüket nem kapták meg.

- Hát nem - felelte Munro. - És ezt a gépet láttuk tegnapelőtt este, vagyis eszerint harminchat órája itt hever.

Munro kivárta, míg Ross rájön a lényegre.

- Harminchat órája?

- Úgy bizony. Harminchat órája.

- És azóta nem jöttek a felszerelésért...

- Még csak meg se kísérelték - mondta Munro. - Nézze meg a fő teherrakodó-ajtókat a jobb meg bal oldalon... senki nem próbálta kinyitni őket. Vajon miért nem jöttek ide vissza?

A sűrű dzsungel egyik részében lábuk alatt egyszer csak recsegni-ropogni kezdett a talaj. A pálmaleveleket félresöpörve

szőnyegszerűen szétterült apró fehér csontokat találtak.

- Kaayamagufa - mondta Munro. A csontok vidéke. Gyors pillantást vetett a hordárok felé, hogy lássa, miként reagálnak, de azok nem csodálkoztak, nem ijedtek meg. Kelet-Afrikába való kikujuk, akik nem osztották az esőerdő környéki törzsek babonáit.

Amy fölemelte lábát az éles, kifehéredett csontszilánkokról.

Föld fáj - jelezte.

- Milyen hely ez? - jelzett neki Elliot.

Jöttünk rossz helyre.

- Miféle rossz helyre?

Amy nem felelt.

- Ezek csontok! - mondta Ross a földet bámulva.

- Úgy van - mondta gyorsan Munro -, de nem emberi csontok. Ugye hogy nem, Elliot?

Elliot is a földre bámult. Kifehéredett

csontvázdarabokat látott,
többféle fajtaét, bár azonnal egyiket sem
ismerte fel.

- Elliot! Ugye nem emberiek?

- Nem úgy néznek ki - ismerte el Elliot a
földet bámulva. Először

azt vette észre, hogy a csontok
többsége egészen kicsike

állatoktól származik - madaraktól,
majmoktól és apró erdei

rágcsálóktól. Más kis darabok pedig
nagyobb állatoktól származó

csontszilánkok voltak, de hogy
milyen nagy állatoktól

származhattak, azt nehéz volt
eldönteni. Talán nagy majmoktól,

csak hogy az esőerdőben nincsenek
nagy majmok.

Csimpánzok? Kongónak ebben a
részében nincsenek csimpánzok. Talán

inkább gorillák: látott a csontok között
egy koponyadarabot,

kiugró szemgödör feletti peremmel -

fölvette, forgatta a kezében.

Gorillakoponya része volt, nem vitás.

Megtapogatta a vastag csontot a homloküreg felett, látta a nyíl alakú taréj jellegzetes kezdeteit.

- Elliot - kezdte Munro, hangjában feszültség, csökönyösség -,
ugye, nem emberi csont?

- Határozottan nem emberi - mondta Elliot, és tovább bámulta. De
mi tud összezúzni egy gorillakoponyát?
Biztosan a halál beállta

után történt, vonta le a következtetést.
Egy gorilla elpusztult,
aztán sok-sok év elteltével a
napszíttá koponyáját valami
összezúzta. Hogy életében nem
következhetett be, az nyilvánvaló.

- Nem emberi - mondta Munro, és a
földet bámulta. - Fene sok
csont, de egy se emberi közülük. -
Elment Elliot mellett, mélyen

a szemébe nézett. - Pofa be! Kahega és az emberei tudják, hogy maga szakértője az ilyesminek - mondta Munro, és továbbra is merőn bámult rá.

Mit látott Munro? A halállal már éppen elégszer szembetalálta

magát ahhoz, hogy felismerje az emberi csontvázat, ha meglátja.

Elliot a domború csontra pillantott.

Kicsit hasonlított egy pulyka gondolatcsontjához, csak sokkalta nagyobb és szélesebb, és az évek során egészen kifehéredett.

Fölvette. Egy emberi koponya járomívcsontjának töredéke. Egy arccsontdarab, a szem alól.

Kezében forgatta a csontszilánkot. Majd újra a földet nézte, meg

a kúszónövényeket, melyek sátrat alkottak a fehér csontszőnyeg

felett. Sok-sok igen törékeny csont, némelyik olyan vékony, hogy

szinte áttetsző... csontok, melyekről azt hitte, hogy apró állatoktól származnak.

De most már nem volt benne biztos.

Még egyetemista korából felderengett a kérdés: melyik az a hét

csont, amelyből az emberi szemgödör összetevődik? Elliot megpróbált rá visszaemlékezni.

Járomcsont, orrüreg, szemüreg, az ékcsont - ez eddig négy - a rostacsont, az öt - aztán jönnie kell

valaminek alulról, a száj felől - a száypad, az hat - és még

egy... az utolsó csak nem akart az eszébe jutni. Járomcsont,

orrüreg, szemüreg, ékcsont, rostacsont, száypad... apró csontok,

áttetsző csontok, finom kis csontok.

Emberi csontok.

- De legalább nem emberi csontok - mondta Ross.

- Nem - hagyta helyben Elliot. Amyre

pillantott.

Emberek meghalnak itt - jelezte Amy.

- Mit mondott?

- Azt mondta, hogy az embereknek nem jó az itteni levegő.

- Na, gyerünk! - mondta Munro.

Munro kissé távolabb vitte a többiektől.

- Jól csinálta - mondta. - A kikujukkal óvatosnak kell lennünk. A majma mit mondott?

- Azt mondta, hogy az emberek itt meghalnak.

- Ez több, mint amit az emberek tudnak - bólintott Munro vigyorogva. - Bár gyanítják.

Mögöttük libasorban menetelt a csapat, senki nem beszélt.

- Mi a fene történhetett ott? - kérdezte Elliot.

- Rengeteg csont - mondta Munro. - Leopárd, kolobusz, erdei patkány, talán bennszülött csecsemő, ember...

- És gorilla - mondta Elliot.
- Igen. Én is láttam. Gorilla is van közte - rázta a fejét Munro.
- Mi tud megölni egy gorillát, professzor? Elliot nem tudott rá felelni.

A konzorcium tábor romokban, a sátrak széttépve, szétszórva, a holttesteket sűrű, fekete légyfelhő lepte el. A párás levegőben leírhatatlan volt a bűz, dühös, monoton zizegéssel keringtek a legyek. Munro kivételével mindenki lecövekelt a tábor szélén.

- Nincs választásunk - mondta. - Meg kell tudnunk, mi történt ezekkel... - Bement a táborba, átlépett a ledöntött kerítésen.

Amint Munro a táborba belépett, azonnal működésbe lépett a védőberendezés, vijjogó magasfeszültségi jelzéseket hallatva. A kerítésen kívül állók fülükre szorították a kezüket, Amy

nemtetszése jeléül felhorkant.

Csúnya zaj.

Munro visszapillantott a többiekre.

- Engem nem zavar - jelentette ki. -

Ezt azért kapjátok, mert

kívül maradtatok. - Munro odament az egyik holttesthez, lábával

megfordította. Aztán lehajolt,

elhessegette a dongó légyfelhőt,

és megvizsgálta a halott koponyáját.

Ross Elliotra pillantott. A fiú sokkolva állt ott, a tipikus

tudós, aki katasztrófahelyzetbe kerülve ledermed. Mellette Amy

fülére tapasztotta a kezét, és remegett.

Ross azonban nem dermedt

le, mély lélegzetet vett, és átvágott a kerítésen.

- Meg kell tudnom, milyen védőberendezést emeltek.

- Nagyszerű - mondta Elliot.

Könnyűnek érezte magát, szinte

lebegett, mint mikor elájulni készül az

ember; a látványtól meg a
bűztől elszédült. Látta, hogy Ross átvág
a táboron, majd felemel
egy fekete dobozt, amely különös
kúpalakzatban végződik. Elindult
a tábor közepébe vezető drót
nyomában. Hamarosan elhallgatott a
vijjogás, Ross megtalálta a kapcsolóját,
és elzárta.

Most jobb - jelzett Amy.

Egyik kezével az elektronikus
berendezést kurkászta a tábor
közepén, a másikkal az orrát fogta be a
bűz ellen.

- Megnézem, vannak-e fegyvereik,
doktor - mondta Kahega, azzal ő
is bement a táborba. A többi
teherhordó tétovázva bár, de a
nyomába eredt.

Elliot egyedül maradt Amyvel. Amy
egykedvűen nézte a pusztítást,
habár kezét nyújtva megfogta Elliot
kezét.

Amy, mi történt itt ? - jelzett Elliot.

Dolgok jöttek - jelzett vissza Amy.

Miféle dolgok?

Rossz dolgok.

Miféle dolgok?

Rossz dolgok jöttek, dolgok jöttek rossz.

Miféle dolgok?

Rossz dolgok.

Nyilvánvaló volt, hogy ezzel a kérdezősködéssel sehová se fog kilyukadni. Megmondta Amynek, hogy maradjon a táboron kívül, azzal maga is bement a halottak és zümmögő legyek közé.

- Megtalálta valaki a vezetőt? - kérdezte Ross. A tábor túlfeléből Munro kiáltott oda:

- Menard az!

- A kinshasai?

- Igen - bólintott Munro.

- Ki az a Menard? - kérdezte Elliot.

- Jó nevű vezető, ismeri a Kongót. - Ross átverekedte magát a

romokon. - Hát nem volt eléggé jó vezető - mondta. A következő pillanatban megtorpant.

Elliot odament hozzá. Ross az egyik hullát bámulta, arcra borulva feküdt a földön.

- Meg ne fordítsa! - mondta a lány. - Richter az.

Elliot nem értette, honnét olyan biztos a dologban.

A tetemet fekete legyek borították. Lehajolt.

-Ne nyúljon hozzá!

- Oké - mondta Elliot.

-Kahega! - kiáltott Munro, és fölemelt egy húszliteres zöld műanyag kannát. Valami folyadék kotyogott a kannában. - Na, essünk túl rajta.

Kahega meg az emberei gyorsan kilocsolták a benzint a sátrakra meg a holttestekre.

Ross bekúszott egy szakadt

műanyag raktársátorba, majd kikiáltott:

- Egy percet várjanak még!

- Várunk, amennyit csak akar - mondta Munro. Elliothoz fordult, aki a táborhelyen kívül álló Amyt figyelte. Amy magának mutogatott. Emberek rosszak. Nem hiszik emberek, rossz dolgok jönnek.

- Egészen nyugodtan fogadja a dolgot - jegyezte meg Munro.

- Nem igazán - mondta Elliot. - Azt hiszem, tudja, hogy mi történt itt.

- Remélem el is mondja nekünk - mondta Munro. - Mert ezek az emberek is ugyanúgy haltak meg. Hogy a koponyájukat szétzúzták.

Az égre kúsztak fel a lángok a konzorcium táborhelyéről, és fekete füstfelhő kerengett, miközben az expedíció továbbhaladt a dzsungelben. Ross a gondolataiba

merülve hallgatott.

- Mit talált? - kérdezte Elliot.

- Semmi jót. Tökéletesen működött a biztonsági berendezésük, ami hasonló a mi állat-távoltartó műszerünkhöz. Azok a kúpok, amelyeket megtaláltam, audioérzékelő egységek, s ha felfognak egy jelzést, olyan ultramagas feszültségű jelzéseket bocsátanak ki, ami igen fájdalmasan hat a hallószervekre. Hüllőre nem hat, de az emlősöknél fantasztikusan hatásos. A farkas vagy a leopárd futva menekül előle a hegyekbe.

- De itt nem működött - mondta Elliot.

- Nem. - És Amyre se volt nagy hatással.

- Hogyan hat az emberi hallószervekre?

- Érezte. Kellemetlen, de semmi vész. - Elliotra nézett.

- Csakhogy Kongónak ebben a részében nincsenek emberi lények. Rajtunk kívül.

- Tudunk ennél hatékonyabb védőberendezést csinálni? - kérdezte Munro.

- De még mennyire, hogy tudunk - mondta Ross. - Magunkkal hoztuk a jövő század védelmi berendezését - az megvéd mindentől az elefánttól és az orrszarvától eltekintve.

Késő délután ráakadtak az előző ERTS-csoport táborhelyére.

Majdnem elmentek mellette, mert az eltelt nyolc nap alatt a

kúszónövények máris kezdték benőni, eltüntetve a nyomokat. Nem

sok maradt - néhány narancsszínű műanyagfoszlány, egy behorpadt

alumínium főzőedény, egy összetört háromlábú állvány és a törött

videokamera, zöldszínű csatlakozói a földön szétszórva. Egyetlen

tetemet se találtak, s mivel sötétedett már, sietve továbbmentek.

Amy rendkívül izgatott volt.

Nem megy - jelezte.

Peter Elliot rá se hederített.

Rossz hely, régi hely, nem megy.

- Mennünk kell, Amy!

Tizenöt perc múlva a fejük fölött
összeboruló fák alól egy kis

tisztásra értek. Amikor fölnéztek, látták
az erdő fölé magasodó

Mukenko sötét kúpját és a párás
levegőben pislákoló, egymást

halványan keresztező zöld
lézersugarakat. És pontosan a sugarak

kereszteződésében, lent, mohával
benőtt kőkockák, félig elrejtve

a dzsungel lombzatában - Zinj, az
Elveszett Város.

Elliot megfordult, hogy Amyt keresse.

Amynek nyoma veszett.

4. HÁTBORZONGATÓ

Nem akarta elhinni.

Először azt gondolta, csak meg akarja

büntetni, azért szökött
meg, hogy Elliot megbánja, hogy a
folyón belelőtte a nyugtatót.

Elmagyarázta Munrónak meg
Rosznak, hogy Amytól kitelik az
ilyesmi, s az elkövetkező fél órában
fel-alá bóklásztak a
dzsungelben, Amyt szólongatva. De
válasz nem érkezett, csak az
esőerdő örök csendje vette őket körül. A
fél órából egy óra lett,
aztán majdnem kettő.

Ellioton kitört a pánik.

Mivel Amy továbbra se került elő a
lombok közül, újabb
lehetőséggel kellett számolnia.

- Talán megszökött egy gorillacsapattal -
mondta Munro.

- Lehetetlen - vágta rá Elliot.

- Hétéves, majdnem teljesen érett már -
vonogatta a vállát Munro.

- És végtére is gorilla.

- Lehetetlen - makacskodott tovább

Elliot.

De értette, mire gondol Munro. Azok az emberek, akik majmot nevelnek, egy bizonyos ponton rádöbbennek, hogy nem tarthatják tovább az állatot. A kifejlett állat túl nagy, túlságosan erős, túlságosan előtérbe kerülnek és irányíthatatlanná válnak faji sajátosságai. Többé nem lehet bepelenkázni őket, és úgy tenni, mintha cuki kis emberforma teremtmények volnának. Nyilvánvalóan elűtő faji sajátosságaikat egyszerűen nem lehet tovább figyelmen kívül hagyni...

- A gorillacsapat nem zárt egység - figyelmeztette Munro. -

Befogadják az idegent, kiváltképp a nőtényt.

- Ilyet ő sose tenne - szívóskodott Elliot.

- Nem is tehetne.

Amy csecsemőkora óta emberek

között nevelkedett. Sokkal biztonságosabban mozog a nyugati civilizáció autópályáin és autóséttermeiben, mint a dzsungelben. Ha Elliot megállás nélkül elhajtott Amy kedvenc vendéglője előtt, az állat rögtön megkocogtatta a vállát, hogy feledékenységeire felhívja a figyelmét. És mit tud ugyanakkor a dzsungelről? Éppoly ismeretlen neki a terep, mint mondjuk, Elliotnak. És persze nemcsak erről van szó...

- Jó lesz, ha mielőbb tábort verünk! - mondta Ross az órájára pillantva. - Ha akar... majd visszajön. Végül is, nem mi hagytuk őt faképnél. Ő hagyott itt bennünket. Volt náluk egy üveg Dóm Pérignon pezsgő, de senki nem volt ünneplős hangulatban. Elliot Amy elvesztésén bánkódott, a

többieket holtra rémítette a másik tábor nyújtotta látvány; rohamosan esteledett, s még sok dolguk volt az ERST biztonsági rendszerének felállításával, ami a vadonbeli betolakodók ellen volt hivatott védelmet nyújtani.

Az egzotikus védelmi technológia felismerte azt a tényt, hogy a kongói expedíciók történetében végig megtalálhatók a védelmi berendezések. Több mint egy évszázaddal ezelőtt már Stanley is megfigyelte, hogy "a tábor addig nem tekinthető teljesnek, amíg bozóttal vagy fákkal körül nem kerítették". Az azóta eltelt esztendőkből nemigen volt szükség ennek a megfigyelésnek a lényegi megváltoztatására. Csak a védelmi technológia változott, és az ERST berendezése a legújabb módszerek

alkalmazásán alapult.

Kahega és az emberei felfűjták az ezüsstel bevont Mylar-sátrakat, és egymáshoz közel állították fel őket. Ross irányításával háromlábú teleszkópos állványokra erősítették a cső alakú infravörös éjszakai reflektorokat. Ezeket úgy helyezték el, hogy a táborhelyen kívül világítsák meg a környezetet.

Ezután felállították a külső biztonsági berendezést. Ez egy pehelykönnyű félfém rácsozat volt, inkább szövetes, semmint drótjellegű. Cölöpökre erősítve teljesen rázárult a táborhelyre, és amikor rákapcsolták a transzformátorra, tízezer volt volt benne a feszültség. Hogy csökkentsék a cellákból a kiáramlást, az áramot másodpercenként négy ciklusban pulzáltatták, ami lüktető,

szagगतott zűmmögést hallatott.

Jűnius 21-én rizst vacsoráztak szárított garnélarákszósszal. A

rákoknak nem vált előnyére a szárítás, papundekliízű darabkák

űszkáltak a keverékben, de senki sem méltatlankodott a huszadik

századi technológia eme fejletlenségén, csak némán pillantgattak

a körülöttük egyre mélyűlő dzsungelbeli sötétség felé.

Munro felállította az őrséget. Négy óránként fogják váltani

egymást; Munro közölte, hogy ő, Kahega és Elliot mennek először őrségbe.

Az éjszakai látcsűvekkel fűlszerelkezve úgy festettek az őrűk,

mint titokzatos szűcskék, akik a dzsungel felé kukucskálnak. Az

éjszakai látcsűvek felfokozták a környező fénýáradatot, s

kísérteties zűldbe borították a tájat.

Elliot nehéznek találta a szemüveget, s nehezen szokott hozzá a szeme a látcsövön keresztül érzékelt elektronikus látomáshoz. Néhány perc elteltével le is vette, s elképedten tapasztalta, hogy tintafekete a dzsungel körülötte. Sietve vissza is tette. Az éjszaka csöndesen, incidens nélkül telt.

KILENCEDIK NAP: ZINJ
1979. június 21.

1. TIGRISFAROK

Ahogy június 21-e reggelén beléptek Zinj, az Elveszett Város területére, az közel sem volt olyan titokzatos és romantikus, mint az arról szóló tizenkilencedik századi beszámolók. Ezek a

huszadik századi felfedezők izzadtak,
nyögtek a technikai
felszerelésük nehéz terhe alatt -
optikai színekéskeresők,
adatkódoló kompasszok, rádióH
frekvencia-irányítók a szükséges
adó-vevőkkel, mikrohullámú adók -
ezek mind elengedhetetlen
kellékei voltak egy romba dőlt
archeológiai képződmény modern
kori, gyorsított tempójú feltárásának.
Őket csak a gyémántok érdekelték.
Ahogy Schliemannt csak az
arany, amikor Trója kiásásának három
évet szentelt az életéből.
Ross három napot szánt rá, hogy
ráakadjon a gyémántokra.
Az ERST komputeres szimulálója
szerint ennek a legalkalmasabb
módja a város feltérképezése. Ha
térkép van a kezükben, akkor a
városi szerkezet elhelyezkedéséből
viszonylag könnyen

kikövetkeztethetik a bányá fekvését.
Remélték, hogy hat órán belül kezükben
lesz a használható térkép.

A rádiófrekvencia-adók segítségével
más dolguk sincs, mint hogy
megálljanak egy épület négy
sarkában, s minden sarokban
megnyomják a rádiócsipogót. Aztán,
amikor visszatérnek a táborba,
két szélesen osztott vevő rögzíti a
jelzéseiket, úgy, hogy a
komputer két dimenzióban
érezkelhesse. Csakhogy a romok
kiterjedése igen nagy volt, majdnem
három négyzetkilométer. A
rádiós kutatás jó messzire távolítaná
őket a sűrű erdőben - az
előző expedíció tapasztalatain okulva
ez nem igazán látszott
tanácsosnak.

A másik lehetőségük, az ERTS-nél
nem szisztematikus kutatásnak,
másképpen "tigrisfarok-

megközelítésnek" nevezett módszer volt.

(ERTS-féle tréfa volt, hogy egy tigrisnek úgy lehet a nyomára bukkanni, hogy addig megy az ember, míg rá nem lép a farkára.)

Átvágtak a romos épületeken, kerülgették a kígyókat és óriáspókokat-, amelyek a sötétbe menekültek előlük. A pókok férfitenyérynyi nagyok voltak, és Ross megrökönyödésére hangosan ketyegtek.

Észrevették, hogy a kövek egészen kiváló minőségűek, ámbár a mészkő sok helyen ki volt marva és mállott is. És mindenütt a félhold kanyarulatú ajtók és ablakok, mint valami népművészeti díszítőelem.

De ezektől a hajlított formáktól eltekintve szinte semmi jellegzetessége nem volt a szobáknak,

amelyeken keresztülmentek.

A szobák általában négyszögletesek és többé-kevésbé azonos méretűek, a falak kopárak, sehol semmi dekoráció.

Annyi eltelt évszázad után semmiféle tárgyat nem találtak - habár

Elliot végül ráakadt egypár korong alakú kőlapátra, amelyről feltételezték, hogy talán fűszereket vagy magvakat őrltek vele.

A város jellegtelen üressége egyre zavaróbb lett, ahogy

végigjárták; és kényelmetlen is volt, nemigen lehetett az egyik

épületet a másikhoz viszonyítani, ezért önkényes neveket kezdtek

rájuk aggatni. Amikor Karen Ross az egyik helyiségben egy csomó

falba vájt kis kamrát talált, kijelentette, hogy biztosan ez a

postahivatal, s attól fogva úgy is hívták.

Aztán találtak egy csomó apró szobát

egymás mellett, amelyek elé
kis gödröket ástak fakorlátnak. Munro
ezeket börtöncelláknak
vélte, ám a cellák rendkívül kicsinyek
voltak. Ross arra
gyanakodott, hogy talán kicsinyek voltak
az emberek, vagy netán a
cellák éppenséggel büntetés céljából
voltak olyan kicsinyek.

Elliot arra tippelt, hogy állatketrecek.
Ám ebben az esetben
miért egyforma méretű minden egyes
cella? Ha ezek állatkerti
ketrecek, mutatott rá Munro, akkor
miért nincs rálátási
lehetőség? Ismét kifejezte
meggyőződését, hogy csakis börtön
lehetett, ettől fogva "a börtön"-nek is
nevezték.

A börtön közelében nyitott udvarra
bukkantak, azt elnevezték
sportcsarnoknak. Szemmel láthatóan
valamiféle atlétikai terep és

kiképzőpálya volt. Négy magas kőoszlop tetején málladozó kőgyűrű, ezeket nyilvánvalóan valami kötélabdászerű játékhoz használták. Az udvar egyik sarkában fejmagasság fölött vízszintes rúd, a magasugróléchez hasonló, alig százötven centire a föld fölött. Egy alacsonyabb rúdból Elliot arra következtetett, hogy az lehetett a gyerekek játszótere. Ross megismételte, hogy szerinte ezek igen kicsike emberek lehettek. Munro eltűnődött, vajon nem katonai kiképzőtér volt-e a sportpálya. Miközben tovább kutattak, mindnyájan érezték, hogy reakcióik a szakmájukra vezethetők vissza. A város oly semleges, annyira nem tartalmaz információkat, hogy egyre inkább egy személyiségvizsgálat személytelenségére emlékeztette őket.

Nekik

pedig objektív információkra volt szükségük azokról az emberekről, akik a várost építették, és akik itt éltek.

Ott volt végig az orruk előtt, csak valahogy nehezen jöttek rá.

Sok szobában az egyik vagy másik falat feketés-zöldes penész borította. Munro észrevette, hogy ez a penész nincs

összefüggésben az ablaktól való távolságával, a légáramlatokkal

vagy bármely más hasonlóképpen meghatározható tényezővel. Voltak

szobák, ahol a penész félig lepte be a falat, de igen vastagon,

aztán éles, vízszintes vonal mentén megszakadt, mintha csak

késsel vágták volna el.

- Veszettül különös - mondta Munro a penészt tanulmányozva, és

megdörzsölte az ujjával. Csupa kék

festék lett tőle az ujj
hegye.

így fedezték fel a gondosan
megmunkált festett féldomborműveket,
amelyek mindenütt jelen voltak a
városban. Azonban a penész,
amely belepte az egyenetlenül
megmunkált felületeket, meg a
kimart mészkő, szinte teljességgel
lehetetlenné tette a képek
értelmezését.

Ebéd közben Munro megemlítette, hogy
milyen kár, hogy nem hoztak
magukkal néhány művészettörténészt,
hogy azok restaurálják a
féldomborműveket.

- A lámpáikkal meg a gépeikkel percek
alatt megfejténék, ami itt
most nem látható - mondta.

Ettől Rosznak támadt egy ötlete.

A műtárgyakat vizsgáló legújabb
technikák Degusto és a többiek
tervei alapján manapság infravörös

fényt és képerősítést
alkalmaznak, márpedig a kongói
expedíció rendelkezik mindazokkal
a felszerelésekkel, amelyekkel ezt a
módszert ott mindjárt
kipróbálhatják. Legalábbis érdemes vele
megpróbálkozni. Ebéd után
visszatértek a romokhoz, magukkal
vonszolták a videokamerát, az
egyik éjszakai infravörös lámpát meg a
parányi komputerképernyőt.
Egy óra vacakolás után kidolgozták a
rendszert. Infravörös
fénnel árasztották el a falakat, s a
videokamerával fölvtették a
látványt - aztán a műhold útján
betáplálták a képet a houstoni
elektromos komputerprogramba,
amely onnan visszajött a kis
hordozható képernyőegységükbe -
ily módon sikerült
rekonstruálniuk a falon lévő képeket.
Hogy ilyen nyakatekerten kellett

nézniük a domborműveket, erről az éjszakai látószemüveg jutott Peter Elliot eszébe. Ha egyenesen a falat nézi az ember, akkor nem lát semmit, csak fekete penészt, zuzmót meg a málló követ. De ha komputerképernyőn keresztül nézték, akkor megjelentek az eredeti festett jelenetek, csupa életteli, vibráló kép. "Nagyon különös volt - emlékezett vissza később -, ott voltunk a dzsungel kellős közepén, de csak közvetve tudtuk vizsgálni a környezetünket, a gépek segítségével. Éjszakai látcsövet kellett használnunk sötétedés után, napvilágnál meg videót. Arra kellettek a gépek, hogy velük meglássuk, amit nélkülük nem látnánk, teljességgel ki voltunk nekik szolgáltatva."

Azt is furcsállotta, hogy a

videokamerával fölvelt információnak több mint húszezer mérföldet kellett megtennie, majd visszatérnie a néhány centiméternyire lévő kis képernyőre. "A világ leghosszabb gerincagya" - mondta később. És különösképpen is hatott rá. Még a fénysebességgel is egytized másodpercet igényelt a közvetítés, s mivel a houstoni komputernek is szüksége volt némi feldolgozási időre, a képek nem azonnal jelentek meg a képernyőn, hanem vagy fél másodpercnyi késéssel. Szinte alig is volt észlelhető. Az ily módon kivetített jelenetek nyújtották számukra az első betekintést a város és lakói életébe.

Viszonylag magas feketék voltak Zinj lakói, a fejük kerek, a testük izmos; megjelenésük emlékeztetett a bantu nyelvet használó

feketékre, akik az északi, felföldi szavannákról érkeztek a Kongóba, úgy kétezer évvel ezelőtt. Az ábrák élénk, energikus népnek mutatták őket, a klíma ellenére gondosan díszített, hosszú, színes ruhákat viseltek; mozdulataik szélesek; mindent egybevetve éles ellentétben álltak azokkal a jellegtelen és málló szerkezetekkel, amelyek a kultúrájukból fennmaradtak.

Az első megfejtett freskók piaci jeleneteket ábrázoltak: árusok guggoltak a földön, gyönyörűségesen font kosarak mellett, amelyekben kerek tárgyak voltak, a vevők pedig szemben álltak és alkudoztak. Először gyümölcsnek nézték a kerek tárgyakat, aztán Ross úgy határozott, hogy azok kövek.

- Ezek csiszolatlan gyémántok, még be vannak ágyazva - mondta, a

képernyőre bámulva. - Gyémántot árulnak.

A freskók nyomán tanakodni kezdtek, mi történhetett Zinj városának lakóival, mert a várost nyilvánvalóan elhagyták, nem pedig lerombolták - háborúnak, megszállóknak nyoma sem volt sehol, bármiféle katasztrófának vagy természeti csapásnak szintén nem.

Ross a szíve mélyén rettegett, hogy netán a gyémántlelőhelyek kimerültek, ettől lett ez a hely kísértetváros, mint a történelem során megannyi hasonló bányásztelepülés. Elliot arra gyanakodott, hogy talán valami járvány, betegség vitte el mind a város lakóit.

Munro azon az állásponton volt, hogy a baj okát a gorillákban kell keresni.

- Ne nevéssenek - mondta. - Ez itt vulkanikus vidék. Kitörések, földrengések, aszály, szavannatüzek - az ilyesmitől megvadulnak az állatok, és a szokásostól teljesen eltérően kezdenek viselkedni.

- A megvadult természet? - csóválta Elliot a fejét. - Errefelé elég gyakran vannak vulkanikus kitörések, azt pedig tudjuk, hogy ez a város évszázadokon keresztül fennállt. Ez nem lehet az oka.

- Talán palotaforradalom, puccs okozta.

- Az meg mit érdekli a gorillákat? - nevetett Elliot.

- Pedig megesik - mondta Munro. - Afrikában az állatok mindig furcsán viselkednek, ha háború van, tudja. - Aztán történeteket adott elő babuinokról, amelyek farmházakat támadtak meg Dél-Afrikában meg autóbuszokat Etiópiában.

Elliotot nem hatotta meg. Az ember dolgait visszatükröző természet teóriái igen régiek, legalább Aiszóposzig visszavezethetők, és nélkülöznek minden tudományos alapot.

- A természet világa közömbös az ember iránt - jegyezte meg.

- Ez kétségtelen - felelt rá Munro -, csak épp mi maradt meg a természet világából?

Vonakodva bár, de ezt Elliot is elismerte, pedig volt olyan közismert tudományos feltevés, ami éppenséggel ezt vonta

kétségbe. 1955-ben egy Maurice Cavalle nevű francia antropológus megjelentetett egy meglehetősen ellentmondásos tanulmányt A természet halála címmel. Ebben a következőket írta:

"Egymillió évvel ezelőtt a földet kiterjedt vadon borította,

melyet (természet)-nek nevezhetünk. Ennek a vad természetnek a közepén apró, elszigetelt emberi települések álltak. Legyenek azok barlangok, melyekben mesterséges tűz tartja az embereket melegen, vagy a későbbiek során városok, lakásokkal és mesterséges talajműveléssel - ezek az elszigetelt települések kifejezetten természetellenesek voltak. Az elkövetkező évezredek során a mesterséges emberi településeket körülvevő érintetlen természet fokozatosan hanyatlani kezdett, habár ez az irányzat évszázadokig alig volt észlelhető. Háromszáz évvel ezelőtt Franciaországban és Angliában a hatalmas városokat sokhektárnyi vadon választotta el egymástól, amelyben vadállatok éltek, ugyanúgy, mint

évezredekkel azelőtt. Az ember terjeszkedése azonban kérlelhetetlenül és feltartóztathatatlanul folyt tovább.

Száz esztendővel ezelőtt, a nagy európai felfedezők utolsó korszakában a természet már olyan radikálisan kipusztult, hogy valósággal újdonságszámba ment - a tizenkilencedik századi ember képzeletét ezért is ragadták meg annyira az afrikai felfedezőutak. Egzotikumnak számított behatolni a hamisítatlan természet világába, az emberiség nagy része, amely születésétől haláláig ember alkotta körülmények között élt, nem rendelkezett ez irányú tapasztalatokkal.

A huszadik században ez az egyensúly annyira felborult, hogy lényegében elmondhatjuk, hogy a természet megszűnt. A vadon

növényvilágát melegházakban
termesztik, a vadállatok
állatkertekben és vadrezervátumokban
élnek: az ember által
létrehozott mesterséges környezetben,
mintegy a hajdanvolt
természetes világ emlékeként.
Csakhogy az állatkertben meg a
vadrezervátumban az állatok nem élik
megszokott természetes
életüket, amiképpen az ember sem
éli természetes életét a
városban.

Manapság az ember és az ő termékei
vesznek körül bennünket. Az
ember előtt nincs hová menekülni sehol
a földtekén, a természet
puszta fantáziakép, rég letűnt álom a
múltból."

Ross félrehívta Elliotot az ebédőtől.

- Ez magának szól - mondta, és az
antenna mellett álló komputerre
mutatott. - Megint az a barátja.

Munro vigyorgott.

- Hogy még a dzsungel közepén is szünet nélkül szól a telefon.

Elliot odament a képernyőhöz.

KMPTR NYLVI ELEMZ TÖBB INPUT KÍVÁN.

INPUT NLKÜL? - pötyögte be Elliot.

TÖBB AURL INPUT - MÉG FELVTELT.

Elliot visszairt: Jó, ha lesz.

JÓ HA LSZ.

22 W000 FREKV. VAL VEDD FEL FONTOS

Elliot visszaírta: Értem.

ÉRTM.

Kis szünet, majd a képernyőn megjelent:

HGY VN AMY ?

Jól. - írta vissza Elliot némi habozás után. STÁB ÜDV. - jött a

válasz, majd a közvetítés egy pillanatra megszakadt.

KÖZV. FOLYT:

Hosszú szünet következett.

FANTASZT. HREK - írta ki a képernyőre

Seamans.

SWENSN ELŐKERÜLT.

2. SWENSN HREI

Elliot egy pillanatig nem jött rá, kiről van szó. Swensn ? Ki aza

Swensn? Valami hiba van a közvetítésben? Aztán rájött: Mrs.

Swenson! Az az asszony, aki megtalálta Amyt, aki elhozta

Afrikából, és a minneapolisi állatkertnek ajándékozta. Az az

asszony, aki az elmúlt hetekben Borneóban járt.

CSK TUDTUK VLNA AMY ANYJÁT NEM BENNSZLÖTTEK ÖLTÉK MG.

Elliot türelmetlenül várta a Seamanstól érkező következő üzenetet.

A képernyőre bámult. Neki mindig azt mondták, hogy Amy anyját a bennszülöttek ölték meg, hogy megegyék, így jutott Amy árvaságra...

MIT JEL?

ANYA MÁR HLOTT VLT NEM ETTÉK
MEG.

Hogy nem a bennszülöttek ölték meg
Amy anyját? Hanem már halott
volt?

MAGYAR. ZATOT.

SWENSN FÉNYK. TOVÁBBÍTSAM?

Elliot ujjai kapkodva keresgéltek a gép
klaviatúrája fölött.

TOVÁBBÍTSD!

Véget nem érőnek tetsző szünet, majd a
videoképernyőn megjelent a
kép, a kamera föntről lefelé
végigpásztázta. Még jóval azelőtt,
hogy az egész kép betöltötte volna a
képernyőt, Elliot már tudta,
mit lát.

A könyörtelen felvétel egy összezúzott
koponyájú gorilla hulláját
ábrázolta. Az állat a hátán feküdt,
feltehetően egy bennszülött
falu előtti tisztáson.

Abban a pillanatban Elliot úgy érezte, hogy itt a magyarázat mindarra, ami oly sok hónapon keresztül Amy nyugtalan viselkedésében megfejtésre várt. Ha csak kiderült volna, mielőtt.

A villogó elektronikus kép elfeketedett.

Elliotot egy csapásra kérdések tömkelege rohanta meg... Bezúzott koponyák a távoli... és feltehetően lakatlan... Kongó vidékén...

kanyamagufa, a csontok helye.

Csak hogy Bagimindi a Lubula folyó partján fekvő kereskedőfal, több mint száz mérföldre innét. Hogy

jutott el Amy és a halott anyja Bagimindibe?

- Valami probléma van? - kérdezte Ross.

- Nem értem az összefüggést. Meg kell kérdeznem.

- Mielőtt megkérdezi, nézze végig még egyszer az anyagot. Benne van a gép memóriájában. - Azzal

megnyomta a REPEAT gombot.

A korábbi beszélgetés megismétlődött a képernyőn. Miközben Elliot

Seamans válaszait nézte, megragadt benne egy sor:

ANYA MÁR HLOTT VLT NEM ETTÉK MEG.

Miért nem ették meg? A gorillahús elfogadott - mi több nagyra becsült - táplálék a Kongó-medencének ezen a vidékén. Begépelte a kérdését:

MÉRT NEM ETTÉK MEG ANYÁT?

ANYÁT (CSECSMOT BENNSZÜL. KÁT. JÁRŐR TÁL. MEG SZUDÁNIAK:

HULLÁT) CSECSMOT ÖT NAPIG VITTÉK BAGMINDIBE ELADNI TURISTÁKNAK:

SWENSN OTT.

öt nap! Elliot sietve bepötyögte a fontos kérdést:

HL TALÁLTÁK?

KONGÓ ISM. LEN VIDÉKÉN - jött a

felelet.

RÉSZLETEZD!

NINCS RÉSZLET.

Rövid szünet, majd:

VANNAK MÉG KÉPEK.

KÉREM! - írta vissza Elliot.

A képernyő kiürült, majd ismét megtelt.

Most közelről láthatta

maga előtt a nőstény gorilla összetört
koponyáját. És a hatalmas

koponya mellett apró, fekete kis
teremtés kuporgott a földön,

keze-lába összeszorítva, szájára
ráfagyott a sikoltás.

Amy.

Ross többször lejátszotta a képeket,
végezetül azt, amelyiken a
csecsemő Amy - az apró, sikoltó Amy
látható.

- Nem csoda, hogy rémálmai voltak -
mondta Ross. - Biztosan a
szeme előtt ölték meg az anyját.

- Abban legalább biztosak lehetünk,

hogy nem gorillák tették -
mondta Elliot. - A gorillák nem ölik meg
egymást.

- E pillanatban az égadta világon
semmiben sem lehetünk biztosak

- jegyezte meg Ross.

Június 21-e éjszakája oly csöndes
volt, hogy tíz óra tájt

eloltották az infravörös lámpákat, hogy
takarékoskodjanak az

energiával. Szinte abban a
minutumban mozgolódást hallottak a

tábort körülvevő bozótból. Munro és
Kahega körbepásztáztak a

fegyvereikkel. A zizegés egyre
növekedett, furcsa sziszegő-ziháló

hangot hallottak.

Elliot is hallotta, és végigfutott rajta a
hideg, ugyanezt a

sziszegést-zihálást hallotta az első
kongói expedíció

hangfelvételeiről. Bekapcsolta a
magnetofont, és körbelengette a

mikrofont. Mindannyian várakoztak, feszülten, rémülten.

De az elkövetkező órában nem történt semmi. Mozgott körülöttük a bozót, de nem láttak semmit. Aztán valamivel éjfél előtt

szikrázni kezdett az árammal ellátott kerítés. Munro felkapta a fegyverét, és tüzelt; Ross felkattintotta az éjjeli fényszórókat, és a tábort elöntötte a mélyvörös fény.

- Látták? - kérdezte Munro. - Látták, hogy mi volt az?

A fejüket rázták. Senki nem látott semmit. Elliot visszahallgatta a szalagokat, csak a géppuskaropogás meg a szikrákat vető kerítés hangja. Semmi sziszegés.

Az éjszaka hátralevő része eseménytelenül telt.

TIZEDIK NAP: ZINJ

1979. június 22.

1. VISSZATÉRÉS

Párás, szürke reggelre ébredtek június 22-én. Peter Elliot hatkor kelt, addigra a tábor többi lakói már mind aktív működésbe lendültek. Munro a táborhely biztonsági kerítését pásztázta végig. Diadalittas pillantással köszöntötte Elliotot, és a földre mutatott.

A talajon friss lábnyomok. Mély, rövid, leginkább háromszög alakú nyomok, a nagylábujj és a másik négy lábujj között széles rés - olyan széles, hogy közzéfért egy ember hüvelykujja többi ujjakkal egyetemben.

- Határozottan nem emberi nyom - mondta Elliot, és lehajolt, hogy közelebbről szemügyre vehesse.

Munro hallgatott.

- Valami főemlős. Munro hallgatott.

- Nem lehet gorilla - egyenesedett fel végül Elliot. Az előző

esti videokommunikáció során megerősödött benne, hogy ezek nem lehetnek gorillák. A gorillák nem ölik meg egymást úgy, ahogyan

Amy anyját megölték. - Nem lehet gorilla - ismételte meg.

- De még mennyire hogy gorilla - mondta Munro. - Ezt nézze meg. -

Azzal a puha talajra bökött, négy egymás melletti bemetszésre. -

Ilyenek az ujjízületeik, amikor a kezükön járnak.

- De a gorilla félénk állat, éjszaka alszik, és kerüli a kapcsolatot az emberrel.

- Na, ezt talán annak mesélje, amelyik itthagyta a nyomait.

- Meg kicsi is ahhoz, hogy gorilláé legyen - mondta Elliot.

Megvizsgálta a kerítést ott, ahol éjszaka a rövidzárlat keletkezett. Szürke szőrdarabok akadtak fenn a kerítésen. - És a gorillának nem szürke a szőrzete.

- A hímeknek igen - mondta Munro. - Ezüstös a hátuk.

- Igaz, de az ezüstös szín ennél világosabb. Ez a szőr határozottan szürke. - Tétovázott. - Talán a kakundakari.

Munro megvetően mérte végig. A kakundakari Kongó vitatott főemlőse. A himalájai jetihez és az észak-amerikai nagylábúhoz hasonlóan látni már többen látták, de elfogniuk nem sikerült. Vég nélküli bennszülött történetek járták egy kb. 183 centiméter magas, szőrös majomról, amelyik a hátsó lábán jár, és más tekintetben is emberhez hasonlóan viselkedik.

Több nagy hírű tudós amellet vokal,

hogy a kakundakari igenis létezik; bizonyára azért, mert jól emlékeztek még azokra a szaktekintélyekre, akik a gorilla létezését tagadták.

1774-ben lord Monboddó jegyezte fel a gorilláról, hogy "a természetnek ez a csodálatos és félelmetes teremtménye két lábon jár, mint az ember, 210-270 centiméter magas... és elképesztően erős, hosszú, fekete szőrzet borítja a testét, ez a szőrzet a fején hosszabb, mint másutt, az arca emberibb, mint a csimpánzé, de az ábrázata fekete, és nincs farka". Negyven évvel később Bowdich a következőképpen jellemezte az afrikai majmot: "...általában véve 152 cm magas, a vállánál 122 cm széles; a mancsa állítólag még aránytalanabb, egyetlen csapása végzetes". De csupán 1847-ben hozta

nyilvánosságra Thomas Savage
afrikai misszionárius és Jeffries Wyman
bostoni anatómus azt a
tanulmányát, amelyben leírást ad "egy
másik afrikai fajtáról...
amelyet eleddig a természettudósok
nem ismertek", és
javasolták, hogy Troglodytesgorilla
legyen az állat neve.
Bejelentésük rendkívüli izgalmat keltett
a tudományos világban,
London, Párizs és Boston sürgősen
csontvázakat akart szerezni;
1855-re pedig már nem lehetett többé
kétségbe vonni, hogy létezik
egy másik, igen hatalmas gorillatípus
Afrikában.
Még a huszadik században is fedeztek
fel új állattípusokat az
esőerdőben: a kék disznót 1944-ben és
a vörösmellű fajtát 1961-
ben. Nagyon is elképzelhető volt tehát,
hogy ritka, elzártnak élő

főemlős létezhet a dzsungel legmélyén.
De a kakundakarík létére
még mindig nem volt kézzel fogható
bizonyíték.

- Ez a lányom gorillától származik! -
makacskodott Munro. - Vagy
inkább egy gorillacsapattól. Körös-körül
járták a biztonsági
kerítést. Szemügyre vették a
táborunkat...

Szemügyre vették a táborunkat -
ismételte meg Elliot a fejét
rázva.

- Úgy bizony - mondta Munro. -
Nézzé csak meg a nyamvadt
nyomaikat!

Elliotnak fogytán volt a türelme.
Mormogott valamit az orra alatt
a nagy fehér vadászok tábortűz melletti
meséiről, mire Munro is
mormogott valami korántsem hízelgőt
azokról, akik minden
tudásukat könyvekből merítik.

Ebben a pillanatban azonban a fejük fölötti fákon rikoltozni kezdtek a kolobuszmajmok, és dühösen rázták az ágakat.

A táborhely előtt találták meg Malawi hulláját. A teherhordó a forráshoz indult vízért, amikor megölték; ott feküdtek mellette az összecsuksúró vödrök. A koponyacsontjait összezúzták, bíborszínűre vált, felduzzadt arca eltorzult, a szája tátva.

A csoportot feldúlta a halál módja; Ross elfordult, a gyomra kavargott; a teherhordók Kahega köré gyűltek, aki nyugtatgatni próbálta őket; Munro lehajolt, hogy szemügyre vegye a sebesülés helyét.

- Látja ezeket a belapított részeket, mintha a feje beszorult volna két valami közé...

Munro ezután odahozatta a

kőlapátokat, amelyekre Elliot bukkant rá előző nap a városban. Majd Kahegára nézett.

Kahega kihúzta magát, és így szólt:

- Mi most hazamegyünk,- főnök.

- Az lehetetlen - mondta Munro.

- Hazamegyünk. Haza kell mennünk, egyik testvérünk meghalt, szertartást kell rendeznünk a feleségének és a gyerekeinek, főnök!

- Kahega...

- Főnök, nekünk most mennünk kell!

- Kahega, beszéljük meg a dolgot. - Munro kihúzta magát, belekarolt Kahegába, és kissé távolabbra vezette, a tisztás túlsó felére. Jó néhány percre halkan beszélgettek.

- Rettenetes! - mondta Ross. Mintha őszinte emberi megnyilvánulás lett volna, ezért Elliot ösztönösen megfordult, hogy

megvigasztalja, de a lány így folytatta:

- Szétesik az egész expedíció. Rémes. Valahogy össze kell tartanunk, különben soha meg nem találjuk a gyémántokat.

- Magát csakis ez izgatja?

- Mért, hát van biztosításuk...

- Maga csak azért olyan ideges, mert elvesztette a vacak majmát.

Szedje már össze magát! Figyelnek bennünket.

A kikujuk valóban Rosst és Elliotot figyelték, igyekeztek

elkapni, milyen érzések vezérlik őket.

Azt azonban mindannyian

tudták, hogy a fő tárgyalás Munro és Kahega között folyik, akik

félrevonultak. Jó néhány perc elteltével Kahega visszatért, a

szemét törölgette. Gyorsan mondott valamit a megmaradt

testvéreinek, és azok bólogattak. Aztán visszatért Munróhoz.

- Maradunk, főnök.
- Jól van - mondta Munro, és rögtön magára öltötte korábbi, parancsolgató modorát. - Hozza ide a kőlapátokat!

Amikor odavitte, Munro a lapátokat Malawi fejének két oldalához illesztette. Azok pont beleillettek a félkör alakú horpadásokba.

Munro ezután sietve mondott valamit Kahegának szuahéli nyelven, majd Kahega mondott valamit a testvéreinek, akik bólintottak.

Csak ezek után tette meg a következő, szörnyű lépést. Szélesre tárta a két karját, aztán a már összetört koponyához csapta a kőlapátokat. Rettenetes volt a tompa puffanás, vércseppek fröccsentek az ingére, de a koponyát nem roncsolta tovább.

- Embernek ehhez nincs elég ereje - jelentette ki szárazon.

Felnézett Peter Elliotra. - Óhajtja kipróbálni?

Elliot a fejét rázta.

- Az esés módjából arra következtetek, hogy Malawi állt, amikor a dolog bekövetkezett. - Munro

szembeállt Elliottal, a szemébe nézett. - Nagy állat, akkora, mint egy ember. Nagy, erős állat.

Gorilla.

Elliot nem tudott mit mondani.

Kétségtelen, hogy Elliot személye elleni támadásnak fogta fel a

fejleményeket, bár egy percre sem hitte, hogy ő maga forog veszedelembe. "Egyszerűen nem

bírtam tudomásul venni - mondta

később. - Tisztában voltam a saját szakterületemmel, és nem

akartam elhinni, hogy előfordulhat ilyen radikálisan vad

viselkedés a vadonban élő gorilláknál. Meg aztán olyan

értelmetlennek tűnt az egész.
Gorillák, akik kőlapátokat
készítenek, azért, hogy emberi
koponyákat zúzzanak szét velük?
Elképzelhetetlennek tartottam."

Miután a tetemet megvizsgálta, Elliot a
patakhoz ment, hogy
lemossa a vért a kezéről. Mihelyt
egyedül maradt, belebámult a
tisztá, csobogó vízbe, és fontolgatni
kezdte annak lehetőségét,
hogy netán tévedett. Kétségtelen, hogy
a főemlősök kutatói sokan
és sokszor ismerték félre kutatásuk
tárgyát.

Elliot maga is közreműködött az
egyik ilyen legismertebb
félreértés tisztázásában - nevezetesen
abban, hogy a gorillát
kegyetlen, ostoba állatnak tartották.
Savage és Wyman első
leírásában a következőket írja: "Ez az
állat alacsonyabb rendű

intelligenciával rendelkezik a csimpánznál, ez bizonyára abból következik, hogy az emberi lényektől távolabb eső típus." Későbbi megfigyelők "vad, morózus és kegyetlen" állatnak jellemezték a gorillát. Mostanra azonban épp elegendő terepen és laboratóriumban összegyűjtött adat állt már rendelkezésre, amely bizonyította, hogy a gorilla sok tekintetben értelmesebb a csimpánznál.

Aztán meg közismert a sok történet a csimpánzokról, akik emberi csecsemőket elraboltak és megettek. Dian Fossey helyszíni tanulmányaiban arra a következtetésre jutott, hogy időnként a gorillák is vadásznak, megölnek apróbb vadakat és majmokat, amikor...

A patak túlsópartjáról egyszer csak

bokorzörgést hallott, és egy hatalmas, ezüstös hátú hím gorilla emelkedett ki a mellig érő lombok közül. Peter megrettent, bár mihelyt kissé magához tért, rájött, hogy biztonságban van. A gorilla sosem gázol át a nyílt vízen, még a legkisebb patakon sem. Vagy lehetséges, hogy ez is téves információ?

A hím állat rábámult a vízen keresztül. A pillantása nem volt fenyegető, inkább figyelmes érdeklődésről tanúskodott. Elliot érezte az állat áporodott szagát, és hallotta az ellapított orrlikai közül előtörő sziszegő lélegzését. Azon tűnődött, mitévő legyen, amikor a gorilla hirtelen nagy zajjal nekiiramodott a bozótosnak, és eltűnt szeme elől. Ez a találkozás megdöbbenetette Petert, elképedten törölgette

homlokáról az izzadságot. Aztán rájött, hogy a patak túlfeléről a bozótosból még mindig mocorgást hall. A következő pillanatban újabb gorilla jelent meg, egy kisebb: nőtény, gondolta Peter, bár nem volt benne biztos. Az új gorilla éppoly kitartóan bámult rá, mint az előző. Aztán fölemelte a kezét.

Peter jöjjön csikizni.

- Amy! - ordított fel Elliot és a rákövetkező pillanatban már át is gázolt a patakon. Amy pedig a karjába vetette magát, ölelgette, és boldogan mormolva lucskos, csatakos puszikat nyomott az arcára.

Amy visszatérte a táborba oly váratlan volt, hogy a kikuju teherhordók majdnem agyonlőtték. Elliot csak úgy tudta elejét venni a mészárlásnak, hogy az állat elé

vetette magát. Húsz perc
múlva azonban már mindenki
megszokta a jelenlétét, Amy pedig
rögvest követelőzni kezdett.

Elszontyolodott, mikor kiderült, hogy
azóta sincs tej meg süti,
de mikor Munro elővarázsolta az üveg
Dóm Pérignon-t, tej helyett
pezsgőt is hajlandó volt elfogadni.

Mindnyájan körbeülték, és
fémpoharakból itták a pezsgőt. Elliot
örült, hogy körben a többiek
csillapítólag hatottak rá, mert
most, hogy Amy ott ült közöttük a
legnagyobb biztonságban,
kortyolgatta a pezsgőt, és mutogatott,
hogy Csikiz, ital, Amy
szeret, Elliotot egyszer csak elfogta a
pulykaméreg.

Munro vigyorogva nézte Elliotot, aki
kezébe nyomta a pezsgőt.

- Nyugi, professzor, nyugi! Gyerek ez
még.

- Egy fenét gyerek! - mondta Elliot. A következő beszélgetést viszont csakis jelzésekkel folytatta.

- Amy - jelezte. - Mért ment el Amy?

Amy orrát a poharába dugta, s így jelzett vissza:

Csikiz, ital jó ital.

- Amy - jelzett Elliot. - Amy megmondja Peternek mért ment el.

Peter nem szereti Amyt.

- Peter szereti Amyt.

Peter bántotta Amyt, Peter repített, juj tűt, Amy nem szereti

Petert, nem szereti Amyt, Amy szomorú, szomorú.

Az agya valamelyik eldugott tekervényében ezt el kell

raktározni, gondolta, hogy a "juj tű"

Amy számára most már a

Thoralen-injekcióra is vonatkozik. Amy általánosítása nagyon

tetszett neki, de azért ezt jelezte: Peter szereti Amyt. Amy

tudja, Peter szereti Amyt Amy mondja meg Peternek, miért...

Peter nem csikizi Amyt, Peter nem kedves Amyhez, Peter nem kedves ember, Peter olyan, mint a nő, nem szereti Amyt, Peter nem szereti Amyt, Amy szomorú, Amy szomorú.

Az egyre gyorsabb mutogatás önmagában bizonyította, hogy Amy zaklatott.

- Amy hová ment?

Amy ment gorillákhoz, jó gorillákhoz. Amyt szeretik.

A kíváncsiság felülkerekedett Peter mérgén. Amy napokra beállt volna a vad gorillák közé? Ha igen, az - rendkívüli fontossággal bír, sorsdöntő esemény a modern kori főemlőstan történetében...

hogy egy beszédképes főemlős beállt egy vad csapatba; majd ismét visszatért. Peter még többet akart

megtudni.

- Gorillák kedvesek Amyhez?

Önelégült pillantással:

Igen.

- Amy meséljen Peternek.

Amy a messzeségbe bámult, nem felelt. Hogy a figyelmét ismét magára terelje, Peter pattintott az ujjával. Amy lassan, unott ábrázattal feléje fordult.

- Amy meséljen Peternek, Amy a gorilláknál volt. Igen.

Válaszaiból világosan kitetszett, hogy teljességgel átlátja, Elliot milyen kétségbeesett igyekezettel szeretné megtudni, mi történt vele. Amy mindig pillanatok alatt felfogta, mikor van az ő kezében a gyeplő - így most is.

- Amy meséljen Peternek - jelezte a fiú, olyan higgadtan, ahogy csak tellett tőle.

Jó gorillák szeretik Amyt, Amy jó gorilla.

Ettől Peter semmivel se lett okosabb.
Gépiesen rakta össze a
kifejezéseket, ily módon is jelezve, hogy
füttyül Peterre.

- Amy.

Amy feléje pillantott.

- Amy meséljen Peternek. Amy
meglátogatta a gorillákat?

Igen.

- Gorillák mit csináltak?

Gorillák megszaglászták Amyt.

- Mindegyik gorilla?

Nagy gorillák, fehér hátú gorillák
szaglászta Amyt, bébi
szaglászta Amyt, minden gorilla
szaglászta, gorillák szeretik
Amyt.

Tehát előbb az ezüstös hátú hímek
szaglászta meg, aztán a
csecsemők, aztán a csoport összes
többi tagja. Ez világos,
elképesztően világos, gondolta, és
agyában máris elraktározta Amy

bonyolult mondatszerkesztését. Vajon ezek után bevették a csapatba?

- Mi történt Amyvel utána? - jelezte. Gorillák adtak ételt.

- Milyen ételt?

Amy nem tudja étel nevét, adtak ételt.

Valószínűleg megmutatták neki, hol talál ennivalót. Vagy netán meg is etették? Ilyesmit a vadonban sohasem észleltek még, de persze arra se volt még példa, hogy új jövevényt befogadtak volna egy csapatba. Amy persze nőstény, már majdnem ivarérett...

- Melyik gorillák adtak ételt?

Mindegyik gorilla adott ételt, Amy elvette ételt, Amynek ízlett.

Nyilvánvalóan nem hímek vagy nem kizárólag hímek voltak. De vajon miért fogadták be maguk közé? Kétségtelen, hogy a gorillacsapatok nem olyan zárkózottak a jövevényekkel

szemben, mint a többi majomcsapat - de vajon mi történhetett ott ténylegesen?

- Amy gorillákkal lakott?

Gorillák szeretik Amyt.

- Igen. Amy mit csinált?

Amy aludt, Amy evett, Amy élt gorilláknál, gorillák jó gorillák, Amyt szeretik.

Szóval bekapcsolódott a csapat életébe, részt vett a mindennapos ténykedéseikben. Vajon teljesen befogadták?

- Amy szerette gorillákat?

Gorillák ostobák.

- Miért ostobák?

Gorillák nem beszélnek.

- Nem beszélnek jelbeszéddel ?

Gorillák nem beszélnek.

Nyilvánvalóan frusztrálták a gorillák, mert nem értették a jelbeszédét. (A jelbeszédet használó főemlősöket általában

frusztrálta és bosszantotta, ha olyan állatok közé kerültek, akik nem értették a mutogatásukat.)

- Gorillák kedvesek Amyhez?

Gorillák szeretik Amyt, Amy szereti gorillákat, szereti Amy szereti gorillákat.

- Miért jött vissza Amy?

Akar tejet és sütit...

- Amy - mondta ekkor Elliot hangosan - , tudod, hogy nincs se tejünk, se átkozott süteményünk. - Ettől a hirtelen hangos kifakadástól meghökkentek a többiek. Kérdően néztek Amyre.

Amy sokáig nem felelt.

Amy szereti Petert. Amy szomorú akarja Petert.

Peter majdnem elsírta magát.

Peter jó ember.

Könnyeit nyelve, pislogva mutogatta:

Peter csikizi Amyt.

Amy a karjába vetette magát.

Később azután részletesebben kifaggatta. De lassú, fárasztó procedúra volt, elsősorban azért, mert Amynek nem ment könnyen az igeidők használata.

Amy felismerte a különbséget múlt, jelen és jövő között, emlékezetében tartott elmúlt eseményeket, és várva várta a jövőre vonatkozó ígérek beváltását, az Amy-kutatócsoport stábjának mégsem sikerült elérnie, hogy pontosan megkülönböztesse az egyiket a másiktól. A tegnap és a tegnapelőtt között se tudott különbséget tenni. Hogy ez a tanítási módszer hiányossága volt-e, avagy Amy fogalmi világképének a következménye, ez eldöntendő kérdés. (A fogalmi különbségre van bizonyíték, Amy kiváltképp az időre vonatkozó térbeli fogalmakat nem bírta felfogni, mint

például az "ezen túl vagyunk" vagy a "közeljövő". Akik őt betanították, azok számára a múlt az, ami mögöttünk van, és a jövő az, ami előttünk. De Amy viselkedésében minden jel arra vallott, hogy számára a múlt az, ami előtte van. - mert azt látta -, a jövő meg az, ami mögötte van - mert az nem látható. Amikor türelmetlenül várta egy beígért barát érkezését, folyvást hátrafelé tekintgetett, még akkor is, ha szemben volt vele az ajtó.)

Egy szó mint száz, az időprobléma eléggé megnehezítette a mostani beszélgetést, és Elliot igen óvatosan tette fel a kérdéseit.

Például megkérdezte:

- Amy, mi történt este? A gorilláknál?

Amy úgy nézett rá, mint olyan alkalmakkor szokott, mikor úgy

vélte, hogy a feltett kérdésre a válasz nyilvánvaló.

Amy éjjel alszik.

- És a többi gorilla?

Gorillák alszanak éjjel.

- Mindegyik gorilla?

Amy még csak feleletre se méltatta.

- Amy - mondta Elliot -, gorillák jöttek éjszaka a táborunkba.

Jöttek erre helyre?

- Igen, erre a helyre. Gorillák jöttek éjjel.

Amy elgondolkodott.

Nem.

- Mit mondott? - kérdezte Munro.

- Azt mondta, hogy nem. De igen, Amy, ide jöttek.

Amy egy pillanatig hallgatott, majd így jelzett:

Dolgok jöttek.

Munro megint megkérdezte, hogy mit mondott.

- Azt mondja, hogy dolgok jöttek. - Elliot
Amy többi válaszát is

lefordította nekik.

- Miféle dolgok, Amy ? - kérdezte Ross.

Rossz dolgok.

- Gorillák voltak, Amy? - kérdezte Munro.

Nem gorillák. Rossz dolgok. Sok rossz dolgok jöttek, erdőből

jöttek. Sziszegve beszél. Jöttek éjjel, jöttek.

- És most hol vannak, Amy? - kérdezte Munro.

Amy körülnézett a dzsungelben.

Itt. Ez rossz régi hely. dolgok jönnek.

- Miféle dolgok, Amy? - kérdezte Ross. - Állatok?

Elliot elmagyarázta nekik, hogy Amy nem ismeri az állat fogalmat.

- Ő azt hiszi, hogy az emberek az állatok

- magyarázta. - Emberek

a rossz dolgok, Amy? Emberek, mint mi?

Nem.

- Majmok? - kérdezte Munro.

Nem. Rossz dolgok nem alszanak éjjel.

- Megbízható, amit mond? - kérdezte Munro.

Mit jelent?

- Igen - mondta Elliot. - Tökéletesen.

- Tudja, mi az, hogy gorilla?

Amy jó gorilla - jelzett Amy.

- Hát persze hogy az vagy - mondta Elliot. - Azt mondja, hogy ő jó gorilla.

Munro a homlokát ráncolta.

- Tehát tudja, milyenek a gorillák, és azt mondja, hogy ezek A dolgok nem gorillák.

- Pontosan ezt mondja.

2. HIÁNYZÓ LÁNCSZEMEK

Elliot felállította Ross-szal a videokamerát a város peremén, a táborhellyel szemközt. Beindították a felvételt, majd Elliot a tábor szélére vezette Amyt, hogy megmutassa neki a lepusztult

épületeket. Szembesíteni akarta Amyt az elveszett várossal, az álmai mögött meglapuló valósággal - és meg akarta örökíteni reakcióit az adott pillanatban. Ami ezután történt, az váratlan volt.

Amy egyáltalán nem reagált semmire. Arc kifejezése szenvtelen, a teste laza, ernyedt. Nem is jelzett.

Még leginkább az unalom volt leolvasható az arcáról, hogy már megint el kell túrnie, hogy Elliot olyan lelkes valamiért, amiben ő nem osztozik. Elliot le nem vette róla a szemét. Amy egykedvűen szemlélte a várost.

- Amy ismeri ezt a helyet?

Igen.

- Amy meséljen Peternek erről a helyről.
Rossz hely régi hely.

- Álombéli képek?

Ez rossz hely.

- Miért rossz, Amy?

Rossz hely régi hely.

- Igen, de miért, Amy?

Amy fél.

Ugyanakkor a félelemnek semmi testi megnyilvánulását nem mutatta.

Guggolt a földön, Elliot mellett, és higgadtan bámult maga elé.

- Miért fél Amy?

Amy enni akar.

- Miért fél Amy?

Amy nem felelt, ahogy sosem akaródzott felelnie, amikor halálosan

unta a témát. Elliotnak nem sikerült a továbbiakban szóra bírnia

az álmaival kapcsolatban. Éppúgy elzárkózott a téma elől, mint

San Franciscóban, Mikor Elliot megkérte, hogy tartson vele a

romokhoz, Amy szép nyugodtan közölte, hogy nem megy. Az azonban

egy csöppet sem aggasztotta, hogy Elliot bemegy a városba, és

vidáman integetett neki. Újból ételt követelt magának Kahegától.

Elliot csak akkor találta meg a magyarázatot erre a zavarba ejtő esetre, amikor már régen véget ért az expedíció, ő pedig visszatért Berkeíeybe - méghozzá Freud Álomfejtésében, amely 1887-ben jelent meg először.

Ritkán, de előfordul, hogy a páciens szembekerül az álmai mögött meghúzódó valósággal. Legyen akár egy épület, egy személy vagy helyzet, amely oly igen ismerősnek tűnik, az álmodó szubjektív válasza mindig egy és ugyanaz. Az álom érzelmi tartalma - akár ijesztő, kellemes vagy titokzatos - teljesen elpárolog a valóság megpillantásakor... Biztosra vehetjük, hogy az illető arcára kiülő nyilvánvaló unalom nem azt bizonyítja, hogy hamis az álom

tartalma. Az unalom akkor érezhető a
legszembeütőbbben, amikor az
álom tartalma valóságos. Az alany a
mélyrétegekben felismeri,
hogy nem képes változtatni azon a
helyzeten, amit észlel, azért
vesz rajta erőt a fáradtság, unalom és
közöny, hogy elrejtse
előle az eredeti problémával
szemben érzett alapvető
tehetetlenségét, amelyet pedig fel kell
dolgoznia.

Hónapok múltán Elliot rájött, hogy Amy
teljes közönye az adott
pillanatban csak azt bizonyította, hogy
milyen mélyek az érzései,
és hogy Freud analízise helytálló:
megvédelmezte Amyt attól a
helyzettől, amelyet meg kellett
változtatnia, de amivel kapcsolatban
érezte a tehetetlenségét,
különösen, ha figyelembe vesszük,
hogy miféle csecsemőkori

élmények maradhattak meg az anya traumatikus halálából.

Akkor azonban kifejezetten csalódással töltötte el Elliotot Amy

közönye. Az összes lehetséges reakciók közül, amelyeket

felvázolt, mielőtt útnak indult Kongóba, az unalom jelentkezésére

számított a legkevésbé és teljességgel félre is értelmezte a

jelentőségét - hogy Zinj városa olyan nagyon tele volt

veszélyekkel, hogy Amy kénytelen elfojtani magában, nem tudomást

venni róla.

Elliot, Munro és Ross a tikkasztó forró délelőttöt azzal

töltötték, hogy igyekeztek keresztülvágni magukat a sűrű

bambuszerdőn és a másodlagos dzsungel kúszó, kapaszkodó indáin,

hogy eljussanak a város közepében álló épületekig. Délre meg is

lett az erőfeszítés látszata, olyan épületekbe léptek be, amelyekkel ez idáig nem találkoztak. Imponálóan megkomponált épületek voltak, hatalmas, üreges teret fogtak közre, amelyek három-négy emelet mélybe nyúltak le a föld alá.

Ross magánkívül volt a föld alatti konstrukciók láttán, számára azt bizonyították, hogy Zinj lakói rendelkeztek olyan technológiával, amellyel a föld alá lehetett hatolni, márpedig az a gyémántkitermeléshez alapvetően szükséges. Munro is hasonlóképpen vélekedett:

- Ezek az emberek bármilyen földmunkát el tudtak végezni - mondta.

Lelkesedésük ellenére sem találtak semmi érdekesítőt a város mélyén. A nap során magasabbra is

felhatoltak, s ráakadtak egy olyan épületre, amelyik telis-tele volt reliefekkel, ezért mindjárt elnevezték galériának. A szatellitára rákapcsolt videokamerával alaposan szemügyre vették a galériában található képeket.

A köznapi városi élet képeit tárta elénk. Házi jelenetek, ahol asszonyok főznek a tűz körül, gyerekek botokkal valami labdajátékot játszanak, írnokok guggolnak a földön, miközben agyagtáblákra jegyeznek. Egy egész fal tele vadászjelenetekkel, a férfiak kis ágyékkötőben, íjjal felfegyverkezve. És végül a bányászjelenetek, férfiak kosarakban cipelik ki a köveket alagutakon keresztül a föld mélyéről. Ebben a gazdag panorámában azonban hiányzó láncszemekre lettek

figyelmesek. Zinj lakóinak voltak kutyáik, amelyekkel vadászni jártak, voltak cibetmacskáik, amelyeket háziállatként tartottak -

az azonban szemlátomást eszükbe se jutott, hogy állatokat igavonóként is használhatnak. Minden kézimunkát szolgákkal végeztettek. És látnivalóan nem ismerték a kereket, mert kocsikkal, guruló alkalmatosságokkal nem rendelkeztek. Mindent kézben vittek, kosarakban.

Munro sokáig nézte a képeket, végül megszólalt:

- Még valami hiányzik.

A gyémántbányát ábrázoló jelenetet nézték, a földbe vájt, sötét aknákat, amelyekből emberek jöttek elő, gyémánttal tömött kosarakat cipelve.

- Hát persze! - kiáltott fel, és csettintett az ujjával. - Nincs

rendőrség!

Elliot alig bírta elnyomni mosolygását: várható volt, hogy egy

ilyen Munro-szerű alaknak rögtön a rendőrségen jár az esze egy

ilyen rég kihalt társadalommal kapcsolatban. De Munro erősködött,

hogy ez bizony nagyon is fontos dolog.

- Nézze csak! - mondta. - Ez a város a gyémántbányák miatt jött

létre. Semmi más oka nem volt rá, hogy itt álljon a dzsungel

közepén. Zinj bányászcivilizáció - a gazdagsága, a kereskedelme,

a mindennapjai mind a bányászat függvénye volt. Klasszikus, egy

iparágat űző gazdaság - és mégsem őrizték, nem szabályozták, nem

ellenőrizték ?

- Más is van, amit még nem láttunk - mondta Elliot -, evő

embereket például. Talán az örök ábrázolása is tabunak minősült.

- Lehet - mondta Munro kevés meggyőződéssel. - De a világ bármely más bányásztevékenységet folytató vidékén az öröknek rendkívüli jelentőséget tulajdonítottak, mintegy a szervezettség bizonyítékai voltak. Nézze csak meg a dél-afrikai gyémántbányákat vagy a bolíviai smaragdbányákat, és mindjárt a biztonsági óvintézkedések tűnnek a szemébe. - De itt - mutatott a reliefre - nincsenek is örök.

Karen Ross azt gyanította, hogy talán nem is volt szükségük örökre, talán a zinji társadalomban rend és béke uralkodott.

- Végül is olyan régen volt - mondta.

- Az emberi természet nem változik - jegyezte meg Munro.

A galériából kiértek egy nyílt udvarra, amit benőttek a kusza liánok. Az udvarnak igen ünnepélyes volt

a külseje, egyik oldalon
egy templomszerű építmény
oszlopaiban végződött. Figyelmüket
azonnal magára vonta az udvar
padozata. A földön szanaszét több
tucat kőlapát hevert, olyasfajta, amelyet
Elliot már korábban is
talált.

- Itt áll meg az eszem - mondta Elliot.
Keresztülverekedtek
magukat a kőlapátokkal borított
terepen, és beléptek abba az
épületbe, amelyet a későbbiekben
"templom"-nak neveztek el.

Egyetlen hatalmas négyszögletes
teremből állt. A mennyezet több
helyen beszakadt, párás napfény
nyalábok hatoltak rajta befelé.

Épp az orruk előtt hatalmas liántömb,
talán három méter magas
növénytörzs. Majd rájöttek, hogy egy
szobor előtt állnak.

Elliot felmászott a szoborra, és kezdte

lefejteti róla a lecsüngő
lombozatot. Nem ment könnyen, a
kúszónövények mélyen belerágták
magukat a kőbe. Elliot Munróra pillantott.

- Javul?

- Jöjjön és nézze meg! - mondta
Munro, és az arcán különös
arckifejezés.

Elliot lemászott és hátralépett, hogy
szemügyre vegye. Színtelen
és göcsörtös volt ugyan a szobor
felülete, de világosan kivehető
a hatalmas, álló gorilla, az ábrázata
vad, a karját szélesre
tárta. A gorilla mindkét kezében egy-egy
cintányérszerű kőlapát,
összeecsapásra készen.

- Istenem! - mondta Peter Elliot.

- Gorilla - jegyezte meg Munro
elégedetten.

- Egyszóval minden világos - mondta
Ross. - Ezek az emberek a
gorillát imádták istenként. Ez volt a

vallásuk.

- De miért mondta akkor Amy, hogy nem gorillák?

- Ezt tőle kérdezze - mondta Munro, és az órájára pillantott. -

Nekem meg kell tennem az előkészületeket az éjszakára.

3. TÁMADÁS

összecsukható ásóik segítségével vizesárkot ástak a biztonsági

kerítésen kívül. Napnyugta után sokáig dolgoztak - be kellett

kapcsolniuk az éjszakai vörös fényeket, amíg feltöltötték az

árkot a közeli patakból odavezetett vízzel. Ross triviálisnak

tartotta ezt az akadályt - mindössze néhány centiméter mélységű

és körülbelül harminc centiméter szélességű árok volt. Egy ember

könnyedén átléphetett rajta. Hogy

megnyugtassa, Munro a vizesárkon kívül megállt, és így szólt:

- Amy, gyere, csikizlek.

Amy boldog dörmögéssel pattant, megindult feléje, majd a vizesárok túlsópartján megtorpant.

- Gyere, gyere, megcsikizlek! - mondta Munro ismét, és kitárta a karját. - Gyere, kicsike!

Amy csak nem mozdult. Izgatottan mutogatott, mire Munro odalépett és átemelte.

- A gorilla gyűlöli a vizet - mondta Rosznak. - Láttam én már olyat is, hogy ennél kisebb vízbe nem voltak hajlandók

belegázolni. - Amy felnyújtotta a karját, Munro hónalját kezdte

vakarni, majd magára mutatott. Félreérthetetlen volt, hogy mit

akar. - Ezek a nők! - sóhajtott Munro, majd lehajolt, és élénken

vakargatni kezdte, Amy a földön

fetrengett, mormogott,
szörtyögött, és teli szájjal vigyorgott.
Mikor Munro abbahagyta a
csikizést, Amy várakozón feküdt tovább
a földön.

- Kész, vége - mondta Munro.

Amy mutogatni kezdett.

- Sajnálom, nem értem. Nem - nevetett -
, ha lassabban mutogatsz,
az se segít. - Aztán megértette, mit
akar Amy, ismét átemelte a
vizesárkon, hogy visszatérhessen a
táborba. A gorilla cuppanós
puszit nyomott a képére.

- Jó lesz, ha vigyáz a majmára - mondta
Munro Elliotnak, miközben
letelepedett vacsorázni, és ebben a
könnyed stílusban folytatta,
mint aki igyekszik mindenkit
könnyedebb hangulatba hozni;
mindenki idegesen kuporgott ugyanis a
tűz körül. De mikor a
vacsorával végeztek, és Kahega

indult, hogy a fegyvereket ellenőrizze és a muníciót szétossza, Munro félrevonta Elliotot, és azt mondta: - Láncolja be a sátorba! Ha ma este lövöldözés lesz, nem volna jó, ha itt rohangászna fel-alá a sötétben. Egyik-másik fiú bizonyára nem sokat lacafacázna meg nem tanakodna, hogy ez most az a gorilla vagy sem. Magyarázza meg neki, hogy lehet, hogy nagy lármát fog csapni a puskaropogás, de ő ne féljen semmitől.

- Olyan nagy lesz a lárma? - kérdezte Elliot.

- Gondolom, igen - mondta Munro. Bevitte Amyt a sátorba, és felerősítette rá a láncot, amit gyakran kellett viselnie Californiában. Egyik végét a saját priccséhez erősítette, ami persze csak szimbolikus értékű gesztus

volt, mivel Amy az egészet könnyedén fölkaphatta, ha akarta. És megígértette vele, hogy ki nem mozdul a sátorból.

Amy megígérte. Peter a sátor ajtajához lépett, az állat még búcsúzóul jelzett:

Amy szereti Petert.

- Peter szereti Amyt - mondta a fiú mosolyogva. - Nem lesz semmi baj.

Más világ volt, amelyikbe kilépett.

A vörös fényeket eloltották, de a tábortűz pislákoló fényeinél látta a táborhely körül elhelyezkedett éjszakai távcsővel

felszerelkezett őröket. Az árammal ellátott kerítés halk, dobogó hangjai mellett ez a látvány földöntúli atmoszférát teremtett.

Peter Elliot hirtelen megérezte, hogy milyen bizonytalan a helyzetük - maroknyi rémült ember

Kongó esőerdejének a legmélyén,
több mint kétszáz mérföld nyíre a
legközelebbi ember lakta
vidéktől.

Várakozás.

Megbotlott a földön húzódó fekete
kábelben. Aztán meglátta az
egész kábelhálózatot, végigkigyózott a
táborhelyen, egészen az
örök fegyvereihez. Akkor vette észre,
milyen fura alakúak ezek a
fegyverek - valahogy túl karcsúak, túl
nyeszlettek -, és hogy a
fekete kábelek a fegyverektől tömzsi,
tompá orrú szerkentyűkhez
vezetnek, amelyek apró, háromlábú
állványokon állnak szerte a
tábor területén.

Ross a tűz közelében épp a magnót
állította fel.

- Ez meg mi a fene? - suttogta Elliot a
kábelekre mutatva.

- Ez az elkáhá. Lézerkereső

hajítófegyver - suttogott a lány. Az
elkáhá-rendszer lézerirányítású
keresőberendezésekből áll,
melyeket gyorstüzelésű
érzékelőberendezésekhez erősítettek. -
Ráállnak a célpontra - mondta -, és
akkor lönek, ha a célpontot
azonosították. Dzsungelbeli
harcieszköz. A gyorstüzelésű
érzékelőberendezésekre hangtompítót
szereltek, ezért az ellenség
nem érzékeli, hogy honnan jön a
támadás. Csak vigyázzon, nehogy
eléje lépjen, mert a testmelegre azonnal
reagál.

Ross odaadta neki a magnetofont, majd
indult, hogy ellenőrizze a
védelmi kerítést tápláló
üzemanyagcellákat. Elliot a távoli
sötétségben örökös felé pillantott,
Munro vidáman intett neki.
Elliot rájött, hogy az örök a
tücsökszemüvegükkel meg a bonyolult

nevű fegyvereikkel sokkal jobban látják
őket, mint ahogyan ő látja
őket. Úgy festettek, mintha egy másik
bolygóról kerültek volna
oda, mintha csak úgy belepottyantak
volna az időtlen dzsungel
közepébe.

Várakozás.

Teltek az órák. Körben a dzsungel
hallgatott, csupán a víz
csobogott az árokban. Néha-néha
halkan odaszóltak egymásnak a
teherhordók, szuahéli nyelven
tréfálkoztak, de rá nem gyújtottak
a melegérzékelő szerkezetek miatt.
Elmúlt tizenegy óra, aztán
éjfél, aztán egy óra.

Elliot hallotta, hogy Amy horkol
odabenn a sátorban, hangos
szuszogása túlharsogta az elektromos
kerítés zümmögését. A földön
alvó Rossra pillantott, a lány
keze az éjszakai

világítóberendezés kapcsolóján. Órájára nézett, és ásított, ma este semmi sem fog történni, Munro tévedett.

Akkor hallotta meg a sziszegő légzést. Hallották az örök is, fegyvereikkel körbepásztázták a sötétséget.

Elliot a felvevőgép mikrofonját a hang irányába fordította, de hogy pontosan honnét is jön, azt igen nehéz volt megállapítani.

Mintha egyszerre minden irányból felhangzott volna ez a sziszegő sóhajtás, s vitte volna a lágy, mindent átható éjszakai köd.

Figyelte a felvevőfej végén rángatózó tűhegyeket. Aztán a tűhegyek hirtelen átugrottak a vörös mezőbe, miközben Elliót tompa puffanást hallott, majd vízcsobogást. Mindannyian hallották, az örök kibiztosították fegyvereiket.

Elliot kúszva indult a magnetofonnal a kerítés felé, és kinézett a vizesárokra. Mozgott a lomb a kerítés mögött. A sziszegés erősödött. Hallotta a víz csobogását, és észrevette, hogy egy fatörzs fekszik keresztbe a vizesárkon. Ez volt a puffanó hang: hidat vertek az árok fölött. Elliot abban a szempillantásban rájött, hogy bármire számítottak is, a rájuk leselkedő veszélyt nagymértékben alábecsülték. Odaintette Munrót, hogy jöjjön s nézze, de Munro elhessegette a kerítéstől, és a földön, a lábán álló állványra mutogatott. Mielőtt Elliot akár megmoccanhatott, a kolobuszmajmok éktelen rikoltozásba kezdtek a fákon, a fejük fölött - s az első gorilla néma támadásba lendült. Láta a hatalmas, feltűnően szürke állatot, amint feléje vetődik,

miközben ő lebukott, a következő pillanatban a gorilla nekivágódott az elektromos kerítésnek, szikraözön pattant szerteszét, és égő hús szaga terjengett. Hátborzongató, néma küzdelem vette kezdetét.

Smaragdszínű lézersugarak pásztázták keresztül-kasul a levegőt; a háromlábú állványra szerelt gépfegyverek lágyan tyu-tyu-tyuztak, miközben köpködték kifelé a golyókat, a célzóberendezések jajongva forogtak-lőttek, forogtak-lőttek megint. Minden tizedik fehér színű, foszforeszkáló világítólövedék volt, csupa fehér csík volt a levegő Elliot feje fölött. A gorillák minden irányból támadtak, hatan egyszerre vágódtak neki a kerítésnek, majd törtek ki szikraözönben. Aztán újabbak vetették magukat neki a vékony

védelmi berendezésnek, de a
szikrák ropogásán és a
kolobuszmajmok rikoltozásán kívül
más

hangot hallani nem lehetett. És akkor
meglátta a táborhely fölé

hajló fák ágain a többi gorillát. Murfro
és Kahega fölfelé

kezdték tüzelni, néma lézersugaraik
a fák lombozata közt

kaszáltak. Ismét hallotta a sziszegő
légzést. Megfordult, és

újabb gorillákat látott meg, akik a
kerítésnek vetették magukat,

a kerítés pedig elnémult - nem szikrázott
többé.

Ekkor jött rá, hogy ez a furmányos
szerkentyű többé nem tartja

vissza a gorillákat - lármát kell csapni.
Munro is ugyanarra

gondolt, mert szuahéliul ordított az
embereknek, hogy ne lőjenek,

majd Elliotnak, hogy kapja le a

zajtompítót.

Elliot megragadta az első állványon álló fekete hordót, átkozódva elrántotta - nagyon forró volt. Amint ellépett az állvány mellől, szaggatott hang töltötte be a levegőt, két gorilla zuhant le a fákról, az egyik még élt. A gorilla rátámadt, miközben Elliot a második állványt rántotta félre, A zömök hordó megpenderült, és közelről lőtte szét a gorillát; meleg folyadék fröcskölte be Elliot arcát. Letépte a hangtompítót a harmadik állványról is, és a földre vetette magát.

A fülsiketítő géppuskaropogás és a fanyar korditszag azonnal megtette a kívánt hatást a gorillákra; fejvesztetten hátráltak.

Csend lett, habár az örök még küldözgették a lézerlövedékeket, amitől az állványra szerelt masinák

sebesen tovább pásztázták a dzsungelt, előre-hátra búgtak, célpontot keresve.

Aztán a masinák abbahagyták a vadászatot, elhallgattak.

Körülöttük elcsöndesedett a dzsungel.

A gorillák eltűntek.

TIZENEGYEDIK NAP: ZINJ

1979.jjúnius 23.

1. GORILLA ELLIOTENSIS

A gorillatetemek a földön heverték, már mereven a reggeli melegedésben. Elliot két óra hosszat vizsgálta az állatokat, a két felnőtt hímet, élete virágjában.

A legszembetűnőbb az egyforma szürke színük volt.

A gorillák két ismert fajtájának, a virungai hegyi gorillának meg

a partvidéken élő síksági gorillának fekete a szőrzete.

Csecsemőkorukban többnyire barnák, a farukat fehér szőrpamacs borítja, de a szőrzetük az első öt esztendőben megsötétedik.

Tizenkét éves korukra a felnőtt hímek hátán és farán kialakul az ezüstös folt, a szexuális kifejelettség jele.

Ahogy öregszenek, a gorillák megöszülnek - mint az emberek. A hím gorilláknak először a füle fölött jelenik meg egy ősz folt, s az

évek múltával a testüket fedő többi szőrzet is megöszül. A húszas

éveik végén és a harmincas éveikben járó megöregedett állatok a

feketén maradt karjuk kivételével egészen megöszülnek.

De ezeknek az állatoknak a fogazatából Elliot arra

következtetett, hogy nem idősebbek tízesztendősnél. Az egész

pigmentációjuk világosabb, a szemük, a bőrük, a szőrzetük színe, minden. A gorilla bőre fekete, a szeme sötétbarna. Ezeknek a pigmentációja azonban feltűnően szürke, a szemük pedig világos sárgásbarna. A szemüket Elliot legalább olyan elgondolkoztatónak találta, mint a bőrük színét. Ezután Elliot lemérte a testüket. Tetőtől talpig az egyik 139,2 a másik 141,7 centiméter. A hím hegyi gorillák magassága közismerten 147 és 205 centiméter között változik, átlagosan 175 centiméter. De ezek az állatok 137 centiméter körül vannak. Kifejezetten kisebbek a gorilláknál. Megmérte a súlyukat: az egyik 127, a másik 173 kilogramm. A hegyi gorillák súlya általában 140 és 225 kilogramm között mozog.

Elliot feljegyzett még vagy harminc, csontvázra vonatkozó méretet, későbbi elemzés céljára, majd odahaza, San Franciscóban.

Mert most már tudta, hogy felfedezett valamit. Késével leválasztotta az állat fejét, felhasította a szürke szőrt, hogy

szabaddá tegye a csontot és izomzatot.

A nyíl alakú taréjt akarta

látni, a koponya középpontja mentén található csontos peremet,

amely a homloktól a tarkóig fut. A nyíl alakú taréj a gorilla

koponyafelépítésének jellegzetessége,

amely sem más majmokra, sem

az emberre nem jellemző; ettől olyan csúcsos a gorilla feje.

Elliot arra a következtetésre jutott, hogy ezeknél a hím

állatoknál a nyíl alakú taréj igencsak elkorcsosult. A

koponyaizomzat sokkal inkább

emlékeztet a csimpánzéra, mint a gorilláéra. Elliot újabb méréseket készített az őrlőfogak csúcsáról, az állkapocsról, a nyakszirtről és az agykoponyáról.

Délre arra a következtetésre jutott, hogy legalábbis egy újfajta gorillatípussal áll szemben - amely olyan, mint a hegyi vagy síksági gorilla -, de az is lehetséges, hogy egy teljességgel másik fajta állat.

"Valami változás megy végbe abban az emberben, aki felfedez egy új állatfajtát - írta Lady Elizabeth Forsmann 1879-ben. - Abban a minutában megfeledkezik családjáról, barátairól és mindazokról, akiket szeret, s akik a legközelebb állnak hozzá; megfeledkezik a kollégáiról, akik szakmai téren a segítségére siettek; de legkiváltképp a szüleiről és

gyerekeiről feledkezik meg -
egyszóval cserbenhagy mindenkit, aki
ismerte még azelőtt, hogy
elkapta a lebírhatatlan vágy a hírnév
után, s kezei közé
kaparintotta a Tudomány démona."
Lady Forsmann aztán tudta, mit beszél,
mert a férje azután hagyta
el, hogy fölfedezte a kéktarajú norvég
fajdot 1878-ban. "Hiába
kérdi az ember - tette hozzá a hölgy -,
hogy mit számít még egy
madár vagy állat Isten teremtményeinek
gazdag színskáláján, amely
Linné rendszerében máris milliókra rúg.
Az ilyen kérdésre nincs
felelet, mert a felfedező máris bekerül
a halhatatlanok közé -
vagy legalábbis azt képzei magáról -,
és fel nem érhetnek hozzá
azok az emberek, akik eltéríteni
szándékoznak kijelölt útjáról."
Egy biztos, Peter Elliot tagadta volna,

ha valaki azt meri
állítani, hogy viselkedése hasonlít a
feslett életű skót
úriemberéhez. Mindazonáltal Zinj
városának előtte álló
felderítésének már a gondolata is
untatta; se a gyémántok, se Amy
álmai nem érdekelték; csupán azt
várta, hogy hazamehessen az új
majom csontvázával, amely majd
világszerte elképeszti a
kollégákat. Hirtelen rájött, hogy még
szmokingja sincs, és azon
kapta magát, hogy katalógusproblémák
foglalkoztatják, maga előtt
látta az afrikai majmok jövőbeli
jegyzékét:

Pan troglodytes, a csimpánz.

Gorilla gorilla, a gorilla.

Gorilla elliotensis, az új típusú szürke
gorilla.

Ha a fajtamegjelölést és a nevet végső
soron elutasítják, akkor

is nagyobb a teljesítménye, mint amit a legtöbb főemlősökkel foglalkozó kutató élete során elérni remélhet.

Elliotot elkápráztatták a saját kilátásai.

Visszatekintve, aznap reggel senki nem volt teljes mértékben

magánál. Mikor Elliot azt mondta, hogy továbbítani akarja a

fölvett sziszegő hangokat Houstonnak,

Ross közölte, hogy ilyen

triviális részletkérdések várhatnak a sorukra. Elliot nem

erősködött - a későbbiekben mindketten megbánták, hogy így határoztak.

És amikor még ugyanaznap délelőtt meghallották a távoli,

visszhangzó robbanásokat, rá se hederítettek. Ross feltételezte,

hogy bizonyára Muguru tábornok emberei csaptak össze a

kiganikkal. Munro azt mondta,

hogy a harc legalább
ötvenmérföldnyire folyik, amilyen
távolságra a hang el se hatol,
viszont más magyarázatát a hangoknak
nem tudta adni.

És mivel Ross elmulasztotta a
reggeli kapcsolatfelvételt
Houstonnal, nem értesült azokról a
geológiai változásokról,
amelyek pedig magyarázatot adhattak
volna a robbanásszerű
hangokra.

Elkápráztatta őket az előző este
bevetett harci technológia,
biztonságérzettel töltötte el őket, hogy
korlátlan hatalommal
rendelkeznek. Csupán Munrót nem
kapta el az eufória. Ellenőrizte
a lőszerkészletet, és csöppet sem volt
biztató, amit tapasztalt.

- Ez a lézerrendszer szenzációs, csak
éppen úgy használja el a
lövedékeket, mintha a holnapi napra már

nem is kéne gondolnunk. A
tegnap esti csetepatéra ráment a fele
lőszerkészletünk.

- Mit tehetünk? - kérdezte Elliot.

- Én erre magától reméltem a feleletet -
mondta Munro. - Végére
maga tanulmányozta a tetemeket.

Elliot kijelentette, meggyőződése, hogy
egy újfajta emlőssel

állnak szemben, összegezte
mindazokat az anatómiai
észrevételeket, amelyek ezt a hitét
megerősíteni látszanak.

- Ez mind nagyon szép és jó -
jegyezte meg Munro. - Csakhogy
engem az érdekel, hogy viselkednek,
nem pedig az, hogy hogy
néznek ki. Maga is mondta, hogy a
gorillák nappali állatok, ezek
viszont éjszaka ténykednek. A gorillák
többnyire félénkek, és
kerülik az embert, ezek viszont
agresszívek, és a félelem

legcsekélyebb jele nélkül támadnak rá az emberre. Miért?

Elliot kénytelen-kelletlen elismerte, hogy nem tudja.

- Különös tekintettel a
lőszerkészletünkre, jó volna, ha mielőbb
kiderítenénk - mondta Munro.

2. A TEMPLOM

Logikusnak kínálkozott, hogy a templomnál kezdjék, a hatalmas, félelmetes gorillaszobornál. Aznap délután visszatértek, és a szobor mögött sok kis ketrecszerű helyiséget találtak. Ross arra gyanakodott, hogy a gorillakultuszt űző papok éltek ezekben a ketrecekben.

Mindjárt magyarázattal is szolgált:

- A környező dzsungelben élő gorillák terror alatt tartották Zinj lakóit, akik áldozatokkal igyekeztek

megbékíteni a gorillákat. A papok külön osztályt alkottak, és a társadalom többi tagjaitól elkülönülten éltek. Nézzék csak, a sok kis ketrec bejáratánál itt ezt a kis szobát. Itt volt az őr, akinek az volt a dolga, hogy az embereket ne engedje a papok közelébe. Ez is hozzátartozott a hitükhöz.

Elliotot nem sikerült meggyőznie, de Munrót sem.

- Még a vallást is gyakorlati szempontok irányítják - mondta Munro. - Arra van, hogy az embernek hasznára legyen.

- Az emberek azt imádják, amitől rettegnek - mondta Ross -, abban a reményben, hogy ezáltal úrrá lehetnek rajta.

- De hogyan lehettek úrrá a gorillákon?

- kérdezte Munro. - Mit tehettek ellenük?

Mikor végre kiderült, megdöbbentek, mert az ellenkezőjére fordult minden.

A ketrecek mögött hosszú folyosórendszeren haladtak át, melyet végig féldomborművek díszítettek. Infravörös komputerrendszerük segítségével megláthatták, mi van a falakon. Gondos sorrendben követték egymást a képek, mint valami tankönyvben.

Az első jelenet sok ketrecbe zárt gorillát ábrázolt. Egy fekete bőrű férfi állt a ketrecek közelében, bottal a kezében.

A második kép egy afrikait ábrázolt két gorillával, az állatok nyaka köré tekert kötél másik végét fogta a kezében.

A harmadik képen egy afrikai gorillákat tanított be egy udvaron.

A gorillákat egy-egy függőleges oszlophoz kötötték ki, mindegyik

oszlopnak karika volt a tetején.

Az utolsó képen a gorillák támadást intéznek egy sor szalmabábu ellen, melyek fejmagasság fölött, egy kőoszlopról lógnak lefelé, így értették meg mindannak az értelmét, amit az iskola udvarában meg a börtönben találtak.

- Istenem - mondta Elliot .-, ezeket trenírozták!

Munro bólintott.

- Arra trenírozták őket, hogy örködjenek a bányák biztonsága fölött. Az állatvilág elitje, könyörtelen és megvesztegethetetlen. Nem is rossz ötlet, ha jobban belegondolunk.

Ross ismét szemügyre vette az előtte álló épületet, és rájött, hogy nem is templom, hanem iskola. Aztán felrémllett neki: de hiszen ezek a képek több száz

évesek, s akik az állatokat betanították, azoknak híre-hamva sincs már. A gorillák mégis itt vannak.

- Most ki tanítja be őket?

- Ők maguk - mondta Elliot. - Egymást tanítják.

- És ez lehetséges?

- Teljességgel lehetséges. Azonos fajtájú betanításra van példa a főemlősök között.

Ez a probléma régóta foglalkoztatta a kutatókat. De Washoe, az első főemlős a történelem során, aki megtanulta a jelbeszédet, a csemetéjét is megtanította a nyelvre. A beszélő főemlősök szabadon tanítottak más fogságban élő állatokat; mi több, megtanították az embereket is, lassú, ismételt mutogatással, mígnem az ostoba, tanulatlan emberi lény is megértette, mi a

lényeg.

Az tehát lehetséges, hogy egy főemlős generációkon keresztül továbbadjon egy nyelvet, viselkedésnormát.

- Azt akarja ezzel mondani - kérdezte Ross -, hogy ennek a városnak a lakói évszázadokkal ezelőtt kivesztek, de a betanított gorillák még mindig itt vannak?

- Így fest a dolog - mondta Elliot.

- És kőszerszámokat használnak? Kőlapátokat? - kérdezte Ross.

- Igen. A szerszámhasználat gondolata nem is olyan abszurd, mint amilyennek első pillanatra látszik. A csimpánzok bonyolult szerszámhasználatra is képesek, a legelképezetőbb példa erre a "termeszhalászat". A csimpánzok pecabotot készítettek, gondosan meghajlították, épp olyanra, amilyenre szükségük volt, aztán

órákat vesztegeltek egy természetboly
fölött, s a bottal
pecázgattak az ízletes lárvák között.
Emberi megfigyelők ezt a
tevékenységet "primitív
szerszámhasználatnak" nevezték, amíg
maguk is ki nem próbálták.
Kiderült, hogy a megfelelően
meghajlított pecabot elkészítése és
a vele való természetfogás korántsem
primitív tevékenység;
legalábbis az embereknek, akik utánozni
akarták, nem sikerült. Az
emberi halászok feladták, és ettől
fogva jobban becsülték a
csimpánzokat, és gazdagabbak
lettek egy felismeréssel:
felfedezték, hogy a csimpánzkölykök
napokig csak figyelték az
őseiket, amint a pecabotot készítik,
majd a bolyban forgatják. A
csimpánzkölykök szó szerint ellesték,
hogyan kell csinálni, a

tanulási folyamat sokáig, évekig is tartott.

A dolog kezdett nagyon is a kultúrára hasonlítani, az ifjú Ben

Franklin nyomdász inasévei nem sokban különböztek az ifjú

csimpánz, a természethalász inaséveitől.

Mindkettő úgy leste el a

mesterséget, hogy évek hosszú során át figyelte az őseit;

mindkettő követett el hibákat, míg végül cselekedetét siker

koronázta.

Csak hogy a kőszerszámok készítése minőségi ugrás a pecabot és a

termeszek után. A kőszerszámok készítésének kizárólag emberre

jellemző, kivételezett tulajdonsága szent és sérthetetlen maradt

volna még jó ideig, ha nem jön közbe R. V. S. Wright brit kutató,

aki 1971-ben elhatározta, hogy megtanít egy majmot kőszerszámokat

készíteni. Tanítványa egy ötesztendő
Abang nevű orangután volt a
bristoli állatkertben. Wright egy
doboz élelmet adott az
állatnak, amelyet kötéllal összekötözött,
majd megmutatta neki,
hogyan kell elvágni a kötelet egy
kovakődarabbal, hogy az
élelemhez hozzájusson. Abang egy óra
alatt felfogta a dolgot.

Wright ekkor megmutatta Abangnak,
hogyan készítsen kőszilánkot
magának azáltal, hogy kaviccsal
ütögeti a kovakövet. Ez már
nehezebb lecke volt, több hétre volt
szükség, ezen belül
apránként, összesen három óra alatt
megtanulta, hogyan fogja be a
kovakövet a lábujjai közé, kovácsoljon
magának éles követ, s
vágja el a kötelet, hogy hozzájusson a
táplálékhoz.

A kísérletnek nem az volt a lényege,

hogya a majmok is használják
a kőszerszámokat, hanem hogy
kiderüljön, a kőszerszámok
készítésére minden készséggel
rendelkeznak. Wright kísérlete csak
újabb bizonyítékot szolgáltatott, hogy
az emberi lények nem is
olyan egyedülállóak, mint amilyennek
képzelik magukat.

De miért mondta Amy, hogy ezek nem
gorillák ?

- Mert nem is azok - mondta Elliot. -
Ezek az állatok nem úgy
néznek ki, és nem úgy viselkednek,
mint a gorillák. Fizikai
megjelenésük és viselkedésük is más. -

A továbbiakban annak a
gyanújának adott kifejezést, hogy
ezeket az állatokat nemcsak
betanították, hanem keresztezték is -
talán csimpánzokkal vagy
ami még különösebb, emberekkel.

Azt hitték, viccel. Csakhogy ott voltak a

zavarba ejtő tények.

1960-ban az első vérprotein-vizsgálatok kimutatták az ember és a

majom közötti hasonlóságot.

Biokémiaailag legközelebbi rokonunk a

csimpánz, sokkal közelebbi, mint a

gorilla. 1964-ben

csimpánzvesét sikeresen ültettek át

emberbe, a vértranszfúzióról

ugyancsak kiderült, hogy lehetséges.

De hogy milyen mértékű a hasonlóság,

arra csak 1975-ben derült

fény, amikor is a biokémikusok

összehasonlították az ember és a

csimpánz DNS-ét. Kiderült, hogy a

csimpánzok mindössze egy

százalékban különböznek az ember

DNS-spiráljától, És szinte

senkinek sem akaródzott elismernie

azt a következtetést,

miszerint a modern DNS-hibridizációs

technikákkal meg az

embrióátültetéssel a majom-majom

kereszteződés biztos, és az ember-majom kereszteződés is lehetséges.

Zinj tizennegyedik századbeli lakosainak persze nem volt lehetőségük a DNS-spirálok keresztezésére. De Elliot rámutatott, hogy ez idáig folyvást alábecsülték Zinj lakóinak képességeit, akik pedig képesek voltak olyan komplikált állatbetanítási eljárásokra, amelyekre a nyugati tudósok csupán az elmúlt tíz esztendőben jöttek rá.

És Elliot úgy látta, hogy a zinjiek által betanított állatok rendkívüli problémákat vetnek fel.

- Szembe kell néznünk a realitásokkal - mondta. - Mikor Amyvel elvégeztettük az emberi intelligencia-kvóciens tesztet, 92 volt a teljesítménye. Gyakorlati szempontból Amy éppoly intelligens,

mint egy átlagos emberi élőlény, és sok tekintetben még eszesebb

- nagyobb a felfogóképessége, az érzékenysége. És legalább olyan ügyesen tud manipulálni bennünket, mint mi őt.

- Ezek a szürke gorillák ugyanolyan intelligenciával rendelkeznek, csak épp arra nevelték őket, mint a dobermankutyákat: őrző állatoknak, támadó állatoknak, akiket ravaszságra és agyafúrtságra treníroztak. Ők azonban sokkal okosabbak és sokkal találékonyabbak, mint a kutyák. És addig nem hagyják abba a támadást, amíg egy szálig meg nem ölnek minket, mint ahogy megöltek minden élőlényt, aki mielőttünk idetévedt.

3. KI VAN A RÁCS MÖGÖTT?

1975-ben S. L. Berensky, a matematikus áttekintette a főemlősökkel foglalkozó irodalmat, és a következő meglepő következtetésre jutott: "Nem kétséges - jelentette ki -, hogy a főemlősök intelligenciája sokkal magasabb rendű az emberénél." Berensky véleménye szerint "...a legfőbb kérdés - amit minden emberi látogató ösztönösen feltesz az állatkertben -, hogy ki van a rács mögött? Ki van a ketrecben, és ki az, aki szabad?... A rács mindkét oldalán ugyanis főemlősök láthatók, amint pofákat vágnak egymásra. Túlságosan egyszerű volna azt mondani, hogy az ember a magasabb rendű, mert ő csinálta az állatkertet. Bebeszéljük magunknak, hogy rács mögött élni szörnyű dolog - a mi fajtánknál a büntetés eszköze -, és

feltételezzük, hogy más
főemlősök is úgy éreznek, ahogyan mi."
Berensky idegen országok
nagyköveteihez hasonlította a
főemlősöket. "A majmok évszázadokon
keresztül jól kijöttek az
emberekkel, mint fajtájuk követei. Az
elmúlt években a jelbeszéd
segítségével még kommunikálni is
megtanultak az emberekkel.
Csakhogy merőben egyoldalú ez a
diplomáciai tevékenység, egyetlen
emberi lény meg nem próbált még
beilleszkedni a majmok
társadalmába, nem próbálta meg
elsajátítani a nyelvüket,
szokásaikat, nem vette a táplálékait,
nem élt úgy, ahogyan ők
élnek. A majmok elsajátították a mi
nyelvünket, de mi nem
tanultuk meg az övékét. Akkor meg
milyen alapon állítjuk, hogy mi
rendelkezünk magasabb

intelligenciával?"

És itt következik Berenson jóslata: "El fog jönni az az idő - mondta Berenson -, amikor a körülmények rákényszerítenek egyes emberi lényeket, hogy az általuk diktált feltételek mellett lépjenek kommunikációs kapcsolatba a főemlősök társadalmával.

Csakis akkor fognak rádöbbsenni az emberek, hogy milyen egoista szemlélettel viseltettek ez idáig a többi állatok iránt."

Az ERST expedíciója, mélyen benn Kongó esőerdejének sűrűjében, épp ezzel a problémával találta szembe magát. Szembekerültek egy újfajta, gorillaszerű állattal, amelyikkel az általa diktált feltételek mellett kellett felvenniük a kapcsolatot.

Este Elliot továbbította a magnóra felvett sziszegő hangokat

Houstonnak, ahonnan továbbították San Franciscóba. A továbbítást

követő üzenetváltás rövid volt:

ANYAGT MEGKAPJ, jó SEGÍTS - írta Seamans.

FONTOS SÜRGŐS MEGFEJTÉST - írta VÍSSZA Elliot. - MIKORRA?

KOMPTR ELEMZ. NEHÉZ PROBL, MEGHALADJA A KIN JAP ÁTÍRÁST.

- Az mit jelent? - kérdezte Ross.

- Azt mondja, hogy a fordítási problémák meghaladják a kínai-japán jelbeszéd nehézségeit.

Ross nem is tudta, hogy van kínai meg japán jelbeszéd, de Elliot

elmagyarázta, hogy a legfontosabb nyelveknek mind megvan a maga

jelbeszéde, és mindnek megvannak a maga szabályai. Az angol

jelbeszéd például egészen más, mint az amerikai, pedig a beszélt

és írt angol nyelv gyakorlatilag ugyanaz mindkét országban.

Egyes jelbeszéddek más és más nyelvtani és szintaktikai szabályokat követnek, és a jelhagyományuk is egészen különböző.
A

kínai jelbeszéd többféle jelnél is használja a kifelé mutató középső ujját, például a MÁHOZ KÉT HÉTRE és a TESTVÉR szavak esetében, ugyanakkor ez a jelzés sértő és elfogadhatatlan az amerikai jelbeszédben.

- De itt beszélt nyelvről van szó - mondta Ross.

- Igen - mondta Elliot -, csakhogy a probléma bonyolult. Egyhamar nem is fogjuk megfejteni.

Mire rájuk esteledett, két újabb információhoz sikerült hozzájutniuk. Ross betáplálta a houstoni komputerbe a jelenlegi adataikat, és a valószínűség-számítás azt eredményezte, hogy

három-öt nap alatt meg kell találniuk a gyémántbányákat. Vagyis fel kell készülniük rá, hogy még legalább öt napot eltöltenek a színhelyen. Az élelem nem probléma, de a lőszerkészlet annál inkább. Munro azt javasolta, hogy próbálkozzanak könnygázzal. Számítottak rá, hogy a szürke gorillák most majd más módszerrel próbálkoznak, és valóban, mindjárt besötétedés után megindították ellenük a támadást. A csata-június 23-a éjszakáján szórógolyós lövedékek köhögő pukkanásaival és sistergő könnygázlövedékekkel kezdődött. A stratégia bevált; a gorillák elmenekültek, és aznap éjjel vissza se tértek többé. Munro meg volt elégedve. Kijelentette, hogy könnygázuk annyi van, hogy egy hétig vagy tán még annál is tovább távol tarthatják a

gorillákat. Ezt a problémát pillanatnyilag megoldottnak tekintették.

TIZENKETTEDIK NAP: ZINJ
1979. június 24.

1. A TÁMADÁS

Nem sokkal pirkadat után megtalálták Mulewe és Akari tetemét, a sátruk közelében. Az előző éjszakai támadás nyilvánvalóan figyelemelterelés céljából történt, s közben az egyik gorilla belépett a táborhelyre, megölte a teherhordókat, majd észrevétlen eltűnt. A legzavaróbb az volt, hogy sehogyan sem sikerült rájönniük, hogyan jutott keresztül a gorilla az elektromos árammal töltött kerítésen, majd vissza

megint...

Mikor figyelmesen végignézték, megtalálták, hol tépték fel a kerítést az alja közelében. Hosszú bot hevert a földön, a lyuk közelében. A gorillák a bottal emelték fel a kerítés alját, s az egyikük közben bekúszott alatta. S mielőtt távoztak, óvatosan visszaállították a kerítés eredeti állapotát.

Az effajta viselkedésre jellemző intelligenciát nehezen vették tudomásul.

- Újra meg újra - mondta a későbbiekben Elliot - konfrontálódtunk az állatokkal szembeni előítéleteinkkel. Egyre csak azt vártuk, hogy a gorillák ostoba sztereotípiák szerint viselkedjenek, de nekik eszük ágában sem volt. Nem kezeltük őket rugalmas, alkalmazkodó ellenségekként, pedig

már egynegyedét megölték a csapatunknak.

Munrónak nehezen akaródzott tudomásul venni a gorillák ellenséges viselkedését. Tapasztalatból tudta, hogy az állatok a természetben közömbösen viselkednek az emberek iránt. Aztán arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy "ezeket az állatokat emberek idomították, s ezért emberként kell kezelni őket. Az volt hát a kérdés, hogy mit tennék abban az esetben, ha emberekkel állnék szemben?"

Munro számára világos volt a válasz: támadnék.

Amy megígérte, hogy elvezeti őket a dzsungelbe, ahol Szerinte a gorillák élnek. Reggel tíz órakor már fölfelé másztak a hegyoldalon, a várostól északra, géppisztolyokkal

felfegyverkezve. Hamarosan ráakadtak a gorillanyomokra. Rengeteg ürülék és fészkek a földön meg a környező fákon. Munrót aggasztotta a látvány, néhány fán húsz-harminc fészket is megszámolt, ami igen sok állatra engedett következtetni.

Tíz perc múlva összetalálkoztak tíz szürke gorillával, éppen pozsgás indákkal táplálkoztak: négy hím és három nőstény, egy gorillagyerek meg két csecsemő. A felnőttek lustálkodtak, a napon sütkéreztek, és összevissza, rendszertelenül táplálkoztak. Több állat a hátán fekvé, horkolva aludt. Mindannyian feltűnően gondtalannak látszottak.

Munro intett a kezével, a biztonságiak ki biztosították fegyvereiket. Már épp készült, hogy a csoport közé lőjön, amikor

Amy megrángatta a nadrágszárát. Felnézett, és elakadt a lélegzete. A lejtőn újabb csoport tűnt elő, talán tíz-tizenkét állat lehetett, majd megpillantott egy másik csoportot, aztán megint egyet - meg még egyet. Úgy háromszáz körül lehettek, ha nem többen. Az egész hegyoldal hemzsegett a gorilláktól.

A valaha megpillantott legnagyobb gorillacsapatnak harmincegy tagja volt, 1971-ben észlelték őket Kabaré-ban, de sokan ezt is kétségbe vonták. A legtöbb kutató arra gyanakodott, hogy ez valójában két majomcsapat lehetett, amely átmenetileg összejött, hiszen a gorillacsapat rendszerint tíz-tizenöt egyénből állt.

Elliot ezt a háromszáz állatot "elképesztő látvány"-nak minősítette. De ahogyan ezek az

állatok viselkedtek, az még a látványnál is jobban lenyűgözte. Amint ott legelésztek és táplálkoztak a napsütésben, nagyon hasonlóan viselkedtek a gorillákhoz, mégis fontos különbségek voltak észlelhetők.

"Ahogy először megpillantottam őket, semmi kétségem nem volt, hogy közös nyelvet használnak. Sziszegőziháló hangjaik nyilvánvalóan valamely nyelv részét képezték. Emellett jelbeszédet is alkalmaztak, amely semmiben sem hasonlított a miénkhez. Kézmozdulataikat kinyújtott karral végezték, kissé a thaiföldi táncosokhoz hasonlóan. Ezek a kézmozdulatok valahogy kiegészítették a sziszegő hangokat. Nyilvánvalóan a gorillákat vagy betanították, vagy maguk hoztak létre egy jelbeszédet, amely

sokkalta kifinomultabb, mint a huszadik századi laboratóriumi majmok által használt jelbeszéd."

Elliot agyának valamely rejtett zugában rendkívül izgalmasnak ítélte ezt a felfedezést, ugyanakkor pontosan úgy rettegett, mint körülötte a többiek. A sűrű növényzet mögött kuporogva még a lélegzetüket is visszatartották, és nézték, hogyan táplálkoznak a gorillák a szemközti hegyoldalon. A gorillák ugyan igen békésnek látszottak, az őket figyelő embereken mégis egyre inkább erőt vett a pánik, amiért olyan sok van belőlük, és olyan közel vannak. Végül Munro jeladására észrevétlen visszaindultak ugyanazon a csapáson a tábor felé. A teherhordók sírt ástak Akarinak és Mulewének a táborban. Gyászos figyelmeztetés volt ez

veszélyes helyzetükre, miközben a lehetőségeket tárgyalták.

- Napközben korántsem látszanak agresszívnek - mondta Elliotnak Munro.

- Nem. A viselkedésük egészen tipikus, sőt tán még lustábbnak is tűnnek a közönséges gorilláknál. Valószínűleg napközben alszik a legtöbb hím.

- Hány hím volt a hegyen nyüzsgő állatok között? - kérdezte Munro.

Arra már rájöttek, hogy csak a hímek vesznek részt a támadásokban, Munro arra volt kíváncsi, hogy ezek hányan lehetnek.

- A számítások arra engednek következtetni, hogy a hímek tizenöt százalékát teszik ki a gorillacsapatnak. És a legtöbb megfigyelésből az derül ki, hogy az

egyéni megfigyelések huszonöt
százalékkal kevesebbre becsülik a
gorillacsapat tagjainak számát.

Számításaik nem jártak szívvidító
eredménnyel. Háromszáz gorillát
számoltak meg a hegyoldalban,
vagyis könnyen lehet, hogy
megvoltak négyszázan is, aminek a
tizenöt százaléka hím. Az
annyi, mint hatvan támadásképes állat
- ők viszont mindössze
kilencen védik magukat.

- Nem könnyű - mondta Munro a fejét
rázva.

Amy állt elő a megoldással.

Menjünk most - jelezte.

Ross megkérdezte, hogy mit mond, és
Elliot megmondta neki.

- Haza akar menni. Azt hiszem, igaza
van.

- Ne nevettesse ki magát - mondta
Ross. - Még nem találtuk meg a
gyémántokat. Hogy mehetnénk akkor

haza.

Menjünk most - jelzett Amy ismét.

Munróra néztek, a csoport valahogy megérezte, hogy Munro fogja eldönteni, mi legyen a következő lépés.

- Nekem azok a gyémántok legalább olyan fontosak, mint bárki másnak - jelentette ki. - Csak épp nem sokat érünk velük, ha meghalunk. Nincs választásunk. Ha megtehetjük, el kell mennünk innét.

Ross a legízesebb texasi stílusában kezdett káromkodni.

- Mit akart azzal mondani, hogy ha megtehetjük ?

- Azt, hogy könnyen lehet, nem fogják hagyni, hogy eltűnjünk innét.

2. TÁVOZÁS

Munro tanácsait megfogadva csak

minimális élelmiszerés
lőszerkészletet vittek magukkal.
Minden mást: a sátrakat, a
védelmi kerítést, a kommunikációs
eszközöket, egyszerűen mindent
otthagytak a tisztáson a déli
verőfényben.

Munro hátrapillantott, és csak
reménykedett, hogy helyesen
cselekszik. A 60-as években a kongói
zsoldoskatonák közt ez volt
az egyik alapszabály: "Ne mozdulj ki
otthonról!" Többféle
jelentése is volt, a legelső
természetesen az, hogy már azt is
rosszul tették, hogy betették a lábukat
Kongóba. Ugyanakkor azt
is jelentette, hogy ha valaki megveti a
lábát egy erődítményben
vagy gyarmatvárosban, nagy
ostobaságot csinál, ha akár egy lépést
tesz a környező dzsungel felé,
bármilyen legyen is a kísértés.

Munro jó egynéhány barátja ráment a dzsungelre, csak mert ostoba mód elment hazulról. Aztán jött a hír: "Digger ráment múlt héten Stanleyville-től nem messze." "Nem messze? Minek ment el hazulról?"

Munro most nem messze vezette az expedíciót, s az otthont a kis ezüst sáttábor jelképezte a védelmi berendezésével. Odahaza a táborban meglapultak, mint a nyulak a támadó gorillákkal szemben.

Csak hogy a zsoldosoknál egy másik mondás is járta: "Jobb a lapuló nyúl, mint a döglött nyúl."

Ahogy meneteltek az esőerdőn keresztül, Munro teljességgel tudatában volt, hogyan lépkednek libasorban mögötte: az ilyen alakzat a legkevésbé képes a védekezésre. Figyelte, hogy mozdul-e a lomboszat, ahogy az ösvény

elkeskenyedett. Nem emlékezett rá,
hogy ilyen keskeny volt ez az ösvény
idefelé jövet. Most szorosan
közrefogták a páfrányok és
terjeszkedő pálmák. A gorillák,
meglehet, mindössze néhány lánnyira
vannak tőlük, a sűrű lombozat
eltakarja őket, s mire rájönnek, már
késő.

Mentek tovább.

Munro arra gondolt, hogy ha sikerül
elérniük Mukenko keleti
lejtőit, akkor már biztonságban vannak.

A szürke gorillák a város
körül tanyáznak, és nem fogják őket
messzire követni. Egy-két óra
menetelés, és biztonságban lesznek.

Az órájára nézett: tíz perce, hogy
elindultak.

És akkor meghallotta a zihálást. Mintha
minden irányból egyszerre
jönne. Látta, hogy megmozdul előtte a
lombozat, megreszketnek a

levelek, mintha a szél fújna. Csakhogy nem fújt a szél. A zihálás meg egyre erősödött.

A menetoszlop megállt egy hasadék szélén, amelyet egy patak vájt magának a lejtős dzsungel falában. A lehető legtökéletesebb csapdába kerültek. Munro hallotta, hogy a sorban menetelők egymás után kibiztosítják fegyvereiket. Kahega odament hozzá.

- Kapitány, mitévők legyünk?

Munro figyelte a reszkető lombokat, s hallgatta a zihálást. Csak sejthette, hányan rejtőzködnek a bokrok mögött. Lehetnek húszan?

Harmincan? Akárhogy is, túl sokan.

Kahega a hegyoldalra felfutó ösvény felé mutatott, a vízmosás mögött.

- Oda felmegyünk?

Munro sokáig nem felelt. Végre megszólalt:

- Nem, nem megyünk oda fel.
- Akkor hová, kapitány?
- Vissza. Visszamegyünk.

Amikor visszafordultak a vízmosástól, a sziszegészihálás megszűnt, a bokrok nem rezzentek többé. Amikor még egyszer visszafordult, a vízmosás éppoly közönséges kis útvonalnak tűnt a dzsungelben, mint a többi, veszedelemnek nyoma sehol. De Munro tudta, hányadán állnak. Nem mehetnek el onnét.

3. VISSZATÉRÉS

Elliot agyában a pillanat egy töredéke alatt született meg az ötlet.

- A tábor kellős közepén álltam - mesélte később -, és Amyt figyeltem, aki Kahegával próbált jelbeszéd útján értekezni. Amy

inni kért tőle, de mivel Kahega nem ismerte a jelbeszédet, csak a vállát vonogatta tehetetlenül. Ekkor jutott eszembe, hogy a szürke gorilla nyelvi készsége egyrészt rendkívüli előny, másrészt az állat legsebezhetőbb pontja. Elliot azt javasolta, hogy ejtsenek foglyul egy szürke gorillát, tanulják meg a nyelvét, s ennek a segítségével próbáljanak kommunikálni a többi állattal. Normális körülmények között az új majomnyelv elsajátítása hónapokat venne igénybe, de Elliot remélte, hogy neki néhány óra alatt sikerülne.

Seamans máris dolgozik a szürke gorillák nyelvének megfejtésén, csak további betáplált adatokra van szüksége. Elliot azonban arra az álláspontra jutott, hogy a szürke gorillák a beszélt hangok és

jelbeszéd kombinációját használják. Márpedig a jelbeszédet könnyű lesz megfejteni.

Odahaza Berkeleyben Seamans kifejlesztett egy ÁMM elnevezésű komputerprogramot. Az ÁMM, az állatminta-magyarázat segítségével lehetett megfigyelni Amyt és megfejteni a jelzései jelentését.

Mivel az ÁMMprogram a titkosság alól feloldott hadseregbeli szoftver kódmegfejtéseket alkalmazta, képes volt az új jelek azonosítására, valamint lefordítására. Habár az ÁMM-et eredetileg arra szánták, hogy Amyvel a jelbeszédre alkalmazzák, nyilvánvaló, hogy egy merőben új nyelv esetében éppoly jól alkalmazható.

Ha meg tudják teremteni a szatellita-összeköttetést Kongó és Houston, valamint Berkeley között, akkor egyenesen betáplálhatják

a fogoly állat videoadatait az ÁMM-programba. Az ÁMM pedig olyan sebességgel fejti meg a jeleket, amire emberi megfigyelő teljességgel képtelen. (A hadseregbeli szoftvert arra tervezték, hogy az ellenség kódjelzéseit percek alatt dekódolja.)

Elliot és Ross meg volt győződve róla, hogy sikerülni fog, Munro azonban nem. Tett néhány becsmérő megjegyzést a háborús foglyok vallatásáról.

- Mi a szándéka - kérdezte -, kínozni akarja az állatot?

- Szituációs stresszhelyzetet fogunk teremteni - mondta Elliot -,

hogy kiszedjük belőle a nyelvet. -

Kirakta a vizsgálathoz

szükséges eszközöket a földre:

egy banánt, egy vizesedényt, egy darabka cukrot, egy botot, egy

ízletes kúszónövényt, kolapatokat. - Ha

kell, holtra rémítjük azt
a nőtényt.

- Nőtényt?

- Természetesen - mondta Elliot, és
Thoralent szívott fel a
kilőhető fecskendőjébe. - De még
mennyire hogy nőtényt.

4. A FOGOLY

Olyan nőtényt akart, amelyiknek nincs
kicsinye. Egy csecsemő
problémákat okozhat.

Derékmagasságig érő aljnövényzet
között nyomult előre, s egy
kiugró szikla pereméről megpillantott
odalent egy kilenc állatból
álló csoportot: két hímet, öt nőtényt
és két kismajmot.

Hatméternyi mélységben lakmározták a
dzsungel növényzetét. Jó
sokáig figyelte a csoportot, míg meg
nem győződött róla, hogy a

nőstények mind használják a jelbeszédet, s hogy a lomboszat aljában nincsenek elrejtve csecsemők. Aztán várta a kedvező pillanatot.

A gorillák kényelmesen lakmározták a páfrányok között, zsenge sarjakat ástak ki maguknak, azokat rágcsálták lustán. Néhány perc elteltével az egyik nőstény kissé eltávolodott a csoporttól, s annak a sziklaperemnek a közelében kezdett eszegetni, ahol Elliot lapult. Több mint kilencméternyire távolodott el a többi gorillától.

Elliot fölemelte az injekciós pisztolyát, két kézzel célzott, és hunyorogva nézte a nőstényt. Az állat a lehető legkedvezőbb helyzetben volt előtte. Elliot figyelte, lassan meghúzta a ravaszt - majd egyensúlyát veszítette a

szikla peremén. Lezuhant,
egyenesen a majomcsapat kellős
közepébe.

Elliot eszméletlenül feküdt a hátán a
hatméternyi mélységben, de
a mellkasa emelkedett-süllyedt, a karja
megrándult: Munro biztos
volt benne, hogy semmi baja. Őt csak a
gorillák izgatták.

A szürke gorillák látták, hogy Elliot
közéjük zuhant, és
megindultak az elterült test felé. Nyolc
vagy kilenc állat gyűlt
köréje, közönyösen bámulták, s közben
egymásnak jeleztek.

Munro kibiztosította a fegyverét.

Elliot felnyögött, a fejét tapogatta,
kinyitotta a szemét. Munro
látta, hogy a teste megmerevedik,
amint a gorillákat
megpillantja, de nem mozdult. Három
felnőtt hím gorilla kuporgott
egészen közel hozzá, s ő egyszeriben

felfogta, hogy milyen veszélyes helyzetbe került. Majd egy percig mozdulatlanul feküdt a földön. A gorillák suttoztak és mutogattak, de nem jöttek közelebb.

Végre Elliot fél könyökére feltámaszkodott, amitől megélénkült a mutogatás, de közvetlenül fenyegető magatartás nem volt észlelhető.

Feje fölött a domboldalon Amy megrángatta Munro inge ujját, s lázas igyekezettel mutogatott valamit. Munro a fejét rázta: nem értette; ismét fölemelte a fegyverét, mire Amy a térdkalácsába harapott. Iszonyatos fájdalom hasított belé. Alig bírta megállni, hogy föl ne üvöltsön.

Elliot odalenn feküdt a földön, és igyekezett szabályosan lélegezni. Nagyon közel voltak a

gorillák - olyan közel, hogy megérinthette őket, érezte testük édes, áporodott szagát. Nagyon izgatottnak látszottak; a hímek morogni kezdtek, ritmikusan ho-ho-hóztak.

Elliot úgy határozott, ideje lassan, módszeresen talpra állnia.

Remélte, ha sikerül az állatoktól valamelyest eltávolodnia, az majd csökkenti a félelemérzetüket. De mihelyt mozogni kezdett, a morgás is erősödött, s az egyik hím oldalazni kezdett, mint a rák, és lapos tenyerével a földet csapkodta.

Elliot azon nyomban visszafeküdt. Erre a gorillák is lazítottak, amiből Elliot rájött, hogy helyesen cselekedett. Az állatok szemlátomást zavarban voltak ettől a közájuk zuhant emberi lénytől, szemmel láthatóan nem

számítottak rá, hogy errefelé
ember kerestezheti az útjukat.
Elliot úgy döntött, kivárja, amíg
ráunnak, ha kell, hát órákon
keresztül fekve marad, míg csak el
nem unják magukat és tovább
nem mennek. Lassan lélegzett,
egyenletesen, érezte, hogy dől róla
a veríték. Biztosan szaglott a
rettegéstől - de miként az
embernek, a gorillának is eléggé
csökevényes a szaglószerve.
Várt. A gorillák sziszegtek és sebesen
mutogattak, tanakodtak,
mitévők legyenek. Ekkor az egyik hím
ismét belekezdedt a rákszerű
oldalazásba, a földet csapkodta, és
Elliotra bámult. Elliot nem
mozdult. Agyában a támadás
fázisainak képe pergett sebesen:
morgás, oldalazó mozgás,
földcsapkodás, fűtépés, melldöngetés...
Támadás.

A hím gorilla tépni kezdte a fűvet. Elliot érezte, hogy felgyorsul a szívverése. A gorilla hatalmas állat volt, legalább százötven kilót nyomhatott. Hátsó lábára ágaskodón, és lapos tenyerével döngetni kezdte a mellét, kongó hangot hallatva.

Elliot azon tűnődött, hogy mit csinálhat Munro odafenn. Aztán meghallotta a robajt, fölnézett, s meglátta a hegyoldalon lehuppanó Amyt, aki úgy igyekezett fékezni a zuhanását, hogy az útjába eső páfrányokba, ágakba kapaszkodott. Elliot lábánál ért földet.

A gorillák döbbsen bámultak. A hatalmas hím abbahagyta a melldöngetést, ismét négy lábra ereszkedett, és Amyre sandított. Amy felmordult.

A hatalmas hím fenyegetően indult Peter

felé, de le nem vette
tekintetét Amyről. Amy rezzenetlenül
figyelte. Félreismerhetetlen
volt az erőpróba. A hím egyre
közelebb nyomakodott, nem
tétovázott...

Amy fülsiketítő hangon felbődült; Elliot
a meglepetéstől nagyot
szökkent. Ilyesmit életében mindössze
kétszer hallott tőle,
minden esetben a legnagyobb
dühkitörés jeleként. A nőstényeknél
teljességgel szokatlan, hogy
elbőduljenek, s a többi gorilla
megrettent. Amy karja, háta
megmerevedett, az arca csupa
feszültség. Agresszíven bámult a hímre,
és újra elbődült.

A hím gorilla várt, fejét kissé oldalra
billentette, mint aki
végig akarja gondolni a dolgot. Aztán
hátrált, beállt a többi
majom alkotta félkörbe, Elliot fejénél.

Amy határozott mozdulattal Elliot lábára tette a kezét, mint aki ezáltal akarja kinyilvánítani tulajdonjogát. Egy fiatalabb hím, négy-öt éves ha lehetett, türelmetlenül előreugrott, s a fogait vicsorgatta. Amy arcul ütötte, s az állat vinnyogva visszaoldalgott a csoportja alkotta biztonságba.

Amy barátságtalanul meredt a többi gorillára. Majd mutogatni kezdett.

Menjetek innét, hagyjátok Amyt, menjetek innét.

A gorillák nem reagáltak.

Peter jó ember.

De azt észlelte, hogy a gorillák nem értik, mert ekkor valami jelentős dolgot csinált: azt a sóhajto-sziszegő hangot hallatta, amit a szürke gorillák beszédre használtak.

A gorillák megrökönyödve bámultak egymásra.

Ám lehet, hogy Amy a nyelvükön beszélt, mindenesetre hatás nélkül: a gorillák nem tágítottak. És minél többet sóhajtott-sziszegett Amy, annál kisebb volt a reakció, míg végül már csak bambán bámultak rá.

Nem sikerült velük megértetnie magát.

Amy ekkor egy vonalba került Peter fejével, és vakargatni kezdte a szakállát, a fejbőrét. A szürke gorillák sebesen mutogattak.

Aztán a hím ismét rákezdett a ritmikus ho-ho-hózásra. Mikor Amy ezt meglátta, Peterhez fordult, és így mutogatott:

Amy Öleli Petert.

Amy általában csupán arra tartott igényt, hogy Peter őt ölelgesse, csikizze.

Elliot fölült, s Amy mindjárt a melléhez

szorította, arcát a
serényébe nyomta. A hím gorilla erre
azonnal abbahagyta a
morgást. A szürke gorillák hátrálni
kezdték, mint akik most
jöttek csak rá, hogy hibát követtek el.
Abban a pillanatban
Elliot megértette, Amy úgy tett, mintha a
csecsemője volna.

A főemlősök klasszikus
viselkedésmódja agresszív
helyzetekben. A
főemlősök között a csecsemők
bántalmazása a legszigorúbb tilalom
alá esett, s ez a tilalom a felnőtt
állatoknál sokféle
vonatkozásban megnyilvánult. A hím
babuinok gyakran abbahagyták a
verekedést, mikor az egyik hím
megragadott egy csecsemőt, anyai
ösztönrel magához szorította, holott az
adott esetben szülő is,
gyermek is csupán szimbolikus

jelentéssel bírt. Ám a mozdulat mégis elegendőnek bizonyult a további küzdelem megakadályozására.

Jelen esetben Amy nemcsak hogy megállította a hímek támadását, hanem ugyanakkor meg is védte Elliotot azáltal, hogy úgy tett, mintha csecsemő volna - már amennyiben a gorillák tudomásul veszik a 183 centi magas, szakállas alak csecsemő voltát.

Tudomásul vették.

El is tűntek a bozótban. Amy eleresztette Petert erős szorításából. Ránézett, majd így jelzett: Ostoba dolgok.

- Kösz, Amy - mondta Elliot, és megcsókolta.

Peter csikizi Amyt, Amy jó gorilla.

- Mi az hogy! - mondta Elliot, és utána percekig csikizte. Amy pedig a földön hempergett, és boldogan mormogott.

Délután kettő volt. mire a táborba visszaértek.

- Szereztek gorillát? - kérdezte Ross.

- Nem - mondta Elliot.

- Nem is baj - mondta Ross -, mert Houstonnal nem lehet többé kapcsolatot teremteni.

- Újabb elektronikus zavarás? - kérdezte Elliot elképedve.

- Annál is rosszabb - mondta Ross. Egy órát vacakolt azzal, hogy

a szatelliten keresztül megpróbálja létrehozni az összeköttetést

Houstonnal, de nem sikerült. Az összeköttetés minden alkalommal másodperceken belül megszakadt.

Végezetül, amikor meggyőződött róla, hogy az adó-vevő készülék hibátlan, ellenőrizte a dátumot.

- Június 24-e van - mondta. - S az előző Kongó-expedícióval május

28-án volt kommunikációs problémánk. Éppen huszonhét nappal

ezelőtt.

Hogy Elliot még mindig egy szót sem értett az egészből, Munro

hozzátette:

- Azt akarja mondani, hogy naprendszeri problémáról van szó.

- Úgy bizony - mondta Ross. - Naprendszerbeli ionoszférikus zavarról van szó. - A Föld ionoszférájában

- ebben az 50-250 mérföld magasságban lévő vékony ionizált molekularétegben - a legtöbb zavart olyan jelenségek okozzák, mint például napfolttevékenységek a nap felszínén. Mivel a nap huszonhét nap alatt fordul meg a tengelye körül, ezek a jelenségek egy hónap múlva gyakran megisméltódtak.

- Rendben van - mondta Elliot. - Legyen naprendszerbeli. Meddig fog tartani?

Ross a fejét rázta.

- Rendes körülmények között azt mondanám, néhány órát, legföljebb egy napot. De ez a mostani nagyon komoly zavar lehetett, és rettentő hirtelen jött. öt órával ezelőtt még tökéletes volt az összeköttetés, most meg semmi. Valami fura dolog folyik itt. Eltarthat egy hétig is.

- Hogy egy hétig nincs összeköttetés? Se a komputerrel nem lehet rájuk kapcsolódni, se semmi?

- Úgy van - mondta Ross higgadtan. - Mostantól totálisan el vagyunk vágva a kinti világtól.

5. ELSZIGETELTSÉG

Az 1979-es év legnagyobb napkitörését június 24-én észlelték

Tucsonban, az Arizona közelében lévő Kitt Peak-obszervatóriumban,

s az észleletet annak rendje s módja szerint továbbították

Boulderba, a coloradói Or-környezeti Szolgáltatóközpontba. A

központban először el sem akarták hinni a beérkező adatok

helyességét: ez a napkitörés még a szoláris asztronómia

gigantikus mértékeivel mérve is 78/06/414aa méretű, vagyis

elképesztően hatalmas.

A napkitörések oka ismeretlen, de általában a napfoltokkal hozzák

összefüggésbe. Jelen esetben a napkitörés egy rendkívül fényes

folt képében jelentkezett, melynek átmérője tízezer mérföld, s

nemcsak az alfa-hidrogén és az ionizált kalcium színeképvonalakra

volt kihatással, hanem a napból érkező fehér fény színeképeire is.

Az ilyen "állandó színekép"-kitörés rendkívül ritka jelenség.

A központnak a komputerizált következményeket sem akaródzott elhinnie. A napkitörések óriás energiamennyiséget bocsátanak ki; a legszerényebb kis kitörés során is megkétszereződik az ultraibolya sugárzás az egész napfelszínen. De a 78/06/414aa napkitörés majdnem megháromszorozta az ultraibolya kisugárzást.

Az első észlelésétől számított 8,3 perc alatt a körben forgó perem mentén - ennyi időre-van szüksége a fénynek, hogy a Napból a Földre elérjen - ez az ultraibolya sugárzáshullám rombolni kezdte a Föld ionoszféráját.

A napkitörés következményeképp komoly zavarok keletkeztek a kilencvenhárommillió mérföldre fekvő bolygón. Ez elsősorban a rádióközvetítésekre vonatkozott, amelyek alacsony

jelintenzitással működtek. A tömegkommunikációs rádióállomásokat, amelyek több kilowattos energiát fejlesztettek, alig befolyásolta, de a kongói terepkutatás a maga húszezer wattos energiájával képtelen volt létrehozni a szatellitával az összeköttetést. S mivel a napkitörés röntgensugárzást és atomrészecskéket is kibocsátott magából, amelyek egy teljes napig nem érik el a Földet, a rádiózavarás legalább egy napig, de az is lehet, hogy tovább eltart. Houstonban az ERST technikai szakemberei jelentették Travisnek, hogy az Űrkörnyezeti Szolgáltatóközpontban négy-nyolc napig tartó ionos zavarásra számítanak.

- Azt akarja mondani, hogy négy-nyolc napig nem számíthatunk

velük kapcsolatra ? - kérdezte Travis.

- Így áll a dolog. Ross biztosan rájön magától is - mondta a technikus -, ha a megismételt kapcsolatfelvétel sem fog neki sikerülni.

- Arra a komputer-összeköttetésre szükségük van - mondta Travis.

Az ERST stábja ötször is végigfuttatta a komputerszimulációs

programot, és az eredmény mindig ugyanaz volt - légi

összeköttetés nélkül egy kis létszámú csapat, amilyen Rossé,

komoly bajban van. Kilátás a túlélésre 24,4%, és változó - vagyis

egy a négyhez az a lehetőség, hogy a kongói expedíció élve

megússza, már amennyiben a komputerkapcsolatról le kell

mondaniuk. Travis azon morfondírozott, vajon Ross meg a többiek

tudatában vannak-e, milyen súlyos a

helyzetűk.

- Van újabb ötös Sáv Mukenkóról? - kérdezte Travis.

Az ötös Sáv a földszat műholdakon az infravörös adatokat rögzítette. Amikor utoljára haladt el Kongó fölött, a földszat jelentős mennyiségű új információra tett szert Mukenkóról. A vulkán egyre forróbb lett az eltelt kilenc nap során, mikor a földszat utoljára elhaladt fölötté, a hőmérséklet majd nyolc fokkal emelkedett.

- Semmi új - mondta a technikus. - És a komputerék nem jelzik a kitörést. Négyfoknyi pályaváltoztatás-érzékelési hiba ennél a rendszernél a megengedett határon belül van, és a ráadásnyi négy fok előre nem értékelhető.

- Nos, ez is valami - mondta Travis. - De mihez kezdenek a

majmokkal most, hogy a komputerre sem számíthatnak?

Épp ezt kérdezgették maguktól a kongói terepmunka résztvevői már majd egy órája. Most, hogy a külvilággal minden összeköttetés megszakadt, egyedül csak a fejükben működő komputerre számíthattak. Azok a komputerek pedig nem elég nagyok.

Elliotot különös érzés fogta el attól, hogy rájött, a saját agyműködése nem elegendő. "Úgy hozzászoktunk mindnyájan a rendelkezésünkre álló komputerrendszerekhez - mondotta később. -

Minden valamirevaló laboratóriumban éjjel-nappal elérhető mindaz a memóriaegység és komputációs gyorsaság, amire szükség van. Úgy hozzászoktunk, hogy egészen magától értetődőnek vettük."

Persze a majomnyelvet előbb-utóbb
komputer nélkül is megfejtették
volna, csak hogy sürgette őket az idő:
nem álltak rendelkezésükre hónapok,
hogy szép kényelmesen
megfejtsek, csak egy-két órájuk, ha
volt. Most, hogy elvágták
őket az otthoni programtól, a helyzetük
meglehetősen vészjóslónak
tetszett. Munro véleménye szerint még
egy éjszakai frontális
támadást nem bírnának ki, márpedig jó
okuk volt feltételezni,
hogy aznap éjjel is számíthatnak rá.
Új tervük abból fogant, ahogy Amy
Elliot életét megmentette.

Mintha neki sikerült volna
valamelyest kommunikálnia a
gorillákkal, talán le is fordítaná nekik,
amit mondanak.

- Érdemes volna megpróbálni! -
hajtogatta Elliot.

Sajnos azonban Amy közölte, hogy a

dolog teljességgel lehetetlen.

Arra a kérdésre ugyanis, hogy Amy beszél, dolog beszél?, jelezte, hogy nem beszél.

- Egyáltalán nem? - kérdezte Elliot, aki emlékezett rá, hogyan jelzett Amy. - Peter látta, Amy beszélt, dolog beszélt.

Nem beszélt. Zajt csinált.

Ebből Peter arra a következtetésre jutott, hogy Amy képes utánozni a gorillák beszédmódját, csak épp nincs tisztában a jelentésükkel.

Két óra elmúlt, alig négy-öt órájuk van már csak az est beálltaig.

- Felejtsük el - mondta Munro. - Nyilvánvaló, hogy Amy nem segíthet. - Ő azon az állásponton volt, hogy bontsanak tábort, és próbálják kiverelkedni magukat innét, még napvilágnál. Meg volt

róla győződve, hogy még egy éjszakát nem bírnak ki a gorillák elleni küzdelemben.

Egyvalami azonban nem ment ki Elliot fejéből.

Miután évekig dolgozott együtt Amyvel, tudta, hogy az állat őrijítően szó szerint vesz mindent, akár egy gyerek. Amyvel, kiváltképp, ha nem volt együttműködő kedvében, szájbarágósdit kellett játszani ahhoz, hogy megfelelő választ kapjon az ember.

Most Amyre nézett, és megkérdezte:

- Amy beszél, dolog beszél?

Nem beszél.

- Amy megérti, amit dolog beszél?

Amy nem felelt. Elmélyülten rágcsált valami kúszónövényt.

- Amy, hallgass ide Peterre!

Az állat rábámult.

- Amy megérti, amit dolog beszél?

Amy megérti, amit dolog beszél -

jelzett vissza. Mindezt olyan tárgyilagosan, hogy Peter eltűnődött, tudatában van-e Amy, hogy mit kérdezett tőle.

- Amy figyelte, ahogy dolog beszél, Amy érti a beszédét?

Amy érti.

- Amy biztos benne?

Amy biztos.

- Itt áll meg az eszem! - mondta Elliot.

Munro a fejét rázta.

- Alig néhány óra van hátra besötétedésig - mondta. - Még ha meg is tanulja a nyelvüket, hogyan fog beszélni velük?

6. AMY BESZÉL, DOLOG BESZÉL

Délután háromkor Elliot és Amy elrejtőztek a hegyoldali bozótban.

Ottlétük egyetlen áruló jele a mikrofon karcsú kúpja, amely kiemelkedett a bozótból. A mikrofont

az Elliot lábánál
elhelyezett videofelvevőre kapcsolták,
amivel fenn a hegyekben
már előzőleg felvette a gorillahangokat.
Az egyetlen nehézséget az okozta, hogy
el kellett döntení, melyik
gorillára irányítsák a mikrofont, és melyik
gorillára figyel Amy,
hogy ez a kettő azonos legyen. Elliot
valahogy sohasem volt
biztos, hogy Amy azoknak az
állatoknak a beszédhangjait
tolmácsolja, amelyekre Elliot a
mikrofont irányította. Ebben a
legközelebbi csoportban nyolc gorilla
volt, és Amy figyelme
folyton elterelődött. Az egyik
nősténynek volt egy hat hónapos
csecsemője, s volt egy olyan pillanat,
mikor a kismajmot
megcsípte egy darázs, Amy pedig
jelzett, hogy bébi dühös.
Ugyanakkor Elliot a hímet vette fel.

- Amy - jelzett Peter -, figyelj!

Amy figyel. Amy jó gorilla.

- Igen - jelzett Peter. - Amy jó gorilla. Amy figyel a férfidolgot.

Amy nem szereti.

Elliot némán káromkodva letörölte mindazt, amit Amy az eltelt félóránban tolmácsolt neki.

Nyilvánvalóan nem a jó gorillára figyelt. Mikor ismét elindította a szalagot, elhatározta, hogy azt fogja fölvenni, amit Amy figyel.

- Melyik dolgot figyel Amy? - jelezte.

Amy a bébit figyel.

Olyan volt ez a kiszolgáltatottság, mint egy rémálom. Egy állattól függött, akinek a gondolkodását és viselkedését alig értette, el van vágva az emberi civilizációtól és az emberi technikától, ami csak fokozza a kiszolgáltatottság érzését, és

mégis, csakis őrá bízhatja magát.
Egy újabb óra elteltével, mikor a
nap már lefelé ment,
visszavitte Amyt a táborba.
Munro megtett minden tőle telhetőt.
Először is egy csomó elefántcsapdához
hasonló lyukat ásott a
táborhely körül; mély üregek voltak,
hegyes botokkal kibélelve,
melyeket levelekkel, ágakkal álcáztak.
Az árkot több helyen kiszélesítette, és
eltávolította a közelből
a korhadt fatörzseket meg az
aljnövényzetet, amelyet esetleg
hídként használhatnának.
A táborhely fölé nyúló alsó faágakat
levágta, hogy ha a gorillák
felmásznak a fákra, legalább
kilencméternyire legyenek a földtől
- hogy onnét már ne tudjanak leugrani.
A három, még életben maradt
teherhordónak: Muzezinek, Amburinak
és Harawuinak géppisztolyt és könnygáz

sprayt adott a kezébe.

Ross segítségével a védőkerítésbe bevezetett áram erősségét majdnem kétszáz amperre emelte. Ez volt az a maximum érték, amit a vékony háló szétolvadás nélkül kibírt - az impulzusok számát viszont kénytelenek voltak másodpercenként négyről kettőre csökkenteni. Ám a megemelt áramerősség az eddig elijesztés céljait szolgáló kerítést halálos védősorompóvá változtatta. Az az állat, amelyik először rohan neki a hálónak, azonnal meghal, ugyanakkor megnövekszik az esély, hogy zárlat áll be, és a védőkerítés megszűnik működni.

Naplementekor Munro megtette azt, amire a legnehezebben szánta rá magát. Megmaradt lőszerkészletük felét betöltötte a háromlábú állványokra szerelt tömzsi gyorstüzelésű

érzékelőberendezésbe. Ha elfogy, a készülék egyszerűen abbahagyja a tüzelést. Attól kezdve Munro már csak Elliotra, Amyre meg a tolmácsolásukra számíthat. Márpedig Elliot, amikor a hegyről lejött, nem látszott különösképpen elégedettnek.

7. VÉGSŐ VÉDEKEZÉS

- Mennyi ideig tart, amíg elkészül? - kérdezte Munro.
- Gondolom, néhány óráig, de lehet, hogy tovább. - Elliot megkérte Rosst, hogy segítsen, Amy pedig Kahegához ment, és enni kért. Látnivalóan nagyon büszke volt magára, úgy viselkedett, mint aki teljességgel tisztában van a maga fontosságával.
- Hogy ment? - kérdezte Ross.
- Egy percen belül megtudjuk.

Az első elképzelése az volt, hogy Amyvel ellenőrizteti a szalagot oly módon, hogy meggyőződik róla, azonos módon tolmácsolja-e az ismétlődő hangokat. Ha igen, akkor bizonyára megbízhatnak az interpretációjában.

Ez azonban fáradságos munkának ígérkezett. Csak az 1,2 centiméteres VTR meg a kis zsebmagnó állt rendelkezésükre; és nem voltak összekötő kábeleik. Megkérték a többi táborlakót, hogy maradjanak csendben, és így hallgatták le, vették fel, játszották át a susogó hangokat.

Hamarosan rájöttek, hogy a fülükkel egyszerűen nem képesek megkülönböztetni egymástól a hangokat - mind egyformán szólt. Ekkor Rosznak támadt egy ötlete.

- Ezeket a hangokat elektromos jelekként kell felfogni.

- Igen és...
- És akkor használhatjuk az adó-vevőnk 256K-S memóriáját.
- Na de a houstoni komputerrel nem tudjuk létrehozni az összeköttetést.
- Nem is erre gondoltam - mondta Ross. Azzal elmagyarázta, hogy a műholdas összeköttetést úgy hozzák létre, hogy a 256K-S komputert összhangba hozzák egy belülről generált jelzéssel, mint a videónál a Houstonból érkező jelzést, így jön létre a kapcsolat. A gépet erre konstruálták, de a betáplált programot más célra is használhatják.
- Azt akarja mondani, hogy összehasonlíthatjuk a segítségével ezeket a hangokat? - kérdezte Elliot. Össze, bizony, csak épp elképesztően lassan ment a dolog. A felvett hangokat át kellett tenniük a

komputer memóriájába, aztán újra rögzíteni a VTR-rel egy másik szalagsávon. Aztán a jelzéseket be kellett táplálniuk a memóriába, majd egy másik összehasonlító szalagot végigfuttatni a VTR-en. Elliot csak toporgott, miközben Ross ide-oda toszogatta a szalagokat és floppykat. Munro félóránként megjelent és érdeklődött, hogy állnak. Ross egyre rosszkedvűbb és ingerültebb lett.

- Csináljuk, amilyen gyorsan bírjuk! - mondta. De már nyolc óra volt.

Az első eredmények ígéretesnek látszottak: Amy valóban következetesen tolmácsolta ugyanazokat a jeleket. Kilencre majd tizenkét szó mennyiségi összehasonlításával elkészültek:

ÉTEL

ENNI

VÍZ

INNI

(HELYESLÉS) IGEN

.9213

.8844

.9978

.7743

.6654

.112

.334

.004

.334

.441

(TAGADÁS) NEM .8883 .220

GYERE .5459 .440

MENJ .5378 .404

ÖSSZETETT HANGSOR: ? EL .5444

.343

ÖSSZETETT HANGSOR: ? IDE .6344

.344 ÖSSZETETT HANGSOR: ? DÜH

? ROSSZ .4232 .477

Ross felállt a komputer mellől.

- Tessék, a magáé - mondta.

Munro fel-alá járkált a táborban. Ezek voltak a legnehezebb percek. Mindenki várt, mindenki ideges volt, rosszkedvű. Szívesen elviccelődött volna Kahegával meg a többi teherhordóval, de ahhoz, hogy Elliot és Ross dolgozni tudjanak, csendre volt szükség. Kahegára pillantott.

Kahega az ég felé mutatott, és az ujjait dörzsölgette.

Munro bólintott.

Ő is érezte, milyen páratelt a levegő, hogy az elektromos töltése szinte kézzel tapintható. Esni fog. Már csak ez hiányzott, gondolta.

Délután újabb távoli robbanásokat és dübörgéseket hallott, gyanította, hogy valahol messze zivatar lehet. Csakhogy a hang nem olyan volt, az éles, elszigetelt

dörrenések leginkább a
hangrobbanásra emlékeztettek. Munro
már hallott ilyet máskor is,
és sejtette, hogy mit jelent.

Felpillantott a Mukenko sötét kúpjára s
a halványan világító
ördög szemre. Aztán a feje fölé, az
egymást keresztező
lézersugarakra nézett. És észrevette,
hogy az egyik lézersugár
ott, ahol a feje fölött a lombozatot eléri,
mozog.

Először azt hitte, káprázik a szeme,
hogy a falevelek mozognak,
nem a lézersugár. De a rákövetkező
pillanatban már tudta, hogy a
sugár mozog, fel-alá rezeg az éjszakai
levegőben.

Munro tudta, hogy ez baljós
fejlemény, de most nem
foglalkozhatott vele, e percben kisebb
gondja is nagyobb volt
ennél. Tekintete végigpásztázta a

tábort, és megállapodott a műszer fölé hajló Elliotnál és Rossnál, azok ketten halkán, nyugodtan beszélgettek, és egészében úgy viselkedtek, mintha időmilliomosok volnának.

Pedig Elliot olyan gyorsan ügyködött, ahogyan csak bírt. Tizenegy szót vett fel a szalagjára. A feladat most az volt, hogy ebből összeállítsa a félreérthetetlen üzenetet. Nem is volt olyan könnyű feladat, amilyennek elsőre látszott.

Már csak azért sem, mert a gorillanyelv nem pusztán kiejtett szavakból állt. A gorillák egyszerre használtak jelzéseket és hanghatásokat az információközlésre. Ez fölvetette a nyelvszerkezet klasszikus problémáját: tulajdonképpen mi közvetíti az információt? (L. S. Verinski

egy alkalommal azt a kijelentést tette, hogy ha az idegenek megfigyelik az olaszok beszédét, azt tapasztalják, hogy az olasz alapvetően jelbeszédet alkalmaz, amelyhez a hangképzés csak a mondanivaló hangsúlyozását szolgálja.) Elliotnak olyan egyszerű üzenetet kellett megfogalmaznia, amelyhez kézjelekre nincsen szükség.

Csakhogy fogalma sem volt a gorillák mondat szerkezetéről, ami legtöbb esetben drámaian megváltoztathatja a jelentést - mint például az "én ütök" és az "üt engem" esetében. És idegen nyelven még egy rövid üzenet is kétértelmű lehet.

Ezeket a bizonytalan tényezőket tekintetbe véve Elliot úgy határozott, hogy az üzenet egyetlen szóból fog állni. Csak épp a

listáján egyetlen szó se felelt meg a célnak. Ezután arra gondolt, hogy akkor több rövid üzenetet fog közvetíteni, ha netán egy üzenet véletlenségből félreérthetőnek bizonyulna. Végül is három üzenet mellett döntött : MENJ EL, NE GYERE, és ITT ROSSZ; e szókapcsolatok közül kettőnek az az előnye is megvolt, hogy lényegét tekintve független a szórendtől. Kilenc órára kiválasztották a specifikus hangkomponenseket. De még mindig bonyolult feladat várt rájuk. Elliotnak lényegében meg kellett akasztania valamivel a hangszalagot, hogy az állandóan önmagát ismételje. Elképzelését a VCR-rel tudta viszonylag leginkább megvalósítani, amely automatikusan visszatekert, hogy újra meg újra lejátssza az üzenetet. Betáplálhatta a 256K-S

memóriába a hat hangot, aztán lejátszhatta, de az időzítésnek drámai fontossága volt. Az elkövetkező egy órában eszeveszett tempóban nyomkodták a gombokat, hogy oly közel hozzák egymáshoz a hangokat, hogy azok, legalábbis az ő fülüknek, helyesen csengjenek.

Addigra tíz óra lett.

Munro odament hozzájuk, lézerpuskájával a kezében.

- Gondolják, hogy menni fog?

Elliot a fejét rázta.

- Azt senki meg nem mondhatja. -

Legalább tízféle probléma kergette egymást a fejében. Először is, ők egy nőstény gorilla

hangját rögzítették. Vajon a hírnök reagálnak-e a nőstény

hangjára? Felismerik-e a

hangeffektusokat a kísérő jelbeszéd nélkül? Érthető lesz-e az üzenet? Az

egymást követő hangok üteme
megfelelő lesz-e? Oda fognak-e figyelni
a gorillák egyáltalán?

Előre senki meg nem mondhatta. Ki kell
próbálniuk.

Aztán maga a közvetítés is
ugyanolyan problémás. Rossz úgy
készített hangszórót, hogy kiszedte a
magnetofon parányi
hangszóróját, és felragasztotta egy
összecsukható állványra, egy
esernyő alá. Ez a rögtönzött
hangszóró meglepően erőteljesen
szólt, de a belőle jövő hangok tompán,
bizonytalanul szóltak.

Nemsokára rá felhangzott az első
sziszegő hang.

Munro meglengette lézerpuskáját a
sötétben, a működést jelző kis
piros lámpa villogott a cső végén.
Éjszakai látcsövén keresztül
szemügyre vette a bozótot. A
sziszegő-susogó hangok ismét

megszólaltak - minden irányból -, s bár Munro hallotta, hogy zörögnek a lombok, a közelben nem észlelt mozgást. Feje fölött a majmok hallgattak. Csak az a lágy, baljós susogás körös-körül. Ahogy így hallgatta, most már biztosra vette, hogy ezek a hangok valamiféle nyelven szólnak, és... Ekkor megjelent egyetlen gorilla, Kahega tüzelt, puskájából a lézersugár nyílegyenesen hatolt bele az éjszakába. A gyorstüzelésű berendezés kerepelni kezdett, a lombok közt golyók csattogtak. A gorilla némán visszabukott a páfrányok sűrűjébe. Munro meg a többiek gyorsan elhelyezkedtek a védőhálón belül, feszülten várakoztak, infravörös éjszakai lámpáik árnyékot vetettek a védőhálóra és mögötte a dzsungelre.

A susogás még percekig folytatódott, majd lassan elhalt, mígnem egészen elcsendesedett minden.

- Ez most mit akar jelenteni ? - kérdezte Ross. Munro a homlokát ráncolta.

- Várnak.

- Mire?

Munro a fejét rázta. Körbejárta a tábort, szemügyre vette a többi

örködőt, törte a fejét. Sokszor előre megérezte, mire készülnek

az állatok - egy megsebesült leopárd a bozótban, egy bekerített

buffalo -, de itt most másról volt szó. El kellett ismernie, hogy

nem tudja, mire számítsen. Előőrs volt az egy szem gorilla, aki

szemügyre akarta venni a tábort? Vagy tulajdonképpen megkezdődött

a támadás, csak valamilyen oknál fogva félbemaradt? Vagy csak

taktikáznak, hogy az idegeikre

menjenek? Munro látott már vadászó
csimpánzokat, akik gyors, fenyegető,
fosztogató hadjáratra
indultak a babuinok ellen, s rettentően
felizgatták az egész
csapatot, mielőtt tényleges támadásba
indultak, hogy egy fiatal
állatot bekerítsenek és megöljenek.
És akkor meghallotta a mennydörgést.
Kahega az égre mutatott, a
fejét rázta. Ez volt hát a magyarázat.
- A fenébe! - mondta Munro.

Tíz óra harminckor viharos trópusi
eső szakadt a fejükre.

Törékeny hangosítóberendezésük egy
perc alatt átázott, és
lekonyult. Az esőtől zárlatosak lettek az
elektromos vezetékek, a
védőháló bedöglött. Az éjszakai
lámpások pislogtak, két égő
felrobbant. A talaj sártengerré változott,
ellátni öt méterre is
alig lehetett. S ami a legrosszabb, a

lombokat csapkodó
esőcseppek akkora lármát csináltak,
hogy csak ordítva hallották
egymás hangját. A szalagok még nem
voltak készen, a hangszóró
valószínűleg nem is működik, de hogy
az eső dobolását nem fogja
túlharsogni, azt biztosra vették. Az
eső a lézert is
befolyásolja, és a könnygáz
szétspriccelését is akadályozza. A
táborban mindenki el volt keseredve.
öt perc elteltével a gorillák támadásba
indultak.

Az eső leplezte a közeledtüket, szinte
a semmiből törtek elő,
három irányból egyszerre vetették
magukat a védőhálóra. Elliot a
legelső pillanattól fogva tudta, hogy
olyan támadás lesz ez,
amilyenhez foghatót még nem láttak. A
gorillák tanultak az előző
rohamokból, és most el voltak rá szánva,

hogy véghezviszik, amibe
belefogtak.

Támadó főemlősök, alattomos, gonosz
szándékkal - Elliot ugyan
maga állapította meg ezeket a
tényeket, mégis döbbenet
tapasztalta megállapítása ékes
bizonyítékát.

A gorillák hullámokban támadtak,
akár a fegyelmezett
rohamcsapatok. S valahogy mégis
rémítőbbek voltak, mintha emberek
támadtak volna rájuk. Ezeknek mi is
állatok vagyunk csupán,
gondolta. Valami idegen faj, amely
iránt nem viseltetnek
érzelmeikkel. Valami istencsapása, amit
el kell taposni.

Ezeknek a gorilláknak édes mindegy,
hogy miért jöttek ide
emberek, hogy egyáltalán hogy
kerültek Kongóba. Nem élelemért
ölnek, nem önvédelemből, sem a

csemetéik iránti féltésből. Azért ölnek, mert ölni tanították őket. A támadás elképesztő gyorsasággal ment végbe. A gorillák másodperceken belül felhasították a védőkerítést, és a sárba tiporták a védőhálót. Bögve-morogva a tábor területére özönlöttek. A szakadó esőtől csapzott szőrzetük vészjósló kinézetet kölcsönzött nekik a vörös éjszakai fényözönben. Elliot tíz-tizenöt állatot látott a tábor területén belül, összetiporták a sátrakat, rávetették magukat az emberekre. Azizi rögtön meghalt, koponyáját a kőlapátok roppantották össze. Munro, Kahega és Ross mind tüzeltek a lézerfegyverekkel, de a teljes káoszban, meglehetősen rossz látási viszonyok között nem sokra mentek. A lézersugarak

darabokra töredezték az élesen vágó esőben; a célpontkereső lövedékek sziszegve röpködtek szerteszét.

Az egyik gyorstüzelésű érzékelő megbokrosodott, a csöve széles ívben himbálózott, és minden irányba köpködte a golyókat, miközben mindenki a sárba vetette magát. Több gorillát megöltek a célkeresők sorozatlövésai, az emberhalál bizarr utánzata volt, ahogy a mellükhöz kapva összeroskadtak.

Elliot megfordult, és a felvevőberendezés felé indult, de Amy rémülten, a félelemtől hörögve vetette rá magát. Ellökte magától, és megindította a magnetofont.

Addigra a gorillák mindenkit leterítették a táborban. Munro a hátán feküdt, rajta egy gorilla. Ross sehol sem volt látható.

Kahega a sárban hempergett, s a

mellén egy gorilla
csimpaszkodott. Elliot alig észlelte a
hangszóróból előtörő csúf,
kaparó hangokat, a gorillák meg ügyet
se vetettek rá.

A másik teherhordó, Muzezi
felsikoltott, miközben a tüzelő
lézerpuska elé lépett, alakja
megreszketett a beléje csapódó
lövedékektől, hanyatt esett, teste
füstölt a nyomjelző
lövedékektől. Legalább egy tucat
gorilla feküdt holtan vagy
halálos sebekből haldokolva, hörögve a
sárban. A megbokrosodott
gyorstüzelésűből kifogyott a lövedék, a
csöve ide-oda hintázott,
az üres tár kattogott. Egy gorilla
felrúgta, az megvonaglott, s
oldalára fekve eldőlt a sárban, mint
valami emberi lény, a csöve
közben tovább ingázott.
Elliot látta, hogy az egyik gorilla

leguggol és módszeresen
miszlikre tépi az egyik sátrat, az
ezüstös műanyagot csíkokra
szabdálja. A tábor túlfelén egy
újonnan érkező gorilla az
alumínium főzőedényeket csattintotta
össze, mintha azok is
kőlapátok volnának. Újabb gorillák
özönlöttek a táborba, fittyet
hányva a reszelős, hangszóróból áradó
hangokra. Látta, hogy az
egyik gorilla elhalad a hangszóró alatt,
egészen közel, de ügyet
se vet rá. Rosszullét környékezte,
amint ráébredt, hogy a terv
megbukott.

Végük - már csak idő kérdése az egész.
Egy dühödten bögő gorilla nekitámadt,
szélesre tárta két karjában
a kőlapátokat. A holtra vált Amy befogta
Elliot szemét.

- Amy! - üvöltött Elliot, s lefejtette
szeméről az állat ujjait,

közben várta, hogy bármelyik pillanatban belehasít az égető fájdalom.

Látta, hogy a gorilla feléje vetődik. Megfeszítette a testét.

Tőle alig kétméternyire a támadó gorilla oly hirtelen és dermedten állt le, hogy megcsúszott a sárban, és hanyatt vágódott. Döbbenten ült, a Fejét felszegve hallgatózott.

Ekkor jött rá Elliot, hogy az eső szinte elállt, már csak alig szítál. Végignézett a táboron, és észrevette, hogy egy másik gorilla is megáll, hallgatozik, aztán még egy, meg még egy, meg még egy. Az egész tábor úgy festett, mint valami megmerevedett pillanatkép, ahogy a gorillák némán álltak a szítáló ködben.

A hangszóróból érkező hangokat hallgatták.

Visszafogta a lélegzetét, alig pislákolta benne a reménység. A gorillák mintha elbizonytalanodtak volna, zavarba jöttek a fülükbe hatoló hangoktól. Elliot mégis úgy érezte, hogy bármelyik pillanatban együttes elhatározásra juthatnak, hogy folytatják a támadást, még hozzá ugyanolyan intenzitással, mint azelőtt. Nem ez történt. A gorillák elléptek az emberektől, hallgatóztak. Munro felkecmergett, fegyverét fölemelte a sárból. De nem lőtt, a fölötte magasodó gorilla, mintha transzban volna, egészen megfélemezett a támadásról. A szitáló esőben, pislákoló lámpák mellett a gorillák megindultak, egyik a másik után. Teljesen döbbentnek, egyensúlyi helyzetükből kibillantnak látszottak. A reszelős hang tovább

susogott feléjük a hangszóróból.

A gorillák elmentek, átvetették magukat a letaposott védőkerítésen, ismét nyomuk veszett a dzsungelben. Az expedíció tagjai magukra maradtak, egymásra bámultak, reszketve a szitáló esőben. A gorillák eltűntek.

Húsz percre rá, miközben már azon fáradoztak, hogy tönkretett sátraikat valahogy rendbe hozzák, újult dühvel szakadt megint le rájuk az eső.

TIZENHARMADIK NAP: MUKENKO

1979. július 25.

1, GYÉMÁNTOK

Reggelre vékony fekete hamuréteg borította a táborhelyet, s a távolban a Mukenko csak úgy okádta

magából a fekete füstöt. Amy megrángatta Elliot inge ujját. Menjünk most - jelezte kitartóan.

- Nem lehet, Amy - mondta Elliot.

Az expedíció tagjai közül senkinek nem volt már mehetnékje, még Elliotnak sem. Amint fölébredt, máris azon járt az esze, hogyan juthatna hozzá újabb, szükséges adatokhoz, mielőtt elhagyják Zinjit. Már nem érte be egy ilyen állat csontvázával, egyedülálló voltuk nagyobb jelentőségű fizikai felépítésük részleteinél.

Elliot videofelvételeket akart készíteni a szürke majmokról, és még több szavukat akarta rögzíteni. Ross elszántabb volt, mint valaha, hogy megtalálja a gyémántokat, Munrót pedig hasonló érdekek vezették.

Menjünk most.

- Miért menjünk most? - kérdezte Elliot.

Rossz föld. Menjünk most.

Elliotnak vajmi kevés tapasztalata volt a vulkanikus aktivitással

kapcsolatban, de amit látott, attól nem volt elragadtatva. A

Mukenko aktívabb volt, mint a korábbi napokban, bár füst és gázok

azóta szálltak belőle fölfelé, hogy ők a Virunga környékére

érkeztek.

- Veszélyes a helyzet? - kérdezte Munrót. Munro vállat vont.

- Kahega veszélyesnek tartja, de lehet, hogy csak az ürügyet keresi a hazamenetelre.

Amy magasba feltartott kézzel odafutott Munróhoz, majd a földet

csapkodta az orra előtt. Munro rájött, hogy játszani akar, és

nevetve csiklandozni kezdte Amyt, aki neki mutogatott.

- Mit mond? - kérdezte Munro. - Mit mondasz, te kis ördögfióka?

Amy kéjesen mormogott, és tovább mutogatott.

- Azt mondja, menjünk most - tolmácsolt Elliot.

Munro abbahagyta a csiklandozást.

- Azt mondja?! - kérdezte éles hangon. - Pontosan mit mond?

Elliotot meglepte, hogy Munro milyen komolyan veszi a hallottakat. Amy ugyanakkor teljességgel magától értetődőnek vette. Tovább mutogatott, ezúttal lassabban, Munro kedvéért, s közben le nem vette a szemét a férfi arcáról.

- Azt mondja, hogy rossz a föld.

- Hm! - jegyezte meg Munro, - Érdekes.

- Amyre, majd az órájára pillantott.

Orrszőr ember hallgass Amyre, menjünk haza most - jelezte...

- Azt mondja, hallgasson őrá, és menjünk haza most - mondta

Elliot.

Munro vállat vont.

- Mondja meg neki, hogy megértettem.

Elliot tolmácsolt. Amy elégedetlennek látszott, és nem jelzett többé.

- Ross hol van? - kérdezte Munro.

- Itt - felelte a lány.

- Gyerünk, mozogjunk! - mondta Munro, azzal megindultak az Elveszett Város felé. És itt érte őket a második meglepetés: Amy jelzett, hogy velük tart, és sietve a nyomukba eredt.

Utolsó napjuk volt ez a városban, és a kongói expedíció minden résztvevője kivétel nélkül egyetértett abban, hogy a város, amelyet ez idáig olyan titokzatosnak éreztek, mintha elveszítette volna titokzatosságát. Aznap reggel annak látták a várost, ami valójában is volt: málló, öreg

épületcsoportnak, a forró, bűzös,
kellemetlen dzsungel mélyén.

És Munro kivételével unták is mind.
Munro ellenben aggódott.

Elliot másról se beszélt, mint a
szóképzésről, meg hogy miért
akarja magnóra rögzíteni a gorillák
beszédét, és vajon lehetséges
volna-e megőrizni az egyik majom
agyát és hazavinni magukkal.

Kiderült, hogy valami akadémiai vita
folyik arról, hogy honnan

jön a nyelv; az emberek korábban azt
hitték, hogy az állati

felkiáltásokból fejlődött ki, most
azonban már tudják, hogy az
állati ugatást és kiáltást az agy limbikus
rendszere működteti,

és hogy a valódi nyelv az agynak
egy másik részével, a

Broca-központtal van összefüggésben...

Munro nem bírt rá figyelni.

Egyre a távoli Mukenko dübörgését

hallgatta.

Munrónak személyes tapasztalatai voltak a vulkánokkal. Kongóban volt 1968-ban, amikor a Mbuti, egy másik Virunga-vulkán kitört.

Mikor előző nap meghallotta a hangos robbanásokat, rögtön tudta, hogy ezek az eljövendő földrengés ez idáig megmagyarázhatatlan

kísérőjelenségei. Munro feltételezte, hogy a Mukenko hamarosan ki

fog törni, s mikor előző este észrevette, hogy reszket a lézersugár, már azt is tudta, hogy a vulkán felső rétegeiben

újabb fejlemények vették kezdetüket.

Munro tudta, hogy minden vulkán kiszámíthatatlan - ezt az a tény

is alátámasztotta, hogy ez a lepusztult város, amely egy aktívan

működő vulkán lábánál helyezkedik el, több mint ötszáz esztendeig

érintetlen maradt a kitörésektől. Voltak

friss keletű lávamezők
odafönn, a helyi lejtőkön, meg másutt
is, néhány mérföldnyire
délre, de maga a város ez idáig
megmenekült. Ez önmagában véve
még nem olyan figyelemre méltó - a
Mukenko alakzata olyan, hogy a
legtöbb kitörés az enyhe déli lejtőket
érte. Amiből nem
következik, hogy jelenleg ne volnának
veszedelemben. A vulkáni
kitörések kiszámíthatatlanságával az is
vele jár, hogy egyik
pillanatról a másikra életveszélyessé
válhatnak. Az igazi
veszedelmet nem a láva jelentette,
amely ritkán ömlött nagyobb
sebességgel, mint amivel az ember jár -
tehát órákba telne, amíg
a Mukenko csúcsáról ideérne a
lávaflow. A vulkáni kitöréssel
járó igazi veszedelmet a hamu és a
gázok jelentik.

Ahogy a legtöbb tűzhalált szenvedő ember valójában füstmérgezésben hal meg, ugyanúgy a vulkanikus eredetű halált többnyire a por- és szén-monoxid-belégzés általi fulladás okozza.

A vulkanikus gázok nehezebbek a levegőnél, Zinj Elveszett Városa, lévén, hogy völgyben helyezkedik el, percek alatt feltöltődhet nehéz, mérges légrétegekkel, amennyiben a Mukenko nagy mennyiségű gázt bocsátana ki magából.

A kérdés csupán az volt, vajon milyen sebességgel közeledik a Mukenko a kitörés pillanatához. Ezért volt olyan kíváncsi Munro

Amy reakciójára: közismert tény ugyanis, hogy a főemlősök előre megérik a geológiai események, mint például a földrengés és vulkanikus kitörés bekövetkeztét. Munrót

ugyancsak meglepte, hogy Elliot, akit csak a gorillaagy lefagyasztásának lehetősége foglalkoztatott, erről mit se tud. Az pedig még ennél is jobban meglepte, hogy Ross, aki igazán széles körű geológiai ismeretekkel rendelkezik, a reggeli hamuhullást nem tekintette egy nagyobb vulkanikus kitörés kezdetének.

Ross tudta, hogy nagyobb vulkánkitörés várható. Aznap reggel rutinszerűen megpróbált összeköttetést teremteni Houstonnal, meglepetésére a kapcsolat azonnal létrejött. Miután a kódjelzéseket beütötte, kezdte bepötyögtetni az adatokat, de a képernyő elsötétült, majd a következő kiírás villant fel:

HUSTN ADÁS AZONN; VÉTELRE ÁLLNI!

Ez maga volt a vészjelzés, Ross még sosem találkozott vele terepmunkán. Vételre állt, törölte a memóriát, és megnyomta a felvétel gombját. Némi késés után a képernyőn megjelent a következő kiírás:

KOMPTR JELZ. ŐRISI KITÖRÉS JELZ.
MUKENKT AZONNAL ELHAGYNI
EXPED.

VESZ.BEN TEREPEZ AZONNAL
MINDENKINEK ELHAGYNI!

Ross végigpillantott a tábor területén. Kahega épp a reggelit készítette; Amy a tűz mellett guggolt, és sült banánt tömött magába (rávette Kahegát, hogy külön ínyencségekkel traktálja); Munro és Elliot kávéztak. A fekete pernyétől eltekintve teljességgel normális reggeli hangulat uralkodott a táborban.

Visszafordult a képernyőhöz.

ÓRIÁSI KITÖRÉS JELZ. MUKENKT
AZONNAL ELHAGYNI!

Ross felpillantott a Mukenko füstölgő
ormára. Egye meg a fene,
gondolta. Meg kell szereznie a
gyémántokat, és most már sokkal
többet kockáztatott annál, semhogy
háta fordítson az egésznek.

A képernyőn a következő mondat
villogott:

VLASZ JLZÉST KRÜNK.

Ross erre kikapcsolta a készüléket.

A délelőtt előrehaladtával több éles
földremlést észleltek,

melynek során porfelhő szállt fel a málló
épületekből. A Mukenko

dübörgése egyre gyakoribbá vált. Ross
rá se rántott.

- Ez csak azt jelzi, hogy
Elefántországban vagyunk - mondta.

Régi geológus példabeszéd volt ez: "Ha
elefántokat keresel, eredj

Elefántországba!"

Elefántország

névvel illették mindazon helyeket, ahol nagy volt a valószínűsége, hogy megtalálják azokat az ásványokat, amelyeket keresnek - aki gyémántokat keres, annak a vulkánok közé kell mennie.

Hogy a gyémántok és a vulkánok között összefüggés van, az több mint száz éve köztudott volt, csak épp még mindig nem tudták, miért. A legtöbb elképzelés lehetségesnek tartotta, hogy mivel a gyémántok tiszta karbonkristályok, ezer mérföldre a föld felszíne alatt, intenzív hő és nyomás hatására keletkeznek. Az ilyen mélységekben rejtőző gyémántok elérhetetlenek, kivéve azokban a vulkanikus körzetekben, ahol a megolvadt lávafolyamok a felszínre vetik őket.

Amiből nem következik, hogy az ember menjen az éppen kitörőben

lévő vulkán közelébe, hogy megkaparintsa a belőle kilövellt gyémántokat. A legtöbb gyémántbánya kialudt vulkánok tövében feküdt, kimberlitpipának nevezett, megkövült kráterkúpokban, melyeket a dél-afrikai Kimberleyben kialakult geológiai formációkról neveztek el. A Virunga a Rift völgyének geológiailag kialakulatlan térségében több mint ötvenmillió éve folyamatos vulkanikus aktivitást mutatott. Ők most ugyanazoknak a vulkánikus fosszíliaknak a nyomait kutatják, amit a hajdanvolt Zinj lakói megtaláltak. Nem sokkal dél előtt meg is találták, félúton fölfelé a hegyoldalon, a várostól keletre - egy csomó kivájt alagút vezetett a Mukenko hegyi lejtőibe. Elliot csalódott. "Nem is tudom, mit

vártam - mondta a későbbiekben -, de csak egy csomó földbe vájt, barna alagutat találtunk, amelyekből imitt-amott barna kövek meredtek kifelé.

Nem is, értettem, mitől lett Ross olyan izgatott." Azok a tompa barna kövek gyémántok voltak, ha megtisztítják, a piszkos üveghez hasonlatosan átlátszóak.

"Azt hitték megbolondultam - mondta Ross -, mert fel-alá ugrándoztam örömömben. De hát nem is tudták, mi van az orruk előtt."

Egy közönséges kimberlit-pipában a gyémántok gyéren oszlanak meg a sziklák között. Egy átlagos bányában általában mindössze harminckét karátot - 5,67 grammot találtak minden megmozgatott négyszáz tonnában. Ha az ember lenézett egy ilyen

gyémántbányaaknába, gyémántot nem is látott sehol. Ezzel szemben a zinji bányában kitüremkedtek a gyémántrögök. Hosszú kése segítségével Munro kiásott egy hatszáz karátos rögöt, és Ross hat vagy hét ilyen követ látott kidudorodni a falból, mindegyik akkora, amekkorát Munro kiásott. "Csak ahogy körülnéztem - mondta Ross a későbbiekben -, legalább négy-ötezer karátnyi volt a szemem előtt. Nem is ástunk le értük, nem is emeltük ki, semmit se csináltunk. Csak ültünk ott. Gazdagabb bánya volt, mint Dél-Afrikában a Premier. Egyszerűen nem akaródzott hinni a szemünknek."

Elliot feltette a kérdést, ami már Ross fejében is megfogalmazódott.

- Ha ez a bánya ilyen pokolian gazdag,

akkor minek mentek el
innét?

- Nem bírták többé megfékezni a
gorillákat - mondta Munro. - Azok
meg államcsínyt szerveztek. - Közben
nevetve húzogatta ki a
gyémántokat a falból.

Ross ezen is elgondolkodott, amiként
Elliot korábbi elgondolásán
is, mely szerint a város lakóit netán
valami járvány pusztította
ki. Véleménye szerint azonban egy
lényegesen kevésbé egzotikus
magyarázat volt valószínű.

- Én azt hiszem - mondta -, hogy az ő
szempontjukból ezek a
gyémántbányák egyszerűen kiapadtak.
- Mert drágakövekként ezek a
gyémántok valóban nem sokat értek,
kék volt a színük, és
láthatóan nem voltak tiszták.

Zinj lakói azt igazán nem álmodhatták
meg, hogy ötszáz év múlva

ugyanezek az értéktelen kövek ritkábbak és kíváncsabbak lesznek bármely más ásványi eredetű anyagnál ezen a földgolyón.

- Mitől olyan értékesek ezek a kék gyémántok?

- A világot fogják megváltoztatni - mondta Ross szelíden. - Véget vetnek az atomkorszaknak.

2. HÁBORÚ, FÉNYSEBESSÉGGEL

1979 januárjában Franklin F. Martin, a Pentagon fejlett

technológiákkal foglalkozó

kutatócsoportjának munkatársa a

következő kijelentést tette a

Szenátus Fegyveres Erők

Albizottsága előtt: "1939-ben, a II.

világháború kitörésekor

Amerika katonai erőfeszítései

szempontjából Belga-Kongó volt a

legfontosabb ország." Martin

elmagyarázta, hogy "véletlen
geográfiai egybeesés" következtében
Kongó, jelenleg Zaire,
negyven éve létfontossággal bír az
amerikai érdekek szempontjából
- és a jövőben még minden eddiginél
nagyobb jelentőségre tarthat
számot. (Martin nyersen kimondta, hogy
"ez az ország Zaire miatt
előbb fog háborúba kezdeni, mint akár
az arab olaj miatt".)

A II. világháború alatt Kongó
szállított három titkos
hajórakomány urániumot az Egyesült
Államoknak, amit a Japán
fölött felrobbantott atombombánál
használtak fel. 1960-tól az
Egyesült Államoknak nem volt többé
szüksége urániumra, annál
inkább rézre és kobaltra, még hozzá
stratégiai szempontból. A 70-
es években a hangsúly áttérrelődött
Zaire tantál-, volfram- és

germániumkészleteire - ezek az anyagok a félvezető elektronikában létfontosságúak. És az 1980-as években az "úgynevezett Hb típusú kék gyémánt lesz a világon a legfontosabb katonai erőforrás" - márpedig a feltételezések szerint Zaire-ben ez a gyémánt megtalálható. Martin tábornok úgy vélekedett, hogy a kék gyémántok jelentősége azért lényegbevágó, mert "most olyan korszak hajnalán vagyunk, amikor a barbár romboló fegyverek jelentőségüket veszítik a sebességgel és intelligenciával szemben".

A katonai szakemberek harminc éven keresztül az interkontinentális rakétalövedékeknek tulajdonítottak rendkívüli jelentőséget. Őe Martin ezeket kegyetlen fegyvereknek tartotta,

amelyek meg sem közelítik a fizikai törvények támasztotta elméleti határokat. Az einsteini fizika szerint semmi sem gyorsabb a fénysebességnél, amely 186,00 mérföld másodpercenként.

Mi most olyan magas-energiával pulzáló lézereket, valamint elemirészecske-sugár fegyverrendszereket állítunk elő, melyek fénysebességgel működnek. Az ilyen fegyverekkel szemben az óránként 17,000 mérföldes sebességet megtevő rakétalövedékek lassan vánszorgó dinoszauruszok, egy letűnt kor relikviái, és éppoly használhatatlanok, s ugyanolyan könnyedén felszámolhatók, mint a lovasság volt az I. világháborúban."

A fénysebességű fegyverek leginkább az űrre alkalmasak, és

először a műholdakon jelentek meg. Martin megjegyezte, hogy az oroszok már 1973-ban megcsinálták az amerikai kéműhold, a W/2 "gyilkosát", 1975-ben pedig a Hughes Légitámaszpont olyan gyorscélzó és tüzelő rendszert dolgozott ki, amely több célpontba is becsapódik, és egy másodpercnél rövidebb időn belül nyolc magas-energiájú pulzust bocsát ki magából. 1978-ra a Hughes stábja a reakcióidőt ötven nanoszekundumra redukálta - ami a másodperc ötvenbilliomod része - ugyanakkor a sugárzás pontosságát egy percnél rövidebb idő alatt ötszáz rakétalövedék-találatra emelte. Az ilyen irányú fejlődés az interkontinentális rakéta korszakának a végét jelezte. "A gigantikus lövedékek helyett alkalmazott miniatűr, nagy

sebességű komputerek sokkal fontosabb szerepet fognak játszani a jövőbeli konfliktusokban a nukleáris bombáknál, s a kumputációs sebességük lesz az egyedüli számottevő faktor, amely a III. világháború kimenetelét el fogja dönteni. A fegyverkezési hajsza kellős közepén jelenleg a komputer sebességének növelése áll, amiként húsz esztendővel ezelőtt még a megatonnányi erő töltötte be ugyanezt a szerepet.

Az elektronikus áramkörrel működő komputerről át fogunk állni a fényáramkörös komputerre, még hozzá egészen egyszerűen a sebesség miatt - a Fabra-Perotinterferométer, a tranzisztor optikai megfelelője egy pikoszekundum (10-12 szekundum) alatt legalább ezerszer gyorsabban reagál, mint a leggyorsabb Josephson-féle

összeköttetés." Az optikai
komputerek, új generációja - mondta
Martin - viszont a H-b típusú
bórbevonatú gyémántok
elérhetőségétől függ.

Elliot azonnal felismerte ezeknek a
fénysebességgel működő
fegyvereknek a jelentőségét - emberi
ésszel szinte követhetetlen
a sebességük. Az emberek
hozzászoktak a gépesített háborúhoz,
de

egy eljövendő háború egészen új
értelemben véve lesz gépesített
háború: lényegében a gépek fogják
irányítani egy előálló
konfliktus menetét egyik másodpercről
a másikra, s a háború
ráadásul mindössze percekig fog tartani,
elejétől a végéig.

1956-ban, a stratégiai bombázók
hanyatlásának idején, a katonai
szakértők úgy vélték, hogy egy totális

nukleáris háború 12 óra
hosszat tartana. 1963-ra a
távírányítású rakéták ezt az időt
három órára csökkentették. 1974-re a
katonai stratégiák olyan
háborút jósoltak, amely harminc
percnél nem tartana tovább,
ugyanakkor ez a félórás háború sokkal
bonyolultabb lett volna,
mint az emberiség előző történetének
bármelyik előző háborúja.
Az 1950-es években, amennyiben az
amerikaiak és az oroszok
ugyanabban a pillanatban kilőtték volna
az összes bombázóikat és
rakétaikat, akkor se lett volna egy
időben tízezernél több
fegyver a levegőben - támadók és
ellentámadók együttesen. A
fegyvertények totális száma a második
órára elérte volna a
tizenötezres maximumot. Ez azt a
tetszetős számadatot

eredményezte volna, hogy világszerte másodpercenként négy rakéta lett volna a levegőben.

De változatos taktikai fegyvernemek esetében a fegyverek és "rendszerelméletek" ezt a számot csillagászati mennyiségekig megemelték. A jelenlegi becslések négyszázmillió komputerrel számolnak, amelyek totális fegyverbevetése több mint tizenötbillióra rúgna a háború első félórájában. Ez azt jelenti, hogy minden egyes másodpercre nyolcmillió egymásra irányuló fegyver jut, elképesztően ultrasebességű repülő-, rakéta-, tank- és földi csapatok megnyilvánulási formájában.

Az ilyen háborút csakis gépekkel lehet irányítani, az emberi reakcióidő egyszerűen túlságosan lassú hozzá. A III. világháború

nem lesz gombnyomós háború, mert mint Martin tábornok kijelentette: "Túl sok időt vesz igénybe, amíg egy ember megnyom egy gombot - legalább 1,8 másodpercet, ami egy modern háborúban maga az örökkévalóság."

Ez a tény hozta létre azt, amit Martin "sziklaproblémának"

nevezett. Az emberi reakciók a nagy sebességű komputerekhez

hasonlítva geológiailag lassúak. "Egy modern komputer annyi idő

alatt, amíg egy ember szeme egyet villan, elvégez kétezer

számítást. Ezért a következő háborút megvívó komputerek

szempontjából az emberek szükségszerűen röghöz kötött,

változatlan elemeknek tekintendők, akár a sziklák. Emberi háborúk

sohasem tartottak olyan sokáig, hogy

geológiai változásokat számításba vettek volna. A jövőben a komputerháborúk nem fognak eléggé sokáig tartani ahhoz, hogy figyelembe lehessen venni az emberi tényezőt."

Mivel az emberek reakcióideje túlságosan lassú, szükségszerű, hogy egy háború megindításának eldöntését gyorsabb intelligenciájú számítógépekre bízzák.

"Egy eljövendő háborúban minden reményt fel kell adnunk arra nézve, hogy irányíthassuk az események kimenetelét. Ha úgy határozunk, hogy emberi léptékkal folytatjuk le a háborút, szinte bizonyos, hogy el is veszítjük.

Egyedüli reményünk abban lehet, ha a gépeinkre bízunk magunkat.

Ez viszont teljességgel fölöslegessé teszi az emberi ítéletet, az emberi értékeket, az emberi

gondolkodást. A III. világháború távirányítású háború lesz: tisztán gépekkel vívott háború, amely fölött nem gyakorolhatunk befolyást, mert az annyira lelassítaná a döntéshozatal mechanizmusát, hogy az veszteségünket okozná." És a végső, döntő váltás - a nanoszekundumok helyett pikoszekundumok alatt működő komputer-a H-b típusú gyémántoktól függ.

Elliotot elborzasztotta az a perspektíva, hogy az ember által alkotott gépek veszik kezükbe az irányítást. Ross a vállát vonogatta.

- Elkerülhetetlen - mondta. - Az Olduvai-szurdokban, Tanzániában kétmillió éves ház nyomaira bukkantak. Az emberszabású élőlény nem érte be barlangokkal és egyéb természetes menedékekkel, hanem

megalkotta a maga szálláshelyét. Az emberek mindig is átalakították, céljaiknak megfelelővé tették az őket körülvevő környezetet.

- De az ellenőrzést nem engedheti ki a kezéből - mondta Elliot.

- Pedig ezt tesszük évszázadok óta - mondta Ross. - Maga szerint

mi egy megszelídített állat vagy egy zsebszámológép, ha nem az ellenőrzés feladására irányuló kísérlet? Nem akarunk földet ásni

vagy négyzetgyököt vonni, tehát a feladatot továbbítjuk valamely magasabb intelligenciának, amelyet erre a célra hoztunk létre, neveltünk vagy idomítottunk be.

- De azt nem engedhetjük, hogy a magunk létrehozta alkotások vegyék át az irányítást.

- Pedig ezt tesszük évszázadok óta - ismételte meg Ross. - Nézze,

még ha nem volnánk rá hajlandók, hogy gyorsabb komputereket csináljunk, az oroszok akkor is megcsinálnák. És most ők keresnék itt Zaire-ben a gyémántokat, ha a kínaiak nem tartanák őket távol. A technológia fejlődésének nem lehet gátat vetni. Mihelyt rájövünk, hogy valami lehetséges, meg is kell csinálnunk.

- Nem! - mondta erre Elliot. - Mi képesek vagyunk magunk határozni. Én ebben nem vagyok hajlandó részt venni.

- Akkor viszontlátásra! - mondta a lány.

- A Kongóban úgyse igen van keresnivalója az ilyen tudósformának.

Azzal kezdte kicsomagolni a hátizsákját, elővette belőle az agyagkúpokat meg egy csomó kis dobozt, melyekre antenna volt erősítve. Mindegyik agyagkúphoz egy

dobozt erősített, majd
belépett az első alagútba, a kúpokat
szorosan a fal mellé
állította, s közben egyre beljebb hatolt a
sötétségbe.

Peter nem boldog, Peter.

- Hát nem - felelte Elliot.

Miért nem boldog?

- Ezt bizony eléggé nehéz
megmagyarázni, Amy - mondta.

Peter elmondja, Amy jó gorilla.

- Tudom, Amy.

Karen Ross előbújt az egyik alagútból,
majd eltűnt a másikban.

Elliot látta a villogó zseblámpáját,
miközben a kúpokat lerakta,
aztán a lány eltűnt a szeme elől.

Munro jött ki a napfényre, a zsebe
degeszre tömve gyémántokkal.

- Hol van Ross?

- Bement valamelyik alagútba.

- Mit csinál?

- Azt hiszem, valami robbanáspróbát. -

Elliot a három ottmaradt agyagkúp felé bökött, a földön heverték, Ross csomagja mellett.

Munro fölemelte az egyik kúpot, megfordította.

- Tudja, hogy ezek micsodák? - kérdezte. Elliot a fejét rázta.

- Ezek KR-ek - mondta Munro.-, és ennek a nőnek elment az esze, hogy csak úgy előlhagyja. Az egész környéket fölrobbanthatná velük.

A konvencionális rezonánsok, vagyis a KR-ek időzített bombák, a mikroelektronika és robbanástechnológia hatékony ötvözete.

- Két éve használtuk ezeket a KR-eket az angolai hidaknál - magyarázta Munro. - 170,1 gramm megfelelően vezérelt robbanóanyaggal ötven tonna merev acélvázat simán a levegőbe lehet röpíteni. Elég egy

ilyen érzékelő - bökött a lány csomagja mellett heverő kontrolldobozra -, amely a lökéshullámokat vezérli az első töltetek kibocsátásától, és úgy detonálja időzítve a későbbi tölteteket, hogy rezonanciahullámokat hoz létre, amelyek gyakorlatilag elemeire rázzák szét a szerkezetet. Nagyon tetszetős látvány. - Munro felpillantott a fejük fölött pipáló Mukenkóra.

Abban a pillanatban Ross tűnt elő az alagútból, fülig vigyorogva.

- Nos, hamarosan megkapjuk a választ - mondta.

-Választ?

- A kimberlitréteg kiterjedésére vonatkozóan. Felállítottam tizenkét szeizmikus töltetet, amelyek megadják majd az egyértelmű választ.

- Maga tizenkét rezonáns töltetet állított fel?! - kérdezte

Munro.

- Mert többet nem hoztam magammal. Be kell érünk vele.

- Beérjük - felelte Munro. - Ez több is a kelleténél. Ez a vulkán

- mutatott fölfelé - kitörőben van ám.

- összesen nyolcszáz gramm robbanóanyagot helyeztem ki - mondta Ross. - Ez háromnegyed kilónál is kevesebb. Ennyi se nem oszt, se nem szoroz.

- Na, ezt jobb volna nem kipróbálni! Elliot vegyes érzésekkel hallgatta a vitájukat. Munro

ellenvetései látszólag teljesen abszurdnak tűntek - néhány vacak robbanótöltet, ha mégoly időzített is, kizárt dolog, hogy befolyásolhasson egy vulkáni kitörést. Teljességgel nevetséges;

Elliot nem is értette, miért olyan

hajthatatlan Munro a veszélyek
felmérésében. Szinte úgy érezte,
Munrónak tudnia kell valamit,
amit ő meg Ross nemcsak hogy nem is
sejt - de még elképzelni se
tud.

3. DOD/ARPD/VULKAN-7021

1978-ban Munro expedíciót vezetett
Zambiába, amelynek résztvevői
közt volt Róbert Perry, egy fiatal
geológus a hawaii egyetemről.

Perry részt vett a VULKÁN nevű
kutatásban, amelyet a honvédelmi
tárca fejlett kutatóprogram-részlege
finanszírozott.

A VULKÁN olyan kétes kutatási területre
irányult, hogy az 1975-ös

Képviselőházi Fegyveres Szolgálati
Albizottság ülésén a

DOD/ARPD/VULKÁN-7021-

kutatóprogram dossziéját gondosan

eltemették
a "nemzetbiztonsági jelentőségű,
hosszú távú, kétes kimenetelű
tervezetek" közé. De a rákövetkező
esztendőben David Inaga
képviselő (hawaii körzet)
kételyeinek adott hangot a
DÓD/ARPP/VULKÁN-programmal
kapcsolatban, és felvilágosítást
követelt "pontos katonai céljáról, meg
hogyan miért kell az egész
programot Hawaii állam területén belül
megvalósítani".

A Pentagon szóvivői türelmesen
elmagyarázták, hogy a VULKÁN
rendkívül nagy jelentőségű
"tengerrengésjelző rendszer", ami
elsősorban a Hawaii-szigetek lakóinak,
nem meg az ott állomásozó
katonai létesítményeknek a
szempontjából fontos. A Pentagon
szakértői felhívták Inaga figyelmét, hogy
1948-ban a tengerrengés

végigsöpört az egész Csendes-óceánon, először Lauait pusztította el, de olyan nagy sebességgel haladt előre a Hawaii-szigetek mentén, hogy mire húsz perccel később elérte Oahut és Pearl Harbort, még semmiféle hatékony figyelmeztető jelzést nem lehetett leadni.

"Azt a tengerrengést a japán partok melletti víz alatti vulkanikus lavina indította meg - mondták. - De Hawaii-nak megvannak a maga aktívan működő vulkánjai, manapság pedig Honolulu lakossága már eléri a félmilliót, a haditengerészeti támaszpont több mint harmincötbillió dollár értéket képvisel, ezért az, hogy a tengerrengés aktivitását a vulkánok kitörése mellett előre meg tudják állapítani, hosszú távon rendkívüli

jelentőségű."

Valójában a VULKÁN egyáltalán nem hosszú távú kutatási program volt; mi több, a Mauna Loa következő kitörésekor szándékozták

kipróbálni. A Mauna Loa a világ legnagyobb működő vulkánja.

Hawaii egyik nagy szigetén. A VULKÁN-program bevallott célja az volt, hogy a kialakuló vulkáni kitöréseket kontroll alá vonják; a

választás azért esett a Mauna Loára, mert annak viszonylag szelídek, enyhék a kitörései.

Igaz, hogy csupán 4710 méter a magassága, a Mauna Loa mégis a legnagyobb hegy a világon. A mélyen a tengerben kiinduló

hegylábtól számítva a Mauna Loa köbtartalma a Mount Everestének kétszerese; egyedülálló és rendkívüli geológiai formáció. És a

Mauna Loa lett a történelem során a

legalaposabban tanulmányozott vulkán, mivel a kráterén már 1928-ban állandó tudományos megfigyelő-állomás jött létre. Ugyanakkor ez volt az a vulkán, amelynek a működésébe a legtöbbször avatkoztak be, mivel a lejtőin háromévenként leömlő lávát légi bombázóktól kezdve egészen az ásós és homokzsákos helyi osztagokig már mindennel terelték.

A VULKÁN-program a Mauna Loa kitörésének folyását szándékozott megváltoztatni azáltal, hogy "megcsapolja" a vulkánt, s időzített, nem nukleáris, detonációs robbantássorozattal hatalmas mennyiségű olvadt magmát ereszt szabadjára. 1978 októberében a VULKÁNakciót titokban végre is hajtották, haditengerészeti helikopteres egységek segítségével,

amelyeknek volt gyakorlatuk a
detonációs kúptöltetek használatában.
A VULKÁN-program két napig
tartott, a harmadik napon a Mauna Loa-i
polgári vulkánmegfigyelő
állomás tudósítást közölt, miszerint a
"Mauna Loa októberi
kitörése a vártnál is gyengébb volt, és
további kitörésekre nem
számítanak".

Titkos program volt a VULKÁN, de
Munro mégis értesült róla egy
részeg éjszakán, Bangazi közelében, a
tábortűz mellett. És most,
hogyan Ross rezonanciarobbantásokra
készült a kitörésben lévő
vulkán körzetében, eszébe jutott a
dolog. A VULKÁN alaptétele az
volt, hogy a hatalmas, elfojtott
geológiai erők - akár egy
földrengés vagy egy vulkán vagy egy
csendes-óceáni tájfun
mozgatóerői - viszonylag kis

energiakioldás segítségével iszonyú
pusztító erővel robbanhatnak ki.

Ross megtette az előkészületeket
a robbanótöltetek
felrobbantásához.

- Azt hiszem nem ártana, ha ismét
megpróbálná felvenni a
kapcsolatot Houstonnal - mondta Munro.

- Az teljességgel lehetetlen - mondta
Ross a legnagyobb

magabiztossággal. - Nekem most saját
hatáskörömben kell döntenem,

én pedig úgy határoztam, hogy most
fogom felmérni a hegyoldalban
található gyémántlelőhely nagyságát.

Miközben a vita folyt tovább, Amy
eltávolodott a csoporttól.

Fölemelte a földről a Ross csomagja
mellett heverő detonációs

szerkezetet. Apró, kézbe fogható
szerkentyű volt, hat villogó

LED-jelzéssel, ami teljességgel
lenyűgözte Amyt. Fölemelte az

ujját, hogy megnyomja a gombokat.

Karen Ross odanézett.

- Jézus Máriám!

Munro megfordult.

- Amy - szólt szelíden. - Amy, nem szabad. Amy, az nem jó dolog.

Amy jó gorilla, Amy jó.

Kezében tartotta a detonálószerkezetet.

Egészen rabul ejtette a sok pislogó LED-jelzés. Az emberekre pillantott.

- Amy, ne! - mondta Munro. Elliothoz fordult. - Nem tudja megállítani?

- Ó, a fenébe is! - mondta Ross. - Csináld csak, Amy!

Dübörgő robbanássorozat csillogó gyémántport lövellt kifelé az aknából, majd minden elcsendesült.

- Nos - szólalt meg végül Ross -, remélem, meg vannak elégedve.

Az legalább világosan kiderült, hogy ilyen minimális robbantással

nem lehet befolyásolni a vulkánt. A jövőben nyugodtan rám hagyhatják a szakértelmet igénylő döntéseket és...

Abban a pillanatban a Mukenko feldübörgött, s a föld oly erősen megrázkódott, hogy a földhöz vágta mindannyiukat.

4. ERST HOUSTON

Houstoni idő szerint éjjel egy órakor R. B. Travis homlokát ráncolva a komputer monitorjára meredt. Az imént kapta meg a legújabb fotoszféraképet a Kitt Peak Obszervatóriumból a GSFC-távolságmérőn keresztül. A GSFC álló nap várakoztatta az adatokra, de ez csak egyik oka volt Travis rossz hangulatának.

A fotoszféra-felvétel negatív volt - a nap szférája feketének

látszott a képernyőn, s villogó fehér napfoltláncolat vette körül. Legalább tizenöt nagyobb kiterjedésű napfolt volt látható, ezek közül az egyik kiindulópontja az a hatalmas napfoltkitörés, amelyik éppen pokolivá tette Travis életét.

Travis már két napja bent aludt az ERTS-nél. Az ERTS-nek volt egy kutatócsoportja Észak-Pakisztánban, nem messze a problémás afgán határtól, meg egy másik Malaysiában, a kommunista zendülők közelében; aztán a kongói csapat, amelynek a lázadó bennszülöttekkel és valami ismeretlen, gorillához hasonló lényekkel kellett szembenéznie.

A napfolttevékenység több mint huszonnégy órája elvágta a kapcsolatot mindezekkel a kutatócsoportokkal. Travis mindegyik

társulat helyzetét hatóránként végigfuttatta a komputerszimulátoron. Az eredménytől korántsem volt elragadtatva.

A pakisztáni csoportnak valószínűleg kutya baja, legföljebb hatnapos csúszással kell számolniuk, ami majd kétszázezer dollárral megnöveli a kiadásokat; a malaysiai csapat komoly veszélyben van; a kongóiak pedig egyszerűen felmérhetetlenek.

Travisnek eddig két felmérhetetlen kutatócsoporttal volt már dolga az elmúlt időkben: az Amazonasnál 1976-ban és Sri Lankában 1978-ban - mindkét alkalommal több halott volt az eredmény.

Rosszul álltak a dolgok. Azért ez az utóbbi GSFC sokkal jobb, mint az előző jelentés. Egy rövid időszakra valószínűleg sikerült felvenniük a kontaktust a kongói

csoporttal, habár Rosstól
semmiféle megerősítés nem érkezett.
Travis azon morfondírozott,
vajon vették-e a figyelmeztetést, vagy
sem. Csüggedten bámult a
fekete képernyőre.

Richard, az egyik programozó dugta be
fejét az ajtón.

- Van valami fontos a KTCS-vel
kapcsolatban.

- Ki vele! - mondta Travis. A kongói
terepcsapattal kapcsolatban
a legkisebb hír is létfontosságú volt.

- A dél-afrikai szeizmográfiai állomás
Jo'burg egyeteméről

földrezgéseket jelez, amelyek délután
tizenkettő nulla négykor

kezdődtek helyi idő szerint. A felbecsült
epicentrum egybeesik a

Virunga-láncolatban található Mukenko
hegységgel A sorozatos

rengések a Richter-skála szerint ötös
és nyolcas erősség között

mozognak.

- Jött megerősítés? - kérdezte Travis.

- A legközelebbi állomás Nairobi, azok szerint a rezgés nagysága a Richter-skálán hatos és kilences erősség között van, a Moreilin pedig kilences, erős lávakitöréssel. Azt is valószínűnek tartják, hogy a helyi atmoszferikus helyzet erőteljes elektromos kisülési jelenségekkel jár.

Travis az Órájára pillantott.

- Tizenkettő nulla négy, helyi idő szerint, majd egy órája volt -

mondta. - Azóta miért nem informáltak?

- Az afrikai állomásokról csak most jött be a jelentés. Gondolom, nem tulajdonítanak neki nagyobb jelentőséget, na bumm, már megint kitört egy vulkán.

Travis sóhajtott.

- Ez a baj; a vulkanikus tevékenységet manapság természetes

jelenségnek tartják a föld felszínén. 1976 óta, amióta a globális jelzéseket számon tartják, huszonkét nagyobb kitörést észlelnek évente, vagyis nagyjából kéthetenként egyet. A kihelyezett jelzőállomások nem kapkodták el az ilyen "megszokott" jelenségek továbbítását, a késedelem önmagában bizonyítéka, hogy unják a banánt.

- Persze, vannak nehézségeik - mondta Richards. - Most, hogy a napfolttevékenységek elvágták a műholdösszeköttetést, mindent távirati úton kell továbbítani. És ráadásul feltételezem, hogy abban a tudatban vannak, hogy Kongó északkeleti vidéke lakatlan.

- Milyen súlyos az a Moreili kilences? - kérdezte Travis.

Richards hallgatott.

- Elég súlyos, Mr. Travis - mondta végül.

5. "MOZGOTT MINDEN"

A Richter-skála szerint 8-as, a Morelli-skála szerint 9-es volt

Kongóban a földmozgás. Az ilyen erősségnél a föld annyira reng,

hogy az ember nemigen áll meg a lábán.

Kivezető aknák keletkeznek

a földben, repedések jönnek létre; a

fák, de még az

acélszerkezetes épületek is

megsemmisülnek. Elliot, Ross és Munro

számára a földlökések kezdetét követő

öt perc rosszabb volt egy

rémálomnál. "Mozgott minden -

emlékezett vissza a későbbiekben

Elliot. - Mindannyian elvesztettük a

talajt a lábunk alól;

négykézláb kellett másznunk, akár a

kisbabáknak. Amikor már

sikerült távolabb kerülnünk a

bányaaknáktól, a város még akkor is

úgy ingott, mint egy libikóka. Jó időbe, talán fél percbe is beletelt, amíg az épületek elkezdtek romba dőlni. Akkor egyszerre omlott össze minden: a falak bedőltek, a mennyezetek beszakadtak, hatalmas kőtömbök zuhantak bele a dzsungelbe. Inogtak a fák is, hamarosan azok is kezdtek kidőlni." Elképesztő zajjal járt ez az összeomlás, amely csak fokozta a Mukenkóból áradó dübörgés és morajlás lármáját. Most már nem a vulkán dübörgött, hanem a láva szaggatott kilövelléseinek zaja jött a vulkán kúpja felől. Ezek a robbanások lökéshullámokat hoztak létre, úgyhogy amikor biztos talajon mozogtak, a süvítő, forró levegő akkor is ledöntötte őket a lábukról, még hozzá előzetes figyelmeztetés nélkül. "Olyan volt - emlékezett vissza

Elliot -, mintha a háború kellős közepébe csöppentünk volna bele."

Abyn kitört a pánik. Rémülten hörgött, Elliot karjába vetette magát - azon nyomban le is vizelte -, amint futni kezdtek a táborhely felé.

Egy éles lökés a földre vágta Rosst. összevakarta magát, továbbbotorkált, közben érezte maga körül a párákat, a nyirkos hamut és port, amely a vulkánból lövellt kifelé. Perceken belül éjszakai sötétség borult rájuk, és megjelentek az első villámok is a fortyogó felhők között. Előző este esett, vizes volt körülöttük a dzsungel, a levegőt átítatta a nedvesség. Egyszóval a zivatar kellékei mind együtt voltak. Rosst egyrészt elfogta a perverz vágyakozás, hogy végignézze ezt az

egyedülálló jelenséget,
ugyanakkor mentette volna az életét.
Aztán perzselő, kék-fehér fényárban
kitört a vihar. Az
elektromosság úgy recsegett-ropogott
körülöttük, mint az eső;
Ross utólagos számításai szerint az első
percben legalább kétszáz
elektromos kisülés keletkezhetett -
másodpercenként legalább
három. Az ismerős villámcsapás zaja
nem pontszerű volt, hanem
összefüggő dübörgés, a vízeséshez
hasonló. A visszhangzó
mennydörgés éles fájdalommal hasított
a fülükbe, s a kísérő
lökéshullámok a szó szoros értelmében
hanyatt vágta őket.
Olyan gyorsan történt minden, hogy
nemigen volt alkalmuk érzéseik
megfigyelésére. Amire ép ésszel
számítani lehetett, az mind nem
jött be. Az egyik teherhordó, Amburí

keresésükre indult a város
felé. Látták, hogy ott áll egy tisztáson, és
maga felé inti őket,
majd villám tört föl a közeli fából az ég
felé. Ross tudta, hogy
a villám az elektronok láthatatlan
leáradása után keletkezik, és
valójában a földről halad a felhők felé.
De hogy ezt a saját
szemével végignézze! A fellobbanó
villám felrepítette Amburit, és
feléjük taszította a levegőben, a férfi
lábra kecmert, és
hisztérikusan üvöltözött valamit szuahéli
nyelven.

Körülöttük recsegték-ropogtak a fák,
a felhők hasadoztak,
sisteregtek a nedvességtől, miközben
fölfelé csapkodtak a
villámok. Ross később így számolt be:
"Mindenütt villám, szüntelen, vakító
villanások, meg ez a rémes
sercegő hang. Az az ember (Amburí)

felüvöltött; s a rákövetkező
pillanatban keresztülhatolt rajta a
villám. Olyan közel álltam
hozzá, hogy megérinthettem, de hőt
nem érzékeltem, csak a fehér
fényt. A teste megmerevedett, aztán
jött ez a szörnyű bűdösség,
miközben az egész teste lángra
lobbant, s a földre zuhant. Munro
rávetette magát, hogy a tüzet eloltsa,
de az ember már nem élt,
mi meg rohantunk tovább. Nem volt
időnk a reakcióra, lépten-
nyomon elvágódtunk a földlökésektől.
Hamarosan félvakok voltunk már a
villámlásoktól. Emlékszem,
hallottam, hogy valaki felsikolt, de nem
tudtam, ki lehetett az.
Biztosra vettem, hogy mind
odaveszünk."

A tábor közelében egy óriás fa kidőlt az
orruk előtt, körülbelül
akkora akadályt képezve, mint egy

háromemeletes épület. Miközben
átverekedték rajta magukat, villám
sistergett keresztül a nyirkos
ágakon. Amy felbődült, amikor egy
fehér kisülés cikázott
keresztül azon a kezén, amelyikkel a
nedves ágba megkapaszkodott.
Azonnal a földre vetette magát, fejét
az alulsó lombozatba
temette, és többé nem moccant. A még
hátralévő távolságon Elliot
úgy vonszolta végig.
Elsőnek Munro érte el a tábort. Kahega
a sátrakat bontogatta, és
induláshoz készülődött, de szinte
megbénította tevékenységét a
sok földlökés és a csapkodó villámok.
Az egyik műanyag sátor lángra lobbant.
Érezték az égő műanyag
orrfacsaró szagát. A tányérantenna
a földön hevert,
villámsújtottan, ízekre szaggatva,
fémdarabkák röpködtek belőle

szerteszét.

- Elonnét! - kiáltott Munro. - El onnét!

- Ndio mzee! - ordította Kahega, és sietve fölkapta a csomagját.

Hátrapillantott a többiek felé, Elliot abban a pillanatban

botorkált elő az ölében csimpaszkodó

Amyvel. Elliotnak a bokája

sérült meg, erősen bicegett. Amy sietve a földre ugrott.

- El innen! - kiáltott megint Munro.

Ahogy Elliot tovább-botorkált, Ross támo­lygott elő a

hamuszürkéségből, köhögve, kétrét görnyedve. A teste bal oldalon

megperzselődött, bal karján a bőr megégett. Belecsapott a villám,

habár később nem tudott visszaemlékezni rá. Az orrára, a torkára

bökött, köhögött.

- Éget... fáj...

- A gázoktól! - kiabálta Munro.

Átölelte a fáradt lányt,

fölemelte, úgy vitte tovább. - Fel kell jutnunk a hegyre!

Egy órával később, immár magasabb terepen, egy utolsó pillantást vetettek a füstbe, hamuba burkolt városra. Távolabb, a vulkán lejtőin a szemük láttára lobbant lángra egy fasor, miközben a láthatatlan, sötét lávahullám lecsúszott a hegytetőről. Hallották

az agonizáló szürke gorillák fájdalomkiáltásait, ahogy rájuk zúdult a forró lávaeső. A szemük láttára omlott össze a lombozat, mind közelebb a városhoz, míg végül maga a város tűnt el a sötétben aláereszkedő felhő alatt.

Zinj Elveszett Városa örökre eltűnt szem elől.

Csak ebben a pillanatban ébredt rá Ross, hogy a gyémántjai is odalettek, egyszer s mindenkorra.

6. RÉMÁLOM

Élelmük, vizük semmi, lőszerük is minimális. Égett, szakadt ruhában, elcsigázottan, kimerülve vonszolták magukat keresztül a dzsungelen. Nem is szóltak egymáshoz, némán nyomakodtak előre. "Egy rémálom, amin keresztülmentünk" - mondta a későbbiekben Elliot.

Kegyetlen és színtelen világon haladtak keresztül. A szikrázó fehér vízesések és patakok most koromtól feketén hömpölyögtek, s szürke habtól tajtékos állóvizekbe torkolltak. Sötétszürke volt az ég, néha-néha vörösen felvillant a vulkán. Maga a levegő is áttetsző szürke volt, köhögve botorkáltak keresztül a fekete korom és hamu világán.

Hamu lepte valamennyiüket - a

csomagjuk zsírosan tapadt a hátukra, az arcuk ragadt, ahogy végigtörölték, a hajuk is több árnyalattal sötétebb lett. Az orruk és szemük égett. Csak egyet tehettek - vánszorogtak tovább.

Miközben Ross előrenyomult a szürkeségben, ironikusan átérezte célja megghiúsulását. Ross már régóta szakavatott ismerője volt annak, hogyan lehet az adatokat kilopni az ERST adatbankjából, meg is szerzett magának mindent, többek között a maga jellemrajzához is hozzájutott. Kívülről tudta jellemzésének minden egyes tételét:

IFJONTI KÖNYÖRTELENSÉG
(meglehet) FESZÜLT EMBERI
KAPCSOLATOK (ezt
különösen rossz néven vette)
ÖNKÉNYESKEDŐ (elképzelhető)
INTELLEKTUÁLIS ARROGANCIA (ez

csak természetes) ÉRZÉKETLENSÉG
(már amit ezalatt értenek) SIKERRE
HAJT MINDENÁRON (az csak nem
baj?)

És a később levont konzekvenciákkal is
tisztában volt. A sok
maszlaggal a szülőkkel kapcsolatban,
s a többi. És a
jellemzésének utolsó sorával is:

KÉSLELTETETT CÉLORIENTÁLT
FOLYAMATOKNÁL FOKOZOTTAN
ELLENÖRIZNI.

De ez mind nem számított. Megtalálta a
gyémántokat, s a sikerben
csak az utóbbi évtizedben Afrikában
észlelt legnagyobb vulkanikus
kitörés akadályozta meg. Ki
hibáztathatja azért, ami történt? Ő
nem tehet róla. Majd a következő
expedíciónál bebizonyítja...

Munrót az olyan hazárdjátékos
csalódottsága töltötte el, akinek
minden tippje bejött, mégis ő lett a

vesztes. Helyesen tette,
hogy nem állt le az euro-japán
konzorciummal; helyesen tette,
hogy az ERTS-szel szerződött le;
mégis üres kézzel kerül ki a
játszmából. Nos, vigasztalta magát,
miközben megtapogatta
zsebében a gyémántokat, ha nem is
egészen üres kézzel...
Elliot fényképfelvételek, videoszalagok,
hangrögzítések és a
szürke gorilla csontváza nélkül tért
haza. Még a mérései is
odavesztek. Ilyen bizonyítékok híján
nem is állhat elő azzal,
hogy új fajtát fedezett fel - mi több, az
is nagy ostobaság
volna, ha akár a lehetőségét is szóba
hozná. Óriási alkalmat
szalajtott el, és most, a sötét tájon
gázolva csak azt érezte,
hogy esztétikáját veszítette körülötte a
világ: rikácsoló madarak

zuhantak alá a fákról, a lábuknál
verdestek, a fölöttük gomolygó
mérges gázoktól megmérgezve;
denevérek cikáztak a déli
sötétségben; távoli állatok sikongtak,
bömböltek. Hátán leégett
szörzettel egy leopárd száguldott el
mellettük délidőben. Valahol
a távolban rémült elefántok csörtettek,
trombitáltak.

Bolygó lelkeként kóvályogtak a
kormos világban, ilyenek
képzelhették a poklot; örökös
gyehenna és sötétség, ahol a
szenvedő lelkek agonizálva jajongnak.
Mögöttük pedig a Mukenko
okádta a hamut és tűzesőt. Egy helyütt
körbekerítette őket a
forró zsarátnok, amely sisteregve
csapódott fejük fölött a
nyirkos lombozatra, majd füstölgő égő
lyukakat vájt a nedves
talajba meg a ruházatukba, kiégette a

bőrüket, és megperzselte a hajukat - ők pedig vonaglottak fájdalmukban, menedékért a nagy fák alá futottak, s összebújva várták, hogy véget érjen a tűzeső.

Attól a pillanattól fogva, hogy a vulkán kitört, Munro úgy tervezte, hogy egyenesen a C-130-as teherszállító roncsai felé veszik útjukat, amely részben menedéket nyújthat, részben utánpótlással szolgálhat. Úgy becsülte, hogy két óra alatt elérhetik a repülőt. Valójában hat órába tellett, mire a hatalmas, hamu földte gép előtűnt a borongós délutáni sötétségből.

Az egyik ok, amiért olyan lassan tudtak csak eltávolodni a Mukenkótól az volt, hogy minden áron el kellett kerülniük Muguru tábornokot meg a csapatait. Valahányszor katonai dzsipek nyomára

bukkantak, Munro nyugat felé vezette őket, bele a dzsungel mélyébe.

- Ezzel a fickóval aligha akarnának közelebbi ismeretségbe kerülni - mondta Munro. - De gondolom, a legényeivel sem. Egy percig nem tétováznának, csak kimetszenék a májunkat, és azon nyersen megzabálnák.

A gép testét és szárnyait beborító sötét hamu olyan hatást keltett, mintha a teherszállítót fekete havon érte volna a katasztrófa. Az egyik meggörbült szárnyáról vízesésként zúdult lefelé a hamu a földre. A messze távolból a kigani dobok lágy tamtamja hallatszott, meg Muguru csapatainak dongó ágyúzása. Egyébként baljós csend uralkodott körös-körül.

Munro a gép mögött várakozott az

erdőben, s a roncsot figyelte.

Ross megragadta az alkalmat, hogy megpróbáljon összeköttetést létesíteni a komputerrel, egyre söpörte a hamut a videoképernyőről, de Houstont nem sikerült megkapnia.

Végre Munro intett, mire mindnyájan megindultak a gép felé. Amy rémülten rángatta meg Munro inge ujját.

Ne menj! - jelezte. - Emberek vannak.

Munro a homlokát ráncolta, s Elliotra pillantott. Elliot a gépre mutatott. Néhány másodperc múlva

csattanás hallatszott, majd két

fehérre mázolt kigani harcos bukkant elő a gépből, s mászott ki a

roncs magasban lévő szárnyára.

Whiskysládákat cipeltek, és azon

vitatkoztak, hogyan juttassák le a földre. A rákövetkező

pillanatban öt másik kigani jelent meg a gép szárnya alatt, s a

ládákat leadogatták nekik. A két kigani leugrott a gép szárnyáról, majd mindnyájan eltűntek a sűrűben.

Munro mosolyogva nézett Amyre.

Amy jó gorilla - jelezte Amy.

Vártak még vagy húsz percre, s mivel újabb kiganik nem tűntek fel, Munro a géphez vezette a csapatot. Épp elérték a teherszállító ajtaját, amikor fehér nyílvevesszők kezdtek záporozni a fejükre.

- Befelé! - kiáltott Munro, és feltuszkolta őket a futóművön a felülvessző gépszárnyra, majd be a gép belsejébe. Bevágta a vészkijárat ajtaját, a nyílvevesszők tovább csattogtak a gép külső fémburkolatán.

A roncs belsejében teljes sötétség, a padló rémes szögben dőlt meg a lábuk alatt. A dobozokban tárolt

felszerelés végigcsúszott
a gép folyosóján, felborult, összetört. A
lábuk alatt összetört
üvegszilánkok csikorogtak. Elliot az
egyik üléshez cipelte Amyt,
csak akkor vette észre, hogy az egyik
kigani odacsínált az
ülésre.

Odakinn peregtek a dobok, és a
nyílveesszők kitartóan záporoztak a
gép testére meg az ablakokra. Amikor a
sötét hamufelhőn keresztül
kipillantottak, több tucat fehérre mázolt
kiganit láttak, a fák
közül szaladtak elő, és becsúsztak a gép
szárnya alá.

- Most mit csinálunk? - kérdezte Ross.

- Lelőjük őket! - vágta rá Munro, azzal
kezdte feltépni a
dobozokat és kiszedegetni a gépfegy-
ver-tölténytárákat. -

Lőszerben nincs hiány.

- De hát legalább százan vannak

odakinn.

- Az igaz, de csak egy fontos közölük. Azt a kiganit kell megölni, amelyiknek vörös csíkok vannak festve a szeme alá. Az rögvest véget vet a támadásnak.

- Miért?

- Mert az az angawa varázsló - mondta Munro, azzal megindult a pilótafülke felé. - Ha azt megöltük, a többi fölszívódik.

Kopogtak a mérgezett hegyű nyilak a plastikablakokon, csengve csattantak a fémtesten, de a kiganik ürüléket is hajigáltak, amely puffanva érte el a gép törzsét. A dobok szünet nélkül peregtek.

Amy rémülten lapult az egyik ülésen. Amy indul, most madár repül

- jelezte.

Elliot a hátulsó utastérben két lapuló kiganira bukkant.

Legnagyobb
másodpercnyi
mindkettőt

döbbenetére
habozás nélkül

megőlte a kezében szorongatott géppisztollyal, a kiganik fölkenődtek az utastér üléseire, ablakok csörömpöltek.

- Ez igen, doktor! - vigyorgott Kahega, habár Elliot addigra már megállíthatatlanul reszketett. Levágta magát az egyik ülésre, Amy mellé.

Emberék támadják madarat, madár
repüljön most, Amy menni akar!

- Mindjárt, Amy - mondta Elliot, mint aki maga is csodában reménykedik.

Addigra a kiganik felhagytak a frontális támadással, most hátulról közeledtek, onnan, ahol hiányoztak az ablakok.

Mindnyájan hallották a szárnyon
végigfutó mezítelen lábak neszét,

már a gép törzsén voltak, a fejük fölött.
Két harcosnak sikerült
bemászni a nyitott hátsó
teherrakodó ajtaján. Munro a
pilótafülkéből ordított hátra :

- Ha elkapnak, megesznek!

Ross a hátsó ajtó felé tüzelt, vér
fröcskölte be a ruháját,
amikor a betolakodó kiganik hanyatt
vágódtak.

Amy nem szereti - mutogatott szegény
gorilla. - Amy haza akar
menni! - Azzal bekapcsolta a biztonsági
övét.

- Ott a gazember! - üvöltött Munro, majd
tüzelt. A húsz év körüli
fiatalember, akinek a szeme körül
pirosra volt festve az arca,
hanyatt esett a testébe fúródó
golyóktól. - Elkaptam - mondta
Munro. - Elkaptam az angawát.
Hátradőlt az ülésen, és nézte, hogyan
viszik el a harcosok a

holttestet.

Ekkor ért véget a kigani támadás, a harcosok visszavonultak a néma bozótosba. Munro a pilóta lebukott teteme fölé hajolt, és kibámult a dzsungelre.

- És most mi lesz? - kérdezte Elliot. - Győztünk?

Munro a fejét rázta.

- Megvárják, míg beáll az est. Aztán visszajönnek, és mindannyiunkat lemészárolnak.

- Akkor hát mitévők legyünk? - kérdezte Elliot.

Munro erősen törte a fejét. Lehetetlennek tartotta, hogy huszonnégy órán belül elhagyhassák a gép fedélzetét. Meg kell hát védeniük magukat éjszaka, ahhoz pedig napközben meg kell tisztítaniuk a gép körül a terepet. A legésszerűbb megoldás, ha felégetik maguk körül a

derékmagasságig érő bozótot - csak épp

hogyan is volna lehetséges anélkül, hogy fel ne robbanjanak a gép üzemanyagtartályai.

- Keressen lángszórókat - mondta Kahegának - vagy gázsprayket! -

Ő pedig a gép műszaki adatai között kezdett kutakodni, hogy kiderítse, hol lehetnek a C130-as üzemanyagtartályai.

Ross ment oda hozzá.

- Bajban vagyunk, ugye?

- Igen - hagyta rá Munro. A vulkánról nem is tett említést.

- Azt hiszem, tévedtem.

- Hát most jóváteheti. Amennyiben megtalálja innét a kiutat.

- Meglátom, mit tehetek - mondta Ross komolyan, majd a gép farába ment. Tizenöt perc múlva felsikoltott.

Munro visszaszáguldott az utastérbe, gépfegyvere tüzelésre kész.

De az a látvány fogadta, hogy Ross az egyik ülésre rogyva hisztérikusan nevet. A többiek rábámultak, nem tudták eldönteni, mitévők legyenek, Munro megragadta a vállát, és jól megrázta.

- Szedje össze magát! - mondta, de a lány csak nevetett tovább.

Kahega egy PROPÁN feliratú gázpalack mellett állt.

- Ránézett, kérdezte, mennyi van még, mondom neki, hat, erre nevetni kezd.

Munro a homlokát ráncolta. Nagy gázpalack volt, fél köbméter fért bele.

- Kahega, minek hozhatták ezt magukkal?

Kahega a vállát vonogatta. Főzéshez túl nagy. Ahhoz elég a 0,14-0,28 köbméteres tartály.

- És még hat van ilyenből?

- Igen, főnök. Hat.

- Az hatalmas mennyiségű gáz - jegyezte meg Munro, s ekkor jött rá, hogy Ross a zseniális ötleteivel rögtön fölfogta a propángázjelentőségét. Mikor ő is rájött, szélesen elvigyorodott.

Elliot bosszankodva megkérdezte:

- Volna olyan szíves valamelyikük elmagyarázni, hogy miről van szó?!

- Arról van szó - nevetgélt Munro -, arról van szó, hogy kimászunk a slamasztikából.

25 000 kilogrammnyi propángáz fejlesztette meleg levegő hatására a konzorcium csillogó hőlégballonja fölemelkedett a dzsungelből, és sebesen emelkedni kezdett a sötétedő levegőégben.

A kiganik futva jöttek elő az erdőből, a harcosok lándzsáikat, nyílvesszeiket lobogtatták. Sápadt, fehér nyílvesszők hasították

a sötétedő eget, de nem vittek elég messzire, hanem visszahanyatlottak a földre. A ballon kitartóan emelkedett az ég felé.

Hatszáztíz méter magasságban keleti szelet kaptak, amely elrepítette őket a kongói őserdő fölül a Mukenko füstölgő, vörös, vulkanikus krátere fölött, a Rift völgyének éles törésvonala fölött, melynek meredek falai csillogtak a hold fényénél.

Onnét a ballon átcsúszott a zaire-i határ fölött, és délkeleti irányban Kenya - a civilizáció felé indult.

EPILÓGUS

A TŰZ HELYE

1979. szeptember 18-án a Földszat-3

nevű műhold 918 kilométeres
névleges magasságban 185 kilométer
szélességben felvételeket
készített a 6-os övezetről (0,7-0,8
millimikron az infravörös
spektrumban) Közép-Afrika felett. Az
esőerdőt borító összefüggő
felhőrétegen áthatoló felvételekről
világosan leolvasható, hogy
három hónap elteltével a Mukenko
vulkanikus kitörése még mindig
folyamatban van. A vulkáni anyag
kibocsátásáról készített
komputeres számítások szerint 6-8
köbkilométernyi törmelék került
az atmoszférába, és további 2-3
köbkilométernyi láva ömlött ki a
nyugati hegyoldalra. A bennszülöttek
elnevezték Kanyalifekának,
"a tűz helyének".

1979. október 1-jén R. B. Travis
hivatalosan ad acta tette a Kék
Szerződést, jelezve, hogy a H-b

típusú gyémánt természetes lelőhelyének feltárására a belátható idők szerint nem lehet számítani. A Hakamitsi japán elektronikai cég ismét érdeklődésének előterébe hozta a Nagaura mesterséges bőrbevonatos eljárást. Amerikai cégek szintén az utánzatok felé fordították figyelmüket, kalkulációik szerint az eljárás 1984-re lesz tökéletesítve.

Október 23-án Karen Ross felmondott az ERTS-nél, és a Dél-Dakotai Sioux Fallsban, az Egyesült Államok Geológiai Kutatóközpontjában kezdett dolgozni, ahol katonai tevékenységet nem folytattak, terepmunkára pedig nem volt lehetőség. Azóta feleségül ment John Bellinghamhez, egy ott dolgozó tudóshoz.

Peter Elliot október 30-án beláthatatlan

időre fizetésnélküli szabadságot vett ki a Berkeley Egyetem zoológiai tanszékén. Egy sajtóközlemény szerint "Amy felnőtté válása és méretei... egyre nehezebbé tették a további laboratóriumi kutatásokat..." Az Amy-kutatási programot formálisan feloszlatták, habár a stáb nagy része elkísérte Elliotot és Amyt a zaire-i Bukamába, az Etnológiai Tudományok Intézetébe. A továbbiakban itt, a természetes környezetben tanulmányozzák Amy viselkedését a vad gorillákkal. 1979 novemberében a jelek arra vallottak, hogy Amy állapotos; akkoriban többnyire a helybéli gorillacsoporttal töltötte ideje nagy részét, ezért nem volt könnyű bizonyosságot szerezni. 1980 májusában Amy eltűnt.*

(1980 májusában Amy négy hónapra eltűnt de szeptemberben ismét előbukkant egy a mellén csimpaszkodó hím csecsemővel. Elliot Jelzett neki, és abban a nem van elégtételben részesíti, hogy a csecsemő jelzett vissza: Amy szereti Petert, szereti Petert. A jelzés világos volt, és egyértelmű; videoszalagon is megörökítenék, Amy nem jött közelebb a csecsemővel, s amikor a kicsi indult meg Elliot felé, az anyja felkapta, és eltűntek a bozótban. A későbbiekben látták még egy tizenkét fős gorillacsapatban a Kyambara-negység lejtőin, ÉszakkeletZaire-ben)

Az intézet 1980 márciusa és augusztusa között népszámlálást tartott a hegyigorilla-állományban, összesen körülbelül ötezer állatot tudtak megszámolni, ami

megközelítően a fele annak a felmérésnek, amelyet George Schaller biológus végzett húsz évvel ezelőtt. Ezek az adatok megerősítik azt a tényt, hogy a hegyi gorilla rohamosan kiveszőfélben levő állat. Az állatkerti szaporulat ugyan növekedett, s ezért nem valószínű, hogy a gorillák teljességgel kivesznek, de az emberi beavatkozás következtében a létezési területük egyre zsugorodik, és a kutatók arra számítanak, hogy a gorilla mint szabadon élő vadállat néhány éven belül megszűnik.

Kahega 1979-ben visszatért Nairobiba, beállt egy kínai vendéglőbe, amely 1980-ban csődbe ment. Ezután elszerződött a National Geographic Társaság expedíciójába, amely Botswanában készült tanulmányozni a vízilovakat.

Aki Ubara, a Marawani nevű teherhordó legidősebb fia rádiócsillagász lett Cambridge-ben, Angliában, és 1980-ban Herskowitz-díjat nyert az M322-es galaktikai forrás rádiójelzéseinek kibocsátásai terén végzett kutatómunkájáért.

Charles Munro busás haszonnal adott el 31 karát kék H-b típusú gyémántot az amszterdami börzén 1979 végén, a gyémántokat az Intel. Inc., egy amerikai mikroelektronikai társaság vette meg.

Közvetlenül ezután, 1980 januárjában megkéselte Antwerpenben egy orosz ügynök, az ügynök holttestére később Brüsszelben találtak

rá. Munrót 1980 márciusában letartóztatták a fegyveres határőrök Zambia határán, de elejtették ellene a vádakat. Májusban

Szomáliában látták, de erről nincs

megerősítés. Állandó lakhelye
továbbra is Tangier.

Az 1980. január 8-án közvetített
FöWszaf-3-felvételek szerint a
Mukenko vulkanikus kitörése
abbamaradt. Az egymást keresztező
halvány lézersugarak, amelyekről
korábbi műholdfelvételek hírt
adtak, már nem észlelhetők. A
hajdnavolt sugarak
metszéspontjában, Zinj Elveszett
Városa fölött, majd
félmérföldnyi területen jelenleg
átlagosan nyolcszáz méter magas
feketeláva-réteg található.

Vége.

TARTALOM:

Bevezetés

Előszó

Első nap: Houston
Második nap: San Francisco
Harmadik nap: Tangier
Negyedik nap: Nairobi
ötödik nap: Moruti
Hatodik nap: Liko
Hetedik nap: Mukenko
Nyolcadik nap: Kanyamagufa
Kilencedik nap: Zinj
Tizedik nap: Zinj
Tizenegyedik nap: Zinj
Tizenkettedik nap: Zinj
Tizenharmadik nap: Mukenko
Epilógus: A tűz helye

Negyedik kiadás
Magyar Könyvklub, Budapest, 1995
Felelős kiadó Dr. Kratochwill Balázs
igazgató
Irodalmi vezető Ambrus Éva
Műszaki vezető Szilassy János
Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Rt.

A nyomdai megrendelés törzsszáma:
6406.66-14-1

Készült Debrecenben, az 1995. évben
Felelős vezető György Géza
vezérigazgató

Megjelent 23,1 (A/5) ív terjedelemben
ISBN 963 548 272 8